

**CPR PLURILINGÜE
VIRXE MILAGROSA BUEU**

**XEOGRAFÍA E HISTORIA
2º ESO**

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
2022-2023**

José Ramón Martínez Méndez

PROFESOR: José Ramón Martínez Méndez

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización
2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave
3. Concreción dos obxectivos por etapa e curso
4. Contidos mínimos para superar a materia.
5. Concrecións metodolóxicas
6. Materiais e recursos didácticos
7. Criterios sobre a avaliación, a cualificación e promoción
8. Plans de seguemento das materias pendentes
9. Procedementos para realizar a avaliación inicial
10. Medidas de atención á diversidade
11. Concreción dos elementos transversais
12. Actividades complementarias e extraescolares
13. Relación de unidades didácticas

1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

As materias da área Xeografía e Historia pretenden profundar no coñecemento da sociedade, da súa organización e funcionamento nun territorio, a través do tempo e na actualidade, utilizando o aprendido polo alumnado na etapa anterior na área de coñecemento do medio natural, social e cultural.

A complexidade das sociedades actuais e a aparición de novas temáticas (educación ambiental, cívica, para o consumo, a paz ou o lecer), recomendan a incorporación de contidos procedentes doutras disciplinas como a socioloxía, a antropoloxía, a economía, ou a ecoloxía, que ofrecen perspectivas de análise diferentes para lograr o obxectivo común, que é o coñecemento da realidade social. Para a análise da dimensión espacial resulta axeitado o enfoque ecoxeográfico, que permite tomar en consideración as múltiples variables naturais e antrópicas que conforman un espazo e, ademais, atende o dinamismo interno de cada variable e das súas interaccións.

A paisaxe, como unidade espacial de análise ecoxeográfica, ten especial relevancia e permite abordar o estudo dos problemas a que a xeografía debe dar resposta. A historia débelle proporcionar ao alumnado un coñecemento global que resulta necesario para entender o presente e para mellorar o futuro. É preciso tamén facer emerxer no seu estudo suxeitos históricos ata hai pouco moi silenciados, como as mulleres, a clase obreira, os pobres... dándolles o protagonismo que lles corresponde e que vai permitir unha renovación do discurso histórico. En ambas as dúas materias non se debe esquecer o importante que resulta adquirir un vocabulario conceptual propio e a capacidade para utilizalo e xeneralizalo correctamente. Do mesmo xeito, cumpriría enfiar ao longo do currículo de todos os cursos tres elementos de análise que consideramos imprescindibles para comprender a realidade social: a historia, o espazo e os recursos.

Por outra parte, as dúas materias permiten desenvolver unha metodoloxía que compare o inmediato e o afastado, o propio e o alleo, o máis concreto e o máis abstracto, xustificando así a importancia que no currículo debe concederse aos aspectos da xeografía, a historia e a cultura de Galicia. Non debe esquecerse, á hora de introducir contidos metodolóxicos, a importancia de saber interpretar fontes de diversa tipoloxía, a comprensión da multicausalidade e a intencionalidade na interpretación dos procesos, o uso adecuado da información e o manexo da documentación.

A finalidade destas materias concretaríase en dar unha visión global do mundo e un conxunto de valores para que os alumnos e alumnas adopten unha actitude ética e comprometida dentro dunha sociedade plural e solidaria.

Esta programación levarase a cabo no colexio CPR Plurilingüe “**VIRXE MILAGROSA**” en Bueu, Centro que consta dunha soa liña e vai dirixida ao alumnado de 2ºda ESO.

Neste curso serán 18 en 2º da ESO. A lingua predominante é o castelán. En canto o análise dos resultados do curso anterior hai 2 alumnos/as con reforzo educativo nesta materia e outro alumno cunha ACS.

2.- CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

A aprendizaxe da Xeografía e Historia no Segundo Curso da ESO centrarase no desenvolvemento dos seguintes obxectivos competenciais para cada unha das competencias:

1. Comunicación lingüística

- Utilizar adecuadamente o vocabulario propio das ciencias sociais para construír un discurso preciso.
- Desenvolver a empatía e interesarse por coñecer e escoitar opinións distintas á propia.
- Utilizar diferentes variantes do discurso, en especial, a descrición e a argumentación.
- Ler e interpretar textos de tipoloxía diversa, linguaxes icónicas, simbólicas e de representación.

2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

- Elaborar e interpretar eixes cronolóxicos.
- Analizar e comprender os datos cuantitativos recollidos en táboas, gráficos e diagramas.
- Facer cálculos matemáticos de números enteiros e porcentaxes para chegar a conclusións cuantitativas.
- Identificar e localizar os ámbitos xeopolíticos, económicos e culturais nos que se enmarcan os acontecementos da Idade Media.
- Coñecer os distintos usos do espazo e dos recursos que fixeron as sociedades ao longo dos períodos históricos estudados.

3. Competencia dixital

- Relacionar e comparar a información procedente de diversas fontes: escritas, gráficas, audiovisuais, etc.
- Contrastar a información obtida e desenvolver un pensamento crítico e creativo.

- Elaborar a información transformando os datos recollidos e traducíndoos a outro formato ou linguaxe.
- Empregar as posibilidades que ofrecen as tecnoloxías da información e a comunicación na procura e o procesamento da información.

4. Aprender a aprender

- Desenvolver unha visión estratéxica dos problemas, anticipar posibles escenarios e consecuencias futuras das accións individuais e/ou sociais.
- Buscar explicacións multicausais para comprender os fenómenos sociais e avaliar as súas consecuencias.
- Utilizar distintas estratexias para organizar, memorizar e recuperar a información: esquemas, resumos, etc.
- Participar en debates e contrastar as opinións persoais coas do resto dos compañeiros.
- Desenvolver o gusto pola aprendizaxe continua e a actualización permanente.

5. Competencias sociais e cívicas

- Comprender o concepto de tempo histórico.
- Identificar a relación multicausal dun feito histórico e as súas consecuencias.
- Coñecer as grandes etapas e os principais acontecementos da Idade Media.
- Comprender o funcionamento das sociedades, o seu pasado histórico, a súa evolución e transformacións.
- Desenvolver a empatía mediante a comprensión das accións humanas do pasado.
- Expresarse de forma asertiva e amosar unha actitude favorable ao diálogo e ao traballo cooperativo.

6. Conciencia e expresións culturais

- Comprender a función que as artes tiveron e teñen na vida dos seres humanos.
- Recoñecer os diferentes estilos da arte medieval e moderna e os valores estéticos que expresan.
- Analizar obras de arte de forma técnica e identificar o contexto histórico que explica a súa aparición.
- Desenvolver unha actitude activa en relación coa conservación e a protección do patrimonio histórico.

7. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

- Asumir responsabilidades e tomar decisións con respecto á planificación do proceso de resolución das actividades propostas.
- Interpretar adecuadamente as particularidades de cada situación e de cada problema estudado.

- Saber argumentar de forma lóxica e coherente as explicacións dos conceptos e fenómenos estudados.
- Autorregular a propia aprendizaxe: tomar conciencia do que se sabe e do que falta por aprender; e realizar autoavaliacións do propio traballo.

3. OBXECTIVOS

3.1 Obxectivos xerais da etapa

A Educación Secundaria Obrigatoria debe contribuír a desenvolver no alumnado as capacidades que lles permitan alcanzar os seguintes obxectivos:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas do aprendizaxe como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os

métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, en lingua galega, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizasen achegas importantes á cultura e á sociedade galegas, ou a outras culturas do mundo.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- m) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- n) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3. OBXECTIVOS DA MATERIA PARA O SEGUNDO CURSO DA E.S.O.

OBXECTIVOS	COMPETENCIAS CLAVE
1. Ordenar os acontecementos históricos en eixes cronolóxicos e localizalos no espazo coa fin de adquirir unha perspectiva global da evolución histórica da Humanidade que teña en conta os procesos de cambio e de permanencia.	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Competencias sociais e cívicas. Aprender a aprender.
2. Describir a evolución de Europa e Hispania tras a fragmentación do Imperio romano prestándolle especial atención ao imperio carolinxio e analizar os elementos que, tras a morte de Carlomagno, propiciaron o nacemento do feudalismo.	Comunicación lingüística. Competencias sociais e cívicas. Aprender a aprender.
3. Caracterizar a orixe e evolución do reino suevo de Galicia, os seus trazos sociais, económicos e políticos máis destacados e os motivos da súa desaparición.	Comunicación lingüística. Competencias sociais e cívicas. Aprender a aprender.
4. Coñecer as orixes do Islam, a conquista musulmá da Península e a evolución histórica de Al-Andalus.	Comunicación lingüística. Competencias sociais e cívicas. Aprender a aprender.
5. Explicar a composición e os trazos distintivos dos distintos estamentos da sociedade medieval: xeito de vida, nivel de riqueza, actividades económicas, etc. e as características do feudo.	Comunicación lingüística. Competencias sociais e cívicas. Aprender a aprender.
6. Describir as características da monarquía feudal e caracterizar os pactos de fidelidade e vasalaxe que establecían os distintos grupos sociais que integraban o sistema feudal.	Comunicación lingüística. Competencias sociais e cívicas. Aprender a aprender.

7. Coñecer as orixes da cidade medieval e caracterizar a composición e as formas de vida dos distintos grupos sociais que habitaban a cidade medieval, facendo especial fincapé na nova clase social: a burguesía.	Comunicación lingüística.
Competencias sociais e cívicas.
Aprender a aprender.
8. Describir a situación de Europa na Baixa Idade Media prestándolles especial atención ás causas das crises que viviu o territorio europeo neste período.	Comunicación lingüística.
Competencias sociais e cívicas.
Aprender a aprender.
9. Explicar os trazos distintivos da arte románica e da arte gótica en Europa e na Península Ibérica nas súas diversas manifestacións: arquitectura, escultura e pintura.	Conciencia e expresións culturais.
Comunicación lingüística.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
10. Analizar as causas, a evolución e as diferentes fases da expansión territorial dos primeiros reinos cristiáns peninsulares así como o proceso de repoboamento dos territorios ocupados, localizando no mapa as etapas máis importantes e prestándolle unha atención especial á conquista e repoboación do territorio galego	Comunicación lingüística.
Competencias sociais e cívicas.
Aprender a aprender.
11. Identificar as características e a evolución dos reinos cristiáns desde as súas orixes no século VIII até finais da Idade Media.	Aprender a aprender.
Competencias sociais e cívicas.
12. Describir a forma de goberno e as institucións dos Estados cristiáns da Península e a súa evolución ao longo da Idade Edad Media.	Comunicación lingüística.
Competencias sociais e cívicas.
Aprender a aprender.
13. Identificar a distribución da poboación no planeta, España e Galicia, entender o concepto de densidade de poboación e especificar os factores que condicionan a distribución da poboación (factores físicos, políticos, históricos e económicos).	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
Competencias sociais e cívicas.
Competencia dixital.
Aprender a aprender.
14. Explicar as consecuencias do progresivo envellecemento da poboación mundial e valorar as posibles consecuencias dos desequilibrios actuais e futuros.	Competencias sociais e cívicas.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
Aprender a aprender.

15. Reflexionar sobre as consecuencias que xeran os movementos migratorios nos territorios emisores e receptores de inmigrantes, valorando a necesidade de adoptar políticas migratorias que favorezan a integración e que eviten os conflitos entre a sociedade emisora e receptora.	Conciencia e expresións culturais.
Comunicación lingüística.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
Competencias sociais e cívicas.
16. Caracterizar a cidade actual, prestándolle especial atención á morfoloxía e ás funcións urbanas e describir a tipoloxía e a xerarquía mundial de cidades.	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
Competencias sociais e cívicas.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
17. Valorar o impacto medioambiental da acción humana sobre o medio e asumir pautas de conduta acordes co desenvolvemento sostible, a conciencia medioambiental e o respecto ao medio natural.	Competencias sociais e cívicas.
Competencia dixital.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
Aprender a aprender.
Comunicación lingüística.

4. CONTIDOS MÍNIMOS DA MATERIA

Coa fin de garantir o dereito do alumnado a que o seu rendemento escolar sexa valorado conforme a criterios de plena obxectividade, deberán facerse públicos os criterios xerais que se aplicaran para a avaliación das aprendizaxes, promoción e titulación.

Informarase ao comezo do período lectivo sobre os contidos mínimos esixibles para a superación das diferentes materias del dependentes, os procedementos de recuperación e de apoio previstos, e os criterios de avaliación e procedementos de calificación aplicables.

A continuación, e para cada unha das unidades deste curso, indícanse os contidos mínimos esixibles que o alumnado deberá ter adquirido para superar a materia de Xeografía e Historia nos diferentes cursos da ESO:

2º E.S.O.

UNIDADE 1. A FRAGMENTACIÓN DO MUNDO ANTIGO

- Os principais reinos xermánicos europeos tras a fragmentación do Imperio romano de Occidente.
- A chegada dos visigodos a España e o reino suevo de Galicia
- Recoñecemento e localización do Imperio romano de Oriente.
- Identificación de Carlomagno como emperador.

UNIDADE 2. AL-ANDALUS

- A expansión do Islam.
- A conquista musulmá da Península Ibérica.
- Etapas e formas de goberno na historia de Al-Andalus.
- A economía e a organización social de Al-Andalus.
- Trazos xerais da arte islámica e andalusí e identificar os monumentos

UNIDADE 3. A EUROPA FEUDAL

- As funcións da monarquía feudal.
- A composición dos estamentos da sociedade medieval.
- Os trazos distintivos do estamento nobiliario, a súa dedicación á guerra e o armamento que utilizaba.
- O feudo e a vida dos campesiños durante a Idade Media.
- A importancia da Igrexa na Idade Media.

UNIDADE 4. A ORIXE DOS PRIMEIROS REINOS PENINSULARES (SÉCULOS VIII-XIII)

- A evolución das fronteiras entre o mundo cristián e musulmán na Península Ibérica entre os séculos VIII e XII.
- A creación e a evolución do primeiro reino independente aparecido dentro do dominio islámico: o reino de Asturias.
- Os condados e os reinos pirenaicos.
- O reino de León e o reino de Castela e León.
- A Idade Media en Galicia: séculos VIII ao XIII.

UNIDADE 5. A CULTURA E A ARTE DO ROMÁNICO

- O carácter relixioso da arte románica.
- As características básicas da arte románica.
- A pintura, a escultura e a arquitectura románica.

UNIDADE 6. AS CIDADES DA EUROPA MEDIEVAL

- As razóns que estimularon o renacemento da vida urbana.
- Os principais espazos da cidade medieval.
- As actividades económicas que se realizaban na cidade medieval.
- Os grupos sociais que habitaban a cidade medieval.
- As causas da crise da Baixa Idade Media.

UNIDADE 7. OS GRANDES REINOS PENINSULARES (XIII-XV)

- A relevancia da batalla das Navas de Tolosa.
- As repoboacións entre os séculos XIII e XV.
- Formación e institucións da Coroa de Castela e a Coroa de Aragón.
- A diversidade de culturas na Península durante a Idade Media.

UNIDADE 8. A CULTURA E A ARTE DO GÓTICO

- A orixe e a conxecturalización histórica do Gótico.
- As características básicas da arte gótica.
- A pintura, a escultura e a arquitectura góticas.

- As mostrás máis destacadas do Gótico na Península Ibérica.

UNIDADE 9. OS HABITANTES DO PLANETA

- A distribución da poboación no planeta.
- As pirámides de poboación.
- Principais características dos diferentes modelos ou réximes demográficos.
- A distribución e as características da poboación en Europa.

UNIDADE 10. A POBOACIÓN ESPAÑOLA

- Distribución e estrutura da poboación española.
- O poboamento rural e o poboamento urbano en España.
- A pirámide de idade na demografía española.
- O problema do envellecemento da poboación en España.

UNIDADE 11. AS SOCIEDADES HUMANAS E OS FENÓMENOS MIGRATORIOS

- Características dos principais modelos de organización das sociedades.
- A diversidade cultural e social nas sociedades europea e española.
- As migracións no mundo actual.
- Emigración e inmigración na España actual.

UNIDADE 12. AS CIDADES E OS PROCESOS DE URBANIZACIÓN

- O concepto de cidade.
- A morfoloxía e as funcións urbanas.
- A xerarquía mundial de cidades.
- O espazo urbano español e os problemas das grandes cidades.

UNIDADE 13. NATUREZA E SOCIEDADE: HARMONÍAS, CRISES E IMPACTOS

- O goce desigual dos recursos do planeta.
- O desenvolvemento sostible e a conciencia ambiental.
- A reflexión sobre os modelos de consumo e as relacións entre natureza e sociedade.
- Os espazos naturais protexidos de España.

5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

- Aprender a aprender co aprendizaxe cooperativo e as intelixencias múltiples, aplicando dinámicas, estruturas e de comprensión cunhas metas claras e concisas.
- Presentacións de power-point // Geneally para facer máis interactiva e fácil asimilación dos estándares.
- Achegar ao alumnado á comprensión dos contidos do libro de texto mediante a lectura participativa.

- Proxectar películas, cortos e documentais, axudando así a mellor comprensión dos feitos a comprender.
- Facer comentarios e preguntas na clase de xeito individual ou colectivo para avaliar o grao de comprensión do tema proposto.
- Motivar ao alumnado para que utilice diferentes técnicas en cada un dos exercicio
- Fomentar no alumnado a busca de materiais e solucións adecuadas a cada procedemento.
- Insistir na necesidade do coidado, limpeza e minuciosidade que requiren os seus traballos.
- Utilización das tics como novos recursos que facilitan e aportan diferentes solución aos temas propostos.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAN A UTILIZAR

Recursos Didácticos

Para cada tema os Recursos Didácticos dos que se dispón son os seguintes:

- EDIXGAL
- Cadernos de Actividades

Os Cadernos de Actividades serven para reforzar e ampliar contidos básicos da materia. Por outro lado, en combinación co resto de materiais, constitúen un instrumento para atender as necesidades inividuais do alumnado, xa que permiten practicar aquelescoñecementos que secuencian os distintos temas.

- Enderezos da Internet. Diferentes enderezos de Internet (blogs, revistas, publicacións especializadas) que serven para reforzar e complementar os contidos, habilidades e competencias traballadas en cada tema.
- Actividades interactivas propostas en Edixgal.
- Actividades de Avaliación Inicial.
- Actividades de Reforzo e Ampliación. Unha páxina de actividades de reforzo e outra de ampliación permiten consolidar os coñecementos dos contidos do tema e ampliar algúns aspectos importantes.
- CANALHISTORIA. Documentais, cortos, escenas de películas para complementar o tema tratado.
- Lecturas comprensivas sobre los temas tratados.
- Páxinas web (artehistoria, claseshistoria...) especializadas na materia de xeografía e historia.

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

- 1º.- **As probas escritas** serán cualificadas en exercicios realizados na aula e terase en conta a asimilación dos contidos e competencias de cada unidade. As probas escritas serán **cualificadas cun 65% da nota global**.
- 2º.- **Proxectos trimestrais** sobre un apartado de interese dos temas a desenvolver, serán avaliados a través da observación directa e a valoración da utilización dos materiais e información dispoñible, orde e limpeza, calidade estética, orixinalidade e presentación na aula. Os Proxectos trimestrais serán **cualificados cun 15% da nota global**.
- 3º.- **Lecturas comprensivas** de cada tema da materia de Xeografía e Historia. As lecturas comprensivas serán **cualificadas cun 10% da nota global**.
- 4º.- **Caderno de Exercicios de Reforzo**, será cualificado de forma trimestral **cun 10% da nota global**.

O procedemento que se seguirá para a obtención da cualificación final de xuño será:

A nota media das tres avaliacións, aprobando como mínimo a terceira e unha das dúas anteriores. Con todo, se a nota das tres avaliacións foi sempre en progresión, a nota final será a mesma da terceira avaliación..

- A valoración dos proxectos en grupo, cualificaranse valorando o traballo individual e o resultado final do grupo.
- Tomaranse medidas excepcionais no caso do alumnado con dificultades ou con adaptacións curriculares.
- No caso de faltar algunha proba, o alumnado deberá realizala o primeiro día de incorporación a materia, salvo excepcións que o profesorado ditamine.
- As porcentaxes están suxeitas a posibles cambios dependendo da evolución do aprendizaxe do alumnado.

Estandares de Aprendizaxe	CCL	CSC	CD	CAA	CCEC	CMCT	CSIEE
% Competencias							
2º E.S.O.	12%	21%	12%	18%	19%	7%	9%

8.- PLANS DE SEGUIMENTO DAS MATERIAS PENDENTES.

Realizarase unha proba de recuperación por cada avaliación suspensa:

- se o alumno/a suspendeu a primeira avaliación, terá a oportunidade de realizar un exame de recuperación na segunda avaliación.
- se o alumno/a suspendeu a segunda avaliación, terá a oportunidade de realizar un exame de recuperación na terceira avaliación.

O alumnado que non conseguiran aprobar, terán a oportunidade de recuperar a asignatura no exame final de xuño.

Respecto a aquele alumnado que teña a materia do curso anterior non superada non establécense as seguintes medidas:

- Elaborarase un plan individualizado e personalizado de recuperación da materia pendente por trimestre. Os estudantes que cumpran os obxectivos marcados superarán a materia pendente.
- O alumnado que non cumpran satisfactoriamente os obxectivos trimestrais marcados terán a posibilidade de facer unha proba escrita de mínimos no mes de maio nas datas propostas dende a Xefatura de Estudos.
- A proba escrita de maio, recollerá o contido do curso anterior e serán similares ás do curso ordinario sendo cualificadas seguindo os mesmos criterios.

9. PROCEDEMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL

A avaliación inicial ten como obxectivo fundamental analizar, antes de iniciar un proceso de ensino-aprendizaxe, a situación de cada estudante. Na avaliación inicial pódense diagnosticar aspectos como as concepcións alternativas, as estratexias espontáneas de razoamento, as experiencias persoais e os hábitos e actitudes que determinan, en boa medida, o sentido da aprendizaxe.

Durante as dúas primeiras semanas do curso realizarase unha proba escrita, deseñada tendo en conta o currículo do curso anterior e as adaptacións feitas á programación. Os resultados destas probas, xunto coa observación do traballo na aula, a información aportada polo Departamento de Orientación e a Memoria Final do curso 2021/2022, permiten adoptar decisións sobre cales son os puntos de partida e poder adaptar así o proceso de ensino aprendizaxe e a propia programación didáctica ás necesidades detectadas.

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Deberá diferenciarse o alumnado que require necesidades específicas de apoio educativo en función das súas particularidades, que poden agruparse en estes tres ámbitos:

- En primeiro lugar, deberán cubrirse as necesidades educativas especiais.
- En segundo lugar, teranse en conta aqueles casos que representan unha incorporación tardía ao Sistema Educativo.
- En terceiro lugar, deberá prestárselles unha atención especial a aqueles alumnos que dispoñan dunhas altas capacidades intelectuais.
- Por último, prestaráselles igualmente unha atención especial a aqueles alumnos e alumnas con Trastorno por Déficit de Atención e Hiperactividade (TDAH).

As medidas que se levan a cabo son:

• **Ordinarias:**

- Adaptación dos tempos, instrumentos e procedementos de avaliación.
- Reforzo educativo e apoio con profesorado con dispoñibilidade horaria.

Actividades de reforzo: O alumnado con máis dificultades de aprendizaxe traballará sobre contidos mínimos das unidades didácticas para acadar os obxectivos mínimos. Teranse sempre en conta os protocolos establecidos pola Xunta de Galicia para o alumnado de necesidades específicas de apoio educativo.

- Apoios en lingua castelá e matemáticas.
- Exención de francés: aquel alumnado con dificultades nas linguas que está exento de francés reforza a lingua galega.
- Emprego das TIC en todas as aulas
- Traballo cooperativo. Contribúe ao desenvolvemento de habilidades comunicativas, traballo en grupo e flexibilidade de pensamento.
- Tutoría entre iguais.
- Aprendizaxe por proxectos.
- Traballo en equipo. Favorece o desenvolvemento de habilidades sociais e a inclusión.

• **Extraordinarias:**

- Adaptacións curriculares significativas.
- Atención educativa ao alumnado, que por circunstancias diversas, presenta dificultades para unha asistencia continuada ao centro educativo.

Con aquel alumnado que presente unha situación de desvantaxe académica a causa dunha enfermidade de longa duración, tomaranse as medidas máis axeitadas para cada caso, adaptándose en todo momento á situación.

11.CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Fomento da Lectura. Comprensión Lectora.

- Potenciar o gusto pola lectura, as habilidades de lectoescritura e as capacidades reflexivas inherentes a unha lectura en valores desde a certeza que son a base da aprendizaxe.
- Desenvolver estratexias de lectura reflexiva que favorezan as potencialidades do alumnado para realizar unha lectura en valores.
- Promover a reflexión e o diálogo arredor ás lecturas entre o alumnado como medio para iniciar postas en común das propias motivacións, valores ou opinións.
- Entender a lectura como unha fonte de coñecemento, de enriquecemento lingüístico e desenvolvo moral imprescindible na nosa sociedade.
- Estimular a elaboración propia de textos a través da lectura comprensiva de modelos, así como o interese por compartir e comentar estas creacións individuais.
- Incentivar reflexións argumentadas e coherentes sobre a forma e o tema das lecturas que sirvan para definir olladas persoais que respecten unha base textual.
- Suscitar a análise e a vivencia estética das manifestacións literarias.
- Fomentar o uso da biblioteca utilizándoa como espazo privilexiado de aprendizaxe e goce.
- Impulsar un uso produtivo das TIC que permita localizar e seleccionar datos e informacións de maneira áxil e eficiente.

Comunicación Audiovisual.

Na actualidade a introdución e xeneralización do uso das Tecnoloxías da Información e a Comunicación tanto na redonda social do alumnado como, especificamente, no ámbito escolar fan necesario que os educandos se familiaricen con esta nova realidade como elemento esencial da súa formación.

O termo TIC engloba, ademais, unha gran diversidade de realidades sociais e educativas ás que o profesorado deberá facerlles fronte desde a aula. Para estruturar adecuadamente o traballo educativo das TIC na ESO enfrontaremos este novo reto educativo a partir destes tres obxectivos:

- a) Levar a cabo unha primeira aproximación á adquisición das habilidades e destrezas directamente relacionadas coas ferramentas informáticas.
- b) Potenciar a familiarización do alumnado coas redondas comunicativas e sociais que supoñen as TIC na súa máis ampla acepción.
- c) Desenvolver a propia tarefa educativa a través do uso dos novos medios e ferramentas que achegan as TIC.

Para empezar esta tarefa, nos cursos iniciais da ESO deberá introducirse o alumnado no coñecemento e uso do ordenador mediante a súa utilización como recurso didáctico complementario para reforzar ou ampliar as

aprendizaxes que se levan a cabo na aula. Os diferentes contidos e competencias básicas traballaranse tanto desde o uso das ferramentas tradicionais como na realización de actividades interactivas, comentario de imaxes ou vídeos extraídos da Internet ou co apoio doutros contidos e aplicacións procedentes da web ou dos mass-media.

Emprendemento

O emprendemento, a competencia para emprender, pode definirse como un conxunto de subcompetencias, categorías ou dimensións básicas, cuxas especificidades virían determinadas polos valores e actitude. O desenvolvemento do Emprendemento céntrase no desenvolvemento de cinco dimensións ou capacidades do alumnado:

1.Dimensión da interacción social. Somos seres en relación, en comunicación con outros. Ningún proxecto de emprendizaxe ten sentido en solitario, a rede de persoas e contactos con clientes, provedores e outros profesionais é esencial. A cooperación con outros en proxectos de talento compartido multiplica os resultados.

2.Dimensión da motivación e a forza interior. A motivación de logro, as emocións proactivas, as crenzas positivas, a realización persoal, o desenvolvemento dos propios talentos e a autonomía persoal son esenciais para a emprendizaxe, para saír da zona de confort e enfrontar os retos con ilusión e valentía.

3.Dimensión da mellora-innovación. A creatividade é unha ferramenta básica no emprendedor, a capacidade de satisfacer novas necesidades, mellorar procesos e achegar valor. Isto implica apertura e curiosidade, perseverancia, imaxinación e tamén rigor.

5.Dimensión simbólico-comunicativa. A capacidade de expresar as ideas en varios formatos comunicativos como debuxos, mapas, narracións, formas de falar tanto verbal como non verbal, é fundamental para a emprendizaxe, porque de nada vale ter boas ideas e proxectos se non sabemos vendelas, se non convencemos a sociedade disto, se non persuadimos.

Outros elementos transversais

1. O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
2. A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos homes e mulleres por igual e ás persoas con discapacidade.
3. A prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do Holocausto xudeu como feito histórico. Evitaranse en todo caso comportamentos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.
4. Elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sostible e o medio ambiente, os riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e maltrato ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e da Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIASE EXTRAESCOLARES

A realización das actividades extraescolares será aprobada na Xunta de Departamento e remitirase unha modificación da programación á Inspección Educativa.

Estas actividades serán organizadas para reforzar os contidos dados na aula e alcanzar os obxectivos marcados na programación.

Entre as actividades complementarias e extraescolares estarán:

- A participación en diversos certames e campañas organizadas polas entidades públicas e privadas.
- A visita ao centro de autores literarios.
- Día da Constitución
- O día do Libro
- O día das Matemáticas
- O día De Rosalía de Castro
- O día das Letras Galegas
- Visitas a lugares que reforcen os proxectos trimestrais programados.

13. MECANISMOS DE REVISIÓN DA PROGRAMACIÓN EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS

Tal e como establece o artigo 25 das Instrucións do 30 de xullo 2020 da *Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa* é prescriptivo avaliar a PD para realizar as modificacións que se estimen oportunas no curso seguinte co obxectivo de melloralala e adaptala ás necesidades do alumnado e do proceso de ensino.

A programación é revisada antes do comezo de curso para incorporar aquelas conclusións da Memoria Final do curso 2022/2023 que se consideren relevantes. Durante o curso, o estudo dos resultados académicos e a análise das súas causas permite establecer medidas correctoras.

1.- Nas sesións de avaliación trimestral e tendo en conta os resultados académicos faremos constar en acta os seguintes aspectos:

- Análise estatístico dos resultados xerais do grupo e valoración dos mesmos.
- Casos particulares analizados e medidas a adoptar.
- Clima de traballo na aula.
- Valoración dos apoios e reforzos.
- Grao de desenvolvemento das competencias en xeral.

- Compromisos para a seguinte avaliación.

2.- Ao remate do curso e como parte da Memoria Final revisarase a programación tendo en conta:

- Unidades non impartidas e as causas que o impediron.
- As modificacións introducidas.
- As propostas de mellora a ter en conta no próximo curso.
- Os resultados académicos e as posibles causas que afectaron negativamente.
- A valoración dos recursos, medidas de atención á diversidade aplicadas e actividades complementarias.
- As conclusións obtidas na avaliación.

14.RELACIÓN DE UNIDADES DIDÁCTICAS de 2º E.S.O

UNIDADES DIDÁCTICAS CC.SS 2º E.S.O.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
UNIDADE 1: A FRAGMENTACIÓN DO MUNDO ANTIGO	1.1 Explica e sitúa cronoloxicamente as principais etapas da Idade Media e o proceso de descomposición do Imperio romano de Occidente. 2.1 Analiza os pobos xermánicos: formación, organización, formas de vida e cultura 2.2 Explica o proceso de ruralización a causa da destrución das cidades e que consecuencias culturais e económicas se derivan disto 3.1 Sitúa a orixe do Imperio bizantino e expón a importancia do emperador Xustiniano no seu desenvolvemento 3.2 Expón as características culturais do Imperio bizantino (xeito de distribución, economía, relixión e arte) 4.1 Sitúa a orixe do Imperio carolinxio e expón a importancia da figura de Carlomagno coas repercusións que o seu legado ten na Europa actual 5.1 Explica as principais características do Islam, describe a súa orixe e as súas implicacións culturais e artísticas
	1.1 Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior e interpreta mapas e eixes cronolóxicos que describen os procesos de conquista e repoboación

UNIDADE 2: AL-ANDALUS	cristiás na Península Ibérica. 1.2 Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media. 2.1 Describe aspectos clave da economía, a organización social, a cultura e a arte de Al-Andalus. 3.1 Ordena temporalmente algúns feitos históricos relevantes na historia de Al-Andalus e sitúaos na súa etapa correspondente. 4.1 Coñece as novidades culturais que introduciron os árabes na Península Ibérica coa súa chegada e os beneficios que isto supuxo. 5.1 Describe as características da arte islámica
UNIDADE 3: A EUROPA FEUDAL	1.1 Caracteriza o feudalismo como o novo xeito de organización e goberno da sociedade tras a descomposición do Imperio carolinxio 2.1. Expón a sociedade feudal e os seus compoñentes, a súa organización económica, a importancia da figura do rei 3.1 Coñece os trazos fundamentais da vida cotiá na sociedade feudal: a importancia da Igrexa e a súa estrutura xerárquica e a figura do campesino 3.2 Describe como era un castelo medieval e como vivían os seus habitantes, facendo especial fincapé nas actividades que realizaba o señor do Castelo 4.1 Explica a importancia do campesiñado na sociedade feudal: administración dos campos, actividades desempeñadas, dereitos e deberes e relación cos señores
UNIDADE 4: O REINO DE GALICIA	1.1 Describe os procesos de formación e expansión dos reinos cristiáns da Península durante a Idade Media: o reino de Asturias, o reino de Pamplona, os condados aragoneses e os condados cataláns 2.1 Explica a ocupación dos territorios desde a Cordilleira Cantábrica ata o río Douro: a repoboación, a formación e o crecemento do reino de León e a súa evolución ata se converter no condado e posteriormente no reino de Castela 3.1 Explica a importancia do Camiño de Santiago ao longo da Idade Media, como posibilidade do intercambio cultural con distintos puntos de Europa. 4.1 Expón o proceso de repoboación das terras conquistadas a Al-Andalus polos reis cristiáns: tipos de repoboación, xeitos de vida, actividades e organización 5.1 Coñece os principais feitos relativos ao avance dos reinos cristiáns: debilitamento de Al-Andalus e reconquista e incorporación de territorios. 5.2 Coñece a importancia de Rodrigo Díaz de Vivar: o Cid.
	1.1 Coñece a importancia da Igrexa na Idade Media e a súa estreita vinculación coa eclosión dun novo estilo artístico: o Románico.

UNIDADE 5: A CULTURA E O ARTE DO ROMÁNICO	1.2 Explica a vida monástica: organización, ordes, normas de conduta, partes do mosteiro e as súas funcións. 2.1 Expón as características da arquitectura románica: as igrexas e as súas partes. 2.2 Describe a pintura románica: características e funcións. 2.3 Expón as características da escultura románica: relación coa arquitectura e análise das súas obras. 3.1 Coñece a presenza do Románico na Península Ibérica e en Galicia: orixe, etapas, plenitude e obras arquitectónicas, escultóricas e pictóricas máis representativas.
UNIDADE 6: AS CIDADES DA EUROPA MEDIEVAL	1.1 Desenvolve as causas que favoreceron o aumento de produción agraria e, en consecuencia, o crecemento da poboación e a vida urbana. 2.1 Caracteriza a cidade medieval analizando os seus aspectos sociais, económicos, gobernamentais e organizativos, e o auxe da burguesía durante a Baixa Idade Media. 2.2 Analiza as actividades esenciais para o crecemento das sociedades urbanas: a artesanía e o comercio. 3.1 Explica a relación simbiótica entre a monarquía e a clase social nacente, a burguesía: o afianzamento do poder real a cambio de liberdade persoal e seguridade para desenvolver a actividade comercial. 4.1 Analiza a crise da Baixa Idade Media, as súas causas e consecuencias, e explica as revoltas e os conflitos urbanos e campesiños que tiveron lugar neste período.
UNIDADE 7: OS GRANDES REINOS PENINSULARES	1.1 Describe a importancia da batalla das Navas de Tolosa como suceso fundamental para o debilitamento das taifas musulmás e tamén a expansión dos reinos cristiáns. 2.1 Expón o xeito de repoboación das terras conquistadas e compara o propio dos distintos reinos. 3.1 Explica a Coroa de Castela e o seu papel protagonista na expansión dos reinos cristiáns: forma de goberno, tipo de economía e xeito de organización social. 3.2 Expón a importancia da trashumancia e a Mesta nunha sociedade fundamentalmente gandeira. 5.1 Expón a riqueza cultural que promoveu o encontro entre a cultura cristiá, xudía e musulmá. 6.1 Desenvolve os enfrontamentos sociais que tiveron lugar en Castela, Aragón e Galicia e as súas causas e consecuencias.

UNIDADE 8: A CULTURA E A ARTE DO GÓTICO	2.1 Describe a arquitectura gótica e expón as súas características en comparación coas do Románico e as innovacións que introduciu o novo estilo. 2.2. Explica as catedrais como as edificacións máis representativas da arquitectura gótica: características, partes coa súa correspondente función e participantes na súa construción. 3.1 Recoñece os trazos distintivos da escultura gótica e a súa evolución respecto á propia do Románico. 3.2 Identifica os trazos distintivos da pintura gótica. 4.1 Coñece a influencia do Gótico na Península Ibérica e Galicia e algunhas das súas obras e artistas máis representativos.
UNIDADE 9: OS HABITANTES DO PLANETA	1.1 Reflexiona sobre a relación entre a demografía e a posesión de recursos. 1.2 Coñece e explica adecuadamente os factores e conceptos clave para describir o estudo da poboación. 2.1 Realiza sinxelos cálculos matemáticos de carácter demográfico e extrae conclusións sobre os resultados obtidos 2.2. Interpreta gráficas, mapas e táboas con información demográfica diversa. 3.1 Describe e caracteriza adecuadamente a distribución da poboación no planeta. 3.3 Coñece e describe diferentes políticas demográficas aplicadas no mundo e as súas consecuencias.
UNIDADE 10: A POBOACIÓN ESPAÑOLA	1.1 Interpreta gráficas, mapas e táboas con información demográfica diversa, realiza sinxelos cálculos matemáticos e extrae conclusións sobre os resultados obtidos. 2.1 Describe a distribución da poboación española ao longo do territorio. 2.2. Caracteriza a estrutura demográfica española en función da idade da poboación. 2.3. Analiza as variables demográficas que caracterizan a evolución da poboación española. 3.1 Reflexiona sobre o reto do envellecemento da poboación española e as condicións de vida dos anciáns
UNIDADE 11: AS SOCIEDADES HUMANAS E OS FENÓMENOS	1.1 Interpreta gráficas, mapas e táboas sobre as sociedades humanas e os movementos migratorios na actualidade. 1.2 Amplía información ou realiza pequenas investigacións a partir da consulta a páxinas web ou outras fontes de información. 2.1 Describe os principais tipos de organización das sociedades.

MIGRATORIOS	2.2.Valora positivamente a diversidade cultural e social e identifícaa como unha particularidade da nosa sociedade. 3.1 Describe os movementos migratorios que se producen no mundo e analiza as súas principais causas e repercusións de ámbito mundial. 3.2 Caracteriza os movementos de emigración e inmigración en España reflexionando sobre as súas causas e as súas repercusións.
UNIDADE 12: AS CIDADES E O PROCESO DE URBANIZACIÓN	1.1 Caracteriza o funcionamento da cidade como un ecosistema humano. 1.1 Interpreta gráficas, mapas e táboas sobre os poboamentos urbanos. 2.1 Define que é unha cidade diferenciándoa do poboamento urbano. 2.3.Expón as distintas funcións urbanas e explica a tipoloxía e xerarquía mundial das cidades. 3.1 Analiza o espazo urbano español: a xerarquía das cidades de España, os eixes de desenvolvemento urbano e a súa problemática.
UNIDADE 13: NATUREZA E SOCIEDADE	1.1 Analiza información relacionada co medioambiente e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas e resumos. 3.1 Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e os seus problemas ambientais. 3.2 Analiza e valora criticamente os impactos e repercusións negativas da actividade humana sobre o medio.

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

EDUCACIÓN FÍSICA

2º E.S.O

CURSO ESCOLAR 2022-23

ÍNDICE

Pax.

1. Introducción.....	4
2. Contribución da área ao logro das competencias clave	7
3. Obxectivos L.O.M.C.E.....	14
4. Obxectivos, Contidos, Criterios de avaliación, Estandares de aprendizaxe, Temporalización e Competencias clave.....	18
4.1 Aprendizaxes non adquiridas no curso escolar 2020-21.....	26
5. Mínimos exisibles	26
6. Criterios de Cualificación.....	27
7. Procedementos e instrumentos de avaliación.....	28
7.1 Criterios de Cualificación nunha ensinanza non presencial.....	31
7.2 Criterios de Cualificación nunha ensinanza semipresencial.....	32

8. Tratamento do fomento da lectura.....	33
9. Tratamento do fomentos das TIC.....	33
10. Plan de traballo para a superación das materias pendentes.....	34
11. Metodoloxía didáctica.....	35
11.1 Metodoloxía didáctica telemática.....	36
12. Materiais e recursos didácticos.....	37
13. Medidas de atención á diversidade.....	40
14. Actividades complementarias e extraescolares.....	42
15. Avaliación da programación didáctica.....	43
16. Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	
Indicadores de logro do proceso de ensino.....	45
Indicadores de logro da práctica docente.....	45

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O escenario post-pandemia, permítenos recuperar todo os contidos esenciais da materia como se especifica nas *Instrucións conxuntas do 5 de setembro de 2002 da Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidade e da Consellería de Sanidade ao respecto das recomendacións xerais para a xestión da Covid-10 no ámbito educativo no curso 2022-23*.

A materia de Educación Física ten como finalidade principal que os alumnos e as alumnas alcancen a competencia motriz, entendida como un conxunto de coñecementos, procedementos, actitudes e emocións que interveñen nas múltiples interaccións que realiza unha persoa no seu medio e coas demais, que permite que o alumnado supere os problemas motores propostos tanto nas sesións de Educación Física como na súa vida cotiá.

A competencia motriz, malia non estar recollida como unha das competencias clave, é fundamental para o desenvolvemento destas, nomeadamente o das competencias sociais e cívicas, de aprender a aprender, de sentido de iniciativa e espírito emprendedor, de conciencia e expresións culturais, da competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía e, en menor medida, da de comunicación lingüística e da competencia dixital.

Podemos comprender a **importancia** da Educación Física se comparamos o seu obxectivo principal (alcanzar a competencia motriz) coa finalidade da Educación Secundaria (artigo 22.2 da LOMCE): "A **finalidade da Educación Secundaria** consiste en lograr que o alumnado adquira os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e tecnolóxico; desenvolver e

consolidar hábitos de estudo e traballo; preparalo para a súa incorporación a estudos superiores e para a inserción laboral e formalo para o exercicio dos seus dereitos e obrigas na vida como cidadáns.

Para contribuír ao desenvolvemento da citada finalidade, ao longo do curso traballaranse contidos de diferentes ámbitos. O enfoque será global e interdisciplinar, buscando en todo momento aprendizaxes funcionais para o alumnado.

O centro escolar no que se aplicará a Programación Didáctica é un Colexio Privado relixioso que se atopa encravado nunha zona costeira, na provincia de Pontevedra. Está situado a carón da praia e dun sendeiro fluvial, no municipio de Bueu, entorno que nos permitirá levar a cabo actividades enmarcadas no bloque de contidos, “Xogos e actividades deportivas” e facer actividade física no exterior.

A nivel de funcionamento organizativo, o colexio cumpre co establecido no D 7/1999, do 7 de xaneiro, polo que se implantan e regulan os centros públicos integrados de ensinanzas non universitarias.

En xeral, o nivel socio-económico-cultural do alumnado é medio.

Respecto á situación sociolingüística, pódese afirmar que a lingua maioritaria é a lingua castelá. Teremos en conta o Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia, que garantirá a adquisición da competencia lingüística propia da etapa e do nivel nas dúas linguas oficiais de Galicia.

A relación entre o centro escolar e os pais/nais é boa; estes teñen interese e están ben informados das actividades que nel se realizan.

A Asociación de Nais e Pais de Alumnos (ANPA) colabora nas actividades complementarias e extraescolares, o cal indica unha actitude positiva cara a educación dos nenos/as.

Esta proposta didáctica ten en conta todos os sinais de identidade do centro escolar, reflectidos no seu Proxecto Educativo.

As instalacións do centro consta de dúas pistas deportivas exteriores, e un polideportivo cuberto con vestiarios diferenciados, dotados de duchas que nos permitiran levar a cabo con garantías os contidos da materia.

2. CONTRIBUCIÓN DA ÁREA O DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE (1º E 3º E.S.O.)

Na área de Educación Física incidiremos no adestramento de tódalas competencias de maneira sistemática facendo fincapé nos descritores máis afíns a área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O aprendizaxe da Educación Física vai a contribuir o desenvolvemento desta competencia na medida en que contextualiza a resolución de problemas en situacións cotidianas. As situacións que plantexa, poden desenvolverse coa realización de cálculos, a utilización de números, interpretando informacións, datos, argumentacións e realizando razoamentos de lóxica matemática sobre a orde, secuencias, cantidades, distancias... Ademáis, a adquisición de hábitos saudables por medio da práctica física e a posibilidade da súa realización na contorna natural, fan da Educación Física un elemento fundamental para o tratamento desta competencia.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto a alimentación e o exercicio físico.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social sobre a estética do corpo humano fronte o coidado saudable.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.

- Interactuar coa contorna natural de maneira respetuosa.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que ocorre o noso arredor e responder preguntas.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística

O aprendizaxe e práctica da Educación Física precisa de intercambios comunicativos que favorezan a transmisión de información de maneira eficaz, contribuíndo a su vez a adquisición do vocabulario propio da área.

Adestrar os descritores indicados garantiza unha maior comprensión por parte do alumnado, esto levanos a un coñecemento profundo e adquirir con gran destreza aquilo que nos propoñemos.

Os descritores que priorizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.

- Respectar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escuchar atenta al interlocutor...
- Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros en las diversas situaciones comunicativas.

Competencia digital

A Educación Física favorece el desarrollo de una actitud crítica hacia los mensajes y estereotipos referidos al cuerpo y a su imagen, procedentes de los medios de comunicación de masas y de las redes sociales.

A su vez, el uso de aparatos tecnológicos para medir diferentes variables asociadas a la práctica deportiva y la búsqueda de información a través de medios digitales, permitirá el desarrollo de los siguientes descriptores competenciales:

- Emplear distintas fuentes para la búsqueda de información.
- Seleccionar el uso de las distintas fuentes según su fiabilidad.
- Elaborar información propia derivada de la información obtenida a través de medios tecnológicos.
- Comprender los mensajes que vienen de los medios de comunicación.
- Utilizar los distintos canales de comunicación audiovisual para transmitir informaciones diversas.

- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.

Conciencia y expresiones culturales

Por medio da Educación Física el alumnado acercase, pode explorar e utilizar o seu propio corpo e o seu movemento como medio para a expresión de ideas ou sentimentos de maneira creativa.

Ademáis, aprende a apreciar manifestacións culturais e artísticas en xeral e a visión que se ten de elas ou de conceptos como a estética ou a beleza a través das diferentes culturas e relixións.

Para elo, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar a beleza das expresiones artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto por la estética no ámbito cotidiano.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
- Mostrar respeto cara o patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara as persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.

Competencias sociais e cívicas

As actividades físicas, fundamentalmente as que se realizan de forma colectiva, contribúen o desenvolvemento de actitudes de integración e respecto, así como a xerar situacións de convivencias, cooperación e solidaridade.

O respecto ás normas e regras do xogo tendrán unha transferencia directa cara o recoñecemento dos códigos de conducta que rixen a convivencia cidadá.

Así mesmo, a resolución de conflitos propios de situacións competitivas axudará a desenvolver aspectos como a negociación ou diálogo.

Esta área contribuirá á reflexión crítica a cerca de fenómenos sociais como o deporte-espectáculo que, en ocasións pode xerar situacións de violencia ou contrarias á dignidade humana así como o acercamento o deporte popular como medio para desenvolver o asociacionismo e as iniciativas cidadáns.

Os descriptors que entrenaremos son os seguintes:

- Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver a capacidade de diálogo cós demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos

- Concebir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto ós distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións con un fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta materia contribúe a fomentar a autonomía e iniciativa persoal na medida en que se utilizan procedementos que existen planificar, avaliar distintas posibilidades e tomar decisións. O liderazgo á hora de contaxiar entusiasmo ou delegar funcións nos compañeiros será a clave á hora de desenvolver actividades de equipo. As situacións deportivas levarán o alumno a tomar decisións nas que a asunción de riscos e a aceptación de responsabilidades serán inevitables.

Os descritores que entrenaremos son:

- Asumilas responsabilidades encomendadas e dar conta de elas.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.

- Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover novas accións.

Aprender a aprender

A actividade física propia desta área favorece a construción do autoconcepto por medio da aceptación das propias posibilidades e carencias, partindo do aprendizaxe motor para su transferencia a actividades motrices máis complexas.

O establecemento de metas alcanzables, cuxa consecución xerará autoconfianza, axudará a fortalecer un equilibrio emocional no alumno que favoreza o desenvolvemento de ferramentas para estimular o pensamento, a planificación e avaliación dos seus propios aprendizaxes por medio da metacognición.

Os descritores que entrenaremos son:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e motivacións persoais a favor do aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.

- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

3. OBXETIVOS L.O.M.C.E.

Son “os referentes relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin” (artigo 2.3.a do Decreto 86/2015). O actual currículo sinala 15 obxectivos xerais de etapa. Nesta programación desenvólvense durante todo o curso, indicando en cada unidade os máis relacionados, e vinculándoos cos demais elementos curriculares. A continuación enúncianse os obxectivos os que máis se contribúe:

a) "Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática”.

b) "Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización

eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal”.

c) "Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller”.

d) "Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos". A unidade (Bloque) ten moita relación con el. Nela trátase

e) "Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación”.

f) "Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia”.

g) "Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades”.

h) "Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e

iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura”.

i) "Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada”.

l) "Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.”

m) "Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.”

n) "Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.”

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural e histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) "Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona"..

4. OBTETIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, ACTIVIDADES, TEMPORALIZACIÓN E COMPETENCIAS

Seguiremos co proxecto anual , chamado “Recreos Saudables”, que se caracterizará pola dinamización dos recreos a través de diferentes espazos de xogo, ademais de incentivar o consumo de froita nos recreos e retos deportivos..

Os contidos e estándares de aprendizaxe que están marcados en vermello en principio non se van a levar a cabo, posteriormente en función da evolución da pandemia e unha posible vacina poderían desenvolverse no último trimestre.

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	Competencias clave
Bloque 1. Contidos comúns en Educación Física										
▪ B1.1. Fases de activación e recuperación na práctica da actividade física de carácter xeral e específica, en función da actividade que se realice realizar. ▪ B1.2. Selección e execución de xogos e exercicios apropiados para cada fase da sesión.	▪ B1.1. Recoñecer e aplicar actividades propias de cada fase da sesión de actividade física, en relación coas súas características.	▪ EFB1.1.1.<u>Recoñece a estrutura dunha sesión de actividade física coa intensidade dos esforzos realizados.</u>	3%	3%	3%			X		▪ CSC ▪ CMCCT
		EFB1.1.2. <u>Prepara e realiza quecementos e fases finais da sesión, de xeito básico, tendo en conta os contidos que se vaian realizar.</u>	2,5%	2,5%	2,5%	X				▪ CSC ▪ CAA
		EFB1.1.3. <u>Prepara e pon en práctica actividades para a mellora das habilidades motoras en función das propias dificultades, baixo a dirección do/da docente.</u>	2,5%	2,5%	2,5%	X				▪ CSC
▪ B1.3. Respecto e aceptación das regras das actividades, os	▪ B1.2. Recoñecer as posibilidades das actividades físico-deportivas e artístico-	▪ EFB1.2.1. <u>Amosa tolerancia e deportividade tanto no papel de participante como no de espectador/a.</u>	2,5%	2,5%	2,5%		X			▪ CSC

PROGRAMACIÓN EDUCACIÓN FÍSICA SECUNDARIA

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				Competencias clave
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	
xogos e os deportes practicados. ▪ B1.4. Papeis e estereotipos nas actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, como fenómeno social e cultural. ▪ B1.5. Aceptación do propio nivel de execución e o das demais persoas, e disposición positiva cara á súa mellora.	expresivas como formas de inclusión social, facilitando a eliminación de obstáculos á participación doutras persoas independentemente das súas características, colaborando elas e aceptando as súas achegas.	▪ EFB1.2.2. <u>Colabora nas actividades grupais, respectando as achegas das demais persoas e as normas establecidas, e asumindo as súas responsabilidades para a consecución dos obxectivos.</u>	2,5%	2,5%	2,5%		X			▪ CSC
		▪ EFB1.2.3. <u>Respecta as demais persoas dentro do labor de equipo, con independencia do nivel de destreza.</u>	2,5%	2,5%	2,5%		X			▪ ▪ ▪ ▪ ▪ CSC ▪
▪ B1.6. Posibilidades do contorno próximo como lugar de práctica de actividades físico-deportivas e recreativas. ▪ B1.7. Aceptación e respecto das normas para a conservación do medio urbano e natural. ▪ B1.8. Actividade física	▪ B1.3. Recoñecer as posibilidades que ofrecen as actividades físico-deportivas como formas de lecer activo e de utilización responsable do contorno.	▪ EFB1.3.1. Coñece as posibilidades que ofrece o contorno para a realización de actividades físico-deportivas axeitadas a súa idade.	1%	1%	1%			X		▪ CSC
		EFB1.3.2. Respecta o contorno e valóralo como un lugar común para a realización de actividades físico-deportivas.	1%	1%	1%		X			▪ CSC

PROGRAMACIÓN EDUCACIÓN FÍSICA SECUNDARIA

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				Competencias clave
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	
como elemento base dos estilos de vida saudable. ▪ B1.9. Estereotipos corporais na sociedade actual e a súa relación coa saúde.		▪ EFB1.3.3. Analiza criticamente as actitudes e os estilos de vida relacionados co tratamento do corpo, as actividades de lecer, a actividade física e o deporte no contexto social actual.	1%						X	▪ CSC
▪ B1.10. Prevención de riscos nas actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, baseada na análise previa das características destas. ▪ B1.11. Protocolo básico de actuación (PAS) nos primeiros auxilios. ▪ B1.12. Emprego responsable do material e do equipamento deportivo.	▪ B1.4. Controlar as dificultades e os riscos durante a súa participación en actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, analizando as características destas e as interaccións motoras que levan consigo, e adoptando medidas preventivas e de seguridade no seu desenvolvemento.	▪ EFB1.4.1. Identifica as características das actividades físico-deportivas e artístico-expresivas propostas que poidan supor un elemento de risco para si mesmo/a ou para as demais persoas.	1%					X		▪ CSIEE ▪ CSC
		▪ EFB1.4.2. Describe e pon en práctica os protocolos para activar os servizos de emerxencia e de protección do contorno.	1%			X				▪ CSIEE
		▪ EFB1.4.3. Adopta as medidas preventivas e de seguridade propias das actividades desenvolvidas durante o ciclo, tendo especial coidado con aquelas que se realizan nun contorno non estable.	1%				X			▪ CSIEE
▪ B1.13. Tecnoloxías da información e da comunicación para procurar, analizar e seleccionar información relacionada coa	▪ B1.5. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación no proceso de aprendizaxe, para procurar, analizar e seleccionar información salientable, elaborando documentos propios, e	▪ EFB1.5.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para elaborar documentos dixitais propios adecuados á súa idade (texto, presentación, imaxe, vídeo, son, etc.), como resultado do proceso de procura, análise e selección de información salientable.	25%				X		X	▪ CD ▪ CCL
		▪ EFB1.5.2. <u>Expón e defende traballos elaborados sinxelos sobre temas vixentes no contexto social, relacionados coa actividade física ou a</u>	25%						X	▪ CAA ▪ CCL

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	Competencias clave
actividade física e a saúde. ▪ B1.14. Elaboración e exposición argumentada de documentos no soporte máis axeitado.	facendo exposicións e argumentacións destes.	corporalidade, utilizando recursos tecnolóxicos.								
Bloque 2. Actividades físicas artístico-expresivas										
▪ B2.1. Experimentación de actividades artístico-expresivas utilizando técnicas de expresión corporal, combinando espazo, tempo e intensidade. ▪ B2.2. Creatividade e improvisación nas actividades artístico-expresivas de xeito individual. ▪ B2.3. Realización de bailes e danzas sinxelas de carácter recreativo e popular.	▪ B2.1. Interpretar e producir accións motoras con finalidades artístico-expresivas, utilizando técnicas de expresión corporal e outros recursos.	▪ EFB2.1.1. Utiliza técnicas corporais básicas, de forma creativa, combinando espazo, tempo e intensidade.	25%			X				CCEC
		EFB2.1.2. <u>Crea e pon en práctica unha secuencia de movementos corporais axustados a un ritmo prefixado de baixa dificultade.</u>	25%			X				CCEC
		EFB2.1.3. <u>Colabora no deseño e na realización de bailes e danzas sinxelas, adaptando a súa execución á dos seus compañeiros e das súas compañeras.</u>	2,5%				X			CCEC
		EFB2.1.4. Realiza improvisacións de xeito individual como medio de comunicación espontánea.	2,5%			X				CCEC
Bloque 3. Actividade física e saúde										
▪ B3.1. Condición física. Capacidades físicas e coordinativas nas	▪ B3.1. Recoñecer os factores básicos que interveñen na acción motora e os	▪ EFB3.1.1. <u>Analiza de xeito básico a implicación das capacidades físicas e as coordinativas nas actividades físico-deportivas e artístico-expresivas traballadas no ciclo.</u>	1%	1%	1%			X		▪ CMCCT

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				Competencias clave
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	
actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, e a súa vinculación cos sistemas do organismo. ▪ B3.2. Efectos sobre a saúde da actividade física e a alimentación. ▪ B3.3. Capacidade de adaptación do organismo ante a actividade física e a práctica deportiva. ▪ B3.4. Control da intensidade do esforzo a través da frecuencia cardíaca. ▪ B3.5. Procedementos para a avaliación dos factores da condición física relacionados coa saúde. ▪ B3.6. A actividade física e o seu efecto sobre a saúde. Criterios de selección de actividades para a realización dun plan de mellora da saúde.	mecanismos de control da intensidade da actividade física, e aplícalos á propia práctica, en relación coa saúde e a alimentación.	EFB3.1.2. <u>Relaciona diferentes tipos de actividade física e alimentación co seu impacto na súa saúde.</u>	1%	1%	1%			X		▪ CMCCT
		EFB3.1.3. Relaciona as adaptacións orgánicas principais coa actividade física sistemática, así como coa saúde e os riscos e as contraindicacións da práctica deportiva.	1%	1%	1%			X		▪ CMCCT
		EFB3.1.4. <u>Adapta a intensidade do esforzo controlando a frecuencia cardíaca correspondente ás marxes de mellora dos principais factores da condición física.</u>	2,5%	2,5%	2,5%			X		▪ CMCCT
		EFB3.1.5. Aplica con axuda procedementos para autoavaliar os factores da condición física.	10%	10%	10%	X				▪ CMCCT
		EFB3.1.6. <u>Identifica as características que deben ter as actividades físicas para ser consideradas saudables, adoptando unha actitude crítica fronte ás prácticas que teñen efectos negativos para a saúde.</u>	1%	1%	1%			X		▪ CMCCT ▪ CSC

PROGRAMACIÓN EDUCACIÓN FÍSICA SECUNDARIA

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	Competencias clave
▪ B3.7. Métodos básicos de adestramento para a mellora das capacidades físicas básicas relacionadas coa saúde. ▪ B3.8. Avaliación da condición física saudable e realización de actividades para a mellora desta, tendo en conta as súas características individuais. ▪ B3.9. Ergonomía e hixiene postural na práctica de actividades físicas. ▪ B3.10. Actividade física habitual e outros hábitos de vida saudables, e o seu efecto sobre a calidade de vida.	▪ B3.2. Desenvolver as capacidades físicas máis salientables desde a perspectiva da súa saúde de acordo coas posibilidades persoais e dentro das marxes da saúde, amosando unha actitude de autoexigencia no seu esforzo.	▪ EFB3.2.1. <u>Participa activamente na mellora das capacidades físicas básicas desde un enfoque saudable, utilizando os métodos básicos para o seu desenvolvemento.</u>	2,5%	2,5%	2,5%		X			▪ CAA
		▪ EFB3.2.2. <u>Alcanza niveis de condición física saudable acordes ao seu momento de desenvolvemento motor e ás súas posibilidades.</u>		10%		X				▪ CAA
		▪ EFB3.2.3. <u>Aplica os fundamentos de hixiene postural na práctica das actividades físicas como medio de prevención de lesións.</u>		2,5%	2,5%	X				▪ CAA ▪ CSIEE
		▪ EFB3.2.4. Analiza a importancia da práctica habitual de actividade física para a mellora da propia condición física saudable, relacionando o efecto desta práctica coa mellora da calidade de vida.	1%	1%	1%			X		▪ CAA
Bloque 4. Os xogos e as actividades deportivas										
▪ B4.1. Execución e avaliación de habilidades motrices vinculadas ás accións	▪ B4.1. Resolver situacións motoras individuais aplicando os fundamentos técnicos e as habilidades específicas, das	▪ EFB4.1.1. <u>Aplica os aspectos básicos das técnicas e habilidades específicas adaptadas, respectando as regras e as normas establecidas do badminton e Floorball.</u> ▪		20%	20%					▪ CAA ▪ CSIEE

PROGRAMACIÓN EDUCACIÓN FÍSICA SECUNDARIA

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				Competencias clave
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	
deportivas, respectando os regulamentos específicos. ■ B4.2. Práctica de actividades e xogos para a aprendizaxe dos deportes individuais. ■ B4.3. Adquisición de técnicas de progresión e orientación no medio natural, a súa aplicación en diferentes contornos.	actividades físico-deportivas propostas, en condicións adaptadas.	EFB4.1.2. Autoavalia a súa execución de xeito básico con respecto ao modelo técnico formulado do badminton.		5%	5%					■ CAA ■ CSIEE
		EFB4.1.3. Describe a forma de realizar os movementos implicados nos modelos técnicos adaptados do badminton		5%	5%					■ CAA ■ CSIEE
		EFB4.1.4. <u>Mellora o seu nivel na execución e aplicación das accións técnicas do badminton e xocxei a patíns respecto ao seu nivel de partida, amosando actitudes de esforzo e superación.</u>		20%	20%					■ CAA ■ CSIEE
		EFB4.1.5. Explica e pon en práctica técnicas de progresión nos contornos non estables e técnicas básicas de orientación, regulando o esforzo en función da súas posibilidades. EFB4.1.5. Explica e pon en práctica xogos populares e autóctonos de Galicia. EFB4.1.6 Domina conceptos relacionados cos xogos populares e autoctonos de galicia asi como do se Esquema Corporal.		10%		25%		30%		■ CAA ■ CSIEE ■ CAA ■ CSIEE
■ B4.4. Execución de habilidades motrices técnico-tácticas facilitadas vinculadas aos deportes colectivos en distintas situacións, respectando os regulamentos específicos. ■ B4.5. Práctica de	■ B4.2. Resolver situacións motoras de oposición, colaboración ou colaboración-oposición facilitadas, utilizando as estratexias máis axeitadas en función dos estímulos máis relevantes.	■ EFB4.2.1. <u>Adapta os fundamentos técnicos e tácticos para obter vantaxe na práctica das actividades físico-deportivas de oposición ou de colaboración-oposición facilitadas.</u>			10%					■ CAA ■ CSIEE
		■ EFB4.2.2. Describe simplificada e pon en práctica de xeito autónomo aspectos de organización de ataque e de defensa nas actividades físico-deportivas de oposición ou de colaboración-oposición facilitadas.			1%					■ CAA ■ CSIEE
		EFB4.2.3. Discrimina os estímulos que cómpre ter en conta na toma de decisións nas situacións de colaboración, oposición e colaboración-oposición facilitadas, para obter vantaxe ou cumprir o obxectivo da acción.			1%					■ CAA ■ CSIEE

PROGRAMACIÓN EDUCACIÓN FÍSICA SECUNDARIA

Educación Física. 2º de ESO			Peso do estándar			Instrumentos				Competencias clave
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	1ª aval.	2ª aval.	3ª aval.	PP	OD	PE	PT	
actividades e xogos para a aprendizaxe dos deportes colectivos.		EFB4.2.4. Reflexiona sobre as situacións facilitadas resoltas valorando a oportunidade das solucións achegadas e a súa aplicabilidade a situacións similares.			1%					- CAA - CSIEE

LEND: **PP:** PRUEBA PRÁCTICA.

OD: OBSERVACIÓN DIRECTA.

PE: PRUEBA ESCRITA

PT: PRESENTACIÓN DE TRABALLOS

4.1. APRENDIZAXES NON ADQUIRIDAS NO CURSO ESCOLAR 2021-22

EFB1.3.1. Coñece e identifica as posibilidades que ofrece o seu contorno próximo para a realización de actividades físico-deportivas.

EFB1.3.2. Respecta o seu contorno e a valora como un lugar común para a realización de actividades físico-deportivas.

EFB1.3.3. Analiza criticamente as actitudes e os estilos de vida relacionados co tratamento do corpo, as actividades de lecer, a actividade física e o deporte no contexto social actual.

EFB1.4.1. Identifica as características das actividades físico-deportivas e artístico-expresivas propostas que poidan supor un elemento de risco relevante para si mesmo/a ou para as demais persoas.

EFB1.4.2. Describe e pon en práctica os protocolos para activar os servizos de emerxencia e de protección no seu contorno.

EFB1.5.2. Expón e defende traballos sinxelos sobre temas vixentes no contexto social, relacionados coa actividade física ou a corporalidade, utilizando recursos tecnolóxicos.

EFB2.1.1. Utiliza técnicas corporais básicas, combinando espazo, tempo e intensidade.

EFB3.2.4. Aplica os fundamentos de hixiene postural na práctica das actividades físicas como medio de prevención de lesións.

EFB4.1.2. Describe a forma de realizar os movementos implicados nos modelos técnicos adaptados máis sinxelos do atletismo.

EFB4.1.4. Explica e pon en práctica técnicas básicas de progresión en contornos non estables e técnicas básicas de orientación.

EFB4.2.2. Pon en práctica aspectos de organización de ataque e de defensa nas actividades de colaboración-oposición.

EFB4.1.2. Describe a forma de realizar os movementos implicados nos modelos técnicos adaptados máis sinxelos do atletismo.

EFB4.2.3. Discrimina os estímulos que cómpre ter en conta na toma de decisións nas situacións facilitadas de colaboración, oposición e colaboración-oposición, para obter vantaxe ou cumprir o obxectivo da acción.

5. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA

Os estándares mínimos exisibles especificase na taboa anterior da seguinte maneira; están suliñados e marcados en negra. Istes deben ser conseguidos para poder conseguir unha avaliación positiva.

6. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A avaliación efectuarase tendo en conta o nivel inicial dos alumnos (avaliación inicial) e ó longo de todo o proceso educativo atendendo tanto ó progreso individual do alumno/a e a súa implicación e esforzo neste proceso como aos resultados finais obtidos encanto a dominio técnico e táctico, dominio e control corporal, desenvolvemento do seu rendemento condicional, etc...

Sendo esta unha avaliación discontinua, debido a que os contidos varían dun trimestre a outro, será necesario aprobar cada unha das avaliacións de forma independente. Suliñanse e remarcase en negrita os estándares mínimos propostos para os diferentes cursos da ESO

Así avaliaranse os estándares outorgándolle a cada un unha porcentaxe da nota correspondente coa fin de integralos ó final do proceso nunha nota numérica natural esixida pola consellería de educación.

-Os Estándares referidos a contidos procedimentais e conceptuais:

- A avaliación destes contidos supoñerá o 90% da nota total en cada unidade didáctica e será avaliado en función de cada unha delas mediante unha proba de carácter teórico, un traballo, unha proba práctica coa fin de ser o máis obxectivo posible á hora de asignar unha puntuación numérica , esixida polo ministerio de educación , ó progreso de cada alumno e á asimilación deste tipo de contidos. En función da unidade os procedimentais representarán o 60% e os conceptuais un 30% ou serán aglutinados ambos nun 90% que se especificará en cada unidade máis adiante. Como caso excepcional e naquelas unidades nas que os contidos conceptuais sexan de gran relevancia, estes poderán equipararse en porcentaxe ós

procedimentais quedando da seguinte forma á hora de avaliar: estándares de conceptos: 40%, estándares de procedementos: 50%

Nota: Non se fará media con calificacións inferiores a “4”.

-Os Estándares referidos a contidos actitudinais supoñen un 10% da nota da unidade: Será avaliada a través da observación sistemática e diaria do alumno, do seu comportamento, participación , interese, esforzo, responsabilidade con respecto a material, e posesión do material necesario para o desenvolvemento das sesións.

O alumno parte con 1 punto neste apartado que variarán da seguinte forma en función da súa actitude ó longo da unidade:

- Cada vez que destaca positivamente en calquera dos valores xa sinalados obterá 0,1 puntos sobre o que xa ten.
- Cada vez que destaca negativamente en calquera dos valores xa sinalados se lle restarán 0,1 puntos sobre o que xa ten.
- As observacións plasmaranse na ficha do alumno apuntando a data e o comportamento positivo ou negativo para o posterior recuento.
- O consumo de froita, participación en torneos deportivos e retos deportivos nos recreos se valorará coa suma de ata 2 puntos a maiores na calificación do trimestre.

7 .PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación do proceso de aprendizaxe ten como referentes didácticos os seguintes:

INDIVIDUALIZADA, centrase na evolución de cada alumnos e na súa situación inicial e particularidades.

INTEGRADORA, para o cal contempla a de diferentes grupos e situacións e flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.

CUALITATIVA, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.

ORIENTADORA, ao aportar ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.

CONTINUA, ao atender a aprendizaxe coma un proceso, contrastando os diversos momentos ou fases. Contémplanse tres modalidades:

AVALIACIÓN INICIAL. Permítenos coñecer e valorar a situación de partida dos alumnos e as necesidades, intereses e posibilidades dos mesmos.

AVALIACIÓN FORMATIVA OU CONTINUA. A avaliación debe estar incluída dunha maneira dinámica no propio proceso educativo, proporcionando unha información permanente sobre o mesmo.

AVALIACIÓN SUMATIVA OU FINAL. Ao finalizar cada avaliación deberase realizar unha valoración das capacidades desenvolvidas e dos contidos asimilados.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN DO PROCESO DE APRENDIZAXE

TÉCNICAS	INSTRUMENTOS	CONTIDOS AVALIABLES	TIPO DE AVALIACIÓN
OBSERVACIÓN	Ficha rexistro diaria na aula	Actitudes	Continua
REVISIÓN DE TAREFAS	Fichas rexistro:	Conceptos	
	~ Deberes	Procedementos	Continua
	~ Traballos complementarios	Actitudes	
	Tests Físico-motores.	Procedementos	Inicial
EXAMES PRACTICOS	e	Actitudes	Continua
E	Circuitos Técnico Individual e Xogo real de táctica Colectiva		Final
EXAMES ESCRITOS	Probas:		
	~ Estruturadas		

7.1. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN NUNHA ENSINANZA NON PRESENCIAL.

Na actualidade todo o alumnado de secundaria mostrou conectividade e capacidade de recepción de tarefas a través da plataforma de ensinanza utilizada polo centro. (Esemtia School).

PROCEDEMENTOS

Os procedementos de avaliación basearánse en actividades realizadas e entregadas de xeito telemático como resposta a cuestionarios; realización presentación, tutoráis (onde expliquen, sintetizen e poñan en práctica as diferentes técnicas deportivas), así como un control da realización de actividade física no seu fogar, mediante os rexistros da súa pulseira intelixente ou o envío de vídeo realizando rutinas físicas ou outras actividades.

INSTRUMENTOS

Como instrumentos de avaliación utilizaranse as tarefas telemática, a entrega dentro do prazo da actividade proposta (se proporán actividades de xeito semanal cun prazo de entrega dunha semana); a correcta realización e presentación das actividades realizadas; a variedade e adecuación do léxico relativo á materia; a evolución física persoal do alumno dentro do trimestre e respecto aos trimestres anteriores; a autocorrección e detección de erros propios e posterior corrección; o seu sentido crítico e percepción do propio proceso de aprendizaxe a través das súas correccións e a asistencia as clases online.

Instrumentos de avaliación propostos neste apartado.

- Entrega en prazo (10%)
- Asistencia clase online (30%)
- Correcta realización e presentación das rutinas físicas (50%)
- Explicación e realización dos tutoriais (50%)
- Variedade e adecuación do léxico relativo á materia (20%)
- Evolución persoal do alumno no trimestre e respecto aos anteriores (20%)
- Autocorrección (10%)
- Sentido crítico e percepción do propio proceso de aprendizaxe (10%)

Nota: No caso de alumnos que transmitisen a súa imposibilidade de envío telemático de tarefas ou a asistencia a clase online non se terán en conta estes criterios, obtendo a calificación final por ponderación do resto de instrumentos de avaliación.

7.2. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN NUNHA ENSINANZA SEMIPRESENCIAL.

No caso dun confinamento parcial da clase, de alguén de forma individual ou dunha ensinanza por turnos, a esinanza semipresencial combinara os dous sistemas de avaliación anteriores para obter una calificación.

8. TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA

Esta área contribuirá ó fomento da lectura coa administración de diferentes artigos relacionados cos contidos a traballar no momento, para que sexan lidos polo alumnado e tratados en debate en sesións posteriores. Cubrindo así os contidos adicados a hábitos saudables e prexudiciais na vida actual, tratamento do deporte nos medios de comunicación , deporte de elite e educación física, o olimpismo e o xogo limpo etc...

9. TRATAMENTO DE FOMENTO DAS TIC

A educación telemática do pasado curso escola axudou que o alumnado desenvolva aquelas competencias básicas que lle permitan constituírse en persoas autónomas, capaces de aprender por si mesmas, contribuíndo á súa capacidade de tomar decisións responsables sobre cuestións relacionadas coa actividade física e a saúde e a xestión activa do tempo libre, o noso obxectivo básico en relación coas TICs será:

- Utilizar as novas tecnoloxías para informarse, comunicarse e avanzar nos coñecementos propios das ciencias da actividade física e do deporte. Da cordo con isto:

En todos os cursos teremos un canle de comunicación que será a través de “Esemtia School” ademais continuaremos a utilizar as TICs como ata agora: búsqueda de información acerca dos diferentes contidos da materia, presentación de traballos en soporte dixital, elaboración de follas

calculo (por exemplo: calorías consumidas cara a lograr unha dieta saudable...) ou rexistro (por exemplo: rexistro da frecuencia cardíaca en diferentes exercicios e tarefas cara a realización dun adestramento persoal...), etc...

10. RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES

O programa de reforzo para as pendentes de cursos anteriores basearase na división dos bloques de contidos que se traballarán da seguinte forma:

Os estándares referidos a contidos conceptuais serán traballados polo alumnado na casa co material que lle proporcione o profesor baseado nos apuntes de anos anteriores , esquemas etc.. Por outra banda os estándares referidos a contidos procedimentais e actitudinais serán traballados na aula ó ritmo dos outros alumnos e adaptando estes contidos se fora preciso ó caso individual de cada alumno, facendo un plan de adestramento para a capacidade en cuestión a que lle supoña máis complicado acadar os obxectivos e os criterios de avaliación

11. METODOLÓXIA DIDÁCTICA

Para o desenvolvemento das Unidades desta programación utilizarase un método baseado no descubrimento onde os alumnos sexan quen de crear a súa propia aprendizaxe pola participación activa en dito proceso e a implicación cognitiva nas tarefas a realizar, buscando con isto aprendizaxes significativas onde adquira novos conceptos, valores normas e condutas motrices baseándose en aprendizaxes previos. Para conseguir este enfoque traballarase sempre que se poida cos estilos de ensinanza de Descubrimento guiado e Resolución de tarefas, exceptuando aqueles contidos que pola súa complexidade e alto grado de organización, nos esixan un estilo de ensinanza máis directivo ou tradicional como asignación de tarefas e mando directo .

En canto ás estratexias na práctica sempre que se poida utilizaranse estratexias globais ou intermedias (Globais con modificación da situación real ou globais con polarización da atención).

En canto ás tarefas utilizaranse na súa maioría aquelas nas que os mecanismos de percepción, decisión e execución se vexan involucrados sendo estas de carácter aberto e segundo a clasificación de Famosé non definidas ou semidefinidas.

A información dada será de carácter visual utilizando modelos ,(debuxos, e vídeos no caso de que sexa necesario) e auditiva ,referida practicamente de forma exclusiva ás normas específicas que garantan a seguridade dos alumnos en canto á ausencia de lesións e a descrición de xestos técnicos específicos.

Isto será a norma xeral aínda que en cada unidade concretarase, se é preciso, as estratexias, tarefas ou estilos máis adecuados para o seu desenvolvemento.

11.1 METODOLOXÍA TELEMÁTICA

ACTIVIDADES

Actividades realizadas e entregadas de xeito telemático como resposta a cuestionarios; exames online, realización de presentacións e tutoriais (onde expliquen, sintetizen e poñan en práctica as diferentes técnicas deportivas), así como un control da actividade física mediante a súa pulseira intelixente ou o envío de vídeos realizando rutinas físicas ou outras actividades.

METODOLOXÍA (alumnos con e sen conectividade)

Posto que todo o alumnado do centro mostrou conectividade, todos seguirán a mesma metodoloxía, coa única excepción da vía de entrega das tarefas pois nalgún caso excepcional, non teñen posibilidade de entrega telemática aínda que sí de recepción.

A metodoloxía basearase na recepción do material educativo a través da plataforma educativa do centro (Esemtia School) e a conexión co profesorado a través das aulas virtuais da mesma plataforma.

12. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Constitúen un factor fundamental no proceso de E-A, xa que posibilitan e facilitan a consecución das nosas intencións. . De forma concreta e en relación a nosa proposta de contidos, citaremos entre outros:

Plataforma Esemtia School

Canastras de baloncesto

Espaldeiras

Bancos suecos

Colchonetas de axilidade e Quitamedos.

Picas

Raquetas e plumas de bádminton

Cordas

Balóns de baloncesto, fútbol, balonmán e voleibol

Aros

Conos de señalización

Balóns de gomaespuma

Sticks e discos de Floorball

Kit de pesas.

Frisbees

Porterías de Floorball

DVDs didácticos

Pizarras dixitais e cañons de proxección.

En relación a todo este material, os criterios xerais ante calquer proposta dictan que o material debe ser:

Atrainte.

Sinxelo e motivante

Seguro e resistente.

Polivalente.

De fácil traslado, montaxe e desmontaxe.

Que cumpla a lexislación vixente.

13. MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Basearemos á atención á diversidade en diferentes puntos tendo como referencia a individualización no proceso de ensinanza-aprendizaxe e o asentamento das novas habilidades e coñecementos tratados pola realización de aprendizaxes significativos apoiados en coñecementos e aprendizaxes previos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE POR NIVEIS

A NIVEL DO ENTORNO NO QUE ESTÁ UBICADO O CENTRO:

Os contidos a traballar serán adaptados na medida do posible o entorno do centro utilizando aqueles que dentro dos bloques lles sexan máis afíns ó alumnado e os que o material e as instalacións permitan, así como a potenciación de actividades que os alumnos teñan ocasión de desenvolver no seu tempo de lecer xa sexa pola oferta do entorno, institucións, centros deportivos do lugar ou polas condicións xeográficas.

A NIVEL DE AULA

- OS ALUMNOS CON NECESIDADES DE APOIO EDUCATIVO E CON NECESIDADES ESPECÍFICAS POR SER INMIGRANTES OU TER PROBLEMAS DE ENTENDEMENTO DA NOSA LINGUA:

Na medida do posible tentarase de comunicarse con el/ela na súa lingua no caso de coñecela e se non, esta área é un medio perfecto

para lograla súa integración mediante o xogo, o contacto corporal con compañeiros e o traballo en grupo. Para a asimilación de contidos tanto conceptuais como procedimentais empregaranse material escrito proporcionado polo profesor, vídeos, modelos de execución na práctica.

Empregarase como recurso a ensinanza recíproca entre compañeiros coa fin de que eles se axuden mutuamente a aprender e asimilar contidos e se corrixan os posibles erros que aparezan fomentando así o respecto e a integración no grupo de tódolos alumnos.

- OS ALUMNOS CON NECESIDADES DE APOIO EDUCATIVO E CON NECESIDADES ESPECÍFICAS POR TER LIMITADA A SUA MOTRICIDADE POR LESIÓNS TEMPORALES OU CRÓNICAS:

Participarán nas sesións na medida do posible en cada unidade didáctica realizando labores de recollida de apuntes para os seus compañeiros, arbitrase, corrección técnicas, axudas, etc.. nos contidos de habilidades específicas. Nos contidos referidos á condición física o alumno/a realizará exercicios que contribúan á mellora da súa doenza si e que o seu médico o aconsella apoiado polo profesor. Nas unidades que a súa limitación non lle supoña un impedimento participarán nas actividades co resto dos seus compañeiros: malabares, algunhas prácticas de orientación e expresión corporal que non impliquen un empeoramento da súa lesión.

Serán avaliados polos contidos conceptuais e actitudinais e cando se poida no procedimentais sen prexuízo para a súa persoa na nota final.

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

En función da disponibilidad e coordinación cos demais departamentos, proporase:

Saídas no horario escolar, tales como caminatas breves no entorno do centro educativo.

Ruta en bicicleta: dependendo da súa posible implementación.

Bautismo de mar: barco escuela, windsurf, canoa. Náutico de Rodeira.

15. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

- Periodicidade coa que se revisará.
- Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista.
- Medidas que se adoptarán como resultado da revisión.

Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Assignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. [Só para ESO e bach.].				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos [Só para determinadas				

materias de 2º de bacharelato].				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bacharelato].				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach].				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Observacións:

16. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

EN BUEU A 16 DE SETEMBRO DE 2022.

O COORDINADOR DO DEPARTAMENTO

CARLOS LOBELLE CARÚS

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Colexio Virxe Milagrosa.

FÍSICA E QUÍMICA

2º ESO

CURSO 2022-2023

ERIKA CASTRO MOREIRA

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización.
2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.
3. Obxectivos.
 - 3.1 Obxectivos xerais de etapa.
 - 3.2 Obxectivos de área.
4. Criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias clave.
5. Temporalización.
6. Mínimos esixibles.
7. Procedementos e instrumentos de avaliación.
8. Procedementos para a realización da avaliación inicial.
9. Actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.
10. Medidas de atención á diversidade.
11. Metodoloxía.
12. Materias e recursos didácticos.
13. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.
14. Elementos transversais.
15. Contribución aos distintos plans: Proxecto lector, Plan TIC, Plan de convivencia.
16. Actividades complementarias e extraescolares.
17. Procedementos para avaliar a propia programación.

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

Esta programación vai dirixida á Física e Química. Como se recolle no **Decreto 86/2015**, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

A aprendizaxe da física e da química resulta imprescindible, xunto coas demais ciencias experimentais e a tecnoloxía, para permitir aos alumnos e ás alumnas analizar con coñecemento de causa os problemas de orixe científica e tecnolóxica que se formulan na nosa sociedade, así como participar no debate que suscitan e dar a resposta que corresponda como cidadanía responsable. Ademais, compártese co resto das disciplinas a responsabilidade de promover no alumnado a adquisición das competencias necesarias para que poida integrarse na sociedade de xeito activo. Como materia científica, Física e Química ten o compromiso engadido de dotar o alumnado de ferramentas específicas que lle permitan afrontar o futuro con garantías, participando no desenvolvemento económico e social ao que está ligada a capacidade científica, tecnolóxica e innovadora da propia sociedade. Para que estas expectativas se concreten, o ensino desta materia debe incentivar unha aprendizaxe contextualizada que relacione os principios en vigor coa evolución histórica do coñecemento científico; que estableza a relación entre ciencia, tecnoloxía e sociedade; que potencie a argumentación verbal, a capacidade de establecer relacións cuantitativas e espaciais, así como a de resolver problemas con precisión e rigor.

A materia de Física e Química debe capacitar os alumnos e as alumnas para extraeren e comunicaren conclusións a partir de probas científicas, formularen preguntas que a ciencia poida responder e explicaren científicamente fenómenos físicos e naturais. Á achega á competencia propiamente científica cumprirá engadir as correspondentes ao resto das competencias clave. É preciso o afondamento nunha verdadeira cultura científica, baseada na concepción da ciencia como cultura e non só como un conxunto de coñecementos que, estruturados en teorías, poidan ter algunha aplicación máis ou menos útil. Neste sentido, resulta salientable a achega de Física e Química á competencia en conciencia e expresións culturais, por ser moitos os logros da ciencia que modificaron o noso modo de entender o mundo e moitos os científicos e as científicas que influíron na nosa forma de comprender a realidade; consecuentemente, personaxes como Newton, Lavoisier, Boyle, Marie Curie, Lise Meitner, no plano internacional, ou Antonio Casares Rodríguez, Ramón María Aller Ulloa e tantos outros, na nosa comunidade, deben ser recoñecidos e valorados como actores principais da construción da nosa cultura.

O centro escolar no que se aplicará a Programación Didáctica é un Colexio privado concertado tipificado como dunha liña; posúe tres grupos de Educación Infantil, seis de Educación Primaria e catro da ESO; en total, 13 grupos. En xeral, o nivel socio-económico-cultural do alumnado é medio. A relación entre o centro escolar e os pais/nais é boa; estes teñen interese e están ben informados das actividades que nel se realizan. A Asociación de Nais e Pais de Alumnos (ANPA) colabora nas actividades complementarias e extraescolares, o cal indica unha actitude positiva cara a educación dos nenos/as.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

A física e a química non son alleas ao desenvolvemento das competencias sociais e cívicas, xa que promoven actitudes e valores relacionados coa asunción de criterios éticos fronte a problemas relacionados co impacto das ciencias e da tecnoloxía no noso contorno: conservación de recursos, cuestións ambientais, etc. A mesma competencia tamén está relacionada co traballo en equipo que caracteriza a actividade científica.

Non debemos esquecer que o emprego das tecnoloxías da información e da comunicación e, consecuentemente, a competencia dixital merece un tratamento específico no estudo desta materia. O alumnado de ESO e bacharelato para o que se desenvolveu o presente currículobásico é nativo dixital e, en consecuencia, está familiarizado coa presentación e a transferencia dixital de información. O uso de aplicacións virtuais interactivas permite realizar experiencias prácticas que por razóns de infraestrutura non serían viables noutras circunstancias. Por outra banda, a posibilidade de acceder a unha grande cantidade de información implica a necesidade de clasificala segundo criterios de relevancia, o que permite desenvolver o espírito crítico do alumnado.

A elaboración e a defensa de traballos de investigación sobre temas propostos ou de libre elección, que permite afondar e ampliar contidos relacionados co currículo e mellorar as destrezas tecnolóxicas e comunicativas nos alumnos e nas alumnas, ten como obxectivo desenvolver a aprendizaxe autónoma destes. Tanto o traballo en equipo como a creatividade na resolución de problemas ou o deseño de experiencias e pequenas investigacións, tarefas todas elas propias da actividade científica, propician, nos contextos adecuados, o desenvolvemento da competencia de sentido da iniciativa e espírito emprendedor, sen a que non se entendería o progreso da ciencia.

En relación á competencia de aprender a aprender, cómpre indicar que se algo caracteriza a actividade científica é a curiosidade, o interese por aprender propio da ciencia. En unión a procesos tales como a reflexión sobre si mesmo/a como estudante, sobre a tarefa para desenvolver ou sobre as estratexias para aprender, que propician todas as disciplinas, Física e Química achega unha estratexia, o método científico, nomeadamente relevante no proceso de adquisición de coñecementos.

Para finalizar a análise xeral da participación da materia que nos ocupa no desenvolvemento das competencias clave, haberá que referirse á competencia en comunicación lingüística. Das múltiples achegas a esta competencia clave (defensa de traballos de investigación, selección e interpretación da información, comunicación dos traballos realizados, etc.) podemos salientar dúas: a relacionada coa linguaxe propia das ciencias (interpretación de gráficas, táboas, etiquetaxes, símbolos, formulación, etc.) e, moi importante, a relacionada co proceso de argumentación, entendido como o proceso de avaliación dos enunciados de coñecemento, á luz das probas dispoñibles.

Na área de Física e Química incidiremos no adestramento de todas as competencias básicas de modo sistemático facendo incapié nos descritores máis afines ao área.

Competencia matemáticas e básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

O adestramento nesta competencia facilita ao alumnado a adquisición de gran habilidade no manexo do método científico e todo o relacionado con el, o que axuda, á súa vez, a ter unha

visión sobre o coidado saudable, e a ser respetuoso e sostenible no que se refire ao uso das enerxías.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar coa contorna natural de xeito respetuosa.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostenible.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano na contorna natural e as repercusións para a vida futura.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en distintos ámbitos (biolóxico, xeolóxico, físico, químico, tecnolóxico, xeográfico, etc.).
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que ocorre ao noso ao redor e responder preguntas.
- Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas geométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística (CCL)

Nesta área é necesaria a comprensión profunda para entender todo o que a materia propoñemos. A lectura, a escritura e a expresión oral perfilanse por iso como eixe vertebrador. Adestrar os descritores indicados garántenos unha maior comprensión por parte do alumnado e a un coñecemento profundo.

Os descritores que traballaremos con máis profundidade serán:

- Captar o sentido das expresións orais.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor?
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes registros, nas diversas situacións comunicativas.

En caso de centros bilingües ou plurilingües que impartan a asignatura noutra lingua:

- Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiáns ou en asignaturas diversas.

Competencia digital (DC)

Ciencia e tecnoloxía únense da man da competencia digital. O adestramento nos descritores digitais pode favorecer a adquisición da maioría dos coñecementos que se van a estudar no área, así como aportar ferramentas para que o alumnado poida investigar e crear os seus traballos de campo utilizando ferramentas digitais.

Para iso, traballaremos principalmente os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a procura de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas digitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.

Conciencia e expresións culturais (CEC)

Esta competencia posibilita que os alumnos e alumnas traballen tendo en conta aspectos que favorezan todo o relacionado coa interculturalidade, a expresión artística, a beleza, etc.. Desde a área de Física e Química favorécese o traballo e desenvolvemento desta competencia a partir do adestramento dos seguintes descritores:

- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

Favorecer que os estudantes sexan cidadáns reflexivos, participativos, críticos e capaces de traballar en equipo entra son aspectos que se deben traballar para desenvolver adecuadamente esta competencia, e garda unha estreita relación coas habilidades que debemos adestrar para axudar á formación de futuros profesionais.

Os descritores que fundamentalmente adestraremos son os seguintes:

- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (SIEE)

Adestrar a autonomía persoal e o liderado, entre outros indicadores, axudará aos estudantes a tratar a información de forma que a poidan converter en coñecemento. Esta competencia fomenta a divergencia en ideas e pensamentos, en formas de iniciativas tan diferentes como temas e persoas hai. Será importante adestrar cada un dos seguintes descritores para ofrecer ao alumnado ferramentas que posibiliten o adestramento desta competencia no área de Física e Química:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.

- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Gestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupales sobre os intereses persoais.
- Xerar novas e divergentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender (CAA)

O método científico e o enfoque fenomenolóxico fan necesario que a metodoloxía que se empregue posibilite ao alumnado a adquisición da competencia de aprender a aprender. O adestramento nos descriptores facilitará procesos de aprendizaxes dinámicas e metacognitivos.

Os descriptores que adestraremos principalmente son:

- Gestionar os recursos e motivacións persoais a favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Aplicar estratexias para mellóraa do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependiente, etc.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Evaluar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

3.OBXECTIVOS

3.1 OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.2 OBXECTIVOS DA ÁREA DE FÍSICA E QUÍMICA

1. Recoñecer e identificar as características da metodoloxía científica.
2. Dar valor á investigación científica e recoñecer o seu impacto na industria e no desenvolvemento da sociedade.
3. Identificar os materiais e instrumentos básicos a utilizar nos laboratorios de Física e Química.
4. Coñecer e respectar as normas de seguridade e de eliminación de residuos para a protección do medioambiente.
5. Interpretar a información sobre temas científicos de carácter divulgativo que aparece en publicacións e medios de comunicación.
6. Desenvolver pequenos traballos de investigación nos que se poña en práctica a aplicación do método científico e a utilización das TIC.
7. Recoñecer os modelos atómicos como instrumentos interpretativos das distintas teorías e ver a necesidade da súa utilización para a interpretación e comprensión da estrutura interna da materia.

8. Analizar a utilidade científica e tecnolóxica dos isótopos radioactivos.
9. Coñecer a ordenación dos elementos na Táboa Periódica e recoñecer os máis relevantes a partir dos seus símbolos.
10. Coñecer como se unen os átomos para formar estruturas máis complexas e explicar as propiedades das agrupacións resultantes.
11. Diferenciar entre átomos e moléculas, e entre elementos e compostos en sustancias de uso frecuente e coñecido.
12. Formular e nomear compostos binarios seguindo as normas IUPAC.
13. Caracterizar as reaccións químicas como cambios dunhas sustancias noutras.
14. Describir a nivel molecular o proceso polo cal os reactivos transfórmanse en produtos en termos da teoría de colisións.
15. Deducir a lei de conservación da masa e recoñecer reactivos e produtos a través de experiencias sinxelas no laboratorio e/ou de simulacións por ordenador.
16. Comprobar mediante experiencias sinxelas de laboratorio a influencia de determinados factores na velocidade das reaccións químicas.
17. Valorar a importancia da industria química na sociedade e a súa influencia no medio ambiente.
18. Coñecer os tipos de cargas eléctricas, o seu papel na constitución da materia e as características das forzas que se manifestan entre elas.
19. Interpretar fenómenos eléctricos mediante o modelo de carga eléctrica e valorar a importancia da electricidade na vida cotiá.
20. Xustificar cualitativamente fenómenos magnéticos e valorar a contribución do magnetismo ao desenvolvemento tecnolóxico.
21. Comparar, analizar e deducir mediante experiencias as características dos imanes e das forzas magnéticas, así como a súa relación coa corrente eléctrica.
22. Recoñecer as distintas forzas que aparecen na natureza e os distintos fenómenos asociados a elas.

4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES E COMPETENCIAS CLAVE

Física e Química. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A actividade científica				
▪ f ▪ h	▪ B1.1. Método científico: etapas. ▪ B1.2. Utilización das tecnoloxías da información e da comunicación.	▪ B1.1. Recoñecer e identificar as características do método científico.	▪ FQB1.1.1. Formula, de forma guiada, hipóteses para explicar fenómenos cotiáns, utilizando teorías e modelos científicos sinxelos.	▪ CAA ▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ FQB1.1.2. Rexistra observacións e datos de	▪ CCL ▪ CMCCT

	Física e Química. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			maneira organizada e rigorosa, e comunicaos oralmente e por escrito utilizando esquemas, gráficos e táboas.	
- f - m	B1.3. Aplicacións da ciencia á vida cotiá e á sociedade.	B1.2. Valorar a investigación científica e o seu impacto na industria e no desenvolvemento da sociedade.	FQB1.2.1. Relaciona a investigación científica con algunha aplicación tecnolóxica sinxela na vida cotiá.	- CCEC - CMCCT
- b - f	B1.4. Medida de magnitudes. Sistema Internacional de Unidades.	B1.3. Aplicar os procedementos científicos para determinar magnitudes.	FQB1.3.1. Establece relacións entre magnitudes e unidades utilizando, preferentemente, o Sistema Internacional de Unidades para expresar os resultados.	CMCCT
			FQB1.3.2. Realiza medicións prácticas de magnitudes físicas da vida cotiá empregando o material e os instrumentos apropiados, e expresa os resultados correctamente no Sistema Internacional de Unidades.	- CSIEE - CMCCT
f	B1.5. Traballo no laboratorio.	B1.4. Recoñecer os materiais e os instrumentos básicos presentes no laboratorio de física e de química, e coñecer e respectar as normas de seguridade e de eliminación de residuos para a protección ambiental.	FQB1.4.1. Recoñece e identifica os símbolos máis frecuentes utilizados na etiquetaxe de produtos químicos e instalacións, interpretando o seu significado.	- CMCCT - CCL
			FQB1.4.2. Identifica material e instrumentos básicos de laboratorio e coñece a súa forma de utilización para a realización de experiencias, respectando as normas de seguridade e identificando actitudes e medidas de actuación preventivas.	CMCCT
- e - f - h - i	- B1.6. Procura e tratamento de información. - B1.2. Utilización das tecnoloxías da información e da comunicación.	B1.5. Extraer de forma guiada a información sobre temas científicos de carácter divulgativo que aparece en publicacións e medios de comunicación.	FQB1.5.1. Selecciona e comprende de forma guiada información relevante nun texto de divulgación científica, e transmite as conclusións obtidas utilizando a linguaxe oral e escrita con propiedade.	- CAA - CCL - CMCCT
			FQB1.5.2. Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á obxectividade do fluxo de información existente en internet e outros medios dixitais.	- CAA - CD - CSC
- b - e - f	- B1.1. Método científico: etapas. - B1.2. Utilización das tecnoloxías da información e da	B1.6. Desenvolver pequenos traballos de investigación nos que se poña en práctica a aplicación do método científico	FQB1.6.1. Realiza pequenos traballos de investigación sobre algún tema obxecto de estudo, aplicando o método científico e	- CAA - CCEC - CCL

	Física e Química. 2º de ESO			
Obxectivo s	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ g ▪ h ▪ i	comunicación. ▪ B1.4. Medida de magnitudes. Sistema Internacional de Unidades. ▪ B1.5. Traballo no laboratorio. ▪ B1.6. Proxecto de investigación.	e a utilización das TIC.	utilizando as TIC para a procura e a selección de información e presentación de conclusións.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ FQB1.6.2. Participa, valora, xestiona e respecta o traballo individual e en equipo.	▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE
	Bloque 2. A materia			
▪ b ▪ f	▪ B2.1. Propiedades da materia. ▪ B2.2. Aplicacións dos materiais.	▪ B2.1. Recoñecer as propiedades xerais e as características específicas da materia, e relacionalas coa súa natureza e as súas aplicacións.	▪ FQB2.1.1. Distingue entre propiedades xerais e propiedades características da materia, e utiliza estas últimas para a caracterización de substancias.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.1.2. Relaciona propiedades dos materiais do contorno co uso que se fai deles.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.1.3. Describe a determinación experimental do volume e da masa dun sólido, realiza as medidas correspondentes e calcula a súa densidade.	▪ CMCCT
▪ b ▪ f	▪ B2.3. Estados de agregación. Cambios de estado. Modelo cinético-molecular.	▪ B2.2. Xustificar as propiedades dos estados de agregación da materia e os seus cambios de estado, a través do modelo cinético-molecular.	▪ FQB2.2.1. Xustifica que unha substancia pode presentarse en distintos estados de agregación dependendo das condicións de presión e temperatura en que se ache.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.2.2. Explica as propiedades dos gases, os líquidos e os sólidos.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.2.3. Describe os cambios de estado da materia e aplícaa á interpretación de fenómenos cotiáns.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.2.4. Deduce a partir das gráficas de quecemento dunha substancia os seus puntos de fusión e ebulición, e identifícaa utilizando as táboas de datos necesarias.	▪ CMCCT
▪ f	▪ B2.4. Leis dos gases.	▪ B2.3. Establecer as relacións entre as variables das que depende o estado dun gas a partir de representacións gráficas ou táboas de resultados obtidas en experiencias de laboratorio ou simulacións dixitais.	▪ FQB2.3.1. Xustifica o comportamento dos gases en situacións cotiáns, en relación co modelo cinético-molecular.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.3.2. Interpreta gráficas, táboas de resultados e experiencias que relacionan a presión, o volume e a	▪ CAA ▪ CMCCT

	Física e Química. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			temperatura dun gas, utilizando o modelo cinético-molecular e as leis dos gases.	
▪ f	▪ B2.5. Substancias puras e mesturas. ▪ B2.6. Mesturas de especial interese: disolucións acuosas, aliaxes e coloides.	▪ B2.4. Identificar sistemas materiais como substancias puras ou mesturas, e valorar a importancia e as aplicacións de mesturas de especial interese.	▪ FQB2.4.1. Distingue e clasifica sistemas materiais de uso cotián en substancias puras e mesturas, e especifica neste último caso se se trata de mesturas homoxéneas, heteroxéneas ou coloides.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.4.2. Identifica o disolvente e o soluto ao analizar a composición de mesturas homoxéneas de especial interese.	▪ CMCCT
			▪ FQB2.4.3. Realiza experiencias sinxelas de preparación de disolucións, describe o procedemento seguido e o material utilizado, determina a concentración e exprésaa en gramos/litro.	▪ CCL ▪ CMCCT
▪ f	▪ B2.7. Métodos de separación de mesturas.	▪ B2.5. Propor métodos de separación dos compoñentes dunha mestura e aplícalos no laboratorio.	▪ FQB2.5.1. Deseña métodos de separación de mesturas segundo as propiedades características das substancias que as compoñen, describe o material de laboratorio adecuado e leva a cabo o proceso.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSIEE
	Bloque 3. Os cambios			
▪ f ▪ h	▪ B3.1. Cambios físicos e cambios químicos. ▪ B3.2. Reacción química.	▪ B3.1. Distinguir entre cambios físicos e químicos mediante a realización de experiencias sinxelas que poñan de manifesto se se forman ou non novas substancias.	▪ FQB3.1.1. Distingue entre cambios físicos e químicos en accións da vida cotiá en función de que haxa ou non formación de novas substancias.	▪ CMCCT
			▪ FQB3.1.2. Describe o procedemento de realización de experimentos sinxelos nos que se poña de manifesto a formación de novas substancias e recoñece que se trata de cambios químicos.	▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ FQB3.1.3. Leva a cabo no laboratorio reaccións químicas sinxelas.	▪ CMCCT
▪ f	▪ B3.2. Reacción química.	▪ B3.2. Caracterizar as reaccións químicas como cambios dunhas substancias noutras.	▪ FQB3.2.1. Identifica os reactivos e os produtos de reaccións químicas sinxelas interpretando a representación esquemática dunha reacción química.	▪ CMCCT

	Física e Química. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
- f - m	B3.3. A química na sociedade e o ambiente.	B3.3. Recoñecer a importancia da química na obtención de novas substancias e a súa importancia na mellora da calidade de vida das persoas.	FQB3.3.1. Clasifica algúns produtos de uso cotián en función da súa procedencia natural ou sintética.	CMCCT
			FQB3.3.2. Identifica e asocia produtos procedentes da industria química coa súa contribución á mellora da calidade de vida das persoas.	- CMCCT - CSC
- f - m	B3.3. A química na sociedade e o ambiente.	B3.4. Valorar a importancia da industria química na sociedade e a súa influencia no ambiente.	FQB3.4.1. Propón medidas e actitudes, a nivel individual e colectivo, para mitigar os problemas ambientais de importancia global.	- CMCCT - CSC - CSIEE
	Bloque 4. O movemento e as forzas			
f	- B4.1. Forzas: efectos. - B4.2. Medida das forzas.	B4.1. Recoñecer o papel das forzas como causa dos cambios no estado de movemento e das deformacións.	FQB4.1.1. En situacións da vida cotiá, identifica as forzas que interveñen e relaciónaa cos seus correspondentes efectos na deformación ou na alteración do estado de movemento dun corpo.	CMCCT
			FQB4.1.2. Establece a relación entre o alongamento producido nun resorte e as forzas que produciron eses alongamentos, e describe o material para empregar e o procedemento para a súa comprobación experimental.	CMCCT
			FQB4.1.3. Establece a relación entre unha forza e o seu correspondente efecto na deformación ou na alteración do estado de movemento dun corpo.	CMCCT
			FQB4.1.4. Describe a utilidade do dinamómetro para medir a forza elástica e rexistra os resultados en táboas e representacións gráficas, expresando o resultado experimental en unidades do Sistema Internacional.	CMCCT
- b - f	B4.3. Velocidade media.	B4.2. Establecer a velocidade dun corpo como a relación entre o espazo percorrido e o tempo investido en percorrelo.	FQB4.2.1. Determina, experimentalmente ou a través de aplicacións informáticas, a velocidade media dun corpo, interpretando o resultado.	- CAA - CD - CMCCT
			FQB4.2.2. Realiza cálculos para resolver problemas cotiáns utilizando o concepto de	CMCCT

	Física e Química. 2º de ESO			
Obxectivo s	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			velocidade media.	
▪ f	▪ B4.4. Velocidade media. ▪ B4.5. Velocidade instantánea e aceleración.	▪ B4.3. Diferenciar entre velocidade media e instantánea a partir de gráficas espazo/tempo e velocidade/tempo, e deducir o valor da aceleración utilizando estas últimas.	▪ FQB4.3.1. Deduce a velocidade media e instantánea a partir das representacións gráficas do espazo e da velocidade en función do tempo.	▪ CMCCT
			▪ FQB4.3.2. Xustifica se un movemento é acelerado ou non a partir das representacións gráficas do espazo e da velocidade en función do tempo.	▪ CMCCT
▪ f	▪ B4.6. Máquinas simples.	▪ B4.4. Valorar a utilidade das máquinas simples na transformación dun movemento noutro diferente, e a redución da forza aplicada necesaria.	▪ FQB4.4.1. Interpreta o funcionamento de máquinas mecánicas simples considerando a forza e a distancia ao eixe de xiro, e realiza cálculos sinxelos sobre o efecto multiplicador da forza producido por estas máquinas.	▪ CMCCT
▪ f	▪ B4.7. O rozamento e os seus efectos.	▪ B4.5. Comprender o papel que xoga o rozamento na vida cotiá.	▪ FQB4.5.1. Analiza os efectos das forzas de rozamento e a súa influencia no movemento dos seres vivos e os vehículos.	▪ CMCCT
▪ f	▪ B4.8. Forza gravitatoria.	▪ B4.6. Considerar a forza gravitatoria como a responsable do peso dos corpos, dos movementos orbitais e dos niveis de agrupación no Universo, e analizar os factores dos que depende.	▪ FQB4.6.1. Relaciona cualitativamente a forza de gravidade que existe entre dous corpos coas súas masas e a distancia que os separa.	▪ CMCCT
			▪ FQB4.6.2. Distingue entre masa e peso calculando o valor da aceleración da gravidade a partir da relación entre esas dúas magnitudes.	▪ CMCCT
			▪ FQB4.6.3. Recoñece que a forza de gravidade mantén os planetas xirando arredor do Sol, e á Lúa arredor do noso planeta, e xustifica o motivo polo que esta atracción non leva á colisión dos dous corpos.	▪ CMCCT
▪ f	▪ B4.9. Estrutura do Universo. ▪ B4.10. Velocidade da luz.	▪ B4.7. Identificar os niveis de agrupación entre corpos celestes, desde os cúmulos de galaxias aos sistemas planetarios, e analizar a orde de magnitude das distancias implicadas.	▪ FQB4.7.1. Relaciona cuantitativamente a velocidade da luz co tempo que tarda en chegar á Terra desde obxectos celestes afastados e coa distancia á que se atopan eses obxectos, interpretando os valores obtidos.	▪ CMCCT
▪ b ▪ e ▪ f	▪ B4.1. Forzas: efectos. ▪ B4.8. Forza gravitatoria.	▪ B4.8. Recoñecer os fenómenos da natureza asociados á forza gravitatoria.	▪ FQB4.8.1. Realiza un informe, empregando as tecnoloxías da información e da comunicación, a partir de observacións ou da	▪ CCL ▪ CD ▪ CMCCT

	Física e Química. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
- g - h			procura guiada de información sobre a forza gravitatoria e os fenómenos asociados a ela.	CSIEE
	Bloque 5. Enerxía			
f	B5.1. Enerxía: unidades.	B5.1. Recoñecer que a enerxía é a capacidade de producir transformacións ou cambios.	FQB5.1.1. Argumenta que a enerxía pode transferirse, almacenarse ou disiparse, pero non crearse nin destruírse, utilizando exemplos.	CMCCT
			FQB5.1.2. Recoñece e define a enerxía como unha magnitude e exprésaa na unidade correspondente do Sistema Internacional.	CMCCT
f	- B5.2. Tipos de enerxía. - B5.3. Transformacións da enerxía. - B5.4. Conservación da enerxía.	B5.2. Identificar os tipos de enerxía postos de manifesto en fenómenos cotiáns e en experiencias sinxelas realizadas no laboratorio.	FQB5.2.1. Relaciona o concepto de enerxía coa capacidade de producir cambios, e identifica os tipos de enerxía que se poñen de manifesto en situacións cotiás, explicando as transformacións dunhas formas noutras.	CMCCT
- f - h	- B5.5. Enerxía térmica. Calor e temperatura. - B5.6. Escalas de temperatura. - B5.7. Uso racional da enerxía.	B5.3. Relacionar os conceptos de enerxía, calor e temperatura en termos da teoría cinético-molecular, e describir os mecanismos polos que se transfere a enerxía térmica en situacións cotiás.	FQB5.3.1. Explica o concepto de temperatura en termos do modelo cinético-molecular, e diferencia entre temperatura, enerxía e calor.	CMCCT
			FQB5.3.2. Recoñece a existencia dunha escala absoluta de temperatura e relaciona as escalas celsius e kelvin.	CMCCT
			FQB5.3.3. Identifica os mecanismos de transferencia de enerxía recoñecéndoo en situacións cotiás e fenómenos atmosféricos, e xustifica a selección de materiais para edificios e no deseño de sistemas de quecemento.	- CAA - CMCCT - CSC
- f - h	B5.8. Efectos da enerxía térmica.	B5.4. Interpretar os efectos da enerxía térmica sobre os corpos en situacións cotiás e en experiencias de laboratorio.	FQB5.4.1. Explica o fenómeno da dilatación a partir dalgunha das súas aplicacións como os termómetros de líquido, xuntas de dilatación en estruturas, etc.	CMCCT
			FQB5.4.2. Explica a escala celsius establecendo os puntos fixos dun termómetro baseado na dilatación dun líquido volátil.	CMCCT
			FQB5.4.3. Interpreta cualitativamente fenómenos cotiás e experiencias nos que	CMCCT

	Física e Química. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			se poña de manifesto o equilibrio térmico asociándoo coa igualación de temperaturas.	
▪ f ▪ h ▪ m	▪ B5.9. Fontes de enerxía. ▪ B5.10. Aspectos industriais da enerxía.	▪ B5.5. Valorar o papel da enerxía nas nosas vidas, identificar as fontes, comparar o seu impacto ambiental e recoñecer a importancia do aforro enerxético para un desenvolvemento sustentable.	▪ FQB5.5.1. Recoñece, describe e compara as fontes renovables e non renovables de enerxía, analizando con sentido crítico o seu impacto ambiental.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC

5. TEMPORALIZACIÓN.

1º TRIMESTRE	Unidades 1-2 1. A actividade científica. 2. A materia.
2º TRIMESTRE	Unidades 3-4 3.O movemento e as forzas 4.Os cambios químicos.
3º TRIMESTRE	Unidade 5 5. A enerxía.

6. MÍNIMOS ESIXIBLES PARA SUPERAR A MATERIA

- Formula, de forma guiada, hipótese para explicar fenómenos cotiáns, utilizando teorías emodelos científicas sinxelos.
- Rexistra observacións, datos e resultados de xeito organizado e rigorosa, e comunícaos de forma oral e escrita utilizando esquemas, gráficos e táboas.
- Relaciona a investigación científica con algunha aplicación tecnolóxica sinxela na vida cotiá.
- Establece relacións entre magnitudes e unidades utilizando, preferentemente, o sistema internacional de unidades para expresar os resultados.
- Distingue entre propiedades xerais e propiedades características da materia, e utiliza estas

últimas para a caracterización de sustancias.

- Relaciona propiedades dos materiais da contorna co uso que se fai deles.

- Xustifica que unha sustancia pode presentarse en distintos estados de agregación dependendo das condicións de presión e temperatura en que se ache.

- Explica as propiedades dos gases, os líquidos e os sólidos.

- Describe os cambios de estado da materia e aplícaos á interpretación de fenómenos cotiáns.

Deduce a partir das gráficas de calentamiento dunha sustancia os seus puntos de fusión e ebullición, e identifícaa utilizando as táboas de datos necesarias.

Interpreta gráficas, táboas de resultados e experiencias que relacionan a presión, o volume e a temperatura dun gas, utilizando o modelo cinético-molecular e as leis dos gases.

- Distingue e clasifica sistemas materiais de uso cotián en sustancias puras e mesturas, e especifica neste último caso si trátase de mesturas homogéneas, heterogéneas ou coloides.

Identifica o disolvente e o soluto ao analizar a composición de mesturas homogéneas de especial interese.

- Deseña métodos de separación de mesturas segundo as propiedades características das sustancias que as compoñen, describe o material de laboratorio adecuado e leva a cabo o proceso.

- Distingue entre cambios físicos e químicos en accións da vida cotiá en función de que haxa ou non formación de novas sustancias.

- Identifica os reactivos e os produtos de reaccións químicas sinxelas interpretando a representación esquemática dunha reacción química.

- En situacións da vida cotiá, identifica as forzas que interveñen e relaciónaa cos seus correspondentes efectos na deformación ou na alteración do estado de movemento dun corpo.

- Establece a relación entre unha forza e o seu correspondente efecto na deformación ou na alteración do estado de movemento dun corpo.

- Deduce a velocidade media e instantánea a partir das representacións gráficas do espazo e da velocidade en función do tempo.

- Xustifica si un movemento é acelerado ou non a partir das representacións gráficas do espazo e da velocidade en función do tempo.

- Interpreta o funcionamento de máquinas mecánicas simples considerando a forza e a distancia ao eixe de xiro, e realiza cálculos sinxelos sobre o efecto multiplicador da forza producido por estas máquinas.

- Relaciona cualitativamente a forza de gravidade que existe entre dous corpos coas súas masas e a distancia que os separa.

- Recoñece e define a enerxía como unha magnitude e exprésaa na unidade correspondente do Sistema Internacional.

- Relaciona o concepto de enerxía coa capacidade de producir cambios, e identifica os tipos de enerxía que se poñen de manifesto en situacións cotiás, explicando as transformacións dunhas formas noutras.

- Explica o concepto de temperatura en términos do modelo cinético-molecular, e diferencia entre temperatura, enerxía e calor.

- Interpreta cualitativamente fenómenos cotiáns e experiencias nos que se poña de manifesto o equilibrio térmico asociándoo coa igualación de temperaturas.

7. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

A avaliación efectuarase mediante a observación sistemática do progreso e evolución do alumno e atendendo sempre ás súas capacidades persoais. Serán instrumentos adecuados para isto:

Nº	ASPECTOS	ELEMENTOS	VALORACIÓN
1	Grao de aprendizaxe	- Probas escritas - Realización de proxectos, exposicións orais,...	Valorarase nun 80%
2	Traballo diario, participación na aula .	- Realización e comprensión do traballo diario. - Caderno de traballo - Participación activa (prácticas, experiencias, dinámicas de aprendizaxe,) - Proceso creativo - Esfuerzo persoal e afán de superación	Valorarase nun 20%

O alumnado que suspenda alguna das avaliacións trimestrais terá unha recuperación ao inicio da seguinte avaliación.

Proba de avaliación de **xuño**: so farán a ou as avaliacións que teñan suspensas: Farase unha media das notas das avaliacións aprobadas e a proba de recuperación. Os alumnos que teñan que facer tódolos trimestres a súa nota final de xuño será 100% a nota do exame. As persoas que teñan a materia aprobada por trimestres xa non farán esta proba e a súa nota final de xuño será unha media das tres avaliacións.

8. PROCEDEMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INICIAL.

A avaliación inicial realizarase durante as primeiras semanas do curso escolar e terá en conta os seguintes aspectos:

- Información do titor ou titora do curso anterior para coñecer as necesidades de aprendizaxe do alumnado, características familiares que poidan incidir na súa aprendizaxe ou calquera outra circunstancia que poida afectar ao seu desenvolvemento.
- A observación do traballo e a conduta na aula.
- A análise das producións realizadas: caderno de clase e resolución de exercicios.
- As preguntas respecto a aprendizaxes básicas necesarias para desenvolver a seguinte fase de aprendizaxe.

Esta avaliación será o punto de referencia para adoptar as medidas de atención á diversidade que se consideren oportunas.

9. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DO CURSO ANTERIOR

Non procede, xa que esta materia non se da en cursos anteriores.

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria por presentar necesidades educativas especiais ten que alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais, os obxectivos e as competencias da etapa. Para asegurar un progreso axeitado, estableceranse as seguintes medidas de atención á diversidade:

Medidas ordinarias:

- Adapatación do currículo da ESO.
- Reforzo educativo dentro da aula.
- Adapatación dos exames (contidos e tempo).
- Exención na materia de francés para alumnado de 1º e 2º de ESO.

Medidas específicas:

- Adaptacións curriculares.

Á marxe destas medidas, teranse en conta outros aspectos importantes:

- Estratexias para favorecer a autoestima: felicitacións en público, correccións en privado, ignorar os comportamentos de chamada de atención leves.
- Metodoloxía con actividades variadas, traballo cooperativo e colaboración entre alumnos.
- Organización da aula: sentado preto da profesora e nun lugar onde haxa poucos elementos distractores.

11. METODOLOXÍA

Os principios metodolóxicos que se seguirán na área son os seguintes:

1. Especial atención á diversidade e utilización de métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe e favorezan a capacidade de aprenderen por si mesmos.
2. Metodoloxía activa e participativa, favorecendo o traballo individual e cooperativo do alumnado, o traballo en grupo colaborativo achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma inmejorable para adestrar a competencia comunicativa.
3. Especial atención a adquisición e ao desenvolvemento das competencias clave.
4. Adestramento individual e traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.

5. Integración e uso das tecnoloxías da información e da comunicación an aula.
6. Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a teoría das intelixencias múltiples para que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

12. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Equipos, contidos e plataforma E-Dixgal.
- Libros de texto de Física e Química
- Recursos fotocopiables que recollen actividades de reforzo e de ampliación; material para o desenvolvemento das competencias; fichas de autoavaliación e a Adaptación curricular.
- Libros dixitais.
- Pizarra dixital.
- Material audiovisual.
- Internet.
- Presentacións power-point.

13. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
Avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel do alumnado.		
Identificación dos coñecementos previos de cada unidade didáctica.		

Revisión dos traballos propostos na aula e fóra dela.		
Información necesaria sobre a resolución de tarefas.		
Corrección e explicación dos traballos e actividades do alumnado.		
Utilización de suficientes criterios de avaliación que atendan a avaliación dos diferentes contidos.		
Proposta de novas actividades para facilitar a adquisición de obxectivos cando estes non foron		
acadados con suficiencia.		
Proposta de actividades de maior nivel cando os obxectivos foron acadados con suficiencia.		

14. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Traballaránse os seguintes valores:

- Igualdade entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero.
- Responsabilidade ante un consumo responsable.
- Repeto á natureza: deterioro medioambiental, extinción das especies.
- Prevención e resolución pacífica de conflitos (xustiza, igualdade, paz, democracia...).
- Prevención da violencia terrorista e de calquera forma de violencia.
- Prevención do racismo e a xenofobia.

- Desenvolvemento sostible e medio.
- Riscos de explotación e abuso sexual.
- Situacións de risco derivadas da utilización das TIC.
- Protección ante urxencias e catástrofes.
- Espírito emprendedor e iniciativa empresarial.
- Educación e seguridade vial.

15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AOS DISTINTOS PLANS

Accións de contribución ao Plan TIC.

As TIC son unha ferramenta fundamental á hora de practicar o que poderíamos chamar un “traballo autónomo”, motor dunha aprendizaxe duradeira e permanente, que provoca a utilización de habilidades cognitivas e a autonomía do alumnado. O tratamento da información implica ser unha persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar e empregar a información dispoñible, contrastándoa cando é preciso. O emprego das TIC centrarase basicamente en:

- Busca e selección de información en diversas páxinas web.
- Utilización de dicionarios, enciclopedias e prensa dixitais.
- Realización de actividades on-line.
- Gravación de videos.
- Libros dixitais.
- Utilización da aula de informática.
- Utilización da plataforma dixital Esemia.
- Presentacións de power point .
- Utilización de material sonoro (gravacións de recitais de poesía).

Accións de contribución ao Plan Lector

Actuacións destinadas ao fomento da lectura para garantir unha progresiva capacitación do alumnado nas competencias básicas e contribuír á súa formación como cidadáns activos e solidarios:

- Lectura diaria na clase de diferentes tipos de textos. A lectura pode ser silenciosa (para logo compartir todas as cuestións que suscite) ou en voz alta (neste caso sempre cuns minutos para unha preparación previa).
- Realización de actividades que favorezan a lectura comprensiva (activar os coñecementos previos, establecer predicións, formular preguntas, resumir...)
- Realización de traballos de investigación.
- Sesións de lectura de prensa e revistas dentro da programación das titorías.
- Traballo co xornal na aula: íránse comentando noticias de actualidade relacionadas coa materia.
- Proxección de documentais relacionados cos temas tratados ao longo da materia.
- Actividades para conmemorar o Día do Libro, a Semana das Letras Galegas e as Xornadas Culturais.

Accións de contribución ao Plan de Convivencia

Aplícase no traballo diario da aula, entre outras cousas ao traballar cooperativamente e respectar ás demais persoas. Relaciónase co Plan de acción tutorial.

16. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS

Serán actividades encamiñadas a reforzar a consecución de obxectivos:

- A visita a exposición e museos de interese.
- Realización de traballos cooperativos referidos a temas relacionados coa materia.
- As actividades de colaboración co Concello e outras institucións para traballar a educación en valores.
- As convivencias lúdicas e festivas dentro e fóra do centro.
- A visita a vilas e cidades para coñecer o noso patrimonio natural, histórico e cultural.

17. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN.

A avaliación da programación didáctica no seu conxunto farase a través da seguinte ferramenta:

ASPECTOS A AVALIAR	AVALIACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
Temporalización das unidades didácticas		
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos		
Manexo dos contidos da unidade		
Realización de tarefas		
Estratexias metodolóxicas seleccionadas		
Recursos		
Claridade nos criterios de avaliación		
Uso de diversas ferramentas de avaliación		
Atención á diversidade		

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
LINGUA CASTELÁ E LITERATURA
2º ESO

CURSO 2022-2023

CPR VIRXE MILAGROSA
(BUEU)

PROFESORA: MARÍA DOLORES VÁZQUEZ CARLÉS

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización.
2. Competencias clave.
3. Obxectivos.
4. Contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.
5. Temporalización.
6. Grao mínimo de consecución dos estándares de aprendizaxe.
7. Criterios sobre a avaliación e a cualificación. Sistema de recuperación.
8. Procedementos para a realización da avaliación inicial.
9. Actividades de seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes.
10. Medidas de atención á diversidade.
11. Metodoloxía.
12. Materiais e recursos didácticos.
13. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensinanza e a práctica docente.
14. Elementos transversais.
15. Contribución da área aos distintos plans.
16. Actividades complementarias e extraescolares.
17. Mecanismos de revisión da programación en función dos resultados.

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

Esta programación vai dirixida á área de Lingua Castelá e Literatura. Como se recolle no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, esta área ten como obxecto o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado, entendida en todas as súas vertentes: pragmática, lingüística, sociolingüística e literaria. A estruturación do pensamento do ser humano faise a través da linguaxe; de aí que esta capacidade de comprender e de expresarse sexa o mellor e máis eficaz instrumento de aprendizaxe.

A área está estruturada en catro bloques:

O bloque 1, "Comunicación oral. escoitar e falar" ten como obxecto que o alumnado adquira as habilidades necesarias para comunicar con precisión as súas propias ideas, realizar discursos cada vez máis elaborados de acordo coa situación comunicativa, e escoitar activamente interpretando de forma correcta as ideas dos demais.

O bloque 2, "Comunicación escrita. Ler e escribir" persegue que o alumnado sexa capaz de entender e producir textos de distinto grao de complexidade e de xéneros diversos, en distintos soportes e formatos. Comprender un texto implica activar unha serie de estratexias de lectura. Así mesmo, a escritura implica un procedemento estruturado en tres partes: planificación, redacción a partir de borradores de escritura e revisión destes antes de redactar o texto definitivo.

O bloque 3, "Coñecemento da lingua" responde á necesidade de reflexión sobre os mecanismos lingüísticos que regulan a comunicación, apártase da pretensión de utilizar os coñecementos lingüísticos como un fin en si mesmos para devolverles a súa funcionalidade orixinal: servir de base para el uso correcto da lingua.

O bloque 4, "Educación literaria" asume o obxectivo de facer dos alumnos e as alumnas lectores e lectoras competentes, implicados/as nun proceso de formación lectora que continúe ao longo de toda a vida. É un marco conceptual que alterna a lectura, a comprensión e a interpretación de obras literarias próximas aos seus gustos persoais e á súa madurez cognitiva e obras completas representativas da literatura en español.

Podemos comprender a importancia da Lingua Castelá e Literatura se comparamos o seu obxectivo principal (o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado) ca finalidade da Educación Secundaria (artigo 22.2 da LOMCE): "A finalidade da Educación Secundaria consiste en lograr que o alumnado adquira os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e tecnolóxico; desenvolver e consolidar hábitos de estudo e traballo; preparalo para a súa incorporación a estudos superiores e para a inserción laboral e formalo para o exercicio dos seus dereitos e obrigas na vida como cidadáns."

Para contribuir ao desenvolvemento da citada finalidade, traballaranse contidos de diferentes ámbitos. O enfoque será global e interdisciplinar, buscando en todo momento aprendizaxes funcionais para o alumnado.

O centro escolar no que se aplicará a Programación Didáctica é un Colexio concertado relixioso tipificado como dunha liña; posúe tres grupos de Educación Infantil, seis de Educación Primaria e catro da ESO; en total, trece grupos. O alumnado ao que vai dirixida esta programación está formado por dezaioito alumnos e alumnas, catro deles reciben RE dentro da aula, hai dous alumnos con ACS, un deles na modalidade de escolaridade combinada.

En xeral, o nivel socio-económico e cultural do alumnado é medio.

Respecto á situación sociolingüística, pódese afirmar que a lingua maioritaria é a lingua castelá.

A relación entre o centro escolar e os pais/nais é boa; estes teñen interese e están ben informados das actividades que nel se realizan. A Asociación de Nais e Pais de Alumnos (ANPA) colabora nas actividades complementarias e extraescolares, o cal indica unha actitude positiva cara a educación dos nenos/as.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS

CLAVE.

Na área de Lingua Castelá e Literatura incidiremos no entrenamento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

Desenvolveranse de forma xeral varios aspectos desta competencia, xa que as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización, a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.

Así, ademais dos descritores da competencia que se traballen puntualmente nas unidades, destacamos os seguintes:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística (CCL)

A competencia en comunicación lingüística adéstrase de maneira explícita no propio ámbito curricular; por tanto, poderíamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, e dado que se explicitan nas unidades segundo a relevancia que teñen en cada unha delas, resáltanse aquí aqueles que favorecen a súa transversalidade.

Destacamos, pois, os descritores seguintes:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manter unha actitude favorable cara á lectura.

- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital (CD)

A área de Lingua Castelá e Literatura debe contribuír ao adestramento da competencia dixital, tan relevante e necesaria no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito haberá que adestrar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces nos que se empregan os contidos propios da materia é un pilar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital nos alumnos e alumnas.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias, o coñecemento do acervo literario... fan desta área un cauce perfecto para adestrar a competencia.

Traballamos, por tanto, os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

Traballar con outros, descubrir as diferenzas e establecer normas para a convivencia favorece o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese adestrar en Lingua Castelá e Literatura esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da área e a importancia da crítica textual fan fundamental o traballo desta competencia.

Para iso, adestraremos os seguintes descritores:

- Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Evidenciar preocupación polos mais desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

O adestramento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor é de vital importancia en calquera contexto educativo porque favorece a autonomía dos alumnos e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. No propio estudo da materia, os alumnos e as alumnas deben recoñecer os seus recursos e adquirir hábitos que lles permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas.

Os descritores que priorizaremos son:

- Optimizar os recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender (CAA)

A competencia pódese desenvolver na área fomentando tarefas que permitan que o alumno ou a alumna se recoñeza a si mesmo/-a como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Neste sentido, Lingua Castelá e Literatura préstase especialmente a iso, xa que é unha área que favorece os procesos metacognitivos e a adquisición de estratexias e estruturas de aprendizaxe extrapolables a outras áreas e contextos.

Trabállanse os seguintes descritores de maneira prioritaria:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. OBXECTIVOS.

Os obxectivos da área de Lingua Castelá e e Literatura de 2º da ESO son:

1. Comprender os textos orais, interpretalos e valorar a súa expresión en ámbitos diversos.
2. Comunicarse de forma oral en entornos diversos e valorar a importancia da conversación.
3. Emitir mensaxes orais claros, adecuados ao contexto, coherentes e cohesionados, e utilizando a linguaxe oral e os aspectos prosódicos e non verbais da linguaxe.
4. Ler de forma comprensiva e con capacidade crítica textos diversos.
5. Extraer información de diversas fontes de comunicación escrita, impresa ou dixital, utilizándoa para aprender de forma activa.
6. Producir textos escritos coherentes e cohesionados, valorando a importancia da escritura.
7. Profundizar nos aspectos gramaticais e estruturaiss das palabras, comprendendo o seu significado, diferenciando os seus usos subxectivos e obxectivos, e recoñecendo a importancia das súas relacións de igualdade e contrariedade.
8. Manexar o dicionario para a resolución de dúbidas e para enriquecer o propio vocabulario.

9. Utilizar os grupos ou sintagmas nominais, adxectivaiss, verbais, preposicionais e adverbiais dentro ol marco da oración simple.
10. Analizar ls elementos constitutivos da oración simple.
11. Identificarla intención comunicativa do discurso, coa interpretación e a análise dos elementos lingüísticos que o compoñen.
12. Recoñecer a riqueza cultural que supón a variedade lingüística de España.
13. Ler obras da literatura española e universal como fonte de pracer e enriquecemento persoal e adquirir un hábito lector.
14. Reflexionar sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes.
15. Comprender textos literarios de distintos xéneros e épocas.
16. Escribir textos propios con intención literaria.

4. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar			
h m	B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social.	B1.1. Escoitar de forma activa, comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social.	LCLB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais propios do ámbito persoal, escolar/ educativo e social, identificando a estrutura, a información relevante e a intención comunicativa do/da falante.	CCL
			LCLB1.1.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	CCL
			LCLB1.1.3. Segue e interpreta instrucións orais respectando a xerarquía dada.	CCL
h m	B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. Diálogo.	B1.2. Escoitar de xeito activo, comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo.	LCLB1.2.1. Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante, así como a súa estrutura e as estratexias de cohesión textual oral.	CCL

	Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Competencias clave
			LCLB1.2.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	CCL
			LCLB1.2.3. Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, procura en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.).	CAA
			LCLB1.2.4. Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente.	CCL CAA
h m	B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación.	B1.3. Escoitar de xeito activo e comprender o sentido global de textos orais.	LCLB1.3.1. Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que se utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas.	CCL CSC
h	B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais.	B1.4. Comprender o sentido global de textos orais.	LCLB1.4.1. Recoñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos.	CSIE
			LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal e da xestión de tempos, e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.	CD
			LCLB1.4.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas.	CAA
g	B1.5. Coñecemento, uso e	B1.5. Aprender a falar en	LCLB1.5.1. Realiza	CCL

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Competencias clave
h	aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva.	público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo.	presentacións orais.	
			LCLB1.5.2. Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos.	CSC
			LCLB1.5.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.	CCL
			LCLB1.5.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.	CCL
a d g	B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.	B1.6. Participar e valorar a intervención en debates, coloquios e conversas espontáneas.	LCLB1.6.1. Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios.	CSC
	B1.7. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación.		LCLB1.6.2. Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xesticulando adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúdo e despedida.	CCL CSC
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir				
b h	B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos.	B2.1. Aplicar estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos.	LCLB2.1.1. Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto.	CCL
			LCLB2.1.2. Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua e incorpóraas ao seu repertorio léxico.	CCL
			LCLB2.1.3. Relaciona a información explícita e implícita dun texto, e pon en relación co contexto.	CCEC
			LCLB2.1.4. Deduce a idea principal dun texto e recoñece as ideas	CCL

	Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Competencias clave
			secundarias, comprendendo as relacións que se establecen entre elas.	
			LCLB2.1.5. Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que contén diferentes matices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica.	CMCCT
b h l	B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.	B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes.	LCLB2.2.1. Localiza, relaciona e secuencia informacións explícitas e implícitas nun texto, e deduce informacións ou valoracións implícitas.	CCL
			LCLB2.2.2. Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.	CMCCT
b e h	B2.3. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información.	B2.3. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, para integrala nun proceso de aprendizaxe continua.	LCLB2.3.1. Utiliza de xeito autónomo diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.	CD
			LCLB2.3.2. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.	CD
g h	B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso.	B2.4. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados.	LCLB2.4.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.) e redacta borradores de escritura.	CSIE
			LCLB2.4.2. Escribe textos usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas gramaticais e ortográficas.	CCL
e	B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais	B2.5. Escribir textos en diferentes soportes e	LCLB2.5.1. Escribe textos propios do ámbito persoal e	CCL

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Competencias clave
h i l	relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. B2.6. Producción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, e escritura de textos dialogados.	formatos, en relación co ámbito de uso.	familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo.	
			LCLB2.5.2. Escribe textos narrativos, descritivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo.	CCEC
			LCLB2.5.3. Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos.	CMCCT CD
Bloque 3. Coñecemento da lingua				
b h	B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz.	B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos, e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos.	LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos.	CCL
			LCLB3.1.2. Recoñece e corrige erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.	CCL
			LCLB3.1.3. Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas.	CCL
b h	B3.3. Comprensión e interpretación dos compoñentes do significado das palabras: denotación e connotación.	B3.2. Comprender o significado das palabras en toda a súa extensión para recoñecer e diferenciar os usos obxectivos dos subxectivos.	LCLB3.2.1. Diferencia os compoñentes denotativos e connotativos no significado das palabras dentro dunha frase ou un texto oral ou escrito.	CCL
h	B3.4. Coñecemento reflexivo das relacións semánticas que se establecen entre as palabras.	B3.3. Comprender e valorar as relacións de igualdade e de contrariedade que se establecen entre as palabras e o seu uso no discurso oral e escrito.	LCLB3.3.1. Recoñece e usa sinónimos e antónimos dunha palabra, e explica o seu uso concreto nunha frase ou nun texto oral ou escrito.	CCL
h n	B3.5. Observación, reflexión e explicación dos cambios que afectan o significado das palabras: causas e mecanismos. Metáfora,	B3.4. Recoñecer os cambios de significado que afectan a palabra no texto: metáfora, metonimia, palabras tabú e eufemismos.	LCLB3.4.1. Recoñece e explica o uso metafórico e metonímico das palabras nunha frase ou nun texto oral ou escrito.	CCEC

	Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Competencias clave
	metonimia, palabras tabú e eufemismos.		LCLB3.4.2. Recoñece e explica os fenómenos contextuais que afectan o significado global das palabras: tabú e eufemismo.	CCEC
h	B3.6. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	B3.5. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso.	LCLB3.5.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), e valora a súa función na organización do contido do texto.	CCL
a h	B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.	B3.6. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe.	LCLB3.6.1. Explica a diferenza significativa que implica o uso dos tempos e modos verbais.	CCL
i l	B3.8. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.7. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	LCLB3.7.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	CCL
a h i ñ o	B3.9. Recoñecemento da diversidade lingüística propia do ámbito persoal, social e mediático.	B3.8. Recoñecer e valorar a diversidade lingüística, con especial atención á realidade galega.	LCLB3.8.1. Coñece e valora a diversidade lingüística de Galicia.	CSC
g h	B3.10. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.9. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas	LCLB3.9.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción	CAA

	Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Competencias clave
		de comprensión e para a produción de textos.	dos textos traballados en calquera das outras.	
	Bloque 4. Educación literaria			
h l n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás afeccións, amosando interese pola lectura.	LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.	CCL
h l n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.2. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes (música, pintura, cine, etc.), como expresión do sentimento humano, analizando e interrelacionando obras literarias, musicais, arquitectónicas, etc. personaxes e temas de todas as épocas.	LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación entre diversas manifestacións artísticas de todas as épocas (música, pintura, cine, etc.).	CCEC
			LCLB4.2.2. Recoñece e comenta o mantemento ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo de diversos períodos histórico-literarios ata a actualidade.	CAA
h l n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.3. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios.	LCLB4.3.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.	CCL CSC
			LCLB4.3.2. Le en voz alta modulando, adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal.	CCL
h l n	B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa.	B4.4. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	LCLB4.4.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	CCL CCEC
			LCLB4.4.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos.	CAA

5. TEMPORALIZACIÓN.

1ª AVALIACIÓN

UNIDADE 1

Comprensión lectora; as propiedades do texto: adecuación; unidades lingüísticas: palabra, sintagma e oración; regras xenerais de acentuación e til diacrítico; a semántica: familia léxica, campo léxico, campo semántico, hipónimos e hiperónimos; os xéneros literarios; a comunicación e os seus elementos, tipos de comunicación.

UNIDADE 2

Comprensión lectora; os textos de opinión; repaso das clases de palabras; ditongos, tritongos e hiatos; denotación e connotación.

UNIDADE 3

Comprensión lectora; os textos informativos; o sintagma nominal; uso de *b* e *v*; a poesía e a súa forma; os haikus, os limericks, os anáglifos.

UNIDADE 4

Comprensión lectora; textos de xénero mixto; o sintagma adxectivo; uso de *g* e *j*; uso metafórico e metonímico das palabras; a poesía e os recursos estilísticos.

Lectura: proba de lectura no mes de novembro / decembro.

Exames escritos: outubro (unidades 1 e 2) e decembro (unidades 3 e 4).

2ª AVALIACIÓN

UNIDADE 5

Comprensión lectora; os textos descritivos; o sintagma verbal; uso de *h*; sinonimia, antonimia, paronimia, homonimia e polisemia; subxéneros da lírica; o monólogo.

UNIDADE 6

Comprensión lectora; os textos expositivos; o sintagma adverbial; uso de *c* e *cc*; léxico do teatro; o teatro: concepto; a exposición oral.

UNIDADE 7

Comprensión lectora; os textos argumentativos; o sintagma preposicional, uso de *x*; os modismos e refráns; subxéneros teatrais; o debate.

UNIDADE 8

Comprensión lectora; os textos instrutivos; analizar sintacticamente unha oración; uso de *ll* e *y*; eufemismos e palabras tabú; outras manifestacións teatrais: títeres; a conversación.

Lectura: proba de lectura no mes de febreiro / marzo.

Exames escritos: febreiro (unidades 5 y 6) e marzo (unidades 7 y 8).

3ª AVALIACIÓN

UNIDADE 9

Comprensión lectora; os textos publicitarios; clases de oracións segundo a actitude do falante; uso da interrogación, abreviaturas, siglas e acrónimos; os contos.

UNIDADE 10

Comprensión lectora; textos administrativos: instancias e actas; clases de oracións segundo o tipo de predicado; uso da coma; o léxico administrativo; a fábula e a lenda; as tertulias.

UNIDADE 11

Comprensión lectora; os correos electrónicos e a mensaxería instantánea; as perífrasis verbaiss: como recoñecelas e os seus tipos; o punto e o punto e coma; léxico tecnolóxico de internet; o caligrama; a asemblea.

UNIDADE 12

Comprensión lectora; o mapa conceptual; a realidade lingüística de España e a diversidade lingüística de Galicia; o uso do guion e das parénteses; os neoloxismos; o cómic.

Lectura: proba de lectura no mes de abril/maio.

Exames escritos: maio (unidades 9 e 10) e xuño (unidades 11 e 12).

Exame final (recuperación): xuño.

6. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE (MÍNIMOS ESIXIBLES PARA APROBAR A MATERIA).

1. Comprende textos orais, interpretaos e valora a súa expresión en ámbitos diversos.
2. Emite mensaxes orais claras, adecuadas ao contexto, coherentes e cohesionadas.
3. Le de forma comprensiva e con capacidade crítica diversos tipos de textos: narrativos, descritivos, expositivos, prescritivos, argumentativos, dialogados e periodísticos.
4. Produce textos escritos coherentes e cohesionados, valorando a importancia da escritura.
5. Coñece as funcións da linguaxe e identificalas nas mensaxes.
6. Coñece, valora e aplica correctamente as normas ortográficas de puntuación, acentuación (regras xeerais, acentuación de ditongos, tritongos e hiatos, til diacrítico e palabras compostas) e uso correcto de b/v, g/j, ll/y, s/x, h, c/z, qu/k.
7. Coñece a estrutura interna das palabras e os seus procedementos de formación.
8. Coñece e comprende as relacións de significado das palabras: polisemia, monosemia, sinonimia, antonimia, homonimia e hiperonimia.
9. Afonda nos aspectos gramaticais e estruturais das distintas clases de palabras.
10. Recoñece e explica as clases de oracións atendendo a diversos criterios: natureza do verbo, participación do suxeito, actitude do falante e complexidade sintáctica.
11. Analiza os elementos constitutivos das oracións simples.
12. Coñece e valora a riqueza cultural que supón a variedade lingüística de España.
13. Comprende textos literarios de diferentes xéneros e subxéneros recoñecendo neles os seus elementos característicos.

7. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. SISTEMA DE RECUPERACIÓN.

1º Avaliación	Cálculo da nota da 1º avaliación: a) Probas específicas (80% nota de avaliación). Realizaranse dúas por avaliación. b) Proba ou traballo sobre a lectura trimestral proposta (10% nota de avaliación). c) Traballo persoal na casa e na aula. (10% nota de avaliación). Valorarase a realización das tarefas propostas, o traballo individual e en equipo e a participación activa na aula. Corrección escrita: en toda produción escrita valoraranse negativamente a falta de adecuación, coherencia e cohesión así como os erros na ortografía e na puntuación. Cada erro restará 0,05 puntos, ata un máximo de 1 punto. Procedemento de recuperación da 1º avaliación: A comezos do período correspondente á 2º avaliación realizarase unha proba escrita de recuperación da 1º avaliación.
2º Avaliación	Cálculo da nota da 2º avaliación: a) Probas específicas (80% nota de avaliación). Realizaranse dúas por avaliación. b) Proba ou traballo sobre a lectura trimestral proposta (10% nota de avaliación). c) Traballo persoal na casa e na aula. (10% nota de avaliación). Valorarase a realización das tarefas propostas, o traballo individual e en equipo e a participación activa na aula. Corrección escrita: en toda produción escrita valoraranse negativamente a falta de adecuación, coherencia e cohesión así como os erros na ortografía, e na puntuación. Cada erro restará 0,05 puntos, ata un máximo de 1 punto. Procedemento de recuperación da 2º avaliación: A comezos do período correspondente á 3º avaliación realizarase unha proba escrita de recuperación da 2º avaliación.

3º Avaliación	Cálculo da nota da 3º avaliación: a) Probas específicas (80% nota de avaliación). Realizarase unha ou dúas por avaliación (a criterio da profesora e dependendo da evolución do grupo). b) Proba ou traballo sobre a lectura trimestral proposta (10% nota de avaliación). c) Traballo persoal na casa e na aula. (10% nota de avaliación). Valorarase a a realización das tarefas propostas, o traballo individual e a participación activa na aula. Corrección escrita: en toda produción escrita valoraranse negativamente a falta de adecuación, coherencia e cohesión así como os erros na ortografía e na puntuación. Cada erro restará 0,05 puntos, ata un máximo de 1 punto. Procedemento de recuperación da 3º avaliación: A recuperación da 3º avaliación realizarase cos exames de avaliación final.
Cualificación final	Cálculo para obter a cualificación final de curso: - A cualificación final de curso será a media aritmética das tres avaliacións no caso de ter todas aprobadas, ou algunha suspensa cun 4 sempre e cando o cálculo da súa media coas outras avaliacións sexa igual ou superior a 5. - O alumnado restante realizará no mes de xuño un exame de recuperación da avaliación ou avaliacións suspensas. Para o cálculo da cualificación final teranse en conta as notas acadadas nestes exames.

As cualificacións definitivas para cada unha das avaliacións expresaranse do seguinte xeito: IN - do 1 ao 5 - (Insuficiente), SU -5 - (Suficiente), B - 6 - (Ben), NOT – 7 ou 8- (Notable), e SOB – 9 ou 10 – (Sobresaliente).

8. PROCEDEMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INICIAL.

A avaliación inicial realizarase durante as primeiras semanas do curso escolar e terá en conta os seguintes aspectos:

- Realización dunha proba inicial na que responderán un cuestionario a partir da lectura dun texto.
- A observación do traballo na aula: caderno de clase.
- Información do titor ou titora do curso anterior para coñecer as necesidades de aprendizaxe do alumnado, características familiares que poidan incidir na súa

aprendizaxe ou calquera outra circunstancia que poida afectar ao seu desenvolvemento.

Esta avaliación será o punto de referencia para adoptar as medidas de atención á diversidade que se consideren oportunas.

9. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DO CURSO ANTERIOR.

A recuperación de Lingua Castelá e Literatura terá en conta o establecido na programación do curso correspondente no tocante aos criterios de avaliación e os mínimos esixibles para superar a materia.

A recuperación poderá realizarse a través de dúas probas parciais:

- O 1º parcial realizarase no mes de xaneiro.
- O 2º parcial realizarase no mes de marzo.

Antes da realización destas probas, os alumnos obrigatoriamente terán que entregar unha serie de actividades propostas pola profesora.

Cada un dos instrumentos empregados para a avaliación valorarase do seguinte xeito:

- Proba parcial: 80%
- Actividades: 20%

Para todo o alumnado que opte por non acollerse a este plan de traballo ou que non alcance unha cualificación de Suficiente nalgún dos parciais convocarase unha proba global de recuperación durante o mes de xuño.

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

A profesora avaliará cal é a situación concreta de cada aula e axustará os contidos, textos, exercicios e outras actividades ao nivel, estilo e ritmo de aprendizaxe, intereses e capacidades, farase un seguimento individualizado de cada alumno, para que aqueles que teñan máis dificultades nun ou noutro aspecto poidan acadar a fin de curso os obxectivos esperados, e aqueles que teñan máis nivel continúen progresando.

Para que o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria por presentar necesidades educativas especiais poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais, os obxectivos e as competencias da etapa estableceranse as seguintes medidas de atención á diversidade:

Medidas ordinarias:

- Adapatación do currículo da ESO.
- Reforzo educativo dentro da aula.
- Adapatación dos exames (contidos e tempo).
- Exención na materia de francés para alumnado de 1º e 2º de ESO.

Medidas específicas:

- Adaptacións curriculares.
- Escolaridade combinada.

Á marxe destas medidas, teranse en conta outros aspectos importantes:

- Estratexias para favorecer a autoestima: felicitacións en público, correccións en privado, ignorar os comportamentos de chamada de atención leves.
- Metodoloxía con actividades variadas, traballo cooperativo e colaboración entre alumnos.
- Organización da aula: sentado preto da profesora e nun lugar onde haxa poucos elementos distractores.

11. METODOLOXÍA.

Os principios metodolóxicos que se seguirán na área son os seguintes:

1. Especial atención á diversidade e utilización de métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe e favorezan a capacidade de aprenderen por si mesmos.
2. Metodoloxía activa e participativa, favorecendo o traballo individual e cooperativo do alumnado, o traballo en grupo colaborativo achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma inmejorable para adestrar a competencia comunicativa.
3. Especial atención a adquisición e ao desenvolvemento das competencias clave.
4. Adestramento individual e traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.
5. Integración e uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula.
6. Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a teoría das intelixencias múltiples para que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a

comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

12. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

- Plataforma E-Dixgal.
- Plataforma moodle do centro.
- Classroom.
- Socrative.
- Recursos fotocopiables que recollen lecturas complementarias; actividades de reforzo e de ampliación; material para o desenvolvemento das competencias; fichas de autoavaliación.
- Libros de lectura.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
- Dicionarios, Gramáticas e Enciclopedias tanto impresos como dixitais.
- Material audiovisual.
- Páxinas web.
- Revistas e xornais tanto impresos como dixitais.
- Pizarra dixital e canón.

13. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

PROGRAMACIÓN		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación do 1 ao 5	Observacións
Os obxectivos didácticos formuláronse en función dos estándares de aprendizaxe avaliábeis que concretan os criterios de avaliación.		
A selección e temporalización de contidos e actividades foi axustada.		
A programación facilitou a flexibilidade das clases, para axustarse ás necesidades e		

intereses do alumnado o máis posible.		
Os criterios de avaliación e cualificación foron claros e coñecidos polo alumnado, e permitiron facer un seguimento do seu progreso.		
DESENVOLVEMENTO		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación do 1 ao 5	Observacións
Antes de iniciar unha actividade, fíxose unha introdución sobre o tema para motivar o alumnado e saber os seus coñecementos previos.		
Antes de iniciar unha actividade, expúxose e foi xustificando o plan de traballo (importancia, utilidade, etc.), e foron informados sobre os criterios de avaliación.		
Os contidos e actividades relacionáronse cos intereses do alumnado, e construíronse sobre os seus coñecementos previos.		
Ofreceuse aos alumnos un mapa conceptual do tema, para que sempre estean orientados no proceso de aprendizaxe.		
As actividades propostas foron variadas na súa tipoloxía e tipo de agrupamento, e favoreceron a adquisición das competencias clave.		
A distribución do tempo na aula foi a adecuada.		
Utilizáronse recursos variados (audiovisuais, informáticos, etc.).		
Facilitáronse estratexias para comprobar que o alumnado entenderra e pedise aclaracións de non ser así.		
Facilitáronselles aos alumnos e as alumnas estratexias de aprendizaxe: lectura		

compreensiva, como buscar información, como redactar e organizar un traballo, etc.		
As actividades grupais foron suficientes e significativas.		
O ambiente da clase foi adecuado e produtivo.		
Proporcionouse ao alumnado información sobre o seu progreso.		
Proporcionáronse actividades alternativas cando o obxectivo non se alcanzou en primeira instancia.		
Houbo coordinación con outros profesores.		
AVALIACIÓN		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación do 1 ao 5	Observacións
Realizouse unha avaliación inicial para axustar a programación á situación real de aprendizaxe.		
Utilizáronse de maneira sistemática distintos procedementos e instrumentos de avaliación, que permitiron avaliar contidos, procedementos e actitudes.		
O alumnado dispuxo de ferramentas de autocorrección, autoavaliación e coevaluación.		
Proporcionáronse actividades e procedementos para recuperar a materia, tanto a alumnado con algunha avaliación suspensa, ou coa materia pendente do curso anterior, ou na avaliación final ordinaria.		
Os criterios de cualificación propostos foron axustados e rigorosos.		
Os pais foron adecuadamente informados sobre o proceso de avaliación: criterios de		

cualificación e promoción, etc.		
---------------------------------	--	--

14. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

Na área de Lingua Castelá e Literatura traballaranse os elementos transversais comúns a todas as materias que cita o artigo 4 do Decreto 86/2015:

- Comprensión lectora, expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual e TIC.
- Emprendemento.
- Educación cívica e constitucional.

Tamén se traballarán os seguintes valores:

- Igualdade entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero.
- Prevención e resolución pacífica de conflitos (xustiza, igualdade, paz, democracia...).
- Prevención da violencia terrorista e de calquera forma de violencia.
- Prevención do racismo e a xenofobia.
- Desenvolvemento sostible e medio.
- Riscos de explotación e abuso sexual.
- Situacións de risco derivadas da utilización das TIC.
- Protección ante urxencias e catástrofes.
- Espírito emprendedor e iniciativa empresarial.
- Educación e seguridade vial.

15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AOS DISTINTOS PLANS.

Accións de contribución ao Plan TIC.

As TIC son unha ferramenta fundamental á hora de practicar o que poderíamos chamar un “traballo autónomo”, motor dunha aprendizaxe duradeira e permanente, que provoca a utilización de habilidades cognitivas e a autonomía do alumnado. O tratamento da información implica ser unha persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar e empregar a información dispoñible, contrastándoa cando é preciso. Na área de Lingua e Literatura Castelá o emprego das TIC centrarase basicamente en:

- Utilización de libros dixitais da plataforma E-Dixgal.
- Utilización da plataforma moodle do centro (Esemtia).
- Utilización do Classroom.
- Utilización de Socrative.
- Busca e selección de información en diversas páxinas web.
- Utilización de dicionarios, enciclopedias e prensa dixitais.
- Realización de actividades on-line.
- Gravación de videos.

- Utilización da pantalla dixital.
- Utilización da aula de informática.
- Utilización da plataforma dixital Esemtia.
- Presentacións de power point .
- Utilización de material sonoro.

Accións de contribución ao Plan Lector.

A área de Lingua e Literatura Castelá integra múltiples actuacións destinadas ao fomento da lectura para garantir unha progresiva capacitación do alumnado nas competencias básicas e contribuír á súa formación como cidadáns activos e solidarios:

- Uso da biblioteca do centro e de aula como fondo de recursos.
- Lectura diaria na clase de diferentes tipos de textos. A lectura pode ser silenciosa (para logo compartir todas as cuestións que suscite) ou en voz alta (neste caso sempre cuns minutos para unha preparación previa).
- Realización de actividades que favorezan a lectura comprensiva (activar os coñecementos previos, establecer predicións, formular preguntas, resumir...)
- Lecturas trimestrais propostas polo profesor.
- Lecturas da biblioteca de aula ou biblioteca escolar para fomentar a libre elección de libros.
- Intercambio de libros entre o alumnado: os alumnos que len un libro que lles gusta especialmente traeno a clase para que o poidan disfrutar todos os compañeiros que o desexen.
- Realización de traballos de investigación consultando dicionarios, enciclopedias e outras obras de referencia.
- Sesións de lectura de prensa e revistas dentro da programación das titorías.
- Traballo co xornal na aula: adxudicar fotografías a noticias ás que se lles sacou o titular, atopar nunha noticia a resposta a diversas preguntas propostas polo profesor ou polos propios alumnos, recompoñer textos desordenados...
- Organización de encontros con autores despois da lectura da súa obra.
- Proxección de películas e asistencia a espectáculos teatrais que, alén do seu valor artístico, motivan o acceso a determinados textos literarios.
- Actividades para conmemorar o Día do Libro, a Semana das Letras Galegas e as Xornadas Culturais.
- A participación no proxecto Faro da Escola.

Accións de contribución ao Plan de Convivencia.

Aplícase no traballo diario da aula, entre outras cousas ao traballar cooperativamente e respectar ás demais persoas. Relaciónase co Plan de acción tutorial.

16. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS.

Entre os propósitos que perseguen este tipo de actividades destacan:

- Completar a formación que recibe o alumnado nas actividades curriculares.
- Mellorar as relacións entre o alumnado e axudarlle a adquirir habilidades sociais e de comunicación.
- Permitir a apertura do alumnado cara ao contorno físico e cultural que o rodea.
- Contribuír ao desenvolvemento de valores e actitudes adecuadas relacionadas coa interacción e o respecto aos demais, e o coidado do patrimonio natural e cultural.
- Desenvolver a capacidade de participación nas actividades relacionadas co contorno natural, social e cultural.
- Estimular o desexo de investigar e saber.
- Favorecer a sensibilidade, a curiosidade e a creatividade do alumno.
- Espertar o sentido da responsabilidade nas actividades nas que se integren e realicen.

Para acadar estes propósitos propóñense as seguintes actividades:

- A asistencia a diferentes espectáculos: teatro, música, recitais de poesía.
- A visita a exposición e museos de interese.
- Os encontros con escritores.
- A participación nas actividades programadas para a celebración do Día do libro e das Xornadas Culturais de fin de curso.
- As actividades de colaboración co Concello e outras institucións para traballar a educación en valores.
- As convivencias lúdicas e festivas dentro e fóra do centro.
- A visita a vilas e cidades para coñecer o noso patrimonio natural, histórico e cultural.

17. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN.

1. Nas sesións de avaliación trimestral e tendo en conta os resultados académicos faremos centraremonos nos seguintes aspectos:
 - Valoración dos resultados xerais do grupo.
 - Casos particulares analizados e medidas a adoptar.
 - Clima de traballo na aula.
 - Valoración dos apoios e reforzos.
 - Grao de desenvolvemento das competencias en xeral.
 - Compromisos para a seguinte avaliación.
2. Ao remate do curso revisarase a programación tendo en conta:
 - Unidades non impartidas e as causas que o impediron.
 - As modificacións introducidas.
 - As propostas de mellora a ter en conta no próximo curso.

- Os resultados académicos e as posibles causas que afectaron negativamente.
- A valoración dos recursos, medidas de atención á diversidade aplicadas e actividades complementarias.
- As conclusións obtidas na avaliación.

Índice

- A. Introducción e contexto. Perfil do centro.
- B. Obxectivos e contribución da materia ao desenvolvemento das competencias clave.
- C. Obxectivos para o ciclo.
- D.1. Estándares de aprendizaxe, criterios de avaliación, contidos e actividades. Desenvolvemento das competencias por unidade
- D. 2. Temporalización
- D.3. Grao mínimo de consecución para superar a materia.
- D.4. Instrumentos de avaliación. Avaliacións das destrezas.
- E. Concrecións metodolóxicas.
- F. Materiais e recursos didácticos.
- G. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.
- H. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente.
- I. As materias pendentes.
- L. A avaliación inicial.
- M. Medidas de atención ádiversidade.
- N. Elementos transversais.
- O. Actividades complementarias e extraescolares.
- P. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións.

- **INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.**
PERFIL DO CENTRO

DATOS DO CENTRO

Centro	COLEXIO VIRXE MILAGROSA		
Enderezo: PAZOS FONTENLA, 55		Localidade: BUEU	Provincia: PONTEVEDRA
CP:36930	Teléfono:986 320 143	Fax:	Correo electrónico de contacto:

PERFIL:

CENTRO QUE INTEGRA EI, EP e ESO. SITO NUN AMBIENTE URBANO-MARIÑEIRO, TAMÉN TEN ALUMNADO PROCEDENTE DO RURAL. É UN CENTRO RELIXIOSO, ADSCRITO Á FUNDACIÓN EDUCERE.

DEPARTAMENTO DE LINGUA ESTRANXEIRA:

CARACTERÍSTICAS DOS ALUMNOS:

2ºESO conta cun total de 13 alumnos que cursan lingua francesa.

RECURSOS DISPOÑIBLES:

PARA O ENSINO DA LINGUA FRANCESA: AULAS, PANTALLAS DIXITAIS, ACCESO A INTERNET, SALA DE ORDENADORES E SALÓN DE ACTOS.

B. OBXECTIVOS E CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

O ensino-aprendizaxe da lingua francesa, como o resto das materias da ESO, contribuirá a:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

Ademais dos obxectivos lingüísticos, os métodos utilizados fixa deliberadamente como finalidade a mobilización e o desenvolvemento das competencias clave. Este compromiso non ten nada de artificial, posto que o ensino dunha lingua viva conduce inevitablemente a abordar realidades transversais e interdisciplinares.

Ademais da competencia de comunicación, algunhas competencias clave asóciase inevitablemente co enfoque de dos métodos utilizados (competencia dixital, aprender a aprender, competencias sociais e cívicas), outras son menos centrais, pero todas se abordan e se requiren do alumno, para cada unha delas, un mínimo de toma de conciencia e unha actitude favorable.

As competencias de base mobilizadas e desenvolvidas polos métodos utilizados están expresamente sinaladas en todos os elementos: libro do alumno, caderno de exercicios, libro do profesor, en que, ademais, se analizan sistematicamente.

Competencia matemática e competencias de base en ciencias e tecnoloxía

A realización de táboas de vocabulario leva á práctica esta competencia.

Competencia dixital

A competencia dixital está no centro da aprendizaxe do francés cos métodos utilizados.

PARACHUTE permítelles aos alumnos comprender o papel e as posibilidades das TIC na vida diaria, privada, en sociedade e no traballo. Sensibilízaos, do mesmo xeito, cos posibles riscos de Internet e da comunicación a través de soportes electrónicos (correo electrónico, aplicacións en rede), cos problemas de validez e fiabilidade das informacións disponibles, e tamén cos riscos para a súa saúde: <<ter bos hábitos ante o computador>>

Aprender a aprender

A competencia que permite aprender a aprender é o centro da aprendizaxe do francés cos métodos utilizados; é en si mesma consubstancial, posto que a aptitude de aprender a aprender é a base do progreso e da motivación que leva.

O contrato de aprendizaxe que se atopa ao comezo de cada unidade axuda o alumno a reflexionar sobre o obxecto e finalidade da aprendizaxe.

Para cada competencia lingüística, os métodos utilizados propóñenlle ao alumno estratexias específicas (ver máis arriba), e adéstrao para que recorra a elas de forma consciente.

Estas estratexias descóbreanse e utilízanse na clase, requírense e rentabilízanse no momento do traballo individual, e co caderno de exercicios en particular. Contribuirán a que o alumno gañe confianza nas súas propias capacidades no momento en que se dea conta da súa utilidade.

Estas estratexias vense claramente nos métodos no apartado específico das seccións «Vers le DELF» baixo un subtítulo evocador: «Trucs et astuces» (trucos e astucias).

A variedade de soportes e de actividades está destinada a facerlles comprender aos alumnos que non hai unha soa forma de abordar unha lingua e de aprendela.

A variedade de formatos destinados á avaliación (xogos, balances orais/escritos, avaliacións por competencias do tipo) ten a mesma finalidade: independentemente do valor eventual sumativo, ten un valor formativo, xa que lle permite ao alumno coñecer cales son as súas estratexias de aprendizaxe favoritas, e cales son os puntos fortes e débiles das súas aptitudes e cualificacións.

Competencias sociais e cívicas

Os métodos utilizados están destinados ao ámbito escolar, á aprendizaxe en grupo, polo que a **competencia social** ten un gran valor.

Os códigos de conduta que se deben respectar na vida colectiva de forma xeral son os mesmos que os que se deben respectar no colexio e na clase; no grupo e nos subgrupos cando, p. ex. se realicen as tarefas finais. No día a día, o método incítaos a respectar as regras de cortesía, a saudarse, a respectar as quendas de palabra, a escoitar os demais, a respectar os seus esforzos para facerse entender a pesar das dificultades da lingua...

A través das actividades, aprenden a respectar as nocións fundamentais do individuo, do grupo, da organización do traballo, da igualdade entre homes e mulleres e da non discriminación, de sociedade e de cultura.

O descubrimento dunha realidade diferente á súa, a do mundo francófono, dálles a oportunidade de exercer unha actitude aberta e tolerante.

As tarefas finais son por si soas a ocasión perfecta de demostrar unha actitude positiva: colaboración, valoración da diversidade e do respecto aos demais, e aceptación de compromisos. Termínanse, á mantenta, cunha rúbrica de reflexión «Moi et les autres».

Alí atoparán informacións básicas sobre a bandeira, o himno nacional, a festa nacional e as orixes desta, que dan unha perspectiva histórica e pública do país onde naceu a lingua que están aprendendo.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Dada a súa idade, os alumnos da ESO do centro están aínda lonxe do mundo profesional, en que deberán facer proba deste espírito emprendedor indispensable no mundo moderno. Pero non é demasiado pronto para axudalos a desenvolver unha actitude favorable á adquisición desta competencia. Con este obxectivo, as tarefas finais son un contexto privilexiado: os alumnos deben realizar un proxecto en grupo, deben organizarse e negociar para repartir as tarefas ao principio e durante cada etapa (preparación, realización, exposición).

Cada un mobilizará as súas mellores capacidades para contribuír ao resultado común, pero todos terán que exercer a aptitude para anticipar, para planificar a súa actividade persoal ao servizo da tarefa (procura de información, selección de documentación gráfica, creación de ilustracións, compra de material...), para facer un informe para os membros do grupo ou subgrupo, para resolver cal é a proposición máis adecuada, etc.

Sensibilidade e expresión cultural

Non todos os individuos nacen cos mesmos dons artísticos, pero todos teñen dereito a aprender a sentir as emocións estéticas e o deber de respectar as manifestacións culturais e artísticas que enriquecen o mundo.

Os métodos utilizados favorecen tamén a **expresión cultural e artística** en canto ten oportunidade en todas as tarefas finais.

C. OS OBXECTIVOS PARA O CICLO:

Os obxectivos expostos para o primeiro ciclo da ESO na área de segunda lingua estranxeira tradúcense nun currículo básico que, integrando todos os aspectos que conforman a comunicación lingüística, se estrutura en catro bloques correspondentes ás distintas actividades da lingua, tal como estas se describen no MCER: comprensión e produción (expresión e interacción) de textos orais e escritos.

Os contidos previstos concrétnanse en criterios de avaliación, que son referentes específicos para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que os alumnos deben lograr, tanto en coñecementos como en competencias; responden ao que se quere conseguir en cada materia.

No relativo á competencia comunicativa, que constitúe o corazón da materia segunda lingua estranxeira, os criterios de avaliación para o 1º ciclo da ESO (BOE do 3 de xaneiro de 2015) son os seguintes.

Bloque 1. Comprensión de textos orais

Identificar o sentido xeral, os puntos principais e a información máis importante en textos orais breves e ben estruturados, transmitidos de viva voz ou por medios técnicos e articulados a velocidade lenta, nun rexistro formal, informal ou neutro, e que versen sobre asuntos habituais en situacións cotiás ou sobre aspectos concretos de temas xerais ou do propio campo de interese nos ámbitos persoal, público, e educativo, sempre que as condicións acústicas non distorsionen a mensaxe e se poida volver escoitar o devandito.

Coñecer e saber aplicar as estratexias máis adecuadas para a comprensión do sentido xeral, os puntos principais ou a información máis importante do texto.

Coñecer e utilizar para a comprensión do texto os aspectos socioculturais e sociolingüísticos relativos á vida cotiá (hábitos de estudo e de traballo, actividades de lecer), condicións de vida e contorna, relacións interpersoais (entre homes e mulleres, no centro educativo, no ámbito público), comportamento (xestos, expresións faciais, uso da voz, contacto visual), e convencións sociais (costumes, tradicións).

Distinguir a función ou funcións comunicativas máis relevantes do texto (p. ex. unha petición de información, un aviso ou unha suxestión) e un repertorio dos seus expoñentes máis frecuentes, así como patróns discursivos de uso común relativos á organización textual (introdución do tema, cambio temático e peche textual).

Aplicar á comprensión do texto os coñecementos sobre os constituíntes e a organización de patróns sintácticos e discursivos de uso frecuente na comunicación oral, así como os seus significados xerais asociados (p. ex. estrutura interrogativa para facer unha suxestión).

Recoñecer léxico oral de uso frecuente relativo a asuntos cotiáns e a aspectos concretos de temas xerais ou relacionados cos propios intereses ou estudos, e inferir do contexto, con apoio visual, os significados de palabras e expresións que se descoñecen.

Discriminar patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación de uso frecuente, e recoñecer os significados e intencións comunicativas xerais relacionados cos mesmos.

Bloque 2. Producción de textos orais: expresión e interacción

Producir textos breves e suficientemente comprensibles, tanto en conversacións cara a cara como por teléfono ou outros medios técnicos, nun rexistro neutro ou informal, cunha linguaxe moi sinxela, en que se dá, solicita e intercambia información sobre temas cotiáns e asuntos coñecidos ou de interese persoal e educativo, aínda que se produzan interrupcións ou vacilacións, se fagan necesarias as pausas e a reformulación para organizar o discurso e seleccionar expresións, e o interlocutor teña que solicitar que se lle repita ou reformule o devandito.

Coñecer e saber aplicar as estratexias máis adecuadas para producir textos orais breves en forma de monólogo ou de diálogo e de estrutura moi simple e clara, utilizando, entre outros, procedementos como a adaptación da mensaxe aos recursos de que se dispón, ou a reformulación ou explicación de elementos.

Incorporar á produción do texto oral en forma de monólogo ou de diálogo os coñecementos socioculturais e sociolingüísticos adquiridos relativos a relacións interpersoais, comportamento e convencións sociais, actuando coa suficiente propiedade e respectando as normas de cortesía máis importantes nos contextos respectivos.

Levar a cabo as funcións principais demandadas polo propósito comunicativo, utilizando os expoñentes máis frecuentes das devanditas funcións e os patróns discursivos sinxelos de uso máis común para organizar o texto.

Mostrar control sobre un repertorio limitado de estruturas sintácticas de uso frecuente e de mecanismos sinxelos de cohesión e coherencia (repetición léxica, elipses, deíxe persoal, espacial e temporal, xustaposición, e conectores e marcadores conversacionais de uso moi frecuente).

Coñecer e utilizar un repertorio léxico oral suficiente para comunicar información e opinións breves, sinxelas e concretas, en situacións habituais e cotiás. Pronunciar e entoar de maneira suficientemente comprensible, aínda que resulte evidente o acento estranxeiro, se cometan erros de pronuncia esporádicos, e os interlocutores teñan que solicitar repeticións ou aclaracións. Manexar frases curtas e fórmulas para desenvolverse de maneira suficiente en breves intercambios en situacións habituais e cotiás, aínda que haxa que interromper o discurso para buscar palabras ou articular expresións e para reparar a comunicación. Interactuar de maneira simple en intercambios claramente estruturados, utilizando fórmulas ou xestos simples para tomar ou manter a quenda de palabra, aínda que poidan darse desaxustes na adaptación ao interlocutor.

Bloque 3: Comprensión de textos escritos

Identificar a idea xeral, os puntos máis relevantes e información importante en textos, tanto en formato impreso como en soporte dixital, breves e ben estruturados escritos nun rexistro neutro ou informal, que traten de asuntos habituais en situacións cotiás, de aspectos concretos de temas de interese persoal ou educativo, e que conteñan estruturas sinxelas e un léxico de uso frecuente.

Coñecer e saber aplicar as estratexias máis adecuadas para a comprensión da idea xeral, os puntos máis relevantes e información importante do texto. Coñecer, e utilizar para a comprensión do texto, os aspectos socioculturais e sociolingüísticos relativos á vida cotiá (hábitos de estudo e de traballo, actividades de lecer, condicións de vida e contorna, relacións interpersoais (entre homes e mulleres, no centro educativo, no ámbito público), e convencións sociais (costumes, tradicións).

Distinguir a función ou funcións comunicativas máis importantes do texto e un repertorio dos seus expoñentes máis frecuentes, así como patróns discursivos sinxelos de uso común relativos á organización textual (introdución do tema, cambio temático e peche textual).

Aplicar á comprensión do texto os constituíntes e a organización de estruturas sintácticas de uso frecuente na comunicación escrita, así como os seus significados xerais asociados (p. ex. estrutura interrogativa para facer unha suxestión).

Recoñecer léxico escrito de uso frecuente relativo a asuntos cotiáns e a aspectos concretos de temas xerais ou relacionados cos propios intereses ou estudos, e inferir do contexto, con apoio visual, os significados de palabras e expresións que se descoñecen.

Recoñecer as principais convencións ortográficas, tipográficas e de puntuación, así como abreviaturas e símbolos de uso común (p. ex. >, %, |), e os seus significados asociados.

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción

Escribir, en papel ou en soporte dixital, textos breves, sinxelos e de estrutura clara sobre temas habituais en situacións cotiás ou do propio interese, nun rexistro neutro ou informal, utilizando recursos básicos de cohesión, as convencións ortográficas básicas e os signos de puntuación máis frecuentes.

Coñecer e aplicar estratexias adecuadas para elaborar textos escritos breves e de estrutura simple, p. ex. copiando formatos, fórmulas e modelos convencionais propios de cada tipo de texto.

Incorporar á produción do texto escrito os coñecementos socioculturais e sociolingüísticos adquiridos relativos a relacións interpersoais, comportamento e convencións sociais, respectando as normas de cortesía e de etiqueta máis importantes nos contextos respectivos.

Levar a cabo as funcións demandadas polo propósito comunicativo, utilizando os expoñentes máis frecuentes das devanditas funcións e os patróns discursivos de uso máis habitual para organizar o texto escrito de maneira sinxela.

Mostrar control sobre un repertorio limitado de estruturas sintácticas de uso frecuente, e empregar para comunicarse mecanismos sinxelos ou bastante axustados ao contexto e á intención comunicativa (repetición léxica, elipses, deíxe persoal, espacial e temporal, xustaposición, e conectores e marcadores discursivos moi frecuentes).

Coñecer e utilizar un repertorio léxico escrito suficiente para comunicar informacións breves, simples e directas en situacións habituais e cotiás. Coñecer e aplicar, de maneira suficiente, para que a mensaxe principal quede clara, os signos de puntuación elementais (p. ex. punto, coma) e as regras ortográficas básicas (p. ex. uso de maiúsculas e minúsculas), así como as convencións ortográficas frecuentes na redacción de textos moi breves en soporte dixital.

D. 1. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE , CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CONTIDOS E ACTIVIDADES. DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS EN CADA UNIDADE.

2º de ESO

	Segunda Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Comprensión de textos orais			
a c d i	B1.1. Uso de estratexias de comprensión das mensaxes orais: do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto; dos coñecementos referenciais sobre o tema. ificación de palabras clave. tación da escoita á súa finalidade (global e/ou específica) ificación dos recursos lingüísticos ou temáticos adquiridos. encia do significado probable das palabras ou das frases que descoñece, a partir do contexto e das experiencias e os coñecementos transferidos desde as linguas que coñece á lingua estranxeira. B1.2. Tolerancia da comprensión parcial ou vaga nunha situación comunicativa. B1.3. Perseveranza no logro da comprensión oral, reescoitando o texto gravado ou solicitando repetición ou reformulacións do dito. B1.4. Memorización de expresións orais breves significativas (saúdos, despedidas, consignas de aula, preguntas sobre idade, orixe, etc.).	B1.1. Comprender preguntas e informacións relativas á información persoal e pública moi básica (identificación persoal, gustos, etc.), así como instrucións e peticións elementais relativas ao comportamento e actividades na aula.	SLEB1.1. Comprende preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos persoais ou educativos (información básica de carácter persoal, solicitudes de enderezo sinxelas a lugares moi coñecidos, etc.) sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e se repita se o necesita.	CCL CAA CCEC CD
		B1.2. Usar estratexias básicas de comprensión do sentido xeral, a información esencial, os puntos e as ideas principais, ou os detalles relevantes do texto: anticipación do contido xeral do que se escoita con axuda de elementos verbais e non verbais, e uso dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto, e as experiencias e os coñecementos transferidos desde as linguas que coñece.	SLEB1.2. Comprende frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (datas, prezos, pequenas doenzas, etc.) e temas con que está moi familiarizado, e segue instrucións e consignas de aula.	CCL CAA CCEC CD
		B1.3. Comprender o sentido global e as informacións específicas máis salientables de mensaxes orais sinxelas e moi básicas (por exemplo, onde e cando ocorre algo, seguir instrucións ou indicacións, identificar persoas que posúen algo, obxectos e lugares descritos cun vocabulario básico, etc.) emitidas cara a cara, gravadas ou en soporte multimedia, sobre situacións habituais de comunicación, se se fala moi amodo e con moita claridade.	SLEB1.3. Comprende o sentido global e a información máis salientable de textos orais procedentes de medios audiovisuais ou de internet, breves como instrucións e comunicados, con estruturas previamente traballadas, léxico moi común relacionado con necesidades inmediatas e accións presentes moi habituais, sempre que se fale de xeito moi pausado e ben articulado, e poida volver escoitar o dito.	CCL CAA CCEC CD
		B1.4. Comprender o esencial en conversas moi básicas e breves sobre temas cotiáns habituais e de necesidade inmediata, previamente traballados, relativas ao ámbito persoal e público moi elemental, sempre que se fale con lentitude, articulando de forma clara e comprensible.	SLEB1.4. Comprende a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares como, por exemplo, un/unha mesmo/a, a familia, a escola, o tempo libre, a descrición moi básica dunha persoa, un obxecto ou un lugar, e estados de saúde, sensacións e sentimentos moi elementais.	CCL CAA CCEC CD
	Bloque 2. Produción de textos orais			
a c d	B2.1. Estratexias de produción: ificación: entificación do contexto, do destinatario e da finalidade da	B2.1. Pronunciar de xeito intelixible, aínda que se cometan erros de pronuncia polos que as persoas interlocutoras teñan que solicitar repeticións para entender a mensaxe.	SLEB2.1. Na maioría das actividades de aula, amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala aínda que teña que recorrer a outras linguas para	CSIEE CCL CAA

	Segunda Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
i	producción ou da interacción. decuación do texto ao destinatario, ao contexto e á canle, escollendo os expoñentes lingüísticos necesarios para lograr a intención comunicativa ución: repción da mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou ideas principais e a súa estrutura básica. tivación dos coñecementos previos sobre modelos e secuencias de interacción, e elementos lingüísticos previamente asimilados e memorizados. presión da mensaxe con claridade e coherencia básica, estruturándoa adecuadamente e axustándose, de ser o caso, aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto memorizados e traballados na clase previamente. axuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (limitar o que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. compensación das carencias lingüísticas mediante procedementos lingüísticos e paralingüísticos. Lingüísticos: Modificación de palabras de significado parecido. Definición ou paráfrase dun termo ou expresión. Uso da lingua materna ou "estranxeirizar" palabras da lingua meta. Petición de axuda. Paralingüísticos: Sinalización de obxectos, uso de deícticos ou realización de accións que aclaran o significado. Uso de linguaxe corporal culturalmente pertinente (acenos, expresións faciais, posturas, e contacto visual ou corporal). Uso de elementos cuasiléxicos (hum, puah, etc.) de valor comunicativo. B2.2. Actitude de respecto cara a si mesmo/a e cara ás demais persoas para comprender e facerse comprender. B2.3. Rutinas ou modelos elementais de interacción segundo o tipo de situación de comunicación: chegada e saída do centro docente, conversa telefónica, compravenda e outras, igualmente cotiás moi básicas.	B2.2. Interactuar de xeito sinxelo en intercambios claramente estruturados, utilizando fórmulas moi básicas relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións, colaborando para entender e facerse entender. B2.3. Intercambiar de xeito intelixible información sobre si mesmo/a e sobre accións e nocións (horarios, datas e cantidades) moi habituais da vida diaria, usando un repertorio básico de palabras e frases moi simples memorizadas, e facéndose comprender aínda que a persoa interlocutora necesite que se repita ou repetir o dito. B2.4. Dar e obter información sobre datos básicos persoais e bens e servizos moi elementais, utilizando un repertorio moi básico de expresións moi sinxelas e habituais sobre estes datos.	pedir axuda ou aclaracións.	CCEC CD
			SLEB2.2. Utiliza de xeito espontáneo as formas de cortesía máis sinxelas e habituais relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións, colaborando para entender e facerse entender, e fai e responde intelixiblemente preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida social diaria e do tempo libre, en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar.	CCL CAA CCEC CD
			SLEB2.3. Desenvólvese entendendo o suficiente e facéndose entender en situacións moi habituais relacionadas coa xestión e transaccións moi sinxelas relativas a necesidades inmediatas, nas que pide e dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos, cantidades e actividades máis comúns para a súa idade e o seu nivel escolar.	CCL CAA CCEC CD
			SLEB2.4. Participa en conversas informais breves e moi básicas, cara a cara, e reacciona adecuadamente para establecer contacto social elemental, intercambiar información moi básica, manifestar os seus gustos, facer invitacións e ofrecementos elementais (invitar a ir a unha actividade, pedir ou ofrecer algo na clase, etc.), e pedir e dar indicacións moi básicas para ir a un lugar.	CCL CAA CCEC CD
			SLEB2.5. Preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre o funcionamento de bens e servizos relativos a temas moi cotiás (horarios dun museo, maneira de chegar, etc.), en conversas moi básicas sobre temas predicibles, se pode solicitar, con preguntas sinxelas e directas, a colaboración da persoa interlocutora para entender e facerse entender.	CCL CAA CCEC CD
	Bloque 3. Comprensión de textos escritos			

	Segunda Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
a c d i	B3.1. Estratexias de comprensión: ización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema, a partir da información superficial: imaxes, organización na páxina, títulos de cabeceira, etc. ificación do tipo de lectura demandado pola tarefa (en superficie ou oceánica, selectiva, intensiva ou extensiva). ción de tipos de comprensión necesarios para a realización da tarefa (sentido xeral, información esencial e puntos principais). ulación de hipóteses sobre contido e contexto. encia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paratextuais, e do coñecemento e as experiencias noutras linguas. mulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos. B3.2. Soletreo e asociación de grafía, pronuncia e significado a partir de modelos escritos e expresións orais coñecidas.	B3.1. Utilizar estratexias de lectura (recursos ás imaxes, aos títulos e a outras informacións visuais, aos coñecementos previos sobre o tema ou sobre a situación de comunicación, e aos transferidos desde as linguas que coñece), identificando a información máis importante e deducindo o significado de palabras e expresións non coñecidas. B3.2. Seguir instrucións e consignas básicas, e comprender avisos, obrigas e prohibicións moi sinxelas e predicibles e traballadas previamente, referidas a necesidades inmediatas, de estrutura moi sinxela e con apoio visual. B3.3. Comprender información relevante e previsible en textos breves, moi sinxelos e ben estruturados, con conectores moi básicos e relativos a coñecementos e experiencias propias da súa idade. B3.4. Comprende textos propios de situacións cotiás próximas onde se dan a coñecer bens se servizos ou acontecementos (anuncios publicitarios elementais, folletos, catálogos, invitacións, etc.), e con apoio visual cando teña certa dificultade.	SLEB3.1. Comprende con fluidez textos adaptados relativos a temas do seu interese.	CCL CD CAA CSIEE
			SLEB3.2. Comprende avisos, obrigas, prohibicións e consignas básicas e predicibles, referidas a necesidades inmediatas, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.	CCL CAA CCEC
			SLEB3.3. Comprende información básica e moi sinxela de correspondencia persoal breve na que se fala de si mesmo/a e sobre sentimentos, preferencias e afeccións, referidos a temas moi cotiáns e propios da súa idade.	CCL CAA CCEC
			SLEB3.4. Comprende información esencial e localiza información específica en material informativo moi sinxelo, e con apoio visual, sobre temas coñecidos como actividades escolares e de lecer, hábitos saudables, etc., próximos á súa idade e á súa experiencia.	CCL CAA CCEC CD
	Bloque 4. Produción de textos escritos			
a c d i	B4.1. Estratexias de produción: ficación: abilización e coordinación das propias competencias xerais e comunicativas co fin de realizar eficazmente a tarefa (repasar o que se sabe sobre o tema, o que se pode ou se quere dicir, etc.). calización e uso adecuado de recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou dunha gramática, obtención de axuda, etc.). o de elementos coñecidos obtidos de modelos moi sinxelos de textos escritos, para elaborar os propios textos. ución: aboración dun borrador seguindo textos modelo. truturación do contido do texto. ganización do texto en parágrafos curtos abordando en cada un unha idea principal, conformando entre todos o seu significado ou a idea global. presión da mensaxe con claridade axustándose aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto. axuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou	B4.1. Aplicar estratexias básicas para producir textos (elección da persoa destinataria, finalidade do escrito, planificación, redacción do borrador, revisión do texto e versión final) a partir de modelos moi estruturados e con axuda previa na aula. B4.2. Completar documentos moi básicos nos que se solicite información persoal. B4.3. Escribir mensaxes moi sinxelas e moi breves con información, instrucións e indicacións moi básicas relacionadas con actividades cotiás e de necesidade inmediata. B4.4. Producir textos curtos a partir de modelos sinxelos e básicos, cunha finalidade determinada propia da súa idade e do seu nivel escolar, e cun formato preestablecido, en soporte tanto impreso como dixital, amosando interese pola presentación limpa e ordenada do texto.	SLEB4.1. Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados previamente, para transmitir información ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.	CCL CD CAA CSIEE
			SLEB4.2. Completa un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica e relativa aos seus datos persoais, aos seus intereses ou ás súas afeccións.	CCL CAA CCEC CD
			SLEB4.3. Escribe avisos, notas, instrucións, tarxetas postais, felicitacións, bandas deseñadas, tiras cómicas e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e breves, relativos a actividades presentes e a necesidades inmediatas.	CCL CAA CCEC CD
			SLEB4.4. Escribe correspondencia moi breve e sinxela, a partir dun modelo, substituindo unha palabra ou expresión por outra para unha funcionalidade ou tarefa determinada (informar, preguntar, invitar, etc.) tanto de	CCL CAA CCEC CD

	Segunda Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	da mensaxe (limitar o que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. curso aos coñecementos previos (utilizar frases feitas e locucións, do tipo "agora volvo", "paréceme ben", etc.). sión: entificación de problemas, erros e repeticións. ención ás convencións ortográficas e aos signos de puntuación. esentación coidada do texto (marxes, limpeza, tamaño da letra, etc.). escritura definitiva.		forma manuscrita como en formato dixital, cunha presentación limpa e ordenada.	
	Bloque 5: Coñecemento da lingua, e consciencia intercultural e plurilingüe			
a c d i o	B5.1. Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos. e fonemas vocálicos. e fonemas consonánticos e as súas agrupacións. esos fonolóxicos máis básicos. to fónico dos elementos léxicos illados e na oración. B5.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas. das normas básicas de ortografía da palabra. ación adecuada da ortografía da oración: coma, punto e coma, puntos suspensivos, parénteses e comiñas. B5.3. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: ñecemento e uso de convencións sociais básicas e normas de cortesía propias da súa idade e de rexistros informal e estándar, e da linguaxe non verbal elemental na cultura estranxeira. gamento a algúns aspectos culturais visibles: hábitos, horarios, actividades ou celebracións máis significativas; condicións de vida elementais (vivenda); relacións interpersoais (familiares, de amizade ou escolares), comida, lecer, deportes, comportamentos proxémicos básicos, lugares máis habituais, etc.; e a costumes, valores e actitudes moi básicos e máis evidentes sobre aspectos propios da súa idade nos países onde se fala a lingua estranxeira. ificación dalgunhas similitudes e diferenzas elementais e máis significativas nos costumes cotiáns entre os países onde se fala a lingua estranxeira e o noso.	B5.1. Discriminar patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación de uso máis básico, recoñecendo o seu significado evidente, e pronunciar e entoar con razoable comprensibilidade, aínda que teña que repetir varias veces para se facer entender. B5.2. Recoñecer e utilizar as convencións ortográficas, tipográficas e de puntuación, con corrección suficiente para o seu nivel escolar. B5.3. Utilizar para a comprensión e produción de textos orais e escritos os coñecementos socioculturais e sociolingüísticos adquiridos relativos a relacións interpersoais, comportamento e convencións sociais, respectando as normas de cortesía máis básicas nos contextos respectivos. B5.4. Producir textos e inferir o significado probable de palabras ou frases que descoñece a partir das experiencias e os coñecementos transferidos desde as linguas que coñece. B5.5. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. B5.6. Distinguir e levar a cabo as funcións demandadas polo propósito comunicativo, mediante os expoñentes básicos de devanditas funcións e os patróns discursivos de uso máis habitual, e utilizar un repertorio léxico	SLEB5.1. Identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidade léxico e estruturas moi básicas, e trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.) e persevera no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases.	CCL CAA CCEC CD
			SLEB5.2. Utiliza adecuadamente as convencións orais e escritas básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo oral e escrito (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos culturais como hábitos, horarios, etc.	CCL CD CAA CCEC
			SLEB5.3. Nas actividades de aula, pode explicar o proceso de produción de textos e de hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.	CCL CD CAA CCEC
			SLEB5.4. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	CCL CD CAA CCEC
			SLEB5.5. Comprende e comunica o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade inmediata da	CCL

	Segunda Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	de receptiva e respectuosa cara ás persoas, os países e as comunidades lingüísticas que falan outra lingua e teñen unha cultura diferente á propia. B5.4. Plurilingüismo: ificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar a súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada. icipación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valorando as competencias que se posúen como persoa plurilingüe. B5.5. Funcións comunicativas: ción e mantemento de relacións persoais e sociais básicas propias da súa idade. rición de calidades físicas e abstractas moi básicas de persoas, obxectos, lugares e actividades. ación de acontecementos e descrición de estados e situacións presentes, e expresión moi básica de sucesos futuros. ión e ofrecemento de información e indicacións, e expresión moi sinxela de opinións e advertencias. esión do coñecemento, o descoñecemento e a certeza.	suficiente para comunicar no seu nivel escolar, sempre que sexan traballados en clase previamente.	aula (pedir ou dar información sobre datos persoais, felicitar, invitar, etc.) utilizando adecuadamente as estruturas sintáctico-discursivas e o léxico necesarios, moi básicos e traballados previamente.	CAA CCEC

1Contidos sintáctico-discursivos:

Francés
Expresión de relacións lóxicas: conxunción (<i>et</i>); disxunción (<i>ou</i>); oposición (<i>mais</i>); causa (<i>comme</i>); finalidade (<i>pour</i>); comparación (<i>le plus, le moins</i>); consecuencia (<i>alors</i>); explicativas (<i>parce que</i>). Relacións temporais (<i>d'abord, ensuite, il y a</i>). Exclamación (<i>quel + nom !, désolé !</i>) ; interxección (<i>si! Bravo !</i>). Negación (<i>pas de, rien</i>). Interrogación (inversión (<i>V + Suj.</i>); <i>réponses (si, pron. tonique + oui/non</i>). Expresión do tempo: presente; presente progresivo (<i>être en train de</i>); pasado (<i>passé composé avec avoir et être sans accords</i>); futuro (<i>futur proche</i>). Introducción do condicional (fórmula de cortesia: <i>je voudrais</i>). Expresión do aspecto: puntual (frases simples); habitual (frases simples + Adv. (ex: <i>souvent</i>); incoativo (<i>aller + Inf.</i>). Expresión da modalidade: factualidade (<i>phrases déclaratives</i>); capacidade (<i>savoir</i>); posibiliade/probabilidade (<i>peut-être</i>); necesidade (il faut); obriga/prohibición (<i>il faut, verbe devoir, impérativo</i>); permiso (<i>pouvoir, demander</i>); intención/desexo (<i>je voudrais</i>) ; cortesía. Expresión da existencia (<i>il y a, il n'y a pas</i>); a entidade (p. ex. <i>articles contractés, pronoms réfléchis, adjectifs démonstratifs</i>); a posesión (adxectivos posesivos dun e de varios propietarios);a cualidade (formación regular e irregular dos adxectivos). Expresión da cantidade: (plurais irregulares; números cardinais ata catro cifras; números ordinais ata dos cifras; <i>articles partitifs</i>). Adverbios de cantidade e medidas (<i>un (tout petit) peu, trop, pas assez + Adj., une boîte, un paquet</i>); o grao. Expresión do espazo (<i>prépositions et adverbies de lieu (sur, sous,...), position, distance, mouvement, direction, provenance (venir + contraction de), destination (aller + contraction à)</i>).

Francés

Expresión do tempo: puntual (*demain matin, jeudi soir*); divisións (*en (année)*); indicacións de tempo (*demain, hier*); duración (*de... jusqu'à, en ce moment*); anterioridade (*il y a...*); posterioridade (*après*); secuenciación (*à partir de*); frecuencia (*d'habitude, une/deux/... fois par...*).

Expresión do modo.

D.2 TEMPORALIZACIÓN.

A previsión é tratar dúas unidades didácticas por trimestre, incluíndo sempre un repaso a fondo do curso anterior (caso da 1ª avaliación) ou da avaliación anterior (dentro do mesmo curso).

D.3 GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA. .

2º ESO		
Comunicación	Gramática	Vocabulario
Describir físicamente unha persoa e un animal Falar do estado de saúde Indicar a nacionalidade e o país Indicar un itinerario Facer proposicións, aceptar ou rexeitar Falar de proxectos inmediatos Expresar a posesión Facer a compra nunha tenda Explicar unha receita Falar da casa e da habitación Pedir algo nun restaurante Contar anécdotas do pasado Falar das estacións, do tempo Falar dos animais Facer comparacións Falar do futuro	Preposicións de lugar Avoir mal à Pouvoir e Vouloir Aller à Venir de Futuro próximo Adxectivos posesivos Je voudrais Pronomes CD A cantidade As preposicións de lugar con de O passé composé O pronome en O comparativo e o superlativo	Adxectivos descriptivos Países e nacionalidades As sensacións A vila As profesións Compras e tendas de alimentación As receitas A casa Os mobles Os útiles da mesa As expresións de frecuencia Os alimentos As estacións e o tempo Os animais salvaxes Os números grandes As expresions de futuro

E. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.

Aprender una nueva lengua es probablemente uno de los retos más ambiciosos a los que se tengan que enfrentar los estudiantes a lo largo de su vida académica, sobre todo porque supone zambullirse de forma activa en una materia, cultura y visión de la vida completamente diferentes de las suyas. En esta línea, el objetivo primordial es favorecer el proceso de aprendizaje y servir de puente para que los alumnos/as conozcan, por un lado, los lugares en los que se habla francés, y por otro, la forma en que se expresan los jóvenes nativos de su edad. El objetivo final del aprendizaje de esta lengua extranjera ha de ser la competencia comunicativa, el acercamiento hacia otras culturas y una actitud comprensiva y tolerante hacia ellas. A partir de una evaluación inicial estableceremos los conocimientos de nuestros alumnos, nivel a partir del cual se desarrolla el aprendizaje observando las peculiaridades individuales pero sin olvidar su integración en un nivel común. No limitaremos nuestra tarea docente a la práctica de una sola técnica de enseñanza, sino que utilizaremos un método ecléctico razonado o sistemático, contemplando el método comunicativo como base de la inmersión del alumno en la lengua extranjera, pero sin por ello olvidarnos del método gramatical, el comparativo o de las traducciones. En cualquier caso se entiende que nuestro sistema de enseñanza es siempre circular, puesto que a lo largo de la Secundaria se van repitiendo los contenidos, añadiéndose en cada caso un grado mayor dificultad, lo cual permite el repaso y afianzamiento de lo ya aprendido. El papel del profesor será el de coordinador e informador y consistirá además en diseñar las diversas actividades y en general, organizar la marcha de las clases. Potenciaremos la participación activa del alumnado, reflejada especialmente en la elección y realización de actividades en la toma de posturas respecto a la marcha del curso, para así completar los objetivos actitudinales. Dirigirá su propio progreso y será consciente de sus carencias y sus logros persiguiendo el objetivo primordial de que el alumno se sienta responsable de su propio proceso de aprendizaje. Consideramos el francés como vehículo de la comunicación en el aula, pero también se utilizará el español cuando la situación lo exija. De esta manera se da gran importancia a la vertiente oral de la comunicación, reflejada en la existencia de diversas pruebas orales a lo largo del curso. Durante las actividades se practicarán diferentes medios de agrupamiento que faciliten las tareas y provoquen la participación del alumno en un ambiente agradable: para favorecer este clima distendido en el aula el error se considera como parte integral del aprendizaje y no como simple indicativo de desconocimiento, censurable en todo momento. Es conveniente que los propios alumnos se corrijan fomentando la autoevaluación y la coevaluación para que así tomen conciencia de su progreso. En algunos temas las actividades estarán presididas por la metodología de “Projet” que permite respetar y observar sin interferencias los diferentes niveles de los alumnos en la misma clase. Las actividades se plantearán de manera que se parezcan lo más posible a la vida real: deben ser variadas, interesantes y útiles para el alumno. En ocasiones serán las propuestas por el libro de texto, otras veces se tratará de actividades propuestas directamente por el profesor. Serán secuenciadas de manera que contribuyan a la adquisición de conocimientos y a la consecución de los objetivos: se comenzará con actividades controladas en las que el alumno aprende y practica destrezas para pasar a actividades más libres donde el alumno pondrá en práctica dichas destrezas trabajando a su manera. Es sumamente importante que las actividades realizadas afecten a las cuatro destrezas lingüísticas (producción oral y escrita y comprensión oral y escrita), y a que las actividades integren conocimientos de más de una área, convirtiéndose así en experiencias interdisciplinares que motiven de manera especial al alumnado e incidan en el carácter globalizador de la educación que están recibiendo

F. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

Libro de texto dixital e caderno de traballo impreso do método JEU DE MOTS (2). Materiais creados polo profesor.

G. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. SISTEMA DE RECUPERACIÓN.

A avaliación efectuarase mediante a observación sistemática do progreso e evolución do alumno e atendendo sempre ás súas capacidades persoais. Serán instrumentos adecuados para isto:

1. As probas escritas.

Xeralmente realizaranse dúas por avaliación, nelas o alumnado deberá demostrar a través de exercicios concretos que asimilou os estándares traballados na unidades correspondentes.

.

2. Traballo na casa e na aula.

O alumnado deberá amosar unha actitude de traballo positiva cara á materia, traballando na casa (deberes) e na aula tanto a nive lindividual como no traballo cooperativo, participando activamente, poñendo en común e corrixindo. Este apartado ten un valor dun 90 %. Xunto á puntuación dos exercicios das probas aparecerá unha puntuación correspondente ás activiades de carácter máis competencial, aos proxectos e ao traballo cooperativo.

Neste apartado o alumno terá asegurada un 20 % da nota sempre que traia as tarefas de casa relativamente ben feitas e queamose unha actitude positiva hacia o traballo. Esa puntuación vese mermada polos negativos por falta de deberes ou por mala praxis na clase.

3. Os exames de avaliación final (convocatoria de xuño).

Cada un dos instrumentos empregados para a avaliación representará a seguinte porcentaxe da nota global:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN GLOBAL
Probas escritas	90%
Actitude ante o traballo na casa e na aula e resultadosdestes	10%

Exames finais de xuño.	100%
------------------------	------

PESOS DAS DIFERENTES COMPETENCIAS NA MATERIA

Competencia en comunicación lingüística	30%
Conciencia e expresión cultural	20%
Aprender a aprender	15%
Competencia dixital	15%
Competencia social e cívica	10%
Espírito emprendedor e iniciativa persoal	5%
Competencia matemática e científico-tecnolóxica	5%

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

Realizarase unha proba de recuperación ao final de cada avaliación ou ao principio da seguinte. No mes de xuño se recuperará a avaliación ou avaliacións suspensas.

H. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

Os instrumentos para levar a cabo a avaliación do proceso docente son a observación diaria na clase do nivel de efectividade das actividades levadas a cabo, a análise dos resultados académicos do alumnado e a reflexión conxunto co resto do profesorado.

I. AS MATERIAS PENDENTES.

De acordo coa legislación vixente, establécense as normas a seguir para a avaliación do alumnado coa materia de Lingua francesa pendente, tendo en conta o establecido na programación do curso correspondente no tocante aos criterios de avaliación e os mínimos esixibles. Durante o mes de outubro daráselle ao alumnado a seguinte información sobre o procedemento a seguir para recuperar a Lingua francesa pendente:

A recuperación de Lingua francesa poderá realizarse en dúas partes:

_A proba de avaliación correspondente á primeira parte realizarase na segunda quincena de xaneiro.

_A proba de avaliación da segunda parte farase pouco despois do inicio do terceiro trimestre.

Antes da realización destas probas, os alumnos terán que entregar debidamente realizadas unha serie de actividades relacionadas cos contidos establecidos para cada parte. A entrega destas actividades é imprescindible para poder facer a recuperación en dous bloques e será tida en conta na avaliación final.

No caso de non seren presentadas estas tarefas, os alumnos realizarán unha única proba de avaliación no mes de maio, na que se incluírán todos os contidos.

L. AVALIACIÓN INICIAL.

Levarase a cabo a través da Unidade O do libro de texto e da observación do grao de éxito na resolución das actividades por parte do alumnado. Faremos tamén unha proba inicial que recolla os principais puntos do ano anterior. Temos que ter en conta que os alumnos parten na súa inmensa maioría de cero no primeiro curso.

M. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

1. A adaptación de obxectivos, contidos e actividades propostas na programación das unidades.
2. Actividades de gramática de reforzo no caderno de actividades por unidades.
3. As propostas de traballo graduadas e diversificadas para facer que a clase sexa agradable e produtiva para os alumnos.
4. O método de traballo propón exercicios repetitivos, cancións, xogos, pequenas redaccións, debuxos, etc.
5. A planificación de actividades con obxectivos comunicativos e extralingüísticos que fomentan a comunicación para que poidan ser traballados polos alumnos con diferentes niveis.
6. As actividades en liña que permiten un traballo motivador á vez que un ritmo máis relaxado.
7. As actividades interactivas co encerrado dixital tamén poden supoñer outra fonte de motivación interesante para aqueles alumnos que necesiten unha visualización máis específica dos contidos para poder asimilalos.
8. O fomento da participación e a colaboración entre os alumnos con diferentes capacidades, xa que posibilita o traballo en parellas e, sobre todo, en equipo. Unha actitude positiva de traballo e unha boa participación nas actividades de grupo serán moi importantes no seu rendemento posterior. O profesor axudará a que os alumnos sexan conscientes diso.

N. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

1. A cultura francesa.
2. As fórmulas de cortesía.
3. O sistema escolar en Francia.
4. Educación para a saúde: os deportes e a alimentación.
5. A ecoloxía: xestos ecolóxicos no día a día.
6. Xeografía de Francia.
7. Os medios de comunicación e a publicidade.
8. A familia.
9. A vestimenta.

O. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

NON ESTÁN PREVISTAS.

P. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS.

Levarase a cabo a adecuación das programacións segundo as características de aprendizaxe e comportamento do grupo de alumnado, así como do seu grao de éxito na consecución dos criterios de avaliación. Farase no día a día e ao final dun trimestre con previsión do seguinte.

César Gallego Novas

Setembro 2022

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
LINGUA GALEGA E LITERATURA
2º ESO**

Curso 2022-2023

**CPR VIRXE MILAGROSA
(BUEU)**

PROFESORA: MARÍA DOLORES VÁZQUEZ CARLÉS

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización.
2. Competencias clave.
3. Obxectivos.
4. Contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.
5. Temporalización.
6. Grao mínimo de consecución dos estándares de aprendizaxe.
7. Criterios sobre a avaliación e a cualificación. Sistema de recuperación.
8. Procedementos para a realización da avaliación inicial.
9. Actividades de seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes.
10. Medidas de atención á diversidade.
11. Metodoloxía.
12. Materiais e recursos didácticos.
13. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensinanza e a práctica docente.
14. Elementos transversais.
15. Contribución da área aos distintos plans.
16. Actividades complementarias e extraescolares.
17. Mecanismos de revisión da programación en función dos resultados.

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

Esta programación vai dirixida ao 2º curso da área de Lingua Galega e Literatura. Como se recolle no Decreto 86/2015, do 25 de xuño (Lomce) polo que se establece o currículo da Educación Secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, esta área ten como obxecto o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado, entendida en todas as súas vertentes: pragmática, lingüística, sociolingüística e literaria. A estruturación do pensamento do ser humano faise a través da linguaxe; de aí que esta capacidade de comprender e de expresarse sexa o mellor e o máis eficaz instrumento de aprendizaxe.

A área está estruturada en cinco bloques:

Co bloque 1, "Comunicación oral. escoitar e falar" aténdese ao uso oral da lingua e este é obxecto de observación e de análise para recoñecer as normas que rexen o intercambio comunicativo, para observar as estratexias que usan os falantes para se comunicar satisfactoriamente, así como as que se empregan para comprender ou producir mensaxes orais. Non obstante, este bloque incide, sobre todo, na necesidade de que o alumnado galego teña modelos de fala adecuados e poida poñer en práctica a súa lingua dentro da aula en contextos formais e informais.

O bloque 2, "Comunicación escrita. Ler e escribir" persegue que o alumnado sexa capaz de entender e producir textos de distinto grao de complexidade e de xéneros diversos, en distintos soportes e formatos. Comprender un texto implica activar unha serie de estratexias de lectura. Así mesmo, a escritura implica un procedemento estruturado en tres partes: planificación, redacción a partir de borradores de escritura e revisión destes antes de redactar o texto definitivo.

O bloque 3, "Funcionamento da lingua" integra contidos relacionados co código e a súa organización, e responde á necesidade de reflexión sobre a propia lingua, coa finalidade de servir de base para o seu uso correcto, deixando de lado a pretensión de utilizar os coñecementos lingüísticos como fin en si mesmo.

O bloque 4, "Lingua e sociedade" céntrase na necesidade de que o alumnado coñeza, explique e valore o plurilingüismo como una situación habitual e enriquecedora para todos os individuos. Tamén incide na identificación e superación de prexuízos e na necesidade de que o alumnado coñeza e empregue os termos sociolingüísticos precisos.

O bloque 5, "Educación literaria" asume o obxectivo de facer dos alumnos e as alumnas lectores e lectoras competentes, implicados/as nun proceso de formación lectora que continúe ao longo de toda a vida. O alumnado achegarase a historia da literatura galega, ás súas obras e autores e autoras máis representativos, e coñecerá a vinculación destes produtos literarios coa historia de Galicia

Podemos comprender a importancia da Lingua Galega e Literatura se comparamos o seu obxectivo principal (o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado) coa finalidade da Educación Secundaria (artigo 22.2 da LOMCE): "A finalidade da Educación Secundaria consiste en lograr que o alumnado adquira os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e

tecnolóxico; desenvolver e consolidar hábitos de estudo e traballo; preparalo para a súa incorporación a estudos superiores e para a inserción laboral e formalo para o exercicio dos seus dereitos e obrigas na vida como cidadáns.”

Para contribuír ao desenvolvemento da citada finalidade, ao longo do curso traballaranse contidos de diferentes ámbitos. O enfoque será global e interdisciplinar, buscando en todo momento aprendizaxes funcionais para o alumnado.

O centro escolar no que se aplicará a Programación Didáctica é un Colexio concertado relixioso tipificado como dunha liña; posúe tres grupos de Educación Infantil, seis de Educación Primaria e catro da ESO; en total, trece grupos. O alumnado ao que vai dirixida esta programación está formado por dezaioito alumnos e alumnas, catro deles reciben RE dentro da aula, hai dous alumnos con ACS, un deles na modalidade de escolaridade combinada.

En xeral, o nivel socio-económico e cultural do alumnado é medio.

Respecto á situación sociolingüística, pódese afirmar que a lingua maioritaria é a lingua castelá. Teremos en conta o Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia, que garantirá a adquisición da competencia lingüística propia da etapa e do nivel nas dúas linguas oficiais de Galicia.

A relación entre o centro escolar e os pais/nais é boa; estes teñen interese e están ben informados das actividades que nel se realizan. A Asociación de Nais e Pais de Alumnos (ANPA) colabora nas actividades complementarias e extraescolares, o cal indica unha actitude positiva cara a educación do alumnado.

2. COMPETENCIAS CLAVE.

Na área de Lingua Galega e Literatura 2º da ESO incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

Desenvolveranse de forma xeral varios aspectos desta competencia, xa que as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización, a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.

Así, ademais dos descritores da competencia que se traballen puntualmente nas unidades, destacamos os seguintes:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística (CCL)

A competencia en comunicación lingüística adéstrase de maneira explícita no propio ámbito curricular; por tanto, poderíamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, e dado que se explicitan nas unidades segundo a relevancia que teñen en cada unha delas, resáltanse aquí aqueles que favorecen a súa transversalidade.

Destacamos, pois, os descritores seguintes:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manter unha actitude favorable cara á lectura.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital (CD)

A área de Lingua Galega e Literatura debe contribuír ao adestramento da competencia dixital, tan relevante e necesaria no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito haberá que adestrar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces nos que se empregan os contidos propios da materia é un pilar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital nos alumnos e alumnas.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias, o coñecemento do acervo literario... fan desta área un cauce perfecto para adestrar a competencia.

Traballamos, por tanto, os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

Traballar con outros, descubrir as diferenzas e establecer normas para a convivencia favorece o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese adestrar en Lingua Galega e Literatura esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da área e a importancia da crítica textual fan fundamental o traballo desta competencia.

Para iso, adestraremos os seguintes descritores:

- Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.

- Mostrar dispoñibilidade para a intervención activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

O adestramento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor é de vital importancia en calquera contexto educativo porque favorece a autonomía dos alumnos e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. No propio estudo da materia, os alumnos e as alumnas deben recoñecer os seus recursos e adquirir hábitos que lles permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas.

Os descritores que priorizaremos son:

- Optimizar os recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender (CAA)

A competencia pódese desenvolver na área fomentando tarefas que permitan que o alumno ou a alumna se recoñeza a si mesmo/-a como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Neste sentido, Lingua Galega e Literatura préstase especialmente a iso, xa que é unha área que favorece os procesos metacognitivos e a adquisición de estratexias e estruturas de aprendizaxe extrapolables a outras áreas e contextos.

Trabállanse os seguintes descritores de maneira prioritaria:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.

- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. OBXECTIVOS

Os obxectivos da área de Lingua Galega e Literatura de 2º da ESO son:

1. Coñecer as características da linguaxe dos distintos medios de comunicación.
2. Analizar textos orais e escritos de medios de comunicación en formato dixital e en papel, para identificar ideas principais, comprender o contido e procesar a información mediante distintas ferramentas.
3. Distinguir ámbitos diferentes en textos orais, coñecer as súas características e os trazos que os diferencian.
4. Sintetizar e procesar información desde textos orais de distintos ámbitos.
5. Elaborar criterios para analizar criticamente o propósito comunicativo en textos orais diversos.
6. Elaborar argumentacións propias para expoñer o propósito comunicativo dos textos orais.
7. Recoñecer as connotacións en informacións implícitas nun texto oral.
8. Coñecer e aplicar as regras fonéticas e prosódicas que rexen a lingua galega.
9. Amosar coidado e interese por elaborar producións propias con corrección gramática, ortográfica e fonética.
10. Empregar o coñecemento da lingua e os contidos traballados para producir textos orais propios con coherencia, cohesión e corrección. Utilizar con corrección nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.
11. Realizar exposicións orais sobre temas diversos seguindo unha estrutura ordenada e coherente, con soltura.
12. Coñecer e utilizar técnicas TIC que faciliten e axuden a mellorar as exposicións orais planificadas.
13. Elaborar opinións propias sobre temas diversos e expoñelas de maneira argumentada e ordenada en distintos contextos.
14. Participar de modo natural e por iniciativa propia en situacións de comunicación oral diversas: debates, corrección de exercicios, diálogos sobre temas, ... expoñendo e argumentando as ideas propias.
15. Coñecer e aplicar técnicas de comunicación oral nas exposicións ou en situacións diversas falando en público, coidando a postura, a modulación da voz, a estrutura do discurso, os medios empregados, etc.
16. Desenrolar estratexias para comprender mensaxes orais e escritas en situacións onde hai dificultades de comprensión.

17. Utilizar recursos dixitais e libros de texto para resolver dúbidas sobre vocabulario ou estruturas lingüísticas necesarias para producir con corrección na lingua galega.
18. Empregar os coñecementos da lingua para comprender e producir textos propios no contexto social no que nos desenvolvemos: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.
19. Coñecer os elementos fundamentais dos textos instrutivos e expositivos en contexto educativo: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias. Utilizar ese coñecemento para comprender a mensaxe e utilizar as fontes de información con rigor.
20. Identificar e analizar as distintas fontes de información que son base esencial no proceso de adquisición de coñecementos.
21. Realizar lectura comprensiva de textos diversos: identificar ideas principais e secundarias, sintetizar e representar a información, elaborar argumentacións propias sobre o contido, relacionar o texto con experiencias ou outros coñecementos previos.
22. Realizar unha lectura en voz alta co dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.
23. Empregar estratexias metacognitivas para identificar canto e como aprendemos.
24. Coñecer os elementos esenciais e os tipos de noticias que aparecen nos medios de comunicación.
25. Elaborar noticias a partir dun modelo con coñecementos adquiridos.
26. Producir en formato papel ou dixital textos de distinta tipoloxía: cuestionarios, resumos, descrición, narracións e explicacións.
27. Producir textos escritos con un compoñente de goce persoal para comunicar experiencias, ideas e pensamentos.
28. Enriquecer con cada temática o léxico, vocabulario e frases da linguaxe habitual en lingua galega.
29. Empregar con soltura e precisión dicionarios e fontes de consulta para comprender textos, enriquecer o vocabulario e contrastar a fiabilidade das fontes empregadas.
30. Coñecer, empregar as normas que regulan os textos orais e escritos de diversos tipos.
31. Comprender que o uso de normas ortográficas e morfoloxías é necesario para o desenvolvemento da lingua.
32. Coñecer as normas de uso dos signos de puntuación e utilízalos en textos escritos con corrección.
33. Comprender a estrutura de substantivos e verbos para mellorar as habilidades de comprensión e produción lingüísticas.
34. Coñecer os elementos dunha oración desde o punto de vista sintáctico. Empregar este coñecemento para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.

35. Realizar autoavaliacións sobre o traballo de maneira realista co obxectivo de mellorar a aprendizaxe.
36. Recoñecer a riqueza na diversidade cultural a través das linguas propias de cada pobo.
38. Reflexionar sobre a situación sociolingüística galega desde unha perspectiva social, histórica e xeográfica.
39. Coñecer a historia e as razóns das iniciativas normalizadoras da lingua galegas e describir a situación legal das linguas do Estado español.
40. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.
41. Ler expresiva e comprensivamente en público textos diversos.
42. Coñecer as características de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, e comparalos sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.
43. Coñecer, identificar e interpretar recursos retóricos nos textos literarios.
44. Escribir de maneira autónoma textos de intención estética aplicando os coñecementos dos recursos literarios traballados.

4. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral. escoitar e falar				
• d • e • h • l • ñ	• B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	• B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	• LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	• CCL • CAA
			• LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	• CCL • CAA
• d • e • h	• B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	• B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos	• LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e	• CCL • CAA

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		social e educativo.	educativo.	
			LGB1.2.2. Comprende e segue as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	CAA
- a - c - d - h	B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	- CSC - CCL
			LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	- CCL - CSC - CSIE
- a - c - d - e - h	B1.4. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas	B1.4. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.	LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	CCL
			LGB1.4.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.	- CCL - CAA - CSIEE
			LGB1.4.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.	- CSC - CAA
- h - o	B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- CCL - CAA

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
			LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- CCL - CCEC
- h - o	B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- CCL - CSC
			LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
			LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
			LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
- b - e - g - h	B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	- CD - CAA - CSIEE
			LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	- CD - CCL - CSC
- a - c	B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito	B1.8. Participar activamente en situación propias do	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do	- CCL - CSC

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• d • h	educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	
			• LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	• CCL • CSC
			• LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	• CSC • CAA
• a • b • c • g • h • o	• B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	• B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	• LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	• CAA
			• LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e dirixese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	• CCL • CSC • CSIEE
			• LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	• CLL • CSC
			• LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	• CLL • CAA
			• LGB1.9.5. Recoñece a avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	• CAA • CCL
• a • d • h	• B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de	• B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas	• LGB1.10.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións	• CCL • CSC • CSIEE

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• I • ñ	interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	da vida cotiá ou educativa.	e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	• CCEC
			• LGB1.10.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.	• CSC • CSIEE
			• LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	• CCL • CSC
			• LGB1.10.4. Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.	• CCL • CAA
Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir				
• b • f • h	• B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	• B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	• LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	• CCL • CAA
			• LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	• CCL • CAA
			• LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	• CCL
			• LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	• CCL
			• LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza	• CCL • CAA

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			recursos audiovisuais e buscadores de internet.	
			LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- CCL - CAA
- d - e - h	B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos aos intereses do alumnado: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	B2.2. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	LGB2.2.1. Comprende e interpreta a información máis relevante de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	- CCL - CSC
			LGB2.2.2. Comprende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá.	- CCL - CSC
			LGB2.2.3. Comprende e interpreta normas de convivencia, regras de xogos, correspondencia escolar.	- CCL - CSC
- d - e - h	B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	- CCL - CSC
			LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	CCL
- d - e - h	B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	- CCL - CD - CAA
			LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas	CCL

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			materias curriculares.	
• b • e • h	• B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	• B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	• LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	• CCL • CCA
			• LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	• CCL • CD • CAA
			• LGB2.5.3. Coñece o funcionamento das bibliotecas, así como as bibliotecas dixitais e é quen de solicitar libros e vídeos de xeito autónomo.	• CCL • CD • CAA
• c • d • h	• B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	• B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	• LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	• CCL • CSC
			• LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	• CCL • CSC
			• LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	• CCL
			• LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	• CCL • CSC
• h • ñ	• B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	• B2.7. Ler en voz alta co dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	• LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	• CCL
			• LGB2.7.2. Usa recursos audiovisuais para rexistrar a voz.	• CCL • CD

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• b • g • h	• B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas do texto.	• B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	• LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.	• CCL
			• LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	• CCL
			• LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deíxe, as referencias internas de tipo léxico e os conectores).	• CCL
			• LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas)	• CCL
			• LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas.	• CCL
			• LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	• CCL • CD
			• LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	• CCL • CD
• b • e • h	• B2.9. Producción, en formato papel ou dixital, de escritos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	• B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	• LGB2.9.1. Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	• CCL • CD • CSC
• b • e • h	• B2.10. Producción, en formato papel ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	• B2.10. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun	• LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir	• CCL • CD • CSC

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		modelo (noticias).	dun modelo (noticias).	
• b • e • h	• B2.11. Produción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	• B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	• LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	• CCL • CD
• b • e • h	• B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	• B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições.	• LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	• CCL • CD
			• LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	• CCL
• b • e • f • h	• B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellora do escrito.	• B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos.	• LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	• CCL • CD
• d • h	• B2.14. Valoración da escritura como fonte de aprendizaxe e como forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios.	• B2.14. Valorar a escritura como fonte de aprendizaxe e como unha forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios.	• LGB2.14.1. Describe os valores da escritura como instrumento de comunicación social fundamental para comunicar experiencias e para adquirir e transmitir coñecementos.	• CCL • CSC • CCEC
Bloque 3. Funcionamento da lingua				
• b • e • l	• B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	• B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	• LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	• CCL • CCC.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
- a - d - e	B3.2. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias.	B3.2. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.	- CCL - CAA
- b - e - n - l	B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	- CCL - CAA
- b - e	B3.4. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas que regulan os textos orais e escritos, propios e alleos.	B3.4. Coñecer, usar e valorar as normas que regulan os textos orais e escritos.	LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	- CCL - CD
- b - e	B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
			LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
e	B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.	B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	CCL
- b - e	B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	- CCL - CAA
			LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- CCL - CAA
- e - h	B3.8. Recoñecemento, uso e explicación dos nexos e conectores textuais (espaciais, de oposición e contraste) e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais	B3.8. Recoñecer e usar os nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a	- CCL - CAA

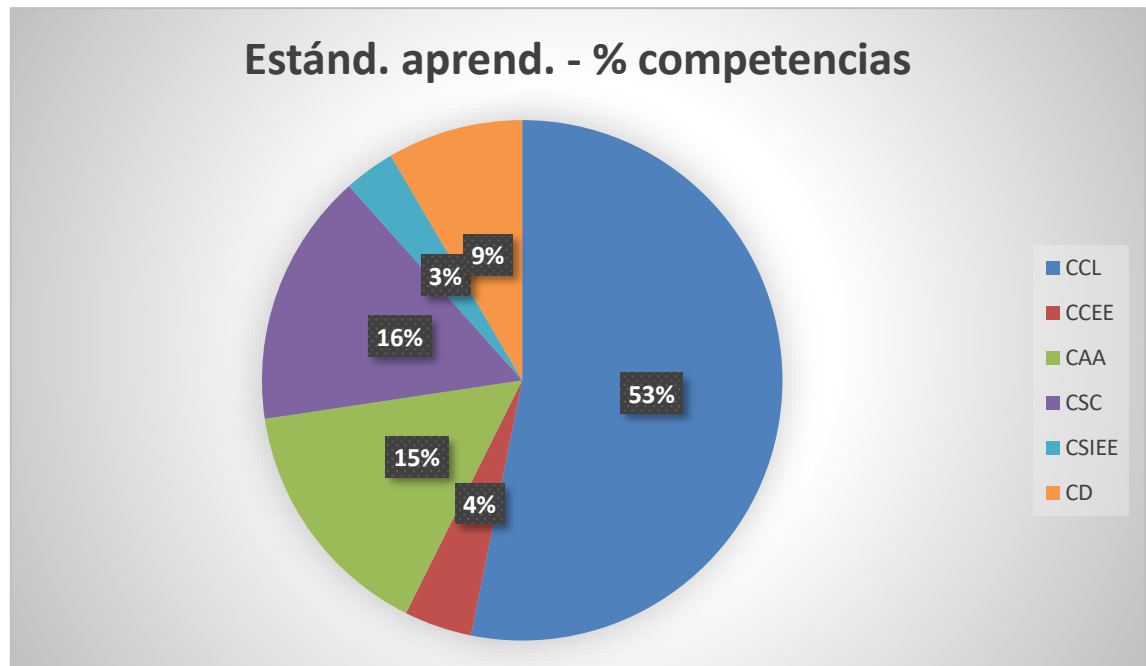
Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	como léxicos.		un texto.	
			LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.	CCL
- e - h	B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	CCL
e	B3.10. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso.	B3.10. Aplicar progresivamente o coñecemento e o uso das estratexias de autoavaliación e a aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe.	LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.	- CCL - CAA
- b - e - h	B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.11. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	LGB3.11.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	- CCL - CAA
- b - e	B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	- CCL - CAA
Bloque 4. Lingua e sociedade				

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• ñ • o	• B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. • B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade. • B4.3. A lusofonía.	• B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	• LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	• CCL
			• LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.	• CCL • CSC
			• LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	• CCL • CSC
			• LGB4.1.4. Coñece as linguas que se falan na actualidade en Galicia por mor da emigración.	• CCL
			• LGB4.1.5. Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.	• CCL • CCEC
			• LGB4.1.6. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) e educativos en lingua galega adaptados á súa idade e compáraos con outros similares da lusofonía.	• CCL • CCEC • CD
• ñ • o	• B4.4. Situación sociolingüística do galego.	• B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega no contorno.	• LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.	• CCL
			• LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.	• CCL

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• ñ • o	• B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	• B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	• LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo.	• CCL • CSC
			• LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	• CCL • CSC
• ñ. • o.	• B4.6. Situación legal das linguas do Estado español.	• B4.4. Describir a situación legal das linguas do Estado español.	• LGB4.4.1. Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito educativo e local.	• CCL • CSC
• ñ • o	• B4.7. Prexuízos lingüísticos.	• B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	• LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	• CCL • CSC
• ñ • o	• B4.8. Recoñecemento das variantes diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	• B4.6. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.	• LGB4.6.1. Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego.	• CCL
			• LGB4.6.2. Analiza a súa práctica lingüística e identifica nela os trazos propios da xerga estudantil.	• CCL
			• LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.	• CCL
			• LGB4.6.4. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.	• CCL • CSC
Bloque 5. Educación literaria				

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
- h - l	B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	CCL
			LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	CCL
- h - l	B5.2. Lectura expresiva e comprensiva e audición de poemas recitados ou cantados; determinación do tema principal, a estrutura xeral e os principais recursos estilísticos.	B5.2. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de poemas recitados ou cantados, determinar o tema principal, a estrutura xeral e pór de relevo os principais recursos estilísticos.	LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.	CCL
- h - l	B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	CCL
- h - l	B5.4. Lectura dramatizada e comprensiva, visionado de pezas teatrais e recoñecemento dos compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	B5.4. Ler dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e recoñecer os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	LGLB5.4.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	CCL
- h - l	B5.5. Comparación de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	B5.5. Comparar textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	LGLB5.5.1. Compara textos pertencentes aos diferentes xéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	CCL
			LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a	CCL

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	
• h • l	• B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	• B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	• LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	• CCL
• h • l • n	• B5.7. Produción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	• B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	• LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	• CCL • CCEC
• h • l • n	• B5.8. Descrición e caracterización dos trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	• B5.8. Describir e caracterizar os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	• LGLB5.8.1. Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	• CCL • CCEC
			• LGB5.8.2. Identifica e describe os principais trazos da linguaxe cinematográfica nunha ou varias secuencias filmicas.	• CCL • CCEC
• e • h • l	• B5.9. Aproveitamento, baixo guía, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	• B5.9. Servirse, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	• LGLB5.9.1. Sévese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	• CCL • CD

5. TEMPORALIZACIÓN.

1ª AVALIACIÓN

UNIDADE 1

Comprensión lectora ; prexuízos lingüísticos; a comunicación e os seus elementos e as funcións da linguaxe; o alfabeto.

UNIDADE 2

Comprensión lectora ; topónimos e xentilicios; modalidades textuais: textos narrativos, descritivos, expositivos, instrutivos e argumentativos; o substantivo e o adxectivo; a división silábica.

UNIDADE 3

Comprensión lectora ; as relacións semánticas; textos da vida cotiá e das relación sociais; os pronomes, pronomes persoais e colocación do pronome átono; a acentuación, regras xerais.

UNIDADE 4

Comprensión lectora ; polisemia e homonimia; textos dos medios de comunicación; os verbos regulares; casos especiais de acentuación: ditongos tritongos e hiatos.

Lectura: proba de lectura no mes de novembro/décembro.

Exames escritos: outubro (unidades 1 e 2) e decembro (unidades 3 e 4).

2ª AVALIACIÓN

UNIDADE 5

Comprensión lectora; sinonimia e antonimia; textos da vida académica(resumos e esquemas); verbos irregulares e perífrases verbais; outros casos de acentuación especial.

UNIDADE 6

Comprensión lectora; hiponimia e hiperonimia; textos literarios e linguaxe literaria: concepto, xéneros e recursos; os sintagmas; ortografía de s e x.

UNIDADE 7

Comprensión lectora; campo léxico e campo semántico; os elementos da narración; a oración simple: o suxeito; ortografía de ll e i.

UNIDADE 8

Comprensión lectora; palabras simples e complexas, a formación de palabras: a derivación; a novela: concepto e tipoloxía; a oración simple: predicado, complemento directo e complemento indirecto; a escrita dos grupos consonánticos.

Lectura: proba de lectura no mes de febreiro / marzo.

Exames escritos: febreiro (unidades 5 e 6) e marzo (unidades 7 e 8).

3ª AVALIACIÓN

UNIDADE 9

Comprensión lectora; a formación de palabras: composición e parasíntese; o cinema, xéneros cinematográficos; a oración simple: complemento predicativo, complemento de réxime, complemento axente e complemento circunstancial; palabras xuntas e separadas.

UNIDADE

Comprensión lectora; prefixos e sufixos; a lírica: medida dos versos, rima e recursos; clases de oracións; signos de puntuación: punto, coma, punto e coma.

UNIDADE 11

Comprensión lectora; os conectores ou marcadores do discurso; o teatro, características e subxéneros; as propiedades do texto: coherencia, cohesión e adecuación; signos de puntuación: dous puntos, raia e comiñas.

UNIDADE 12

Comprensión lectora; frases feitas e refráns; a literatura oral; a normalización lingüística, a lusofonía; signos de puntuación: os signos de interrogación e exclamación e a barra.

Lectura: proba de lectura no mes de abril/maio.

Exames escritos: maio (unidades 9 e 10) e xuño (unidades 11 e 12)

Exame final (recuperación): xuño

6. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE (MÍNIMOS ESIXIBLES PARA APROBAR A MATERIA).

BLOQUE 1: COMUNICACIÓN ORAL (ESCOITAR E FALAR)

- Analiza textos orais de medios de comunicación en formato dixital e en papel, para identificar e comprender as ideas principais.
- Coñece e aplica as regras fonéticas e prosódicas que rexen a lingua galega.
- Amosa coidado e interese por elaborar producións propias con corrección gramatical, e fonética.
- Emprega o coñecemento da lingua e os contidos traballados para producir textos orais propios con coherencia, cohesión e corrección.
- Realiza exposicións orais sobre temas diversos seguindo unha estrutura ordenada e coherente, con soltura.

BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA (LER E ESCRIBIR)

- Utiliza recursos dixitais e libros de texto para resolver dúbidas sobre vocabulario ou estruturas lingüísticas necesarias para producir con corrección na lingua galega.
- Emprega os coñecementos da lingua para comprender e producir textos propios no contexto social no que nos desenvolvemos: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.
- Identifica e analiza as distintas fontes de información que son base esencial no proceso de adquisición de coñecementos.
- Realiza lectura comprensiva de textos diversos: identifica ideas principais e secundarias, sintetiza e representa a información.
- Produce en formato papel ou dixital textos de distinta tipoloxía: cuestionarios, resumos, descrições, narracións e explicacións.
- Enriquece con cada temática o léxico, vocabulario e frases da linguaxe habitual en lingua galega.

- Emprega con soltura e precisión dicionarios e fontes de consulta para comprender textos, enriquecer o vocabulario e contrastar a fiabilidade das fontes empregadas.

BLOQUE 3: FUNCIONAMENTO DA LINGUA

- Coñece e emprega as normas que regulan os textos orais e escritos de diversos tipos.
- Comprende que o uso de normas ortográficas e morfolóxicas é necesario para o desenvolvemento da lingua.
- Coñece as normas de uso dos signos de puntuación e utilízalos en textos escritos con corrección.
- Comprende a estrutura de substantivos e verbos para mellorar as habilidades de comprensión e produción lingüística.
- Coñece os elementos dunha oración desde o punto de vista sintáctico. Emprega este coñecemento para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.
- Realiza autoavaliacións sobre o traballo de maneira realista co obxectivo de mellorar a aprendizaxe.

BLOQUE 4: LINGUA E SOCIEDADE

- Enriquece a competencia lingüística co uso das distintas linguas en distintos contextos educativos.
- Recoñece a riqueza na diversidade cultural a través das linguas propias de cada pobo.
- Coñece a historia e as razóns das iniciativas normalizadoras da lingua galegas e describe a situación legal das linguas do Estado español.
- Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego, recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valórala como variante unificadora, así como aprecia a variante diatópica propia.

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

- Le expresiva e comprensivamente en público textos diversos.
- Coñece as características de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, e compáraos sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.
- Coñece, identifica e interpreta recursos retóricos nos textos literarios.
- Escribe de maneira autónoma textos de intención estética aplicando os coñecementos dos recursos literarios traballados.

7. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. SISTEMA DE RECUPERACIÓN.

1º Avaliación	Cálculo da nota da 1º avaliación: a) Probas específicas (80% nota de avaliación). Realizaranse dúas por avaliación. b) Proba ou traballo sobre a lectura trimestral proposta (10% nota de avaliación). c) Traballo persoal na casa e na aula. (10% nota de avaliación). Valorarase a realización das tarefas propostas, o traballo individual e en equipo e a participación activa na aula. Corrección escrita: en toda produción escrita valoraranse negativamente a falta de adecuación, coherencia e cohesión así como os erros na ortografía e na puntuación. Cada erro restará 0,05 puntos, ata un máximo de 1 punto. Procedemento de recuperación da 1º avaliación: A comezos do período correspondente á 2º avaliación realizarase unha proba escrita de recuperación da 1º avaliación.
2º Avaliación	Cálculo da nota da 2º avaliación: a) Probas específicas (80% nota de avaliación). Realizaranse dúas por avaliación. b) Proba ou traballo sobre a lectura trimestral proposta (10% nota de avaliación). c) Traballo persoal na casa e na aula. (10% nota de avaliación). Valorarase a realización das tarefas propostas, o traballo individual e en equipo e a participación activa na aula. Corrección escrita: en toda produción escrita valoraranse negativamente a falta de adecuación, coherencia e cohesión así como os erros na ortografía, e na puntuación. Cada erro restará 0,05 puntos, ata un máximo de 1 punto. Procedemento de recuperación da 2º avaliación: A comezos do período correspondente á 3º avaliación realizarase unha proba escrita de recuperación da 2º avaliación.

3º Avaliación	Cálculo da nota da 3º avaliación: a) Probas específicas (80% nota de avaliación). Realizarase unha ou dúas por avaliación (a criterio da profesora e dependendo da evolución do grupo). b) Proba ou traballo sobre a lectura trimestral proposta (10% nota de avaliación). c) Traballo persoal na casa e na aula. (10% nota de avaliación). Valorarase a a realización das tarefas propostas, o traballo individual e a participación activa na aula. Corrección escrita: en toda produción escrita valoraranse negativamente a falta de adecuación, coherencia e cohesión así como os erros na ortografía e na puntuación. Cada erro restará 0,05 puntos, ata un máximo de 1 punto. Procedemento de recuperación da 3º avaliación: A recuperación da 3º avaliación realizarase cos exames de avaliación final.
Cualificación final	Cálculo para obter a cualificación final de curso: - A cualificación final de curso será a media aritmética das tres avaliacións no caso de ter todas aprobadas, ou algunha suspensa cun 4 sempre e cando o cálculo da súa media coas outras avaliacións sexa igual ou superior a 5. - O alumnado restante realizará no mes de xuño un exame de recuperación da avaliación ou avaliacións suspensas. Para o cálculo da cualificación final teranse en conta as notas acadadas nestes exames.

As cualificacións definitivas para cada unha das avaliacións expresaranse do seguinte xeito: IN - do 1 ao 5 - (Insuficiente), SU -5 - (Suficiente), B - 6 - (Ben), NOT – 7 ou 8- (Notable), e SOB – 9 ou 10 – (Sobresaliente).

8. PROCEDEMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INICIAL.

A avaliación inicial realizarase durante as primeiras semanas do curso escolar e terá en conta os seguintes aspectos:

- Realización dunha proba inicial na que responderán un cuestionario a partir da lectura dun texto.
- A observación do traballo na aula: caderno de clase.
- Información do titor ou titora do curso anterior para coñecer as necesidades de aprendizaxe do alumnado, características familiares que poidan incidir na súa aprendizaxe ou calquera outra circunstancia que poida afectar ao seu desenvolvemento.

Esta avaliación será o punto de referencia para adoptar as medidas de atención á diversidade que se consideren oportunas.

9. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DO CURSO ANTERIOR.

A recuperación de Lingua Galega e Literatura terá en conta o establecido na programación do curso correspondente no tocante aos criterios de avaliación e os mínimos esixibles para superar a materia.

A recuperación poderá realizarse a través de dúas probas parciais:

- O 1º parcial realizarase no mes de xaneiro.
- O 2º parcial realizarase no mes de abril.

Antes da realización destas probas, os alumnos obrigatoriamente terán que entregar unha serie de actividades propostas pola profesora.

Cada un dos instrumentos empregados para a avaliación valorarase do seguinte xeito:

- Proba parcial: 80%
- Actividades: 20%

Para todo o alumnado que opte por non acollerse a este plan de traballo ou que non alcance unha cualificación de Suficiente nalgún dos parciais convocarase unha proba global de recuperación durante o mes de xuño.

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

A profesora avaliará cal é a situación concreta de cada aula e axustará os contidos, textos, exercicios e outras actividades ao nivel, estilo e ritmo de aprendizaxe, intereses e capacidades, farase un seguimento individualizado de cada alumno, para que aqueles que teñan máis dificultades nun ou noutro aspecto poidan acadar a fin de curso os obxectivos esperados, e aqueles que teñan máis nivel continúen progresando.

Para que o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria por presentar necesidades educativas especiais poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais, os obxectivos e as competencias da etapa estableceranse as seguintes medidas de atención á diversidade:

Medidas ordinarias:

- Adapatación do currículo da ESO.

- Reforzo educativo dentro da aula.
- Adaptación dos exames (contidos e tempo).
- Exención na materia de francés para alumnado de 1º e 2º de ESO.

Medidas específicas:

- Adaptacións curriculares.
- Escolaridade combinada.

Á marxe destas medidas, teranse en conta outros aspectos importantes:

- Estratexias para favorecer a autoestima: felicitacións en público, correccións en privado, ignorar os comportamentos de chamada de atención leves.
- Metodoloxía con actividades variadas, traballo cooperativo e colaboración entre alumnos.
- Organización da aula: sentado preto da profesora e nun lugar onde haxa poucos elementos distractores.

11. METODOLOXÍA .

Os principios metodolóxicos que se seguirán na área son os seguintes:

1. Especial atención á diversidade e utilización de métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe e favorezan a capacidade de aprenderen por si mesmos.
2. Metodoloxía activa e participativa, favorecendo o traballo individual e cooperativo do alumnado , o traballo en grupo colaborativo achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma inmejorable para adestrar a competencia comunicativa.
3. Especial atención a adquisición e ao desenvolvemento das competencias clave.
4. Adestramento individual e traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.
5. Integración e uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula.
6. Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a teoría das intelixencias múltiples para que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

12. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

- Plataforma E-Dixgal.
- Plataforma moodle do centro.
- Classroom.
- Socrative.
- Recursos fotocopiables que recollen lecturas complementarias; actividades de reforzo e de ampliación; material para o desenvolvemento das competencias; fichas de autoavaliación.
- Libros de lectura.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
- Dicionarios, Gramáticas e Enciclopedias tanto impresos como dixitais.
- Material audiovisual.
- Páxinas web.
- Revistas e xornais tanto impresos como dixitais.
- Pizarra dixital e canón.

13. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

PROGRAMACIÓN		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación do 1 ao 5	Observacións
Os obxectivos didácticos formuláronse en función dos estándares de aprendizaxe avaliábeis que concretan os criterios de avaliación.		
A selección e temporalización de contidos e actividades foi axustada.		
A programación facilitou a flexibilidade das clases, para axustarse ás necesidades e intereses do alumnado o máis posible.		
Os criterios de avaliación e cualificación foron claros e coñecidos polo alumnado, e		

permitiron facer un seguimento do seu progreso.		
DESENVOLVEMENTO		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación do 1 ao 5	Observacións
Antes de iniciar unha actividade, fíxose unha introdución sobre o tema para motivar o alumnado e saber os seus coñecementos previos.		
Antes de iniciar unha actividade, expúxose e foi xustificando o plan de traballo (importancia, utilidade, etc.), e foron informados sobre os criterios de avaliación.		
Os contidos e actividades relacionáronse cos intereses do alumnado, e construíronse sobre os seus coñecementos previos.		
Ofreceuse aos alumnos un mapa conceptual do tema, para que sempre estean orientados no proceso de aprendizaxe.		
As actividades propostas foron variadas na súa tipoloxía e tipo de agrupamento, e favoreceron a adquisición das competencias clave.		
A distribución do tempo na aula foi a adecuada.		
Utilizáronse recursos variados (audiovisuais, informáticos, etc.).		
Facilitáronse estratexias para comprobar que o alumnado entendera e pedise aclaracións de non ser así.		
Facilitáronselles aos alumnos e as alumnas estratexias de aprendizaxe: lectura comprensiva, como buscar información, como redactar e organizar un traballo, etc.		

As actividades grupais foron suficientes e significativas.		
O ambiente da clase foi adecuado e produtivo.		
Proporcionouselle ao alumnado información sobre o seu progreso.		
Proporcionáronse actividades alternativas cando o obxectivo non se alcanzou en primeira instancia.		
Houbo coordinación con outros profesores.		
AVALIACIÓN		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación do 1 ao 5	Observacións
Realizouse unha avaliación inicial para axustar a programación á situación real de aprendizaxe.		
Utilizáronse de maneira sistemática distintos procedementos e instrumentos de avaliación, que permitiron avaliar contidos, procedementos e actitudes.		
O alumnado dispuxo de ferramentas de autocorrección, autoavaliación e coevaluación.		
Proporcionáronse actividades e procedementos para recuperar a materia, tanto a alumnado con algunha avaliación suspensa, ou coa materia pendente do curso anterior, ou na avaliación final ordinaria.		
Os criterios de cualificación propostos foron axustados e rigorosos.		
Os pais foron adecuadamente informados sobre o proceso de avaliación: criterios de cualificación e promoción, etc.		

14. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

Na área de Lingua Galega e Literatura de 2º da ESO traballaranse os elementos transversais comúns a todas as materias que cita o artigo 4 do Decreto 86/2015:

- Comprensión lectora, expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual e TIC.
- Emprendemento.
- Educación cívica e constitucional.

Tamén se traballarán os seguintes valores:

- Igualdade entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero.
- Prevención e resolución pacífica de conflitos (xustiza, igualdade, paz, democracia...).
- Prevención da violencia terrorista e de calquera forma de violencia.
- Prevención do racismo e a xenofobia.
- Desenvolvemento sostible e medio.
- Riscos de explotación e abuso sexual.
- Situacións de risco derivadas da utilización das TIC.
- Protección ante urxencias e catástrofes.
- Espírito emprendedor e iniciativa empresarial.
- Educación e seguridade vial.

15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AOS DISTINTOS PLANS.

Accións de contribución ao Plan TIC.

As TIC son unha ferramenta fundamental á hora de practicar o que poderíamos chamar un “traballo autónomo”, motor dunha aprendizaxe duradeira e permanente, que provoca a utilización de habilidades cognitivas e a autonomía do alumnado. O tratamento da información implica ser unha persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar e empregar a información dispoñible, contrastándoa cando é preciso. Na área de Lingua e Literatura Galega o emprego das TIC centrarase basicamente en:

- Utilización de libros dixitais da plataforma E-Dixgal.
- Utilización da plataforma moodle do centro (Esemtia).
- Utilización do Classroom.
- Utilización de Socrative.
- Busca e selección de información en diversas páxinas web.
- Utilización de dicionarios, enciclopedias e prensa dixitais.
- Realización de actividades on-line.
- Gravación de videos.
- Utilización da pantalla dixital.
- Utilización da aula de informática.

- Utilización da plataforma dixital Esemtia.
- Presentacións de power point .
- Utilización de material sonoro.

Accións de contribución ao Plan Lector.

A área de Lingua e Literatura Galega integra múltiples actuacións destinadas ao fomento da lectura para garantir unha progresiva capacitación do alumnado nas competencias básicas e contribuír á súa formación como cidadáns activos e solidarios:

- Uso da biblioteca do centro e de aula como fondo de recursos.
- Lectura diaria na clase de diferentes tipos de textos. A lectura pode ser silenciosa (para logo compartir todas as cuestións que suscite) ou en voz alta (neste caso sempre cuns minutos para unha preparación previa).
- Realización de actividades que favorezan a lectura comprensiva (activar os coñecementos previos, establecer predicións, formular preguntas, resumir...)
- Lecturas trimestrais propostas polo profesor.
- Lecturas da biblioteca de aula ou biblioteca escolar para fomentar a libre elección de libros.
- Intercambio de libros entre o alumnado: os alumnos que len un libro que lles gusta especialmente traeno a clase para que o poidan disfrutar todos os compañeiros que o desexen.
- Realización de traballos de investigación consultando dicionarios, enciclopedias e outras obras de referencia.
- Sesións de lectura de prensa e revistas dentro da programación das titorías.
- Traballo co xornal na aula: adxudicar fotografías a noticias ás que se lles sacou o titular, atopar nunha noticia a resposta a diversas preguntas propostas polo profesor ou polos propios alumnos, recompoñer textos desordenados...
- Organización de encontros con autores despois da lectura da súa obra.
- Proxección de películas e asistencia a espectáculos teatrais que, alén do seu valor artístico, motivan o acceso a determinados textos literarios.
- Actividades para conmemorar o Día do Libro, a Semana das Letras Galegas e as Xornadas Culturais.
- Participación no proxecto Faro da Escola.

Accións de contribución ao Plan de Convivencia.

Aplícase no traballo diario da aula, entre outras cousas ao traballar cooperativamente e respectar ás demais persoas. Relaciónase co Plan de acción tutorial.

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRESCOLARES.

Entre os propósitos que perseguen este tipo de actividades destacan:

- Completar a formación que recibe o alumnado nas actividades curriculares.

- Mellorar as relacións entre o alumnado e axudarlle a adquirir habilidades sociais e de comunicación.
- Permitir a apertura do alumnado cara ao contorno físico e cultural que o rodea.
- Contribuír ao desenvolvemento de valores e actitudes adecuadas relacionadas coa interacción e o respecto aos demais, e o coidado do patrimonio natural e cultural.
- Desenvolver a capacidade de participación nas actividades relacionadas co contorno natural, social e cultural.
- Estimular o desexo de investigar e saber.
- Favorecer a sensibilidade, a curiosidade e a creatividade do alumno.
- Espertar o sentido da responsabilidade nas actividades nas que se integren e realicen.

Para acadar estes propósitos propóñense as seguintes actividades:

- A asistencia a diferentes espectáculos: teatro, música, recitais de poesía.
- A visita a exposición e museos de interese.
- Os encontros con escritores.
- A participación nas actividades programadas para a celebración do Día das Letras Galegas e das Xornadas Culturais de fin de curso.
- As actividades de colaboración co Concello e outras institucións para traballar a educación en valores.
- As convivencias lúdicas e festivas dentro e fóra do centro.
- A visita a vilas e cidades para coñecer o noso patrimonio natural, histórico e cultural.

17. MECANISMOS DE REVISIÓN DA PROGRAMACIÓN EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS ACADÉMICOS.

1. Nas sesións de avaliación trimestral e tendo en conta os resultados académicos faremos centraremonos nos seguintes aspectos:
 - Valoración dos resultados xerais do grupo.
 - Casos particulares analizados e medidas a adoptar.
 - Clima de traballo na aula.
 - Valoración dos apoios e reforzos.
 - Grao de desenvolvemento das competencias en xeral.
 - Compromisos para a seguinte avaliación.
2. Ao remate do curso revisarase a programación tendo en conta:
 - Unidades non impartidas e as causas que o impediron.
 - As modificacións introducidas.
 - As propostas de mellora a ter en conta no próximo curso.
 - Os resultados académicos e as posibles causas que afectaron negativamente.

- A valoración dos recursos, medidas de atención á diversidade aplicadas e actividades complementarias.
- As conclusións obtidas na avaliación.

ÍNDICE

- A. Introducción e contexto. Perfil do centro.
- B. Obxectivos e contribución da materia ao desenvolvemento das competencias clave.
- C.1. Contidos, Criterios de avaliación, Estándares de aprendizaxe avaliábeis, indicadores de logro e competencias clave.

Segundo Curso

- C. 2. Temporalización
- C.3. Grao mínimo de consecución para superar a materia.
- D. Materiais, recursos didácticos e metodoloxía.
- E. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.
- F. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente.
- G. As materias pendentes.
- H. A avaliación inicial.
- I. Medidas de atención á diversidade.
- J. Actividades complementarias e extraescolares.
- K. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións.

● **INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.**

A lingua é o instrumento por excelencia da aprendizaxe e a comunicación. Tanto as linguas primeiras como as linguas estranxeiras forman parte na actualidade, e cada vez farano máis no futuro, da bagaxe vital das persoas nun mundo en continua expansión no que, á vez, as relacións entre individuos, países, organismos e corporacións fanse máis frecuentes e máis estreitas. Na medida en que esa bagaxe comprende diversos coñecementos, destrezas e actitudes en diversas linguas, é dicir un perfil plurilingüe e intercultural, o individuo está mellor preparado para integrarse e participar nunha variedade de contextos e de situacións que supoñen un estímulo para o seu desenvolvemento, e mellores oportunidades, nos ámbitos persoal, público, educativo ou académico, ocupacional e profesional.

En contextos e situacións de comunicación real, a lingua utilízase para realizar ou acompañar accións con diversos propósitos, polo que o currículo básico incorpora o enfoque orientado á acción recollido no “**Marco Común Europeo de Referencia para as Linguas**” e describe, en termos de actuación e tomando este Marco como base de devandita descrición, o que os estudantes deberán ser capaces de facer no idioma estranxeiro en diversos contextos comunicativos reais nos que, dada a súa idade e as súas características dependendo das distintas etapas educativas, terán oportunidade de actuar. As actividades de recepción, produción e interacción orais e escritas que conforman os Estándares de aprendizaxe avaliados no currículo básico integran tanto as diversas competencias comunicativas específicas, cuxa activación conxunta permite a realización desas actividades, como as competencias básicas xerais correspondentes a cada etapa.

O currículo básico para a etapa de Educación Secundaria estrutúrase ao redor de actividades de lingua tal como estas descríbense no **Marco Común Europeo de referencia** para as Linguas: comprensión e produción (expresión e interacción) de textos orais e escritos. Os contidos, criterios e estándares están organizados en catro grandes bloques que se corresponden coas actividades de lingua mencionadas, eixo dos ensinos da materia.

Os **PRINCIPIOS XERAIS** nesta etapa, de acordo co 1105/2014, de 26 de decembro, son os seguintes:

1. A finalidade da Educación Secundaria Obrigatoria consiste en lograr que os alumnos e alumnas adquiran os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e tecnolóxico; desenvolver e consolidar neles hábitos de estudo e de traballo; prepararles para a súa incorporación a estudos posteriores e para a súa inserción laboral e formarles para o exercicio dos seus dereitos e obrigacións na vida como cidadáns.
2. Na Educación Secundaria Obrigatoria prestarase especial atención á orientación educativa e profesional do alumnado.
3. A Educación Secundaria Obrigatoria organízase de acordo cos principios de educación común e de atención á diversidade do alumnado. As medidas de atención á diversidade nesta etapa estarán orientadas a responder as necesidades educativas concretas do alumnado e ao logro dos obxectivos da Educación Secundaria Obrigatoria e a adquisición das competencias correspondentes e non poderán, en ningún caso, supor unha discriminación que lles impida alcanzar devanditos obxectivos e competencias e a titulación correspondente.

A etapa de Educación Secundaria Obrigatoria organízase en materias e comprende dous ciclos, o primeiro de tres cursos escolares e o segundo dun. Este catro cursos seguiranse ordinariamente entre os doce e o dezaseis anos de idade.

O segundo ciclo ou cuarto curso da Educación Secundaria Obrigatoria terá un carácter fundamentalmente propedéutico.

PERFIL DO CENTRO

DATOS DO CENTRO

Centro	COLEXIO VIRXE MILAGROSA		
Enderezo: PAZOS FONTENLA, 55		Localidade: BUEU	Provincia: PONTEVEDRA
CP:36930	Teléfono:986 320 143	Fax:	Correo electrónico de contacto:

PERFIL:

CENTRO QUE INTEGRA EI, EP e ESO. SITO NUN AMBIENTE URBANO-MARIÑEIRO, TAMÉN TEN ALUMNADO PROCEDENTE DO RURAL. É UN CENTRO RELIXIOSO, ADSCRITO Á FUNDACIÓN EDUCERE.

DEPARTAMENTO DE LINGUA ESTRANXEIRA:

FORMADO POR: CÉSAR GALLEGNO NOVAS, CRISTINA IGLESIAS ORMAECHEA E JAVIER AGUETE GÓMEZ.

CARACTERÍSTICAS DOS ALUMNOS:

2º DA ESO CONTA CUN TOTAL DE 18 ALUMNOS.

RECURSOS DISPOÑIBLES:

PARA O ENSINO DA LINGUA INGLESA: AULAS, PANTALLAS DIXITAIS, ACCESO A INTERNET, SALA DE ORDENADORES E SALÓN DE ACTOS. En canto ao material: libros de texto impresos e dixitais, material creado polos docentes e recursos atopados na internet.

B. OBXECTIVOS E CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

O ensino-aprendizaxe da lingua inglesa contribuírá, como o resto das materias da ESO, a:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacíficamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

- A materia de Lingua Estranxeira, nas súas distintas modalidades, contribúe de maneira fundamental, ao desenvolvemento da **Competencia en Comunicación Lingüística (CCL)**, non só en segundas linguas senón tamén con respecto ás linguas maternas. Por unha banda, a aprendizaxe das segundas linguas debe aproximarse ao proceso de adquisición das linguas maternas para producir uns resultados de carácter natural e directamente aplicables ao uso lingüístico no mundo real; por outro, a reflexión consciente e o desenvolvemento sistemático de competencias variadas que leva a aprendizaxe de segundas linguas pode estenderse ás linguas maternas co fin de mellorar as competencias nestas para comprender, expresarse, interactuar e articular pensamentos e sentimentos sobre un mesmo, o outro, e a contorna mental e físico no que se actúa e constrúense as relacións como axente social.

(Na programación de leste mesmo título móstrase cómo practícase esta competencia ao longo de todo o cursou, xa que todas as actividades de cada unidade usan a linguaxe como instrumento de comunicación).

- O carácter dinámico da lingua, tamén está presente nas **Competencias básicas en Ciencia e Tecnoloxía (CMCT)** e outras áreas de coñecemento, ás que a Lingua Estranxeira pode contribuír facilitando e expandindo o acceso a datos, procedementos e técnicas de investigación; facendo posible un intercambio máis directo e frutífero entre comunidades científicas, e propiciando a construción conxunta do saber humano.

Neste e en calquera outro ámbito, a actividade lingüística realízase en gran parte hoxe en día a través de medios tecnolóxicos. Estes medios están recollidos no currículo como soportes naturais dos textos orais ou escritos que o alumno haberá de producir, comprender e procesar, polo que a **Competencia dixital (CD)** enténdese como parte substancial da competencia comunicativa.

O uso das tecnoloxías da información e a comunicación debe ter importantes repercusións na maneira en que as linguas estranxeiras ensínanse e apréndense, e as necesarias innovacións neste campo han de basearse nun novo concepto da lingua, que non é algo que meramente se sabe, senón, fundamentalmente, algo que a persoa fai.

Grazas aos recursos dixitais e multimedia do curso, o alumnos afaránse a usar as tecnoloxías da información e comunicación como ferramentas esenciais para aprender e comunicarse, e mostrarán que con frecuencia teñen iniciativa para usar os materiais dixitais e para buscar e comunicar información de maneira independente. Tamén se familiarizarán co vocabulario básico para falar de informática en inglés.

- No proceso mesmo de aprendizaxe desenvólvese outra competencia básica, a de **Aprender a aprender (CAA)**, polo que o currículo incide no carácter procedimental de todos os seus elementos constituíntes e das súas relacións. Os contidos necesarios para alcanzar os Estándares de aprendizaxe avaliábel, cuxo grao de adquisición valórase aplicando os criterios de avaliación descritos así mesmo como accións. O currículo axuda ao alumno a desenvolver a capacidade de aprender a aprender comezando por establecer de maneira transparente e coherente os obxectivos ou resultados pretendidos, que teñen que facer os estudantes como falantes da lingua estranxeira mediante o uso da mesma; determinando o que necesitan aprender para alcanzar eses obxectivos, e indicando as estratexias que poden aplicar para conseguilo. Marcarse obxectivos de diverso carácter segundo as necesidades de construción do perfil persoal de competencias é, así mesmo, o primeiro paso para unha eficaz aprendizaxe autónoma e ao longo da vida.
- O uso efectivo de linguas estranxeiras supón necesariamente unha visión aberta e positiva destas relacións cos demais, visión que se materializa en actitudes de valoración e respecto cara a todas as linguas e culturas, cara a outras persoas cuxos usos, valores e crenzas difiren dos propios, así como na apreciación do carácter relativo de costumes, prácticas e ideas, circunstancia que debe entenderse como unha oportunidade única de enriquecemento mutuo e de evitación ou resolución de conflitos de maneira satisfactoria para todas as partes. As **Competencias Sociais e Cívicas (CSC)**, e a **conciencia e a expresión culturais (CCEC)**, tanto as circunscritas ás contornas máis inmediatas como as propias de ámbitos cada vez máis amplos de actuación, forman, así, parte das habilidades que comprende unha competencia intercultural integrada na aprendizaxe de linguas estranxeiras.
- A **conciencia e a expresión culturais (CCEC)** supón ademais coñecer, comprender, apreciar e valorar criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, utilízalas como fonte de enriquecemento e goce e consideralas como parte do patrimonio dos pobos.

- O enfoque orientado á acción adoptado no currículo concéntrase no alumno, que é quen aprende, constrúe as súas competencias e utilízalas, tanto para levar a cabo as tarefas de aprendizaxe na aula como as que demanda a comunicación real. Por tanto, a materia de Lingua Estranxeira contribúe decisivamente ao desenvolvemento do **sentido da iniciativa (SIE)**, en especial polo que respecta ás actividades de expresión e interacción oral e escrita, nas que, desde a súa mesma planificación, o alumno ha de tomar decisións sobre que dicir e como facelo, a través de que canle e con que medios, en que circunstancias e dependendo de que expectativas e reaccións dos interlocutores ou correspondentes, todo iso co fin de cumprir o propósito comunicativo que persegue co maior grao posible de éxito. A elección e aplicación consciente das estratexias de comunicación, de organización do discurso, de control sobre a súa execución e de reparación do mesmo, preparan aos alumnos para asumir as súas responsabilidades, atopar seguridade nas súas propias capacidades, reforzar a súa identidade e regular o seu comportamento.

A articulación clara e convincente de pensamentos e ideas e a capacidade de asumir riscos, xunto coa xestión adecuada da interacción e o estímulo que supón comunicarse noutras linguas para enfrontar novos retos ou resolver problemas en escenarios complexos, son fundamentais no desenvolvemento do **espírito emprendedor**. As linguas estranxeiras son ademais a porta a un mundo de infinitas posibilidades no terreo laboral e profesional, e o currículo pretende fomentar o emprendimento como actitude ante a vida incorporando actividades concretas nas que o alumno aprende a ser crítico, creativo e comprometido tamén nestes contextos.

C. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES, INDICADORES DE LOGRO E COMPETENCIAS CRAVE.

2º de ESO

Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Comprensión de textos orais			
a c d i	B1.2. Uso de estratexias de comprensión das mensaxes orais: do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto. dos coñecementos referenciais sobre o tema. tación da escoita á súa finalidade (global e/ou específica). ificación de palabras clave.	B1.1. Coñecer e saber aplicar as estratexias básicas de comprensión do sentido xeral, a información esencial, os puntos e as ideas principais, ou os detalles relevantes do texto: uso do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando), que permiten inferencias do significado baseadas no contexto; uso dos coñecementos referenciais sobre o tema, así como identificación de palabras clave. B1.2. Comprender instrucións moi básicas pronunciadas	PLEB1.1. Comprende fórmulas básicas de relación social para iniciar e terminar o discurso e expresar benvidas, desculpas e agradecementos, e identifica a relación de formalidade entre as persoas interlocutoras e o propósito comunicativo.	CCL CD CCEC CSC
			PLEB1.2. Comprende instrucións e textos breves e sinxelos producidos en contextos reais e simulados, articulados con claridade, ritmo pausado e acentuación	CCL CD CCEC

Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	ificación dos recursos lingüísticos ou temáticos adquiridos. enuncia do significado probable das palabras ou das frases que descoñece. B1.2. Tolerancia da comprensión parcial ou vaga nunha situación comunicativa. B1.3. Perseveranza no logro da comprensión oral, reescoitando o texto gravado ou solicitando repetición ou reformulacións do dito. Estratexias de comprensión: ización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema. ificación do tipo textual, adaptando a comprensión a el. ción de tipos de comprensión (sentido xeral, información esencial, puntos principais e detalles relevantes). ulación de hipóteses sobre o contido e o contexto. encia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión dos elementos significativos, lingüísticos e paralingüísticos. mulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos.	lentamente e claramente, e seguir indicacións sinxelas e breves que conteñan vocabulario propio do nivel. B1.3. Identificar a información esencial, os puntos principais e os detalles máis salientables en textos orais breves e ben estruturados, transmitidos de viva voz ou por medios técnicos e articulados a velocidade lenta, nun rexistro estándar, e que versen sobre asuntos cotiáns en situacións habituais ou sobre temas xerais ou do propio campo de interese nos ámbitos persoal, público e educativo, sempre que as condicións acústicas non distorsionen a mensaxe e se poida volver escoitar o dito. B1.4. Comprender os puntos esenciais e os detalles máis relevantes en conversas cotiás, reais ou simuladas, que se refiran a necesidades prácticas ou materiais, sentimentos ou sensacións físicas básicas, expresadas con certa naturalidade e boa articulación, se pode escoitalas de novo ou solicitar que se repita ou se reformule o dito. B1.5. Recoñecer os puntos esenciais e a información principal de textos orais ou audiovisuais breves, articulados pausadamente e con claridade, que conteñan narracións e/ou descricións moi sinxelas, que traten sobre asuntos moi previsibles da vida cotiá ou moi coñecidos. B1.6. Comprender transaccións moi básicas de bens e servizos (datos persoais, horarios e prezos), transmitidas de viva voz ou por medios técnicos, e articuladas con certa lentitude e claridade, sempre que as condicións acústicas sexan boas e se poidan escoitar máis dunha vez.	estándar, que conteñan vocabulario relativo a lugares, persoas, obxectos, acontecementos e accións ligados a temas sinxelos e habituais na súa idade e no seu contexto escolar. PLEB1.3. Comprende o esencial en situacións de comunicación, cara a cara ou gravadas, nas que se utilicen frases moi sinxelas sobre temas habituais para a súa idade e o seu nivel escolar, que se refiran aos ámbitos persoal público e educativo, sempre que se fale pausadamente e con claridade, e se poida escoitar máis dunha vez. PLEB1.4. Distingue, co apoio da imaxe, as ideas principais e información relevante en presentacións sobre temas educativos que estea a aprender, profesionais moi sinxelos ou do seu interese inmediato (por exemplo, sobre un tema curricular ou unha profesión). PLEB1.5. Identifica o sentido xeral e os puntos principais dunha conversa informal espontánea, relacionada coas actividades de aula, e de simulacións sobre temas cotiáns e de interese persoal con diversos fins comunicativos, se a produción é articulada con claridade e cunha velocidade media, pero con pausas. PLEB1.6. Comprende, nunha conversa informal na que participa, descricións, narracións, peticións de información e expresión dos gustos sobre asuntos prácticos da vida diaria e sobre temas do seu interese, cando se lle fala con claridade, amodo e directamente, e se a persoa interlocutora está disposta a repetir ou a reformular o dito. PLEB1.7. Identifica a información esencial de mensaxes sinxelas emitidas por medios audiovisuais sobre temas concretos e coñecidos (tempo atmosférico, noticias presentadas con imaxes moi redundantes, etc.) e sobre transaccións habituais de bens e servizos, pronunciadas con lentitude e claridade, aínda que deba escoitalas máis dunha vez.	CSC CCL CD CCEC CSC CCL CD CCEC CSC CCL CD CCEC CSC CCL CD CCEC CSC CCL CD CCEC CSC
		Bloque 2. Producción de textos orais: expresión e interacción		

	Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
a c d e i	B2.1. Estratexias de produción: modificación: identificación do contexto, o destinatario e a finalidade da produción ou da interacción. adecuación do texto ao destinatario, ao contexto e á canle, escollendo os expoñentes lingüísticos necesarios para lograr a intención comunicativa. intención: concepción da mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou ideas principais e a súa estrutura básica. activación dos coñecementos previos sobre modelos e secuencias de interacción, e elementos lingüísticos previamente asimilados e memorizados. comprensión da mensaxe con claridade e coherencia, estruturándoa adecuadamente e axustándose, de ser o caso, aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto. axuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta desta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. compensación das carencias lingüísticas mediante procedementos lingüísticos e paralingüísticos Lingüísticos: Modificación de palabras de significado parecido. Definición ou parafraseo dun termo ou dunha expresión. Petición de axuda ou clarificación. Paralingüísticos: Sinalización de obxectos, uso de deícticos ou realización de accións que aclaran o significado. Uso de linguaxe corporal culturalmente pertinente (xestos, expresións faciais, posturas, e contacto visual ou corporal) Uso de elementos cuasiléxicos de valor comunicativo (hum, puah, etc.). Uso de elementos prosódicos (pausas, ritmo, entoación) como substitutos dos marcadores discursivos para indicarlle ao destinatario ou oínte as	B2.1. Utilizar as estratexias máis adecuadas para producir textos monolóxicos que aborden descrições, narracións e explicacións breves e sinxelas sobre acontecementos, experiencias, condicións de vida e coñecementos diversos, con certa fluidez e pronuncia intelixible, utilizando conectores textuais e con dominio do vocabulario elemental, para lograr a finalidade da comunicación. B2.2. Producir textos breves e comprensibles, tanto en conversa cara a cara como por teléfono ou por outros medios técnicos, nun rexistro neutro ou informal, cunha linguaxe sinxela, nos que se dea, se solicite e se intercambie información básica sobre temas de importancia na vida cotiá e asuntos coñecidos ou de interese persoal ou educativo propios da súa idade e do seu nivel escolar, e se xustifiquen brevemente e de xeito básico os motivos de determinadas accións e de plans sinxelos, aínda que ás veces haxa interrupcións ou vacilacións, resulten evidentes as pausas e a reformulación para organizar o discurso e para seleccionar expresións e estruturas, e o interlocutor teña que solicitar ás veces que se lle repita o dito, e mesmo solicite axuda ao interlocutor para expresar adecuadamente o seu texto. B2.3. Participar en conversas espontáneas relacionadas coas actividades de aula e en simulacións sobre temas cotiáns e de interese persoal con diversos fins comunicativos, establecendo contacto social en función da situación de comunicación, reformulando e rectificando se non se comprende, e pedindo aclaración se non entende algo. B2.4. Utilizar estratexias de cooperación na interacción e no traballo con outras persoas, colaborando con elas na interacción, verificando a comprensión propia e das demais persoas mediante estratexias de compensación lingüísticas e non verbais, e cooperando activamente na realización das tarefas de comunicación. B2.5. Manexar con certa fluidez frases feitas curtas, grupos de palabras e fórmulas básicas para desenvolverse de xeito suficiente en breves intercambios en situacións habituais e cotiás, aínda que se interrompa o discurso para procurar expresións e articular palabras menos	PLEB2.1. Interactúa nas actividades de aula a maioría das veces ou intervéñ na lingua estranxeira, cunha pronuncia comprensible, e persevera no seu uso aínda que cometa erros e teña que pedir axuda ou aclaracións. PLEB2.2. Amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, e manifesta interese e respecto polas achegas dos seus compañeiros e das súas compañeiras. PLEB2.3. Fai presentacións breves e ensaiadas, ben estruturadas e con apoio visual (por exemplo, transparencias de PowerPoint), que lle permitan ilustralas con imaxes e seguir un guión sobre aspectos concretos e sinxelos de temas do seu interese ou relacionados cos seus estudos ou a súa ocupación, e responde a preguntas breves e sinxelas de oíntes sobre o contido destas. PLEB2.4. Desenvólvese correctamente en xestións e transaccións cotiás, como son as viaxes, o aloxamento, o transporte, as compras e o lecer, seguindo normas de cortesía básicas (saúdo e tratamento), sempre que a persoa interlocutora coopere, falando amodo e con claridade, e repetindo ou reformulando. PLEB2.5. Participa en conversas informais cunha pronuncia comprensible cara a cara, por teléfono ou por outros medios técnicos, nas que establece contacto social, intercambia información e expresa opinións e puntos de vista, fai invitacións e ofrecementos, pide e ofrece cousas, pide e dá indicacións ou instrucións, ou discute os pasos que hai que seguir para realizar unha actividade conxunta. PLEB2.6. Colabora coas demais persoas na interacción, verificando a comprensión propia e a das demais persoas mediante estratexias de compensación lingüísticas e non verbais, e cooperando activamente na realización das tarefas de comunicación, e manifesta interese e respecto polas achegas dos seus compañeiros e das súas compañeiras.	CCL CAA CSC CCEC CCL CSC CCL CD CCEC CSC CCL CD CCEC CSC CCL CD CCEC CSC

	Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	partes do discurso que deben ser cointerpretadas. B2.2. Actitude de respecto cara a si mesmo/a e cara ás demais persoas para comprender e facerse comprender. B2.2. Rutinas ou modelos de interacción básicos segundo o tipo de situación de comunicación propia da súa idade e do seu nivel escolar. B2.3. Uso básico da quenda de palabra, con indicadores sinxelos de que se quere falar e de recoñecemento do desexo de falar das demais persoas.	frecuentes. B2.6. Intercambia información ou responde a preguntas directas simples e breves, relativas a información persoal, hábitos, gustos, estudos etc., en relación con ámbitos e temas inmediatos cos que xa estea familiarizado. B2.7. Interactuar de xeito sinxelo en intercambios claramente estruturados, utilizando fórmulas ou xestos simples para tomar ou ceder a quenda de palabra, aínda que se dependa en grande medida da actuación do interlocutor.	PLEB2.7. Toma parte nunha conversa formal ou entrevista moi sinxela de carácter educativo ou ocupacional moi habitual e traballado previamente, intercambiando información suficiente e básica de carácter persoal e sobre hábitos, gustos ou estudos, preguntando sobre problemas prácticos e reaccionando de forma sinxela ante comentarios, sempre que poida pedir que se lle repitan os puntos clave se o necesita, e se o interlocutor coopera, falando amodo e con claridade, repetindo ou reformulando.	CCL CD CCEC CSC
	Bloque 3: Comprensión de textos escritos			
a c d i	B3.1. Estratexias de comprensión: ización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema. ificación do tipo de lectura demandado pola tarefa (en superficie ou oceánica, selectiva, intensiva ou extensiva). tificación do tipo textual básico (narrativo, descritivo ou explicativo), adaptando a comprensión a el. ción de tipos de comprensión necesarios para a realización da tarefa (sentido xeral, información esencial e puntos principais). ulación de hipóteses sobre o contido e o contexto. encia e formulación de hipótese sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paratextuais. mulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos. B3.2. Uso de técnicas como subliñar ou tomar notas para lograr unha mellor comprensión do contido e da estrutura do texto.	B3.1. Utilizar as estratexias máis adecuadas (identificación do tema dun texto coa axuda de elementos textuais e non textuais, uso dos coñecementos previos sobre o tema, inferencia de significados polo contexto, por comparación de palabras ou frases similares nas linguas que xa coñecen, etc.), para a comprensión do sentido xeral, a información esencial, os puntos e as ideas principais, ou os detalles relevantes do texto.	PLB3.1. Segue, con axuda da imaxe, instrucións sinxelas de funcionamento e manexo de aparellos electrónicos ou de máquinas de uso común e coñecidos, así como instrucións básicas e predicibles para a realización de actividades e normas de seguridade (por exemplo, manexo dun móbil ou prevención de riscos nunha excursión).	CCL CAA CSC CCEC CD
		B3.2. Comprender mensaxes breves e sinxelas que conteñan instrucións, indicacións e información básica referida a necesidades inmediatas ou de carácter educativo ou ocupacional moi básico, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.	PLB3.2. Entende os puntos principais de anuncios e material publicitario de revistas propias da súa idade ou de internet, formulados de xeito simple e claro, e relacionados con asuntos do seu interese, nos ámbitos persoal e educativo e ocupacional moi básico.	CCL CAA CSC CCEC CD
		B3.3. Identificar a información esencial, os puntos máis relevantes e os detalles importantes en textos, tanto en formato impreso como en soporte dixital, breves, sinxelos e ben estruturados, escritos nun rexistro informal ou estándar, que traten asuntos cotiáns, temas coñecidos e previsibles de interese ou relevantes para os propios estudos, e que conteñan estruturas e un léxico básicos de uso común e habitual.	PLB3.3. Entende información específica esencial en páxinas web e outros materiais de referencia ou consulta claramente estruturados e nun rexistro estándar e con imaxes ilustrativas redundantes sobre temas relativos a materias educativas, ou do seu interese (por exemplo, sobre un tema curricular, un programa informático, unha cidade, un deporte ou o ambiente), sempre que poida reler as seccións difíciles.	CCL CAA CSC CCEC CD
		B3.4. Identificar e interpretar palabras e enunciados clave sinxelos e contextualizados, en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar, coa axuda de elementos textuais e non textuais, sobre temas variados e outros relacionados con outras materias do currículo. B3.5. Comprender a información esencial de correspondencia persoal moi breve e sinxela en calquera soporte, identificando o rexistro formal ou	PLB3.4. Comprende correspondencia persoal en calquera formato e en rexistro estándar na que, de xeito sinxelo e básico, se fale de si mesmo/a; se describan persoas, obxectos e lugares; se narren acontecementos pasados, presentes e futuros, reais ou imaxinarios; se expresen sentimentos, desexos e opinións sobre temas xerais, coñecidos ou do seu interese.	CCL CAA CSC CCEC CD

	Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		informal, o propósito e as fórmulas de relación social, e outras convencións básicas propias deste tipo de texto. B3.6. Ler con certa autonomía textos adaptados de certa lonxitude adecuados á idade, aos intereses e ao nivel escolar.	PLB3.5. Entende información básica de correspondencia formal na que se informa sobre asuntos do seu interese no contexto persoal, educativo ou ocupacional (por exemplo, sobre un curso de idiomas ou unha compra por internet). PLB3.6. Comprende con fluidez textos de historias de ficción adaptados para o seu nivel.	CCL CAA CSC CCEC CD CCL CAA CSC CCEC
	Bloque 4. Producción de textos escritos: expresión e interacción			
a c d i	B4.1. Estratexias de produción: ficación: obilización e coordinación das propias competencias xerais e comunicativas co fin de realizar eficazmente a tarefa (reparar o que se sabe sobre o tema, o que se pode ou se quere dicir, etc.) calización e uso adecuado de recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou dunha gramática, información sobre o tema, etc.). ución: aboración dun borrador. tructuración do contido do texto. ganización do texto en parágrafos abordando en cada un unha idea principal, conformando entre todos o seu significado ou a idea global. presión da mensaxe con claridade axustándose aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto. axuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos e temáticos dispoñíbles. curso aos coñecementos previos (utilizar linguaxe "prefabricada", etc.). sión: entificación de problemas, erros e repeticións. ención ás convencións ortográficas e aos signos de puntuación. esentación coidada do texto (marxes, limpeza, tamaño da	B4.1. Aplicar estratexias adecuadas para elaborar textos escritos breves e de estrutura simple, por exemplo copiando formatos, fórmulas e modelos convencionais propios de cada tipo de texto, identificando as ideas pertinentes e necesarias, ou pondo una idea principal en cada parágrafo. B4.2. Escribir en papel ou en soporte electrónico textos breves, sinxelos e de estrutura clara sobre temas cotiáns ou de interese persoal, nun rexistro estándar ou informal, utilizando adecuadamente os recursos básicos de cohesión e de coherencia, e as convencións ortográficas básicas, os signos de puntuación máis comúns, cun control razoable de expresións e estruturas sinxelas e un léxico de uso frecuente para a súa idade e o seu nivel escolar; así como as convencións ortográficas máis habituais na redacción de textos en soporte electrónico. B4.3. Describir de forma moi sinxela lugares, obxectos e persoas, e narrar de xeito lineal feitos e experiencias sinxelas, así como expor información básica e previamente preparada relacionada con temas cotiáns ou con materias do currículo. B4.4. Cubrir documentos básicos nos que se solicite información persoal relativa a actividades diarias, intereses (deportes, música, etc.), gustos, etc. B4.5. Escribir mensaxes sinxelas en diferentes soportes con información, instrucións e indicacións moi básicas relacionadas con actividades cotiás e de inmediata necesidade. B4.6. Escribir correspondencia breve e sinxela en papel ou soporte dixital, na que se dea información persoal	PLB4.1. Utiliza estratexias que faciliten o proceso de escritura: segue modelos de textos de características similares, planifica o texto, elabora un borrador, corrixe tanto a ortografía como a orde das ideas e das palabras, etc. PLB4.2. Escribe textos moi breves en formato convencional con información sinxela e relevante sobre feitos moi coñecidos e habituais no ámbito educativo, describindo de xeito sinxelo situacións, persoas, obxectos e lugares. PLB4.3. Completa un cuestionario sinxelo con información persoal e relativa aos seus datos, aos seus intereses ou ás súas afeccións. PLB4.4. Escribe notas, anuncios e mensaxes breves en soporte impreso e dixital, en situacións de comunicación reais ou simuladas, relacionados con actividades e situacións da vida cotiá e do seu interese persoal, ou sobre temas de actualidade de especial relevancia e facilmente comprensibles para a súa idade, respectando as convencións e as normas de cortesía, tamén cando se utilizan as redes sociais. PLB4.5. Escribe correspondencia persoal na que se	CCL CAA CSC CCEC CD CCL CAA CSC CCEC CD CCL CAA CSC CCEC CD CCL

	Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	letra, etc.). escritura definitiva. B4.2. Características textuais: de recursos básicos para elaborar textos con coherencia e cohesión propios do seu nivel escolar.	básica e se expresen gustos, sentimentos e opinións. B4.7. Presentar os textos escritos de maneira coidada (con atención a marxes, riscaduras, liñas dereitas, letra clara, letras maiúsculas e minúsculas cando corresponda, etc.) en soporte impreso e dixital, adecuados aos fins funcionais e valorando a importancia da presentación nas comunicacións escritas.	establece e mantén o contacto social, se intercambia información sobre si mesmo/a e a súa vila (por exemplo), se describen en termos sinxelos sucesos importantes e experiencias persoais (por exemplo, unhas vacacións), se dan instrucións sinxelas, se fan e aceptan ofrecementos e suxestións (por exemplo, cancelación, confirmación ou modificación dunha invitación ou duns plans) e se expresan opinións de xeito sinxelo.	CAA CSC CCEC CD
			PLB4.6. Fai unha presentación coidada dos textos escritos, en soporte impreso e dixital, utilizando correctamente as convencións ortográficas e os signos de puntuación.	CCL CAA CSC CCEC CD
	Bloque 5. Coñecemento da lingua e consciencia plurilingüe e intercultural			
a c d i o	B5.1. Padróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación. e fonemas vocálicos. e fonemas consonánticos e as súas agrupacións. esos fonolóxicos básicos. to dos elementos léxicos illados, e no sintagma e na oración. B5.2. Padróns gráficos e convencións ortográficas. das normas básicas de ortografía da palabra. ación adecuada da ortografía da oración: coma, punto e coma, puntos suspensivos, parénteses e comiñas. B5.3. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos. ñecemento e uso de convencións sociais básicas, de normas de cortesía e de rexistros informais e estándar, así como da linguaxe non verbal máis habitual. gamento a algúns aspectos culturais visibles próximos ao seus intereses (música, lecer, deportes, produción escrita, lugares, poboación, etc.), e a costumes, valores e actitudes máis evidentes relacionados con aspectos propios da súa idade, a través de producións multimedia e de manifestacións artísticas dos países onde se fala a lingua estranxeira. ificación dalgunhas similitudes e diferenzas básicas nos costumes cotiáns e no uso das formas básicas de relación social entre os países onde se fala a lingua	B5.1. Pronunciar e entoar de xeito claro e intelixible, aínda que se cometan erros de pronuncia polos que as persoas interlocutoras teñan que solicitar repeticións. B5.2. Aplicar á comprensión e á produción de textos escritos as normas ortográficas básicas da palabra e da oración. B5.3. Incorporar á produción do texto oral e escrito os coñecementos socioculturais e sociolingüísticos adquiridos relativos a estruturas sociais, relacións interpersoais, patróns de actuación, comportamento e convencións sociais, respectando as normas de cortesía máis importantes nos contextos respectivos. B5.4. Na propia lingua, identificar diferenzas e semellanzas nos aspectos culturais visibles dos países onde se fala a lingua estranxeira e da propia cultura, e coas diversas culturas do resto do alumnado, de ser o caso, amosando curiosidade e respecto perante as diferenzas. B5.5. Utilizar as experiencias e os coñecementos adquiridos en todas as linguas que coñece para establecer similitudes e diferenzas coa nova lingua e desenvolver unha competencia comunicativa plurilingüe; apreciar a riqueza persoal e social que proporciona ser unha persoa plurilingüe, e valorar as linguas como medio para comunicarse e relacionarse con compañeiros e compañeiras doutros países, como	PLEB5.1. Utiliza a lingua estranxeira na maioría das súas intervencións nas actividades de aula, e na participación en simulacións con diversos fins comunicativos, facéndose comprender, producindo con suficiencia discriminativa trazos fonéticos significativos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.), e recoñecendo e producindo comprensiblemente patróns básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases.	CCL CAA CSC CCEC CD
			PLEB5.2. Escribe cun dominio ortográfico suficiente para facer comprensible os textos, sen cometer erros moi básicos sobre as regularidades ortográficas máis relevantes.	CCL CAA CSC CCEC CD
			PLEB5.3. Utiliza as convencións básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo (saúdos, rutinas para iniciar ou manter a quenda de palabra, fórmulas orais breves para manter a atención, etc.)	CCL CAA CSC CCEC CD
			PLEB5.4. Na propia lingua, identifica aspectos socioculturais básicos e visibles dos países nos que se fala a lingua estranxeira, analizándoos	CCL CAA

	Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	estranxeira e o noso. de receptiva e respectuosa cara ás persoas, os países e as comunidades lingüísticas que falan outra lingua e teñen unha cultura diferente á propia. B5.4. Plurilingüismo. ñecemento da realidade plurilingüe do propio contorno. rso aos coñecementos sintáctico-discursivos da propia lingua para mellorar a aprendizaxe, e da lingua estranxeira, para lograr unha competencia comunicativa integrada. icipación en proxectos nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valorando positivamente as competencias que posúe como persoa plurilingüe. B5.5. Funcións comunicativas. ción e mantemento de relacións persoais e sociais básicas. rición de calidades físicas e abstractas básicas de persoas, obxectos, lugares e actividades. ación de acontecementos pasados puntuais e habituais, descrición de estados e situacións presentes, e expresión básica de sucesos futuros. ión e ofrecemento de información, indicacións, expresión sinxela de opinións e consellos, advertencias e avisos. esión do coñecemento, a certeza e a dúbida. esión da vontade, a intención, a decisión, a promesa, a orde, a autorización e a prohibición. esión do interese, a aprobación, o aprecio, a simpatía, a satisfacción, a esperanza, a confianza e a sorpresa, así como os seus contrarios. ulación de suxestións e desexos, e expresión básica de condicións e hipóteses. blecemento e mantemento básicos da comunicación e a organización elemental do discurso. B5.6. Léxico oral e escrito básico de uso común relativo a identificación persoal elemental; vivenda, fogar e contexto; actividades da vida diaria; familia e amizades; tempo libre, lecer e deporte; vacacións; saúde e coidados físicos; educación e estudo; compras, alimentación e restauración; transporte; lingua e comunicación; ambiente, clima e ámbito natural; e tecnoloxías da información e da comunicación.	recurso de acceso á información e como instrumento de enriquecemento persoal, ao coñecer culturas e maneiras de vivir diferentes. B5.6. Levar a cabo as funcións demandadas polo propósito comunicativo, utilizando, con suficiente dominio para o seu nivel escolar, os expoñentes máis comúns e básicos desas funcións e os patróns discursivos igualmente básicos de uso máis frecuente. B5.7. Comprender e utilizar rutinas e o léxico propio do nivel en situacións comunicativas sinxelas reais ou simuladas. B5.8. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	comparativamente coas diversas culturas, de ser o caso, do resto do alumnado, e evitando estereotipos e valoracións etnocéntricas.	CSC CCEC CD
			PLB5 5. Nas actividades de aula utiliza, para a comprensión e a elaboración de textos, o coñecemento adquirido noutras linguas sobre elementos morfolóxicos, sintácticos e discursivos, así como os procesos de realización das actividades lingüísticas de comprensión e produción.	CCL CAA CSC CCEC CD
			PLB5.6. Comunica con eficacia, comprendendo e utilizando adecuadamente as estruturas morfosintácticas básicas para realizar as funcións comunicativas propias do seu nivel, e estratexias de comunicación e de redundancia do significado (imaxes e elementos paralingüísticos, cuasilingüísticos básicos e partextuais).	CCL CAA CSC CCEC CD
			PLEB5.7. Coñece e utiliza un vocabulario oral e escrito básico e suficiente para comprender e elaborar textos sinxelos propios do seu nivel educativo.	CCL CAA CSC CCEC CD
			PLEB5.8. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	CCL CD CAA CCEC CD

	Primeira Lingua Estranxeira. 2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	esións fixas e enunciados fraseolóxicos máis habituais, os, despedidas, preguntas por preferencias e expresión de opinións o sobre temas relacionados con contidos sinxelos doutras áreas do currículo. B5.7. Estructuras sintáctico-discursivas propias de cada idioma.			

¹Contidos sintáctico-discursivos:

Inglés
Expresión de relacións lóxicas: conxunción (<i>and, too, also</i>); disxunción (<i>or</i>); oposición (<i>but</i>); causa (<i>because (of); due to</i>); finalidade (<i>to + infinitive; for</i>); comparación (<i>as/not so + Adj. + as; more comfortable/ quickly, faster (than); the fastest</i>); resultado (<i>so...</i>); condición (<i>if; unless</i>). Relacións temporais (<i>as soon as; while</i>). Afirmación (<i>affirmative sentences; tags</i>) Exclamación (<i>What + Adj. + noun, e. g. What a wonderful trip!; How + Adj., e. g. How amazing!; exclamatory sentences and phrases, e. g. Well, that is a surprise! Fine! Great! Terrific!</i>). Negación (<i>negative sentences with not, never, non (Noun, e. g. never mind, not to worry), nobody, nothing; negative tags</i>). Interrogación (<i>Wh- questions; Aux. Questions; What is this for?; tags</i>). Expresión do tempo: pasado (<i>past simple and continuous; present perfect</i>); presente (<i>present simple and continuous</i>); futuro (<i>going to; will; present simple and continuous + Adv.</i>). Expresión do aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect; and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses (+ Adv., e. g. usually); used to</i>); incoativo (<i>start –ing</i>); terminativo (<i>stop –ing</i>). Expresión da modalidade: facturalidade (<i>declarative sentences</i>); capacidade (<i>can; be able</i>); posibilidade/probabilidade (<i>may; might; perhaps</i>); necesidade (<i>must; need; have (got) to</i>); obriga (<i>have (got) to; must; imperative</i>); permiso (<i>could; allow</i>); intención (<i>present continuous</i>). Expresión da existencia (e. g. <i>there will be/has been</i>); a entidade (<i>count/uncount/collective/compound nouns; pronouns (relative, reflexive/emphatic); determiners</i>); a calidade (e. g. <i>good at maths; rather tired</i>). Expresión da cantidade (<i>singular/plural; cardinal and ordinal numerals. Quantity: e. g. all (the), most, both, none. Degree: e. g. really; quite; so; a little</i>). Expresión do espazo (<i>prepositions and adverbs of location, position, distance, motion, direction, origin and arrangement</i>). Expresión do tempo (<i>points (e. g. five to (ten)); divisions (e. g. century; season), and indications (ago; early; late) of estafe; duration (from...to; during; until; since); anteriority (already; (not) yet); posteriority (afterwards; later); sequence (first, next, last); simultaneousness (while, as); frequency (e. g. often, usually</i>). Expresión do modo (<i>Adv. and phrases of manner, e. g. easily; by post</i>).

C.2. Temporalización.

Cada trimestre traballarase con tres unidades didácticas.

Unha hora semanal das tres que hai no horario adícase ao eido oral da lingua inglesa.

C3. Grao mínimo de consecución para superar a materia.

SEGUNDO CURSO

VOCABULARY

- Film types.
- TV programmes.
- Outdoor activities.
- Feelings.
- Travel verbs.
- Natural disasters.
- Character adjectives.
- Verbs of movement.
- Money.
- Computer equipment.
- Jobs.
- Health problems and first aid.
- Life events.
- Musical instruments.
- Materials and containers.
- Endangered animals.
- Playing games.
- Places to visit.

GRAMÁTICA

- Present Simple.
- Question Words.
- There is / are.
- Adverbs of frequency.
- Present Continuous.
- Past Simple (be, regular and irregular).
- Past Continuous.
- When / while
- Comparatives and superlatives.
- Expressions of quantity.
- Be going to, should
- Must
- Future Simple.
- First Conditional.
- Present Perfect.

D.MATERIAIS, RECURSOS DIDÁCTICOS e METODOLOXÍA.

Libros de texto dixitais (REAL WORLD 2). Materiais creados polos profesores e recursos didácticos da internet. Libros de lectura con nivel guiado.

Aprender una nueva lengua es probablemente uno de los retos más ambiciosos a los que se tengan que enfrentar los estudiantes a lo largo de su vida académica, sobre todo porque supone zambullirse de forma activa en una materia, cultura y visión de la vida completamente diferentes de las suyas. En esta línea, el objetivo primordial de todos los profesores del departamento y los materiales que utilizan es favorecer el proceso de aprendizaje y servir de puente para que los alumnos/as conozcan, por un lado, los lugares en los que se habla inglés, y por otro, la forma en que se expresan los jóvenes nativos de su edad. El objetivo final del aprendizaje de esta lengua extranjera ha de ser la competencia comunicativa, el acercamiento hacia otras culturas y una actitud comprensiva y tolerante hacia ellas. A partir de una evaluación inicial estableceremos los conocimientos de nuestros alumnos, nivel a partir del cual se desarrolla el aprendizaje observando las peculiaridades individuales pero sin olvidar su integración en un nivel común. No limitaremos nuestra tarea docente a la práctica de una sola técnica de enseñanza, sino que utilizaremos un método ecléctico razonado o sistemático, contemplando el método comunicativo como base de la inmersión del alumno en la lengua extranjera, pero sin por ello olvidarnos del método gramatical, el comparativo o de las traducciones. En cualquier caso se entiende que nuestro sistema de enseñanza es siempre circular, puesto que a lo largo de la Secundaria se van repitiendo los contenidos, añadiéndose en cada caso un grado mayor dificultad, lo cual permite el repaso y afianzamiento de lo ya aprendido. El papel del profesor será el de coordinador e informador y consistirá además en diseñar las diversas actividades y en general, organizar la marcha de las clases. Potenciaremos la participación activa del alumnado, reflejada especialmente en la elección y realización de actividades en la toma de posturas respecto a la marcha del curso, para así completar los objetivos actitudinales. Dirigirá su propio progreso y será consciente de sus carencias y sus logros persiguiendo el objetivo primordial de que el alumno se sienta responsable de su propio proceso de aprendizaje. Consideramos el inglés como vehículo básico de la comunicación en el aula, pero también se utilizará el español cuando la situación lo exija. De esta manera se da gran importancia a la vertiente oral de la comunicación, reflejada en la existencia de diversas pruebas orales a lo largo del curso. Durante las actividades se practicarán diferentes medios de agrupamiento que faciliten las tareas y provoquen la participación del alumno en un ambiente agradable: para favorecer este clima distendido en el aula el error se considera como parte integral del aprendizaje y no como simple indicativo de desconocimiento, censurable en todo momento. Es conveniente que los propios alumnos se corrijan fomentando la autoevaluación y la coevaluación para que así tomen conciencia de su progreso. En algunos temas las actividades estarán presididas por la metodología de "Project" que permite respetar y observar sin interferencias los diferentes niveles de los alumnos en la misma clase. Las actividades se plantearán de manera que se parezcan lo más posible a la vida real: Deben ser variadas, interesantes y útiles para el alumno. En ocasiones serán las propuestas por el libro de texto, otras veces se tratará de actividades propuestas directamente por el profesor. Serán secuenciadas de manera que contribuyan a la adquisición de conocimientos y a la consecución de los objetivos: se comenzará con actividades controladas en las que el alumno aprende y practica destrezas para pasar a actividades más libres donde el alumno pondrá en práctica dichas destrezas trabajando a su manera. Es sumamente importante que las actividades realizadas afecten a las cuatro destrezas lingüísticas (producción oral y escrita y comprensión oral y escrita), y a que las actividades integren conocimientos de más de una área, convirtiéndose así en experiencias interdisciplinares que motiven de manera especial al alumnado e incidan en el carácter globalizador de la educación que están recibiendo.

E. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

A avaliación efectuarase mediante a observación sistemática do progreso e evolución do alumno e atendendo sempre ás súas capacidades persoais. Serán instrumentos adecuados para isto:

1. As probas escritas.

Xeralmente realizaranse dúas por avaliación, nelas o alumnado deberá demostrar a través de exercicios concretos que asimilou os estándares traballados nas

unidades correspondentes. Á puntuación propia dos exercicios das probas engádirase uns puntos correspondentes ao traballo máis competencial, aos proxectos e ao traballo cooperativo. O cómputo total corresponderá a un 10 e a nota correspondente aos puntos obtidos calcularase cunha regra de 3.

2. Traballo na casa e na aula.

O alumnado deberá amosar unha actitude de traballo positiva cara á materia, traballando na casa (deberes) e na aula tanto a nivel individual como no traballo cooperativo, participando activamente, poñendo en común e corrixindo.

O valor deste traballo é dun 10 % da nota trimestral.

3. Os exames de avaliación final (convocatoria de xuño).

Cada un dos instrumentos empregados para a avaliación representará a seguinte porcentaxe da nota global:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN GLOBAL
Probas escritas	80%
Traballo na casa e na aula	10%
Clase de conversa	10%
Exame final de xuño.	100%

PESOS DAS DIFERENTES COMPETENCIAS NA MATERIA

Competencia en comunicación lingüística	30%
Conciencia e expresión cultural	20%
Aprender a aprender	15%
Competencia dixital	15%
Competencia social e cívica	10%
Espírito emprendedor e iniciativa persoal	5%
Competencia matemática e científico-tecnolóxica	5%

CLASES DE CONVERSA

O alumno ten asegurado 1 punto nesta sección sempre que leve á práctica con boa actitude as actividades propostas polos profesores. Haberá frecuentemente proxectos que marcarán de xeito claro o nivel de implicación do alumnado. Se hai pola súa parte algúnha carencia de traballo ou actitude negativa, penalizarase cun negativo, que restará 0,25 puntos á nota inicial (1 punto).

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

Realizarase unha proba de recuperación ao final de cada avaliación. No mes de xuño se recuperará a avaliación ou avaliacións suspensas de novo se non foron aprobadas xa.

G. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

Os instrumentos para levar a cabo a avaliación do proceso docente son a observación diaria na clase do nivel de efectividade das actividades levadas a cabo, a análise dos resultados académicos do alumnado e a reflexión conxunta co resto do profesorado.

H. AS MATERIAS PENDENTES.

De acordo coa legislación vixente, establécense as normas a seguir para a avaliación do alumnado coa materia de Lingua Inglesa pendente, tendo en conta o establecido na programación do curso correspondente no tocante aos criterios de avaliación e os mínimos esixibles. Durante o mes de outubro daráselle ao alumnado a seguinte información sobre o procedemento a seguir para recuperar a Lingua Inglesa pendente:

A recuperación de Lingua inglesa poderá realizarse en dúas partes:

_A proba de avaliación correspondente á primeira parte realizarase na segunda quincena de xaneiro.

_A proba de avaliación da segunda parte farase pouco despois do inicio do terceiro trimestre.

Antes da realización destas probas, os alumnos terán que entregar debidamente realizadas unha serie de actividades relacionadas cos contidos establecidos para cada parte. A entrega destas actividades é imprescindible para poder facer a recuperación en dous bloques e será tida en conta na avaliación final.

No caso de non seren presentadas estas tarefas, os alumnos realizarán unha única proba de avaliación no mes de maio, na que se incluírán todos os contidos.

I. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

1. A adaptación de obxectivos, contidos e actividades propostas na programación das unidades.
2. Actividades de gramática de reforzo no caderno de actividades por unidades.
3. As propostas de traballo graduadas e diversificadas para facer que a clase sexa agradable e produtiva para os alumnos.
4. O método de traballo propón exercicios repetitivos, cancións, xogos, pequenas redaccións, debuxos, etc.
5. A planificación de actividades con obxectivos comunicativos e extralingüísticos que fomentan a comunicación para que poidan ser traballados polos alumnos con diferentes niveis.
6. As actividades en liña que permiten un traballo motivador á vez que un ritmo máis relaxado.
7. As actividades interactivas co encerrado dixital tamén poden supoñer outra fonte de motivación interesante para aqueles alumnos que necesiten unha visualización máis específica dos contidos para poder asimilalos.
8. O fomento da participación e a colaboración entre os alumnos con diferentes capacidades, xa que posibilita o traballo en parellas e, sobre todo, en equipo. Unha actitude positiva de traballo e unha boa participación nas actividades de grupo serán moi importantes no seu rendemento posterior. O profesor axudará a que os alumnos sexan conscientes diso.

J. A AVALIACIÓN INICIAL.

Levarase a cabo a través da “Starter Unit” do libro de texto e da observación do grao de éxito na resolución das actividades por parte do alumnado.

Realizarase unha proba inicial que conte cos seguintes apartados: léxico, gramática, lectura, escritura e comprensión auditiva.

Asimesmo o profesor traerá fichas de repaso do curso anterior para actualizar os coñecementos e destrezas da lingua inglesa xa adquiridos.

K. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

_Celebración das festividades culturais anglosaxonas: Halloween, Thanksgiving, Christmas, Carnival, St Patrick´s Day e Easter.

_Representación de “sketches” na aula por parte dos alumnos.

_Lectura de libriños de nivel axeitado a cada curso.

_Asistencia á unha representación teatral en lingua inglesa.

_Fomento da participación en campamentos lingüísticos de verán e en estadías en países estranxeiros.

L. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS.

Levarase a cabo a adecuación das programacións segundo as características de aprendizaxe e comportamento do grupo de alumnado, así como do seu grao de éxito na consecución dos criterios de avaliación. Farase no día a día e ao final dun trimestre con previsión do seguinte.

COLEGIO VIRXE MILAGROSA

BUEU

MATEMÁTICAS

2º ESO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

2022-2023

ERIKA CASTRO MOREIRA

NOMBRE DE LA MATERIA: MATEMÁTICAS

CURSO : 2º ESO

PROFESOR: ERIKA CASTRO MOREIRA

ÍNDICE

1. Introducción y contextualización
2. Contribución al desarrollo de las competencias clave
3. Objetivos
4. Contenidos de cada unidad – Criterios de evaluación – Estándares de aprendizaje evaluables – competencias clave
5. Mínimos exigibles
6. Temporalización
7. Evaluación
8. Procedimientos para la realización de la evaluación inicial
9. Actividades de seguimiento, recuperación y evaluación de las materias pendientes
10. Medidas de atención a la diversidad
11. Metodología
12. Materiales y recursos didácticos que se van a utilizar
13. Indicadores de logro para evaluar el proceso de enseñanza y la práctica docente
14. Elementos transversales
15. Contribución a los distintos planes
Proyecto lector, Plan TIC, Plan de convivencia, Proyecto lingüístico.
16. Actividades complementarias y extraescolares
17. Procedimientos para evaluar la propia programación

1.- INTRODUCCION Y CONTEXTUALIZACIÓN

Las matemáticas contribuyen especialmente al desarrollo de la competencia matemática, reconocida como clave por la Unión Europea con el nombre de Competencia Matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología. Esta consiste en formular, transformar y resolver problemas a partir de situaciones de la vida cotidiana, de otras ciencias y de las propias matemáticas. Para lograr ese hay que analizar la situación, identificar lo que es verdaderamente relevante, establecer relaciones, hacer la modelización y ser quien de representarla y comunicarla usando diferentes lenguajes y registros; formular otros problemas, otras preguntas y mismo encontrar otras respuestas que aparecen tras el análisis, el trabajo, la argumentación y la resolución de la situación de partida. Es necesario usar conceptos, propiedades, procedimientos y las lenguas adecuadas para expresar las ideas matemáticas, y resolver los problemas asociados con la situación en cuestión. Estas actividades exigen la argumentación y la análisis de los procedimientos empleados y las soluciones propuestas.

El currículo de las Matemáticas está organizado en cinco bloques; todos ellos tienen la misma importancia en la formación integral de la ciudadanía del siglo XXI, y así debe transmitirse al alumnado, garantizando que al terminar cada ciclo nadie se vea minguado por razones de distribución de contenidos y de otra índole.

En el desarrollo del currículo se pretende que los conocimientos, las competencias y los valores estén integrados. Los nuevos conocimientos que se deben adquirir tienen que apoyarse en los ya conseguidos.

Durante los primeros cursos es necesario que el alumnado alcance soltura suficiente en el cálculo, siempre apoyado en la adquisición del sentido numérico, que comprende cálculo mental, estimación y dominio reflexivo de las propiedades y operaciones.

Posteriormente, a lo largo de las etapas educativas, el alumnado debe progresar en la adquisición de las habilidades de pensamiento matemático; debe pasar de conseguir dominar los cálculos y sus herramientas a centrarse.

Esta programación se llevará a cabo en el colegio CPR "VIRXE MILAGROSA" en Bueu, Centro que consta de una sola línea y va dirigida a los alumnos de 2º de ESO.

En este curso serán 18 alumnos en 2º de la ESO.

En 2º de la ESO contaremos con 2 alumnos con NEAE, recibiendo educación combinada uno de ellos y su correspondiente ACS ambos.

Además habrá alumnos exentos de Francés los cuales recibirán RE en materias troncales como es el caso de las matemáticas.

2.- CONTRIBUCIÓN AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS.

En el área de Matemáticas incidiremos en el entrenamiento de todas las competencias de manera sistemática, haciendo hincapié en los descriptores más afines al área.

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología

La competencia matemática y las competencias básicas en ciencia y tecnología inducen y fortalecen algunos aspectos esenciales de la formación de las personas que resultan fundamentales para la vida.

En una sociedad donde el impacto de las matemáticas, las ciencias y las tecnologías es determinante, la consecución y sostenibilidad del bienestar social exige conductas y toma de decisiones personales estrechamente vinculadas con la capacidad crítica y con la visión razonada y razonable de las personas.

Desde el área de Matemáticas trabajaremos, fundamentalmente, con los siguientes descriptores asociados a esta competencia:

- Tomar conciencia de los cambios producidos por el hombre en el entorno natural y las repercusiones para la vida futura.
- Reconocer la importancia de la ciencia en nuestra vida cotidiana.
- Aplicar métodos científicos rigurosos para mejorar la comprensión de la realidad circundante.
- Manejar los conocimientos sobre ciencia y tecnología para solucionar problemas y comprender lo que ocurre a nuestro alrededor.
- Manejar el lenguaje matemático con precisión en cualquier contexto.
- Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.
- Aplicar los conocimientos matemáticos para la resolución de situaciones problemáticas en contextos reales y en cualquier asignatura.
- Realizar argumentaciones en cualquier contexto con esquemas lógico-matemáticos.
- Aplicar las estrategias de resolución de problemas a cualquier situación problemática.

Comunicación lingüística

La competencia en comunicación lingüística es el resultado de la acción comunicativa dentro de prácticas sociales determinadas, en las cuales el individuo actúa con otros interlocutores y a través de textos en múltiples modalidades, formatos y soportes. Estas situaciones y prácticas pueden implicar el uso de una o varias lenguas, en diversos ámbitos y de manera individual o colectiva.

Esta visión de la competencia en comunicación lingüística vinculada con prácticas sociales determinadas ofrece una imagen del individuo como agente comunicativo que produce, y no solo recibe, mensajes a través de las lenguas con distintas finalidades.

Desde el área de Matemáticas trabajaremos, fundamentalmente, con los siguientes descriptores asociados a esta competencia:

- Comprender el sentido de los textos escritos.
- Captar el sentido de las expresiones orales: órdenes, explicaciones, indicaciones, relatos...
- Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.
- Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.
- Producir textos escritos de diversa complejidad para su uso en situaciones cotidianas o de asignaturas diversas.

Competencia digital

La competencia digital es aquella que implica el uso creativo, crítico y seguro de las tecnologías de la información y la comunicación para alcanzar los objetivos relacionados con el trabajo, la empleabilidad, el aprendizaje, el uso del tiempo libre, la inclusión y participación en la sociedad.

Esta competencia supone, además de la adecuación a los cambios que introducen las nuevas tecnologías en la alfabetización, la lectura y la escritura, un conjunto nuevo de conocimientos, habilidades y actitudes necesarias hoy en día para ser competente en un entorno digital.

Desde el área de Matemáticas trabajaremos, fundamentalmente, con los siguientes descriptores asociados a esta competencia:

- Emplear distintas fuentes para la búsqueda de información.
- Seleccionar el uso de las distintas fuentes según su fiabilidad.
- Elaborar y publicitar información propia derivada de información obtenida a través de medios tecnológicos.
- Comprender los mensajes que vienen de los medios de comunicación.
- Manejar herramientas digitales para la construcción de conocimiento.

- Actualizar el uso de las nuevas tecnologías para mejorar el trabajo y facilitar la vida diaria.
- Aplicar criterios éticos en el uso de las tecnologías.

Conciencia y expresiones culturales

La competencia en conciencia y expresión cultural implica conocer, comprender, apreciar y valorar con espíritu crítico, con una actitud abierta y respetuosa, las diferentes manifestaciones culturales y artísticas, utilizarlas como fuente de enriquecimiento y disfrute personal y considerarlas como parte de la riqueza y el patrimonio de los pueblos. Esta competencia incorpora también un componente expresivo referido a la propia capacidad estética y creadora y al dominio de aquellas otras relacionadas con los diferentes códigos artísticos y culturales, para poder utilizarlas como medio de comunicación y expresión personal. Implica igualmente manifestar interés por la participación en la vida cultural y por contribuir a la conservación del patrimonio cultural y artístico, tanto de la propia comunidad como de otras comunidades.

Desde el área de Matemáticas trabajaremos, fundamentalmente, con los siguientes descriptores asociados a esta competencia:

- Mostrar respeto hacia las obras más importantes del patrimonio cultural a nivel mundial.
- Apreciar los valores culturales del patrimonio natural y de la evolución del pensamiento científico.
- Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.

Competencias sociales y cívicas

Las competencias sociales y cívicas implican la habilidad y la capacidad para utilizar los conocimientos y las actitudes sobre la sociedad –entendida desde las diferentes perspectivas, en su concepción dinámica, cambiante y compleja–, para interpretar fenómenos y problemas sociales en contextos cada vez más diversificados; para elaborar respuestas, tomar decisiones y resolver conflictos, así como para interactuar con otras personas y grupos conforme a normas basadas en el respeto mutuo y en convicciones democráticas. Además de incluir acciones a un nivel más cercano y mediato al individuo como parte de una implicación cívica y social.

Desde el área de Matemáticas trabajaremos, fundamentalmente, con los siguientes descriptores asociados a esta competencia:

- Desarrollar la capacidad de diálogo con los demás en situaciones de convivencia y trabajo y para la resolución de conflictos.
- Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Reconocer la riqueza en la diversidad de opiniones e ideas.

Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor

La competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor implica la capacidad de transformar las ideas en actos. Ello significa adquirir conciencia de la situación donde intervenir o resolver, y saber elegir, planificar y gestionar los conocimientos, destrezas o habilidades y actitudes necesarios con criterio propio, con el fin de alcanzar el objetivo previsto.

Esta competencia está presente en los ámbitos personal, social, escolar y laboral en los que se desenvuelven las personas, permitiéndoles el desarrollo de sus actividades y el aprovechamiento de nuevas oportunidades. Constituye igualmente el cimiento de otras capacidades y conocimientos más específicos, e incluye la conciencia de los valores éticos relacionados.

Desde el área de Matemáticas trabajaremos, fundamentalmente, con los siguientes descriptores asociados a esta competencia:

- Optimizar recursos personales apoyándose en las fortalezas propias.
- Asumir las responsabilidades encomendadas y dar cuenta de ellas.

- Ser constante en el trabajo superando las dificultades.
- Dirimir la necesidad de ayuda en función de la dificultad de la tarea.
- Priorizar la consecución de objetivos grupales a intereses personales.
- Generar nuevas y divergentes posibilidades desde conocimientos previos del tema.
- Optimizar el uso de recursos materiales y personales para la consecución de objetivos.
- Actuar con responsabilidad social y sentido ético en el trabajo.

Aprender a aprender

La competencia de aprender a aprender es fundamental para el aprendizaje permanente que se produce a lo largo de la vida y que tiene lugar en distintos contextos formales, no formales e informales.

Esta competencia se caracteriza por la habilidad para iniciar, organizar y persistir en el aprendizaje. Esto exige, en primer lugar, la capacidad para motivarse por aprender. Esta motivación depende de que se genere la curiosidad y la necesidad de aprender, de que el estudiante se sienta protagonista del proceso y del resultado de su aprendizaje y, finalmente, de que llegue a alcanzar las metas de aprendizaje propuestas y, con ello, que se produzca en él una percepción de autoeficacia. Todo lo anterior contribuye a motivarle para abordar futuras tareas de aprendizaje.

Desde el área de Matemáticas trabajaremos, fundamentalmente, con los siguientes descriptores asociados a esta competencia:

- Identificar potencialidades personales: estilos de aprendizaje, inteligencias múltiples, funciones ejecutivas...
- Aplicar estrategias para la mejora del pensamiento creativo, crítico, emocional, interdependiente...
- Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.
- Planificar los recursos necesarios y los pasos a realizar en el proceso de aprendizaje.
- Seguir los pasos establecidos y tomar decisiones sobre los pasos siguientes en función de los resultados intermedios.
- Evaluar la consecución de objetivos de aprendizaje.
- Tomar conciencia de los procesos de aprendizaje.

3. OBJETIVOS

El área de Matemáticas de 2º ESO contribuirá a desarrollar en los alumnos y las alumnas las capacidades que les permitan:

2º ESO

- Resolver problemas utilizando los recursos y las estrategias necesarios, dejando constancia de los pasos seguidos.
- Generar, mediante diferentes métodos (deducción, inducción...) patrones, regularidades y leyes matemáticas en distintos contextos.
- Generar diferentes problemas a partir de otro ya resuelto.
- Aplicar el método científico en diferentes situaciones de investigación, aportando informes de resultados y conclusiones de los mismos.
- Resolver problemas de la vida cotidiana aplicando los contenidos trabajados.
- Descubrir las fortalezas y las debilidades matemáticas personales.
- Afrontar la toma de decisiones como un proceso de crecimiento personal y de orientación hacia el futuro y valorar su aplicación en contextos matemáticos.
- Utilizar las TIC en contextos matemáticos como herramientas para la realización de cálculos, comprobación de resultados, representaciones gráficas, simulaciones, etc.
- Seleccionar la información necesaria para resolver problemas de la vida cotidiana con autonomía y sentido crítico.

- Utilizar de forma adecuada los diferentes tipos de números para resolver problemas de la vida diaria, aplicando correctamente sus operaciones y la prioridad de las mismas.
- Desarrollar estrategias de cálculo mental que faciliten y agilicen el uso de diferentes tipos de números.
- Aplicar técnicas de cálculo para resolver problemas de proporcionalidad en situaciones de la vida real.
- Utilizar con destreza la calculadora, programas informáticos, etc., como medio para facilitar los cálculos, comprobar operaciones, descubrir patrones, etc.
- Emplear estrategias de análisis de datos en la resolución de problemas.
- Resolver problemas utilizando ecuaciones de primer y segundo grado y sistemas de ecuaciones.
- Utilizar adecuadamente el teorema de Pitágoras para calcular lados desconocidos en figuras geométricas.
- Conocer y aplicar el concepto de semejanza entre figuras geométricas.
- Conocer las características principales de los cuerpos geométricos (poliedros, cuerpos de revolución y poliedros regulares).
- Calcular áreas y volúmenes de figuras geométricas.
- Representar funciones a partir de su expresión analítica o de una tabla de valores.
- Interpretar y analizar adecuadamente una función lineal en contextos reales.
- Tabular datos de una distribución estadística y representarlos gráficamente.
- Calcular los parámetros estadísticos básicos de una distribución estadística e interpretarlos adecuadamente en cada contexto.
- Resolver situaciones en las que intervengan conceptos de aleatoriedad y probabilidad.

4. CONTENIDOS DE LA UNIDAD - CRITERIOS DE EVALUACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE EVALUABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología (CMCCT), competencia digital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociales y cívicas (CSC), sentido de iniciativa y espíritu emprendedor (CSIEE), conciencia y expresión cultural (CCEC)

2º ESO:

UNIDAD 1: ENTEROS Y DECIMALES

UNIDAD 2: FRACCIONES

UNIDAD 3: POTENCIAS Y RAÍCES

UNIDAD 4: LENGUAJE ALGEBRAICO

UNIDAD 5: ECUACIONES DE PRIMER Y SEGUNDO GRADO

UNIDAD 6: SISTEMAS DE ECUACIONES LINEALES

UNIDAD 7: FUNCIONES

UNIDAD 8: PROPORCIÓN, PROPORCIONALIDAD Y PORCENTAJES

UNIDAD 9: SEMEJANZA

UNIDAD 10: POLIEDROS

UNIDAD 11: CUERPOS DE REVOLUCIÓN

UNIDAD 12: PROBABILIDAD Y ESTADÍSTICA

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
Bloque 1. Procesos, métodos y actitudes en matemáticas				
B1.1. La planificación y la expresión verbal del proceso de resolución de problemas.	B1.1. Expresar verbalmente, de forma razonada, el proceso seguido en la resolución de un problema.	MAB1.1.1. Expresa verbalmente, de forma razonada, el proceso seguido en la resolución de un problema con la precisión y el rigor apropiado.	- CC - L - CM - CCT	Todas las unidades
- B1.2. Estrategias y procedimientos puestos en práctica: utilizar el lenguaje apropiado (gráfico, numérico, algebraico, etc.), replanteamiento del problema, resolución de subproblemas, recuento exhaustivo, comienzo por casos particulares sencillos, búsqueda de regularidades y leyes, etc. - B1.3. Reflexión sobre los resultados: revisión de las operaciones utilizadas, asignación de unidades a resultados, comprobación e interpretación de las soluciones en el contexto de la situación, búsqueda de otras formas de	B1.2. Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas.	MAB1.2.1. Analizar y entender el enunciado de los problemas (datos, relaciones entre los datos y el contexto del problema).	- CM - CCT	Todas las unidades
		MAB1.2.2. Valora la información de un enunciado y la relaciona con el número de soluciones del problema.	- CM - CCT	Todas las unidades
		MAB1.2.3. Hacer estimaciones y elabora conjeturas sobre los resultados de los problemas para resolver, valorando su utilidad y eficacia.	- CM - CCT	Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
resolución,etc..		MAB1.2.4. Utilizar estrategias heurísticas y procesos de razonamiento en la resolución de problemas, reflexionando sobre el proceso de resolución de problemas.	- CM - CCT - CA - A	Todas las unidades
B1.2. Estrategias y procedimientos puestos en práctica: utilizar el lenguaje apropiado (gráfico, numérico, algebraico, etc.), replanteamiento del problema, resolución de subproblemas, recuento exhaustivo, comienzo por casos particulares sencillos, búsqueda	B1.3. Describir y analizar situaciones de cambio, para encontrar patrones, regularidades y leyes matemáticas en contextos numéricos, geométricos, funcionales, estadísticos y probabilísticos que evalúan su utilidad para hacer predicciones.	MAB1.3.1. Identificar patrones, regularidades y leyes matemáticas en situaciones de cambio, en contextos numéricos, geométricos, funcionales, estadísticas y probabilísticas.	- CM - CCT - CC - EC	Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
de regularidades y leyes, etc. ▪ ▪ B1.4. Planteamiento de proyectos e investigaciones matemáticas, escolares, en contextos numéricos, geométricos, funcionales, estadísticos y probabilísticos, individualmente y en equipo. Elaboración y presentación de los informes correspondientes.		▪ MAB1.3.2. Utilice leyes matemáticas halladas para realizar simulaciones y predicciones sobre los resultados esperados, valoración de su eficacia e idoneidad.	▪ CM ▪ CCT	▪ Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
B1.3. Al reflexionar sobre los resultados: revisión de las operaciones, asignación de unidades a los resultados, comprobación e interpretación de las soluciones en el contexto de la situación, búsqueda de otras formas de resolución, etc.	B1.4. Profundizar en problemas resueltos planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, otros contextos, etc.	MAB1.4.1. Profundiza en los problemas después de resolverlos, revisando el proceso de resolución y los pasos e ideas importantes, analizando la coherencia de la solución o buscando otras formas de resolución.	- CM - CCT	Todas las unidades
		MAB1.4.2 Se plantea nuevos problemas a partir de uno resuelto variando los datos, proponiendo nuevas preguntas, resolviendo otros problemas similares, formulando casos particulares o más generales, y estableciendo conexiones entre el problema y la realidad.	- CM - CCT - CA - A	Tema 2,4,5,7,8,9,10

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
B1.4. Planteamiento de proyectos e investigaciones matemáticas, escolares en contextos numéricos, geométricos, funcionales, estadísticos y probabilísticos, individualmente y en equipo. Preparación y presentación de los informes correspondientes.	B1.5. Preparar y presentar informes sobre el proceso, resultados y conclusiones obtenidos en el proceso de investigación.	MAB1.5.1. Expone y argumenta el proceso seguido además de las conclusiones obtenidas, utilizando distintos lenguajes (algebraico, gráfico, geométrico y estadístico de probabilístico).	- CC - L - CM - CCT	Todas las unidades
B1.5. Práctica de los procesos de matematización y modelización, en contextos matemáticos, de manera individual y en equipo.	B1.6. Desarrollar procesos de matematización en contextos de la realidad cotidiana (numérico, geométricos, funcionales, estadísticos o probabilísticos) a partir de la	MAB1.6.1. Identificar situaciones problemáticas de la realidad susceptibles de contener problemas de interés.	- CM - CCT - CS - C	Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
	identificación de situaciones problemáticas de la realidad.	MAB1.6.2. Establece conexiones entre un problema del mundo real y el mundo matemático, identificando el problema o los problemas matemáticos que subyacen en él y los conocimientos matemáticos necesarios.	- CM - CCT - comunicación	Todas las unidades
		MAB1.6.3. Utilizar, desarrollar o construir modelos matemáticos sencillos que permiten la resolución de un problema o de unos problemas dentro del campo de las matemáticas.	- CM - CCT	Todas las unidades
		MAB1.6.4. Interpretar la solución matemática del problema en el contexto de la realidad.	- CM - CCT	Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
		MAB1.6.5. Hacer predicciones y simulaciones en contexto real, para evaluar la idoneidad y las limitaciones de los modelos, y propone mejoras para aumentar su eficacia.	- CM - CCT	Todas las unidades
B1.5. Práctica de los procesos de matematización y modelización, en contextos matemáticos, de manera individual y en equipo.	B1.7. Valorar la modelización matemática como un recurso para resolver problemas de la realidad cotidiana, evaluando la eficacia y las limitaciones de los modelos utilizados o contruados.	MAB1.7.1. Reflexiona sobre el proceso y sacar conclusiones sobre él y sus resultados, valorando otras opiniones.	- CM - CCT - CA - A - CS - C	Todas las unidades
B1.5.. Práctica de los procesos de matematización y modelización, en contextos matemáticos, de manera individual y en equipo.	B1.8. Desarrollar y cultivar actitudes personales inherentes al quehacer matemático.	MAB1.8.1. Desarrollar actitudes apropiadas para el trabajo en matemáticas (esfuerzo, la perseverancia, la flexibilidad y la aceptación de la crítica razonada).	- CM - CCT - CS - C - cion	Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
		MAB1.8.2. Formular la resolución de los retos y problemas con la precisión, la dedicación y el interés adecuados al nivel educativo y a la dificultad de la situación.	- CM - CCT	Todas las unidades
		MAB1.8.3. Distinguir entre problemas y ejercicios, y adoptar la actitud apropiada para cada caso.	- CM - CCT	Todas las unidades
		MAB1.8.4. Desarrolla la curiosidad y la investigación, junto con los hábitos de formular y formularse preguntas y buscar las respuestas adecuadas, tanto en el estudio de conceptos como en la resolución de problemas.	- CM - CCT - CA - A - CC - EC	Todas las unidades
		MAB1.8.5. Desarrolla habilidades sociales de cooperación y trabajo en equipo.	- CM - CCT - CSI - EE - CS - C	Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
B1.6. La confianza en sus propias capacidades para desarrollar actitudes apropiadas y confrontar las dificultades de su propio trabajo científico.	B1.9. Superar los bloqueos e inseguridades antes de la resolución de situaciones desconocidas.	MAB1.9.1. Las decisiones en el proceso de resolución de problemas, la investigación y la matematización o el modelado, la evaluación de las consecuencias de éstos y su comodidad para su simplicidad y utilidad.	- CM - CCT - CSI - EE	Todas las unidades
B1.6. La confianza en sus propias capacidades para desarrollar actitudes apropiadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico.	B1.10. Al reflexionar sobre las decisiones tomadas y aprender de eso para futuras situaciones similares.	MAB1.10.1. Reflexiona sobre los problemas resueltos y los procesos desarrollados, valorando la potencia y sencillez de las ideas clave, aprendiendo para futuras situaciones similares.	- CM - CCT - CA - A	Todas las unidades
- B1.7. Utilización de medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje para: – Recogida ordenada y organización de datos. – Elaborar y crear representaciones gráficas de datos numéricos, estadísticos o funcionales.	B1.11. Utilizar herramientas tecnológicas adecuadas, de forma autónoma, realizando cálculos numéricos, algebraicos o estadísticos, haciendo representaciones gráficas, recreando situaciones matemáticas mediante simulaciones o analizando con sentido crítico situaciones diversas que ayuden a la comprensión de los	MAB1.11.1. Seleccionar las herramientas tecnológicas adecuadas y los utiliza para realizar cálculos numéricos, algebraicos o estadísticos cuando la dificultad de éstos impida o no aconseje hacerlos manualmente.	- CM - CCT - CD	Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
– Facilitar la comprensión de los conceptos y propiedades geométricas, o funcionales y la realización de cálculos del tipo numérico, algebraico o estadístico. – Diseño de simulaciones y elaboraciones de predicciones sobre diferentes situaciones matemáticas. – Elaboración de informes y documentos sobre los procesos llevados a cabo y los resultados y conclusiones obtenidas. – Consulta, comunicación y compartición, en ámbitos apropiados, de la información y de las ideas matemáticas.	conceptos matemáticos o la resolución de problemas.	▪ MAB1.11.2. Utiliza medios tecnológicos para hacer representaciones gráficas de funciones con expresiones algebraicas complejas y extraer información cualitativa y cuantitativa acerca de ellos.	▪ CM ▪ CCT	▪ Tema 12
		▪ MAB1.11.3. Dibujar gráficos para explicar el proceso seguido en la solución de problemas a través de la utilización de medios tecnológicos.	▪ CM ▪ CCT	▪ Todas las unidades
		▪ MAB1.11.4. Recrea ámbitos y objetos geométricos con herramientas tecnológicas interactivas para visualizar, analizar y comprender las propiedades geométricas.	▪ CM ▪ CCT	▪ Todas las unidades

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
		MAB1.11.5. Utiliza medios tecnológicos para tratar los datos y gráficos estadísticos, extraer información y elaborar conclusiones.	- CM - CCT	Tema 8,12
- B1.7. Utilización de medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje para: – Recogida ordenada y organización de datos. – Elaborar y crear representaciones gráficas de datos numéricos, estadísticos o funcionales. – Facilitar la comprensión de los conceptos y propiedades geométricas, o funcionales y la realización de cálculos del tipo numérico, algebraico o estadístico. – Diseño de simulaciones y	B1.12. El uso de tecnología de la información y la comunicación con regularidad en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información relevante en Internet u otras fuentes, elaborando documentos propios, haciendo exposiciones y argumentaciones de éstos, y compartiéndolos en ámbitos apropiados para facilitar la interacción.	MAB1.12.1. Elabora documentos digitales propios (de texto, presentación, imagen, vídeo, sonido, etc.), como resultado del proceso de búsqueda, análisis y selección de información relevante, con la herramienta tecnológica adecuada, y compartirlos para la discusión y difusión.	- CD - CC - L	Tema 1
		MAB1.12.2. Utilizar los recursos creados para apoyar la presentación oral de los contenidos trabajados en clase.	- CC - L	Tema 1

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
elaboraciones de predicciones sobre diferentes situaciones matemáticas. – Elaboración de informes y documentos sobre los procesos llevados a cabo y los resultados y conclusiones obtenidas. Consulta, comunicación y compartición, en ámbitos apropiados, de la información y de las ideas matemáticas.		▪ MAB1.12.3. Utilizar adecuadamente medios tecnológicos para estructurar y mejorar su proceso de aprendizaje, recogiendo la información de las actividades, analizando las fortalezas y debilidades de su proceso educativo y el establecimiento de directrices para la mejora.	▪ CD ▪ CA A	▪ Todas las unidades
		▪ MAB1.12.4. Emplea herramientas tecnológicas para compartir ideas y tareas.	▪ CD ▪ CS C ▪ CSI EE	▪ Todas las unidades
Bloque 2.Números y álgebra				

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
▪ B2.1. Números enteros: representación, ordenación en la recta numérica y operaciones. Operaciones con calculadora u otros medios tecnológicos. ▪ B2.2. Fracciones en ámbitos cotidianos. fracciones equivalentes. Comparación de fracciones. Representación, ordenación y operaciones. ▪ B2.3. Los números decimales: representación, ordenación y operaciones. ▪ B2.4. Relación entre fracciones y decimales. Conversión y operaciones. ▪ B2.5. Potencias de números enteros y fraccionarios con exponente natural: operaciones.	▪ B2.1. Utilizar los números naturales, enteros, fracciones y decimales, porcentajes sencillos, sus operaciones y propiedades, para recoger, transformar e intercambiar la información y resolver problemas relacionados con la vida diaria.	▪ MAB2.1.1. Identificar los tipos de números (naturales, enteros, fraccionarios y decimales) y los utiliza para representar, ordenar e interpretar adecuadamente la información cuantitativa.	▪ CM CCT	▪ Tema 1,2
		▪ MAB2.1.2. Calcular el valor de expresiones numéricas de números diferentes a través de las operaciones elementales y las potencias de exponente natural, aplicando correctamente la jerarquía de las operaciones.	▪ CM CCT	▪ Tema 1,2

▪ B2.6. Potencias de base 10. El uso de la notación científica para representar números grandes. ▪ B2.7. cuadrados perfectos. Las raíces cuadradas. Estimación y obtención de raíces aproximadas. ▪ B2.8. Jerarquía de las operaciones. ▪ B2.9. Desarrollo y uso de estrategias de cálculo mental para el cálculo aproximado y el cálculo con la calculadora.		▪ MAB2.1.3. Utilizar correctamente las clases de números y operaciones para resolver problemas cotidianos contextualizados, representar e interpretar a través de medios tecnológicos, cuando sea necesario, los resultados obtenidos.	▪ CM CCT	▪ Tema 1,2
--	--	--	--	--

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
▪ B2.1. Números enteros: representación, ordenación en la recta numérica y operaciones. Operaciones con calculadora u otros medios tecnológicos. ▪ B2.2. Fracciones en ámbitos cotidianos. fracciones equivalentes. Comparación de fracciones. Representación, ordenación y operaciones. ▪ B2.3. Los números decimales: representación, ordenación y operaciones. ▪ B2.4. Relación entre fracciones y decimales.	▪ B2.2. Conocer y utilizar las propiedades y los nuevos significados de los números en I contextos de paridad, la divisibilidad y las operaciones elementales, mejorando así la comprensión del concepto y los tipos de números.	▪ MAB2.2.1. Realizar cálculos que involucran potencias de exponente natural y se aplican las reglas básicas de las operaciones con potencias.	▪ CM CCT	▪ Tema 3
		▪ MAB2.2.2. Realiza operaciones de conversión entre números decimales y fraccionarios, halla fracciones equivalentes y simplifica fracciones, para aplicarlo en la resolución de problemas.	▪ CM CCT	▪ Tema 1,2

Conversión y operaciones. ▪ B2.5. Potencias de números enteros y fraccionarios con exponente natural: operaciones. ▪ B2.6. Potencias de base 10. El uso de la notación científica para representar números grandes. ▪ B2.7. cuadrados perfectos. Las raíces cuadradas. Estimación y obtención de raíces aproximadas. ▪ B2.8. Jerarquía de las operaciones. ▪ B2.9. Desarrollo y uso de estrategias de cálculo mental para el cálculo aproximado y el cálculo con la calculadora.		▪ MAB2.2.3. Utilizar la notación científica y valorar su uso para simplificar los cálculos y representar números muy grandes.	▪ CM ▪ CCT	▪ Tema 3
---	--	---	---	--

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
▪ B2.8. Jerarquía de las operaciones. ▪ B2.9. Desarrollo y uso de estrategias de cálculo mental para el cálculo aproximado y el cálculo con la calculadora	▪ B2.3. Desarrollar, en casos sencillos, la competencia en el uso de operaciones combinadas como síntesis de la secuencia de operaciones aritméticas, aplicando correctamente la jerarquía de las operaciones o estrategias de cálculo mental.	▪ MAB2.3.1. Lleva a cabo operaciones combinadas con números enteros, decimales y fracciones, de manera eficaz, utilizando el cálculo mental, algoritmos de lápiz y papel, calculadora o medios tecnológicos, utilizando la notación más adecuada y respetando la jerarquía de operaciones.	▪ CM CCT	▪ Tema 1,2 3
▪ B2.9. Desarrollo y uso de estrategias de cálculo mental para el cálculo aproximado y el cálculo con la calculadora	▪ B2.4. Elegir la forma de cálculo apropiada (mental, escrita o con la calculadora), el uso de estrategias que permitan simplificar las operaciones con números enteros, fracciones, decimales y porcentajes, y estimar la coherencia y precisión de los resultados obtenidos.	▪ MAB2.4.1. Desarrollar estrategias de cálculo mental para realizar cálculos exactos o aproximados, valorando la precisión exigida en la operación o en el problema.	▪ CM CCT	▪ Todas las unidades
		▪ MAB2.4.2. Realizar cálculos con números naturales, enteros, fraccionarios y decimales, decidiendo la forma más apropiada (mental, escrita o con la calculadora), coherente y precisa.	▪ CM CCT	▪ Tema 1,2,3

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
▪ B2.10. Cálculos con porcentajes (mental, manual y con calculadora). Los aumentos y disminuciones porcentuales. ▪ B2.11. Razón, proporción y la y tasa. Tasa. unitariaFactores de conversión .Magnitudes directa e inversamente proporcionales. Constante de proporcionalidad. ▪ B2.12. Resolución de problemas que implica la proporcionalidad directa o inversa, o variaciones porcentuales. Repartos directa e inversamente proporcional	▪ B2.5. Utilizar diferentes estrategias (empleo de tablas, la obtención y el uso de la constante de proporcionalidad, reducción a la unidad, etc.) para obtener elementos desconocidos en un problema a partir de otros conocidos en situaciones de la vida real en la que hay variaciones porcentuales y magnitudes directa o inversamente proporcionales.	▪ MAB2.5.1. Identifica y discrimina relaciones de proporcionalidad numérica (tales como el factor de conversión o cálculo de porcentajes) y lo utiliza para resolver problemas en situaciones cotidianas.	▪ CM CCT	▪ Tema 8
		▪ MAB2.5.2. Analiza situaciones sencillas y reconoce que intervienen magnitudes que no son directa ni inversamente proporcionales.	▪ CM CCT	▪ Tema 8

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
▪ B2.13. Traducción de expresiones del lenguaje cotidiano que representan situaciones reales, al algebraico, y viceversa. ▪ B2.14. Significados y propiedades de los números en diferentes contextos del cálculo (números triangulares, cuadrados, pentagonales, etc.). ▪ B2.15. lenguaje algebraico para generalizar propiedades y simbolizar relaciones. Obtención de fórmulas y términos generales basada en la observación de pautas y regularidades. Valor numérico de una expresión algebraica. ▪ B2.16. Operaciones con	▪ B2.6. Analizar procesos numéricos cambiantes, identificación de patrones y leyes generales que los rigen, utilizando el lenguaje algebraico para expresarlos, comunicarlos y hacer predicciones sobre su comportamiento al modificar las variables, y operar con expresiones algebraicas.	▪ MAB2.6.1. Describir situaciones o enunciados que dependen de cantidades variables o desconocidas y secuencias lógicas o regularidades mediante expresiones algebraicas, y opera en ellas.	▪ CM CCT	▪ Tema 4,8
		▪ MAB2.6.2. Identifica propiedades y leyes generales a partir del estudio de los procesos numéricos recurrentes o cambiantes, las expresa mediante el lenguaje algebraico y las utiliza para hacer predicciones.	▪ CM CCT	▪ Tema 4,5,6

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
expresiones algebraicas sencillas. Transformación y equivalencias. Identidades. Operaciones con polinomios en casos sencillos.		MAB2.6.3. Utilizar identidades algebraicas notables y las propiedades de las operaciones para transformar expresiones algebraicas.	- CM - CCT	Tema 4
B2.17. ecuaciones de primer grado y de segundo con una incógnita desconocida. Resolución por diferentes métodos. Interpretación de las	B2.7. Usar el lenguaje algebraico para simbolizar y resolver problemas a través del planteamiento de ecuaciones de primer y segundo grado y sistemas de ecuaciones, aplicando	MAB2.7.1. Comprobar, dada una ecuación (o sistema), si un número o unos pocos números son solución de esta.	- CM - CCT	Tema 5,6

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
soluciones. Ecuaciones sin solución. Resolución de problemas. ▪ B2.18. Sistemas de dos ecuaciones lineales con dos incógnitas. métodos algebraicos de resolución y método gráfico. Resolución de problemas.	para resolver métodos algebraicos o gráficos, y contrastando los resultados.	▪ MAB2.7.2. Plantea algebraicamente una situación de la vida real mediante ecuaciones de primer y segundo grado y sistemas de ecuaciones lineales con dos incógnitas, la resuelve e interpreta los resultados obtenidos.	▪ CM CCT	▪ Tema 5,6
Bloque 3. Geometría				
▪ B3.1. Triángulos rectángulos. teorema de Pitágoras. Justificación geométrica y aplicaciones.	▪ B3.1. Reconocer el significado aritmético del Teorema de Pitágoras (cuadrados de números y tema pitagóricas) y el significado geométrico (áreas de cuadrados construídas sobre los lados), y utilizarlo para resolver problemas geométricos.	▪ MAB3.1.1. Incluye los significados de la aritmética y geometría del teorema de Pitágoras y los utiliza para la búsqueda de temas pitagóricos o la comprobación del teorema, construyendo otros polígonos sobre los lados del triángulo rectángulo.	▪ CM CCT	▪ Tema 9

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
		MAB3.1.2 Utiliza la escala para resolver problemas de la vida cotidiana sobre planos, mapas y otros contextos de semejanza.	- CM - CCT	Tema 9
B3.2. Semejanza: figuras semejantes. criterios de semejanza. Razón de semejanza y escala. Razón entre longitudes, y áreas y volúmenes de cuerpos semejantes.	B3.2. Analizar e identificar figuras semejantes, calculando la escala o razón de semejanza y la razón entre longitudes, áreas y volúmenes de cuerpos semejantes.	MAB3.2.1. Reconoce figuras semejantes y calcula la razón de semejanza y la razón de superficies y volúmenes de figuras semejantes.	- CM - CCT	Tema 9
		MAB3.2.2. Utiliza la escala para resolver problemas cotidianos en los planos, mapas y otros contextos de semejanza.	- CM - CCT	Tema 9
B3.3. Poliedros y cuerpos de revolución: elementos característicos; clasificación. Áreas y volúmenes.	B3.3. Analizar cuerpos geométricos (cubos, ortoedros, prismas, pirámides, cilindros, conos y esferas) e identificar sus elementos característicos (vértices, aristas, caras,	MAB3.3.1. Analiza e identifica las características de los cuerpos geométricos utilizando el lenguaje geométrico apropiado.	- CM - CCT	Tema 10,11

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
	desarrollos planos, secciones al cortar con planos, cuerpos obtenidos mediante secciones, simetrías, etc.) .	MAB3.3.2. Construir secciones sencillas de cuerpos geométricos, a partir de cortes con plano, mentalmente y utilizando los medios tecnológicos adecuados.	CM CCT	Tema 10,11
		MAB3.3.3. Identifica cuerpos geométricos a partir de sus desarrollos planos y recíprocamente.	CM CCT	Tema 11
- B3.4. Propiedades, regularidades y relaciones de los poliedros. Cálculo de longitudes, superficies y volúmenes del mundo físico. - B3.5. El uso de herramientas informáticas para el estudio de las formas, configuraciones y relaciones geométricas.	B3.4. Resolver problemas que conllevan el cálculo de longitudes, superficies y volúmenes del mundo físico, utilizando las propiedades, relaciones y regularidades de los poliedros.	MAB3.4.1. Resolver problemas de la realidad mediante el cálculo de áreas y volúmenes de cuerpos geométricos, utilizando los lenguajes geométricos y algebraicos apropiado.	CM CCT	Tema 11
Bloque 4. Funciones				

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
B4.1. Concepto de función: variable independiente y dependiente; Formas de presentación (lenguaje habitual, tabla, gráfico y fórmula); el crecimiento y decrecimiento; continuidad y discontinuidad; cortes con los ejes; máximos y mínimos relativos. Análisis y comparación de gráficos.	B4.1. Manejar las formas de presentar una función (lenguaje habitual, tablas numéricas, ecuación y gráfica), pasando de unas formas a otras y elegir la mejor dependiendo del contexto.	MAB4.1.1. Pasa de unas formas de representación de una función a otras, y elige el más adecuado en función del contexto.	- CM - CCT	Tema 7
B4.1. Concepto de función: variable independiente y dependiente; Formas de	B4.2. Para entender el concepto de función, y reconocer, analizar e interpretar las gráficas funcionales.	MAB4.2.1. Reconoce si un gráfico representa una función o no.	- CM - CCT	Tema 7

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
presentación (lenguaje habitual, tabla, gráfico y fórmula); el crecimiento y decrecimiento; continuidad y discontinuidad; cortes con los ejes; máximos y mínimos relativos. Análisis y comparación de gráficos		MAB4.2.2. Interpreta y analiza una gráfica, reconociendo sus propiedades más características.	- CM - CCT	Tema 7
- B4.2. Funciones lineales. Cálculo, interpretación e identificación de la pendiente de la recta. Representaciones de la recta a partir de la ecuación y obtención de la ecuación a partir de una recta. - B4.4. El uso de calculadoras gráficas y programas informáticos específicos para la construcción e	B4.3. Identificar, analizar y representar funciones lineales, utilizarlos para resolver problemas.	MAB4.3.1. Reconoce y representa una función lineal a partir de la ecuación o de una tabla de valores, y obtiene la pendiente de la recta correspondiente.	- CM - CCT	Tema 7
		MAB4.3.2. Obtener la ecuación de una recta a partir del gráfico o tabla de valores.	- CM - CCT	Tema 7

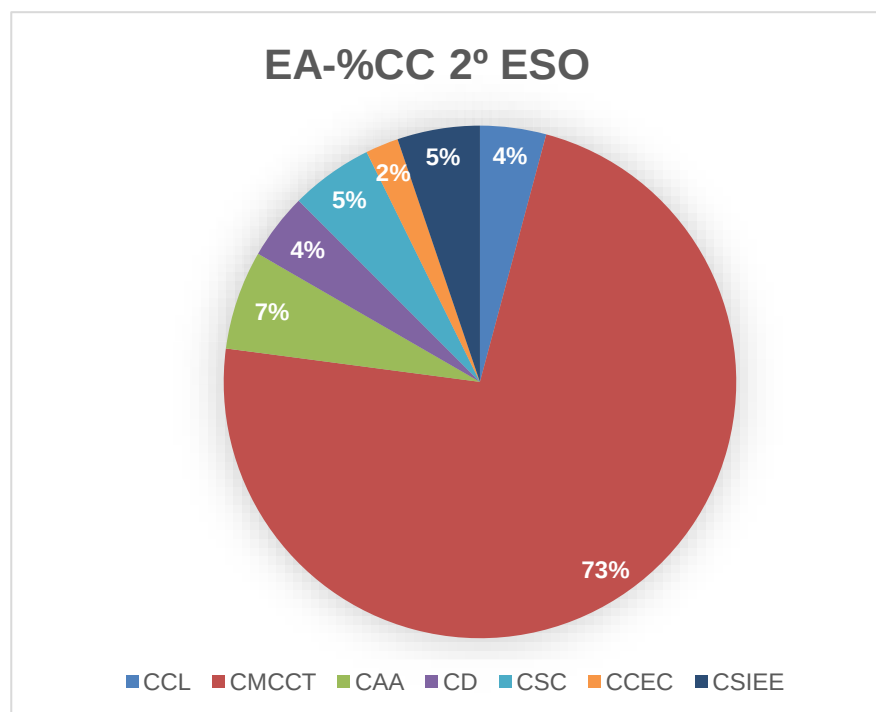
contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
interpretación de gráficas.		▪ MAB4.3.3. Escribir la ecuación correspondiente a la relación lineal entre dos magnitudes, y la representa.	▪ CM CCT	▪ Tema 7
		▪ MAB4.3.4. Estudia situaciones reales sencillas, apoyándose en los recursos tecnológicos, identifica el modelo matemático funcional (lineal o afín) más adecuado para explicarlas, y lleva a cabo las simulaciones y predicciones sobre su comportamiento.	▪ CM CCT	▪ Tema 7
Bloque 5. Estadística y probabilidad				
▪ B5.1. Frecuencias absolutas, relativas y acumuladas. ▪ B5.2. Organización en tablas de datos recogidos en una experiencia. ▪ B5.3. Diagramas de barras y sectores. polígonos de frecuencias; diagramas de caja y	▪ B5.1. Hacer las preguntas adecuadas para conocer las características de interés de una población y recoger, organizar y presentar datos relevantes para responderlas usando métodos estadísticos apropiados y las herramientas adecuadas, organizando los datos en tablas y construyendo	▪ MAB5.1.1. Organizar los datos, obtenidos de una población de variables cualitativas o cuantitativas en las tablas, calcular e interpretar sus frecuencias absolutas, relativas y acumuladas, y los representa gráficamente.	▪ CM CCT	▪ Tema 12

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
bigotes ■ B5.4. Medidas de tendencia central. ■ B5.5. Medidas de dispersión.	gráficas, calculando Los parámetros relevantes, y obteniendo conclusiones razonables a partir de los resultados obtenidos.	■ MAB5.1.2. Calcular la media aritmética, mediana (intervalo mediano), la moda (intervalo modal), el rango y los cuartiles, elegir el más adecuado, y emplearlos para interpretar un conjunto de datos y resolver problemas.	■ CM CCT	■ Tema 12
		■ MAB5.1.3. Interpretar gráficos estadísticos sencillos recogidos en medios de comunicación y otras áreas de la vida cotidiana.	■ CM CCT	■ Tema 12
■ B5.2. Organización en tablas de datos recogidos en una experiencia. ■ B5.3. Diagramas de barras y de sectores. Polígonos de frecuencias, diagramas de caja y bigotes ■ B5.4. Medidas de tendencia	■ B5.2. El uso de herramientas tecnológicas para organizar los datos, generar gráficas estadísticas, calcular los parámetros relevantes y comunicar los resultados obtenidos que respondan a las preguntas formuladas previamente sobre la situación estudiada.	■ MAB5.2.1. Usar la calculadora y herramientas tecnológicas para organizar los datos, generar gráficos estadísticos y cálculo de medidas de tendencia central, el rango y la los cuartiles.	■ CM CCT	■ Tema 12

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
central. ▪ B5.5. Medidas de dispersión: rango y cuartiles, recorrido intercuartílico, la varianza y la desviación típica. ▪ B5.6. El uso de calculadoras y herramientas tecnológicas para el procesamiento de datos, creación e interpretación de gráficos e informes.		▪ MAB5.2.2. Utilizar tecnologías de la información y la comunicación para comunicar información resumida y relevante sobre una variable estadística analizada.	▪ CM CCT	▪ Tema 12
▪ B5.7. fenómenos deterministas y aleatorios. ▪ B5.8. Formulación de conjeturas sobre el comportamiento de fenómenos aleatorios sencillos y diseño de experiencias para su comprobación.	▪ B5.3. Diferenciar los fenómenos determinista de los aleatorios, teniendo en cuenta la posibilidad que ofrecen las matemáticas para analizar y hacer predicciones razonables sobre el comportamiento a partir de regularidades obtenidas de los aleatorios a partir de las regularidades obtenidas al repetir un número	▪ MAB5.3.1. Identifica los experimentos aleatorios y los distingue de los deterministas.	▪ CM CCT	▪ Tema 12
		▪ MAB5.3.2. Calcular la frecuencia relativa de un suceso mediante experimentación.	▪ CM CCT	▪ Tema 12

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
B5.9. Frecuencia relativa de un suceso y su aproximación a la probabilidad mediante la simulación o experimentación.	significativo de veces a experiencia aleatoria, o el cálculo de su probabilidad.	MAB5.3.3. Hacer predicciones acerca de un fenómeno aleatorio a partir del cálculo exacto de su probabilidad o la aproximación de esta mediante la experimentación.	- CM - CCT	Tema 12
- B5.10. Sucesos elementales equiprobables y no equiprobables. - B5.11. espacio muestral en experimentos sencillos. Tablas y diagrama de árbol sencillos. - B5.12. Cálculo de probabilidades mediante la regla de Laplace en experimentos sencillos.	B5.4. Introducir la noción de probabilidad a partir del concepto de frecuencia relativa y como medida de incertidumbre asociada a los fenómenos aleatorios, sea o no posible la experimentación.	MAB5.4.1. Describir experimentos aleatorios sencillos y enumerar todos los posibles resultados, apoyándose en tablas, recuentos o diagramas de árbol sencillo.	- CM - CCT	Tema 12
		MAB5.4.2. Distinguir entre sucesos elementales equiprobables y no equiprobables.	- CM - CCT	Tema 12

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	competencias clave	Unidades didácticas 2º ESO
		MAB5.4.3. Calcular la probabilidad de sucesos asociados a experimentos sencillos mediante la regla de Laplace, y la expresa en forma de fracción y como porcentaje.	- CM - CCT	Tema 12

5. MÍNIMOS EXIGIBLES

2º ESO

- Utilización de estrategias y técnicas en la resolución de problemas tales como el análisis del enunciado, el ensayo y error o la división del problema en partes, y comprobación de la solución obtenida.
- Descripción verbal de procedimientos de resolución de problemas utilizando términos adecuados.
- Confianza en las propias capacidades para afrontar problemas, comprender las relaciones matemáticas y tomar decisiones a partir de ellas.
- Utilización de herramientas tecnológicas para facilitar los cálculos de tipo numérico, algebraico o estadístico, las representaciones funcionales y la comprensión de propiedades geométricas.
- Potencias de números enteros con exponente natural. Operaciones con potencias. Utilización de la notación científica para representar números grandes.
- Cuadrados perfectos. Raíces cuadradas. Estimación y obtención de raíces aproximadas.
- Relaciones entre fracciones, decimales y porcentajes.
- Proporcionalidad directa e inversa. Análisis de tablas. Razón de proporcionalidad.
- Aumentos y disminuciones porcentuales.
- Resolución de problemas relacionados con la vida cotidiana en los que aparezcan relaciones de proporcionalidad directa o inversa.
- El lenguaje algebraico para generalizar propiedades y simbolizar relaciones. Obtención de fórmulas y términos generales basada en la observación de pautas y regularidades.
- Obtención del valor numérico de una expresión algebraica.
- Significado de las ecuaciones y de las soluciones de una ecuación.
- Resolución de ecuaciones de primer grado. Transformación de ecuaciones en otras equivalentes. Interpretación de la solución.
- Utilización de las ecuaciones para la resolución de problemas. Resolución de estos mismos
- Figuras con la misma forma y distinto tamaño. La semejanza. Proporcionalidad de segmentos. Identificación de relaciones de semejanza.
- Ampliación y reducción de figuras. Obtención, cuando sea posible, del factor de escala utilizado. Razón entre las superficies de figuras semejantes.
- Utilización de los teoremas de Tales y Pitágoras para obtener medidas y comprobar relaciones entre figuras.
- Poliedros y cuerpos de revolución. Desarrollos planos y elementos característicos. Clasificación atendiendo a distintos criterios. Utilización de propiedades, regularidades y relaciones para resolver problemas del mundo físico.
- Volúmenes de cuerpos geométricos. Resolución de problemas que impliquen la estimación y el cálculo de longitudes, superficies y volúmenes.
- Utilización de procedimientos tales como la composición, descomposición, intersección, truncamiento, dualidad, movimiento, deformación o desarrollo de poliedros para analizarlos u obtener otros.
- Aportaciones del estudio gráfico al análisis de una situación: crecimiento y decrecimiento. Continuidad y discontinuidad. Cortes con los ejes. Máximos y mínimos relativos.
- Obtención de la relación entre dos magnitudes directa o inversamente proporcionales a partir del análisis de su tabla de valores y de su gráfica. Interpretación de la constante de proporcionalidad. Aplicación a situaciones reales sencillas.
- Representación gráfica de una situación que viene dada a partir de una tabla de valores, de un enunciado o de una expresión algebraica sencilla.

- Interpretación de las gráficas como relación entre dos magnitudes. Observación y experimentación en casos prácticos.
- Diferentes formas de recogida de información. Organización de los datos en tablas. Frecuencias absolutas y relativas, ordinarias y acumuladas. Diagramas estadísticos. Análisis de los aspectos más destacables de los gráficos.
- Medidas de centralización: media, mediana y moda. Significado, estimación y cálculo. Utilización de las propiedades de la media para resolver problemas. Utilización de la media, la mediana y la moda para realizar comparaciones y valoraciones

6. TEMPORALIZACIÓN.

Las actividades asociadas al proceso de enseñanza y aprendizaje de los contenidos y competencias definidos en los apartados anteriores se planifican y se ordenan según la secuencia siguiente:

1. consolidación de los conocimientos adquiridos con anterioridad,
2. explicación, estudio y prácticas sobre los nuevos conceptos,
3. evaluación del nivel de aprendizaje logrado.

2º ESO:

1º Trimestre:	2º Trimestre	3º Trimestre
-Consolidación de los conocimientos adquiridos en años anteriores. -Unidades 1,2,3,4	-Consolidación de los conocimientos adquiridos en las unidades. -Unidades 5,6, 7,8	-Consolidación de los conocimientos adquiridos en la unidad. -Unidades 9,10,11,12

7.- EVALUACIÓN

Criterios de cualificación

Nº	ASPECTOS	ELEMENTOS	VALORACIÓN
1	Grado de aprendizaje	- Pruebas escritas - Control de cálculo por trimestre para recordar los conceptos adquiridos anteriormente. (1º y 2º trimestre)	-Se valorará en un 80% -Se valorará en un 10%
2	Trabajo diario y participación en el aula	- Realización y comprensión del trabajo diario. - Cuaderno de trabajo - Participación activa en el aula (juegos, experiencias, salidas a la pizarra,.....) - Proceso creativo - Esfuerzo personal y afán de superación - Trabajo cooperativo	Se valorará en un 10% en el primer y segundo trimestre. En el tercer trimestre se valorará con un 20%

- El alumno que suspenda alguna de las evaluaciones trimestrales tendrá una recuperación al inicio de la siguiente evaluación.

- Prueba de evaluación global de junio: 100%, **excepto aquellos alumnos que tengan la materia aprobada por evaluaciones que estarán exentos de realizar dicha prueba. Para los cuales la nota final de junio será una media de las tres evaluaciones.**

	CCL	CSC	CSIEE	CAA	CMCCT	CCEC	CD
PESO COMPETENCIAL 1º ESO	4%	5%	5%	6%	74%	2%	4%
PESO COMPETENCIAL 2º ESO	4%	5%	5%	7%	73%	2%	4%

8.- PROCEDIMIENTOS PARA LA REALIZACIÓN DE LA EVALUACIÓN INICIAL

En el mes de septiembre se iniciará con la observación directa a lo largo de las primeras semanas del trabajo del alumnado en el aula y la salida a la pizarra para poder ver su grado de desarrollo en la materia.

Este curso además se hará una evaluación inicial escrita, para poder así comprobar el estado del alumnado con respecto a la materia.

9.- ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN Y EVALUACIÓN DE LAS MATERIAS PENDIENTES

El Departamento de Matemáticas, de acuerdo con la legislación vigente, establece las normas a seguir para la evaluación del alumnado con la materia de Matemáticas pendiente, habida cuenta, en lo tocante a los criterios de evaluación y a los mínimos exigibles, lo establecido en la programación del curso correspondiente.

Durante el mes de octubre se le dará al alumnado la siguiente información sobre el procedimiento a seguir para recuperar la materia pendiente:

La recuperación de Matemáticas podrá realizarse en dos partes:

- La prueba de evaluación correspondiente a la 1ª parte tendrá lugar en la segunda quincena de enero.
- La prueba de evaluación de la segunda parte se hará en la primera quincena del mes de abril.

Antes de la realización de estas pruebas, los alumnos tendrán que entregar, debidamente realizadas, una serie de actividades relacionadas con los contenidos establecidos para cada parte. La entrega de estas actividades debidamente realizadas, es imprescindible para poder hacer la recuperación en dos bloques y será tomada en cuenta en la evaluación final.

La valoración del trabajo podrá llegar hasta los 2 puntos y la del examen hasta 8.

En caso de no superar el primer examen ya no tendrá el alumno derecho a realizar la segunda parte de la materia, teniendo que realizar el examen global de todo en el mes de Junio.

En el caso de no ser presentadas estas tareas, los alumnos realizarán una única prueba de evaluación en el mes de junio (no teniendo derecho a la realización de examen parcial), en la que se incluirán todos los contenidos.

10.- MEDIDAS DE ATENCIÓN A LA DIVERSIDAD

El hecho diferencial que caracteriza la especie humana es una realidad que condiciona todo proceso de enseñanza-aprendizaje. En efecto, los alumnos y alumnas son diferentes en su ritmo de trabajo, estilo de aprendizaje, conocimientos previos, experiencias etc. Y todo esto sitúa a los adolescentes en la necesidad de educarse en y para la diversidad.

La expresión "atención a la diversidad" no hace referencia a un determinado tipo de alumnos (alumnos o alumnas problemáticos, con deficiencias físicas, psíquicas o sensoriales) sino a todos los escolarizados en cada clase del centro educativo. Esto supone que la respuesta a la diversidad de los alumnos debe garantizarse desde el mismo proceso de planificación educativa. Y de ahí que la atención a la diversidad se articula en todos los niveles: centro, grupo de alumnos, y alumnos o alumnas concretos. Para atender la diversidad, se dispone de dos tipos de medidas: ordinarias o habituales y específicas o extraordinarias.

Las medidas específicas o extraordinarias son una parte importante de la atención a la diversidad, pero deben tener un carácter subsidiario. Las primeras y más importantes estrategias para la atención a la diversidad se adoptarán en el marco de cada centro y de cada aula concreta.

Medidas de atención a la diversidad:

- **Ordinarias:**
 - a) La adaptación del currículo de la ESO,
 - b) el refuerzo educativo en el aula,
 - c) exámenes adaptados a las capacidades del alumnado,
 - e) exención del francés para ciertos alumnos de 1º y de 2º de la ESO.
- **Específicas:**
 - a) Las adaptaciones curriculares
 - b) Refuerzo educativo en los exámenes y enseñanza combinada

11.- METODOLOGÍA

La organización del proceso de enseñanza supone, por parte del equipo docente, reflexiones conducentes a definir cosas como el ambiente físico (espacios, materiales y tiempos), los criterios de selección y utilización de los recursos didácticos, los criterios para determinar los agrupamientos de los alumnos, etc..

Los principios de la metodología educativa se pueden resumir en los siguientes aspectos:

1. partir del nivel de desarrollo del alumnado,
2. asegurar la construcción de aprendizajes significativos,
3. hacer que el alumnado construya aprendizajes significativos por sí mismo,
4. hacer que el alumnado modifique progresivamente sus esquemas de conocimiento,
5. incrementar la actividad manipulativa y mental del alumnado.

Todos estos principios giran en torno a una regla básica: la necesidad de que los alumnos realicen aprendizajes significativos y funcionales; lo cual supone asumir las condiciones siguientes:

- El proceso de enseñanza-aprendizaje debe conectar con las necesidades, intereses, capacidades y experiencias de la vida cotidiana de los alumnos. En este sentido, la información que recibe el alumno ha de ser lógica, comprensible y útil.
- Deben potenciarse las relaciones entre los aprendizajes previos y los nuevos.

- Los alumnos deben tener una actitud favorable para aprender significativamente; han de estar motivados para relacionar los contenidos nuevos con aquellos que adquirieron previamente.
- Las interacciones profesorado-alumnado y alumnos-alumnos facilitan la construcción de aprendizajes significativos. Al mismo tiempo, favorecen los procesos de socialización entre los alumnos.
- Es importante que los contenidos escolares se agrupen en torno a núcleos de interés para el alumnado y que se aborden en contextos de colaboración y desde ópticas con marcado carácter interdisciplinar.

La adquisición de los conceptos se hará de forma intuitiva adquiriendo rigor matemático a medida que el alumnado avanza. Al mismo tiempo, se deberán trabajar destrezas numéricas básicas y el desarrollo de competencias geométricas, así como estrategias personales que les permitan enfrentarse a las diversas situaciones problemáticas de la vida diaria.

Debemos conseguir también que los alumnos sepan expresarse oral, escrita y gráficamente con un vocabulario específico de términos y notaciones matemáticas; y que la resolución de problemas sea contemplada como una práctica habitual integrada en el día a día del aprendizaje de las matemáticas.

12.- MATERIAS Y RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAN A UTILIZAR

Los recursos y materiales didácticos constituyen herramientas fundamentales para el desarrollo y el enriquecimiento del proceso de enseñanza-aprendizaje de los alumnos, por lo que, a la hora de enfrentarse a la impartición de una clase, es fundamental que los docentes que los vayan a utilizar los elijan adecuadamente de entre los muchos que existen; desde los que proporciona la propia Administración o pueden adquirirse en el mercado hasta los que los propios docentes, con su experiencia, puedan elaborar.

La lista de los materiales y recursos más importantes sería:

- Calculadora
- Material audiovisual:
 - o grabaciones audio y vídeo.
 - o imagen móvil: vídeo, cine.
- Material informático, que, gracias al ordenador y a Internet, ocupan un lugar destacado entre los recursos didácticos. Siempre y cuando se use planificada y adecuadamente, la informática es una herramienta clave en el proceso de enseñanza y aprendizaje.
 - o PC, Internet, tablets..
 - o Programas diseñados para el aprendizaje, con pruebas de dificultad progresiva y puesta en juego de diferentes destrezas.
 - o Pantalla digital que permite proyectar imágenes, esquemas o resúmenes de aquello que queremos explicar.
- Charlas o conferencias a cargo de personas expertas en la materia de que se trate, del centro o de fuera de él.
- En 2º de la ESO se utilizarán los ordenadores suministrados por Educación debido a la continuación del centro en el proyecto E-dixgal.
- Material impreso:
 - o libros de texto,
 - o libros de consulta, que los docentes pueden facilitar o que haya en la biblioteca para su consulta por el alumnado,
 - o prensa, que puede constituir un recurso didáctico muy importante, ya que muestra la realidad del mundo y los problemas a los que nos enfrentamos.

13. INDICADORES DE LOGRO PARA EVALUAR EL PROCESO DE ENSEÑANZA Y LA PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPUESTAS DE MEJORA
1. Realiza la evaluación inicial al principio de curso para ajustar la programación al nivel de los estudiantes.		
2. Revisa, con frecuencia, los trabajos propuestos en el aula y fuera de ella.		
3. Proporciona la información necesaria sobre la resolución de las tareas y cómo puede mejorarlas.		
4. Corrige y explica de forma habitual los trabajos y las actividades de los alumnos y las alumnas, y da pautas para la mejora de sus aprendizajes.		
5. Utiliza suficientes criterios de evaluación que atiendan de manera equilibrada la evaluación de los diferentes contenidos.		
6. Propone nuevas actividades que faciliten la adquisición de objetivos cuando estos no han sido alcanzados suficientemente.		
7. Propone nuevas actividades de mayor nivel cuando los objetivos han sido alcanzados con suficiencia.		
8. Utiliza diferentes técnicas de evaluación en función de los contenidos, el nivel de los estudiantes, etc.		
9. Emplea diferentes medios para informar de los resultados a los estudiantes y a los padres.		

14. ELEMENTOS TRANSVERSALES

A lo largo de este documento queda clara la transversalidad del proceso educativo, tanto en los objetivos establecidos como en las competencias básicas relacionadas con los contenidos definidos, pues se debe entender que el fomento de la lectura, el impulso de la expresión oral y escrita, las tecnologías de la información y la comunicación y la educación en valores son rasgos de la enseñanza-aprendizaje multidisciplinar e integrada a cuyo impulso debemos y queremos contribuir al mismo tiempo que se enseñan las Matemáticas.

15.- CONTRIBUCIÓN A LOS DISTINTOS PLANES

PROYECTO LECTOR: La Ley de Educación, en referencia a la Educación Secundaria Obligatoria, prescribe que, en la práctica docente de todas las áreas o materias, se dedique un tiempo a la lectura. Con todo, la realidad actual no ayuda a educar en el placer de la lectura pues lo que hoy predomina es la imagen y el interés por lo inmediato, y los alumnos están habituados a obtener información a través de formatos multimedia que no precisan de una gran atención.

Teniendo esto en cuenta, y que en contra de lo que generalmente se cree las matemáticas y el lenguaje y la literatura están muy interrelacionadas, pues las matemáticas ayudan a los alumnos a construir habilidades lingüísticas y el lenguaje sustenta el aprendizaje de las matemáticas, el Departamento de Matemáticas se propone el fomento de la lectura con los objetivos siguientes:

- Mostrar a los alumnos que las Matemáticas forman parte de nuestra vida y nuestro entorno (en la naturaleza y en las creaciones del hombre: arquitectura, ingeniería ...).
- Convencer a los alumnos de que las Matemáticas además de ser útiles son divertidas (historia y anécdotas de matemáticos, relación de la música con las matemáticas ...).
- Acercar los alumnos al universo matemático a través de libros de ficción centrados en conceptos matemáticos.

Para el logro de estos objetivos, las acciones a realizar, siempre en coordinación con el Departamento de Lengua, serán las siguientes:

- Aprovechar los ejercicios de matemáticas propuestos en cada momento para, a través de la lectura atenta, interpretar y comprender correctamente los enunciados.
- Practicar la lectura atenta y consciente de los textos que se presenten (prensa, anuncios, gráficos, cuadros, tablas, mapas, diagramas, ...) para identificar e interpretar los elementos matemáticos que contienen.
- Promover la lectura de distintos tipos de libros relacionados con las matemáticas: juegos, cuentos, novelas, históricos,

PLAN TIC:

Debemos considerar las TIC (Tecnologías de Informática y de la Comunicación) como una herramienta fundamental a la hora de practicar lo que podríamos llamar “Trabajo Autónomo”, motor de un aprendizaje duradero y permanente, que provoca la utilización de habilidades cognitivas y la autonomía de los alumnos. El tratamiento de la información implica ser una persona autónoma, eficaz, responsable, crítica y reflexiva al seleccionar, tratar y emplear la información disponible, contrastándola cuando es preciso.

En la etapa de aprendizaje correspondiente a 1º y 2º de la E.S.O., el empleo de las TIC en el estudio se centrará básicamente en:

- uso de la calculadora como herramienta que facilita los cálculos mecánicos (operaciones con números decimales, potencias y raíces, porcentajes ...),

- utilización de programas informáticos diseñados para el aprendizaje, con pruebas de dificultad progresiva y puesta en juego de diferentes destrezas,
 - búsquedas controladas y pertinentes de información en la Web para la realización posterior de actividades previamente diseñadas.
 - **PLAN DE CONVIVENCIA:** Aprender a convivir con los demás a respetarse es la finalidad esencial de la educación.
 - Crear un ambiente de confianza para que los niños sean capaces de preguntar dudas sin temor a sentirse rechazado.
 - Reducir al mínimo las conductas que perturban el clima de clase para favorecer un buen ambiente en el aula.
 - Intentar que gocen con el trabajo diario, valorando las oportunidades que la vida les ofrece y la aplicación de las matemáticas
 - Potenciar la integración y la participación de todo el alumnado.
- PROYECTO LINGÜÍSTICO:** La materia debe contribuir al desarrollo de la competencia lingüística fomentando el conocimiento tanto del gallego como del castellano

16.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS Y EXTRAESCOLARES

Serán actividades que refuercen los contenidos dados en clase para alcanzar los objetivos marcados en la programación.

Entre las actividades complementarias y extraescolares estarán:

- La participación en diversos certámenes y campañas organizadas por entidades públicas y privadas.
- La visita al centro de autores literarios.
- El día del Libro
- El día de las Matemáticas
- El día del correo
-

17.- PROCEDIMIENTO PARA EVALUAR LA PROPIA PROGRAMACIÓN

Al finalizar cada trimestre se realizará una evaluación de la propia programación didáctica para poder establecer herramientas de mejora para los trimestres siguientes. En dicha evaluación trimestral se evaluarán los puntos que aparecen en la tabla siguiente.

ASPECTOS EVALUAR	A	A DESTACAR...	A MEJORAR...	PROPUESTAS DE MEJORA PERSONAL
---------------------	---	---------------	--------------	-------------------------------------

Temporalización de las unidades didácticas				
Desarrollo de los objetivos didácticos				

Manejo de los contenidos de la unidad			
Realización de tareas			
Estrategias metodológicas seleccionadas			
Recursos			
Claridad en los criterios de evaluación			
Uso de diversas herramientas de evaluación			
Atención a la diversidad			

2º E.S.O					
CD. CENTRO		Centro	Virxe Milagrosa	Concello	Bueu
Departamento	Artística/ Música				

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA ASIGNATURA DE MÚSICA 2º E.S.O	
Índice	Páxina
Introducción e contextualización	2
Criterios de avaliación, Contidos, Obxetivos, Actividades, Metodoloxía e Temporalización	4
Criterios de avaliación, Estándares de aprendizaxe, Competencias clave, instrumentos de avaliación e Criterios de corrección.	10
Procedementos de avaliación.	16
Criterios de cualificación.	19
Criterios de cualificación nunha ensinanza non presencial.	21
Criterios de cualificación nunha ensinanza semipresencial.	22
Procedementos para a realización da avaliación inicial.	23
Medidas de atención a diversidade.	23
Programación da educación en valores.	26
Accións de contribución ao plan tic.	27
Accións de contribución ao plan de convivencia.	31
Accións de contribución ao plan lector.	31
Actividades complementarias e extraescolares.	33
Mínimos esixibles e Actividades de reforzamento/recuperación.	34
Programas específicos personalizados para o alumnado repetidor.	34
Plans de traballo para superación de materias pendentes.	35
Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación das materias pendentes.	35
Metodoloxía didáctica.	36
Metodoloxía telemática.	36
Materiais e recursos didácticos incluídos no libro de texto.	37
Procedementos para avaliar a propia programación.	38

Introducción e contextualización

A música, como ben cultural e como linguaxe e medio de comunicación non verbal, constitúe un elemento con gran valor na vida das persoas; ademais, favorece o seu desenvolvemento integral, intervéñ na súa formación emocional e intelectual, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, e contribúe ao afianzamento dunha postura aberta, reflexiva e crítica no alumnado.

Na actualidade, a música constitúe un dos principais referentes de identificación da mocidade. Co desenvolvemento tecnolóxico multiplicáronse as canles de acceso ás cada vez máis numerosas fontes de cultura musical, así como aos seus diversos xeitos de creación e interpretación, a través de vehículos que forman parte da súa vida cotiá, como internet, os dispositivos móbiles, os reprodutores de son e os videoxogos. Ademais, fomenta o desenvolvemento da percepción, a sensibilidade estética, a expresión creativa e a reflexión crítica.

A materia de Música contribúe ao desenvolvemento de valores como o esforzo, a constancia, a disciplina, a toma de decisións, a autonomía, o compromiso, a asunción de responsabilidades e o espírito emprendedor, innovador e crítico, que contribúen ao desenvolvemento integral da persoa. A práctica musical mellora a memoria, a concentración, a atención, a psicomotricidade, o control das emocións, a autoestima, as habilidades para enfrontarse a un público ou a capacidade para traballar en grupo. A música potencia o desenvolvemento de capacidades como a comunicación oral e escrita, o pensamento matemático ou o coñecemento tecnolóxico e científico, que axudan á adquisición das competencias, ademais de procurar un ensino integral e axudar na maduración do alumnado novo.

Transcendendo estes valores estéticos, propios da competencia de conciencia e expresións culturais, o alumnado aprenderá actitudes de cooperación e traballo en equipo ao formar parte de diversas agrupacións nas que cadaquén asumirá diferentes papeis para poder interpretar música en conxunto. Por outra parte, é interesante fomentar actitudes emprendedoras que acheguen o alumnado ás diferentes profesións no ámbito musical e non musical.

Esta materia fomenta as actividades colaborativas ao integrar os/as estudantes nun grupo, fomentando o intercambio de ideas, o respecto entre iguais, a integración, a creatividade, o coñecemento doutros contextos e o desenvolvemento da intelixencia emocional.

O estudo desta materia parte dos coñecementos previos adquiridos polo alumnado na educación primaria e do seu desenvolvemento evolutivo, aprofundando con elementos que, dado o seu nivel de abstracción, deben abordarse neste momento de desenvolvemento do alumnado.

Entre outros, é obxectivo desta materia dotar os alumnos e as alumnas dun vocabulario que permita a descrición de fenómenos musicais, unha comprensión da linguaxe musical como medio de expresión artística, unha sensibilidade cara á expresión musical e o entendemento da música como un fenómeno imbricado na

historia e na sociedade. Tamén se lle outorga un papel importante á análise das obras musicais, entendendo que se pode levar a cabo en distintos niveis de profundidade.

Os elementos do currículo básico organizáronse en catro bloques, moi relacionados entre si, que comparten múltiples elementos: "Interpretación e creación" integra a expresión instrumental, vocal e corporal coa improvisación e a composición musical, o que permitirá ao alumnado participar da música dunha forma activa; "Escoita" pretende crear a primeira actitude fundamental cara a esta arte e dotar o alumnado das ferramentas básicas para gozar dela a través da audición e a comprensión do feito musical; "Contextos musicais e culturais" relaciona a música coa cultura e a historia, dá a coñecer o valor do patrimonio musical español e galego, e ensina a identificar o estilo e as características distintivas da música que delimitan cada período histórico básico; e finalmente, "Música e tecnoloxías" pretende abranguer o coñecemento e a práctica da interacción entre música e novas tecnoloxías. Estes aspectos teñen especial importancia debido á proximidade que as tecnoloxías teñen na vida cotiá do alumnado, polo que se pretende xerar unha vinculación entre a linguaxe tecnolóxica que utiliza habitualmente e a música dentro da aula.

Xa como remate, vese necesario resaltar a importancia do uso dunha metodoloxía adecuada a este enfoque curricular, que posibilite que o alumnado sexa protagonista da súa propia aprendizaxe, traballando de xeito colaborativo, onde a práctica e a vivencia do feito musical sexa real e relevante para o alumnado, para a comunidade educativa e para o contorno social.

Craterios de avaliación	Contidos	Obxetivos	Actividades	Temporalización	C. C
BLOQUE 1. INTERPRETACIÓN E CREACIÓN					
1. Recoñecer os parámetros do son e os elementos básicos do linguaxe musical, usando un linguaxe técnico apropiado.	1. O son, os parámetros do son e a súa representación gráfica.	• G	1.Realizar exercicios de colocación de notas no pentagrama.	1 Sesión	• CPAA
2. Distinguir e usar os elementos da representación gráfica da música.	2. Profundización no coñecemento do linguaxe musical e na súa práctica.	• G	2.Completar compases con figuras e silencios.	1 sesión	• CMCT
3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalasmáis sinxelas e os ritmos máis común.	• ritmo. • A melodía. • A harmonía. • A textura. • Procedementos compositivos. • Formas.		3.Completar textos coas palabras axeitadas sobre as calidades do son.	1 sesión	• CCL
4. Analizar e comprender o concepto de textura e recoñecer, a través da audición e da lectura de partituras, os diferentes tipos de textura.	3. Lectura e escritura musical como apoio para a interpretación e a creación.	• E	4.Relacionar os termos referentes a os matices co seu significado.	1 Sesión	• CCL
5.Mostrar interese polo desenvolvemento das capacidades e	4.A voz, a palabra, os instrumentos e o corpo como medios de expresión musical.	• C	5. Escoita de pezas a distintas voces.	1 Sesión	• CEC
	5.Interpretación dun repertorio de pezas vocais, instrumentais e de danzas de diferentes xéneros,	• K	6. Lectura de partituras.	1 Sesión	• CPAA
		• M	7. Compoñer pequenas liñas melódicas.	2 Sesión	• CPAA
			8. Representación de coreografías en grupo.	2 Sesións	• CEC
			9. Escoita de pezas con distintos ritmos e tratar de sentir e expresar o ritmo de cada unha das	1 Sesión	• CEC

habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rixen a interpretación en grupo. 6. Demostrar interés polas actividades de composición e improvisación e mostrar respecto polas creación dos compañeiros. 7. Esplorar as posibilidades de distintas fontes e obxectos sonoros.	estilos e culturas. 6. Interpretación dun repertorio de pezas vocais, instrumentais e de danzas do patrimonio español. 7. A interpretación individual e en grupo. 8. Interpretación vocal, instrumental e corporal: individual e en grupo, libre e dirixida.	• M • F • N • A • P • F	pezas. 10. Realización de exercicios de control da respiración para acadar unha mellor relaxación. 11. escoita de distintos estilos de música, fomentando o respecto por cada unha delas aínda que non sexan do seu gusto musical. 12. escoitar as pezas realizadas polos compañeiros. 13. Busqueda e escoita en youtube de pezas compostas para distintos grupos instrumentais. 14. Preparación do hino da alegría de Beethoven a varias voces. 15. Búsqueda de partituras en internet de distintos estilos comparando as melodías e os ritmos. 16. escoitar os distintos obxectos que teñamos	1 sesión 1 Sesión 2 sesións 2 sesión 2 Sesións 2 Sesións 1 sesión	• CSC • CEC • CSC • CD • CPCA • CD • CMTc
--	--	--	---	---	---

[illegible]

e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación e variación) dunha obra musical interpretada en vivo ou gravada. 6. Identificar situacións do ámbito cotiá nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizando as súas causas e propoñendo solucións.		- E - F	inquietude tristeza... 5. Investigar sobre os efectos da contaminación acústica.	1 Sesión	CSC
Bloque 3. Contextos musicais e culturais					
1. Realizar exercicios que reflictan a relación da música con outras disciplinas. 2. Demostrar interese por	1. Manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical occidental e de outras culturas.	- A - G - B	1. Preparación dunha danza. 2. Relacionar contidos musicais coas distintas épocas as que	3 sesións 1 sesión	CCEC CCL

coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, e por ampliar e diversificar as propias preferencias musicais, adoptando unha actitude aberta e respectuosa. 3. Relacionar as cuestións técnicas aprendidas coas características das épocas da historia musical. 4. Valorar a asimilación e empregar algúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de emitir xuízos de valor ou falar de música. 5. Amosar interese e actitude crítica pola música, os concertos en vivo e as propostas musicais, valorando os seus elementos creativos e innovadores ao longo da historia.	2. Manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical español. 3. Recoñecemento da pluralidade de estilos na música actual. 4. A presenza da música nas diferentes manifestacións artísticas: danza, teatro, cine, literatura...	• J • K • L	pertencen. 3. Búsqueda de inf. Sobre as distintas danzas existentes no territorio nacional, en pequeno grupo e presentación dos contidos en formato informático. 4. Expoñer ante os compañeiros e de forma individual a información antes buscada. 5. Poñer en valor as cousas que teñen en común ditas danzas e as que as diferencian. 6. Crear un mapa de España onde se poida apreciar de forma visual as distintas danzas por Comunidades Autónomas. 7. Relacionar os distintos termos vistos ata o momento coas súas definicións.	3 sesións 2 sesións 1 sesión 1 sesións 1 sesión	CD CPAA CSC CEC CPAA CCL
Bloque 4. Música e tecnoloxías					

1. Utilizar con autonomía os recursos tecnolóxicos dispoñibles, demostrando un coñecemento básico das técnicas e dos procedementos necesarios para gravar, reproducir, crear interpretar música e realizarsinxelas producións audio visuais. 2. Utilizar de maneira funcional os recursos informáticos dispoñibles para a aprendizaxe e a indagación do feito musical.	1. Tecnoloxías da inf. E da comunicación e outros dispositivos electrónicos nos procesos de creación, grabación, reprodución e interpretación musical. 2. Coñecemento e comprensión do feito musical a traves das novas tecnoloxías. 3. Investigación musical e novas tecnoloxías. 4. Recursos para a conservación e difusión das creacións musicais. Rexistro das composicións propias, usando distintas formas de notación e diferentes técnicas de grabación. 5. Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión das creacións musicais propias e alleas.	• Ñ • P • N • O	1.Realizar unha pequena melodía en Encore, sibelius ou finale. 2.Realizar a grabación dun concerto realizado na localidade. 3. Creación dun arquivo persoal, dándolle a posibilidade de que eles escollan o formato de almacenaxe... dropbox, porto U.S.B, CD, DVD...	3 sesións 2 sesións 1 sesión	CD CMCT CPAA SIE
--	--	--	--	--	--

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Interpretación e creación			
n ñ m	B1.1. Parámetros do son. Elementos básicos da linguaxe musical	B1.1. Recoñecer os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada e aplicándoos a través da lectura ou a audición e a interpretación de pequenas obras ou fragmentos musicais.	MUB1.1.1. Recoñece os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada.	CCEC CCL
	B1.2. Características da voz e da palabra como medios de expresión musical. Habilidades técnicas e interpretativas, exploración e descuberta das posibilidades da voz como medio de expresión musical.		MUB1.1.2. Recoñece e aplica os ritmos e os compases a través da lectura ou a audición de pequenas obras ou fragmentos musicais.	CMCCT CCEC
	B1.3. Instrumentos e corpo como medios de expresión musical: características		MUB1.1.3. Identifica e transcribe ditados de patróns rítmicos e melódicos con formulacións sinxelas en estruturas binarias, ternarias e cuaternarias.	CMCCT CCEC

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	xenéricas e formais. B1.4. Agrupacións vocais e instrumentais na música de diferentes xéneros, estilos e culturas. Interpretación individual e en grupo. B1.5. Práctica da relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación. B1.6. Fomento da sensibilidade estética, desenvolvida a través da comprensión e a interiorización da música.			
n	B1.7. Grafas e outras formas de notación musical, convencionais e propias, empregadas como expresión musical.	B1.2. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).	MUB1.2.1. Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).	CCEC
n g	B1.8. Exploración das posibilidades de diversas fontes sonoras e práctica de habilidades técnicas para a interpretación. B1.9. Experimentación e práctica das técnicas do movemento e da danza, expresión dos contidos musicais a través do corpo e do movemento, e a interpretación dun repertorio variado de	B1.3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.	MUB1.3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.	CAA CCEC
			MUB1.3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas instrumentais e coreografías.	CAA CCEC

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	danzas.			
a b d	B1.10. Práctica das pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e aos/ás demais intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto. B1.11. Aceptación e cumprimento das normas que rexen a interpretación en grupo e a achega das ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común. B1.12. Aceptación e predisposición para mellorar as capacidades técnicas e interpretativas propias, e respecto ante outras formas de expresión.	B1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e achegando ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.	MUB1.4.1. Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos.	CAA CCEC
			MUB1.4.2. Canta pezas vocais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz.	CCEC
			MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación.	CCEC
			MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel.	CCEC
			MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.	CAA CCEC
a n	B1.13. Improvisación, elaboración de arranxos e composición como recursos para a creación musical en todas as súas vertentes; elaboración de arranxos de cancións e pezas instrumentais, con acompañamentos sinxelos e selección de distintos tipos de organización musical.	B1.5. Amosar interese polas actividades de composición e improvisación, e respecto polas creacións dos seus compañeiros e das súas compañeiras.	MUB1.5.1. Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas.	CAA CCEC
			MUB1.5.2. Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades, e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras.	CSIEE

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	B1.14. Composición individual ou en grupo de cancións e pezas instrumentais para distintas agrupacións, a partir da combinación de elementos e recursos presentados no contexto das actividades que se realizan na aula.			
g n d ñ	B1.15. Práctica de pezas musicais aprendidas a través da memorización e da lectura de partituras. B1.16. Sonorización de representacións dramáticas, actividades de expresión corporal, e danza e imaxes fixas e en movemento na realización de producións audiovisuais.	B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en común.	MUB1.6.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	CCEC
			MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.	CCEC
			MUB1.6.3. Amosa apertura e respecto cara ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras.	CSC
			MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.	CSC
			MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa.	CSIEE
	Bloque 2. Escoita			

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
n ñ	B2.1. Utilización dos recursos necesarios para a comprensión da música escoitada. B2.2. Identificación dos elementos da música e das súas características na audición e na análise de obras musicais. B2.3. Clasificación e discriminación auditiva dos tipos de voces e instrumentos, e das agrupacións vocais e instrumentais.	B2.1. Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións.	MUB2.1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces.	CCEC
			MUB2.1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais.	CCEC
n	B2.4. Elementos que interveñen na construción dunha obra musical: melodía, ritmo, harmonía, timbre, textura, forma, tempo, dinámica, etc.	B2.2. Seguir distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais da aula como apoio ás tarefas de audición.	MUB2.2.1. Sigue partituras como apoio á audición.	CCEC
b a	B2.5. Interese por desenvolver hábitos positivos e de respecto ás demais persoas durante a escoita.	B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións.	MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.	CSC
h n	B2.6. Audición, análise elemental e apreciación crítica de obras vocais e instrumentais de distintos estilos, xéneros, tendencias e culturas musicais, incluíndo as interpretacións e	B2.4. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada en vivo ou gravada.	MUB2.4.1. Describe os elementos das obras musicais propostas.	CCL CCEC
			MUB2.4.2. Utiliza de xeito guiado recursos como apoio á análise musical.	CCEC
			MUB2.4.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións	CCL

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	composicións realizadas na aula. Investigación de músicas de distintas características para ampliar as propias preferencias musicais.		musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade.	
e f m	B2.7. Sensibilización e actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música e a contaminación sonora.	B2.5. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propor solucións.	MUB2.5.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música.	CSC
			MUB2.5.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica.	CSIEE CD
	Bloque 3. Contextos musicais e culturais			
m n	B3.1. A música ao servizo doutras linguaxes: corporal, teatral, cinematográfica, radiofónica ou publicitaria. B3.2. Análise da música empregada en diferentes tipos de espectáculos e producións audiovisuais.	B3.1. Realizar exercicios que reflectan a relación da música con outras disciplinas.	MUB3.1.1. Recoñece, crea e interpreta distintas manifestacións da danza.	CCEC
			MUB3.1.2. Distingue as diversas funcións que cumpre a música na nosa sociedade.	CCEC
l n	B3.3. Pluralidade de estilos na música actual: características culturais, artísticas e formais.	B3.2. Demostrar interese polas músicas de distintas características, épocas e culturas, e por ampliar e diversificar as propias preferencias musicais, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.	MUB3.2.1. Amosa interese por coñecer os xéneros musicais e as súas funcións expresivas, gozando deles como oínte con capacidade selectiva.	CCEC
l n ñ	B3.4. Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión das creacións musicais propias e alleas. B3.5. Utilización de diversas fontes de	B3.3. Apreciar a importancia do patrimonio cultural musical español e galego, e comprender o valor de conservalo e transmitilo.	MUB3.3.1. Valora e respecta a importancia do patrimonio musical español e galego	CCEC

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	información para indagar sobre instrumentos, compositores/as, concertos e producións musicais en vivo e gravadas, tanto do patrimonio galego como da música occidental en xeral e doutras culturas.			
			MUB3.3.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.	CCEC
			MUB3.3.3. Coñece e describe os instrumentos tradicionais españois e galegos.	CCEC
			MUB3.3.4. Contribúe á conservación, a recuperación e a transmisión do patrimonio musical galego, colaborando na recollida, na gravación e na transcripción de pezas.	CCEC CSIEE
h e	B3.6. Recollida de información, valoración e exposición do feito musical e as súas opinións.	B3.4. Valorar a asimilación e o emprego dalgúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de emitir xuízos de valor ou "falar de música".	MUB3.4.1. Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais	CCL
			MUB3.4.2. Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.	CCL
e n l	B3.7. Música actual: novas tendencias; concertos en directo.	B3.5. Amosar interese e actitude crítica pola música actual, os musicais, os concertos en vivo e as novas propostas musicais, valorando os seus elementos creativos e innovadores.	MUB3.5.1. Utiliza diversas fontes de información de xeito guiado para indagar sobre novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc., e realiza unha revisión crítica desas producións.	CD
			MUB3.5.2. Interésase por ampliar e	CAA

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			diversificar as preferencias musicais propias.	
	Bloque 4. Música e tecnoloxías			
e n	B4.1. Utilización de dispositivos electrónicos, recursos da internet e software musical de distintas características para o adestramento auditivo, a escoita, a interpretación e a creación musical. B4.2. Aplicación de técnicas de gravación analóxica e dixital, para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais. B4.3. Utilización das tecnoloxías da información nos procesos de creación musical. B4.4. Coñecemento e emprego das tecnoloxías da información na interpretación e gravación de pezas musicais. B4.5. Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión das creacións musicais propias e alleas.	B4.1. Utilizar recursos tecnolóxicos dispoñibles para gravar e reproducir música.	MUB4.1.1. Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilizaas como ferramentas para a actividade musical.	CD
			MUB4.1.2. Participa na produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.	CD CSIEE
e n	B4.6. O son e a música nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da información e da comunicación. Valoración dos recursos tecnolóxicos	B4.2. Utilizar de xeito funcional os recursos informáticos dispoñibles para a aprendizaxe e a indagación do feito musical.	MUB4.2.1. Utiliza de xeito guiado as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito	CD

Obxectivos	Instrumentos de Avaliación	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	como instrumentos para o coñecemento da música e a satisfacción con ela.		musical.	

Procedementos de Avaliación

A avaliación do proceso de aprendizaxe ten como referentes didácticos os seguintes puntos:

- Individualizada, céntrase na evolución de cada alumno/a e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o cal contempla a de diferentes grupos e situación e flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os

diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.

- Orientadora, ao aportar ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, ao atender a aprendizaxe coma un proceso, contrastando os diversos momentos ou fases. Contéplanse tres modalidades:

1. AVALIACIÓN INICIAL. Permítenos coñecer e valorar a situación de partida dos alumnos e as necesidades, intereses e posibilidades dos mesmos.

2. AVALIACIÓN FORMATIVA OU CONTINUA. A avaliación debe estar incluída dunha maneira dinámica no propio proceso educativo, proporcionando unha información permanente sobre o mesmo.

3. **AVALIACIÓN SUMATIVA OU FINAL.** Ao finalizar cada avaliación deberase realizar unha valoración das capacidades desenvolvidas e dos contidos asimilados.

Os instrumentos que deberán medir os aprendizaxes dos alumnos deberán cumprir unhas normas básicas:

- a) Deben ser útiles, isto é, deben servir para medir exactamente aquilo que se pretende medir: o que un alumno sabe, fai ou cómo actúa.
- b) Serán viables, a súa utilización non entrañará un esforzo extraordinario ou imposible de alcadar.

Entre outros instrumentos de avaliación conven citar os seguintes:

— **Exploración inicial**

Para coñecer o punto de partida, resulta de gran interese realizar un sondeo previo entre os alumnos. Este procedemento servirle o profesor para comprobar os coñecementos existentes sobre o tema e establecer estratexias de profundización; e o alumno, para informarlle sobre o seu grao de coñecemento de partida. Pode facerse mediante unha breve enquisa oral ou escrita, a través duna ficha de Avaliación Inicial.

— **Caderno do profesor**

É unha ferramenta crucial no proceso de avaliación. Debe constar de fichas de seguemento persoalizado, onde se anoten todos os elementos que se deben ter en conta: asistencia, rendimento en tarefas propostas, participación, conducta, resultados das probas e traballos, etc.

Para completar o caderno do profesor será necesaria a observación diaria, supervisar o cuaderno ou carpeta do alumno, tomar nota das súas intervencións e anotar as impresións obtidas en cada caso. Entre os aspectos que precisan dunha observación sistemática e análise de tarefas destacan:

- **Observación directa e continua diaria:** valoración do traballo de cada día, moi usado para calibrar hábitos e comportamentos desexables.
- **Participación nas actividades da aula**, como debates, postas en común, etc., que son un momento privilexiado para a avaliación de actitudes. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente de avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno.
- **Traballo, interese, orde e solidariedade dentro do grupo.**

- **Caderno de clase**, no que o alumno anota os datos das explicacións, as actividades e exercicios propostos. Nel acadaranse os traballos escritos, desenrolados individual ou colectivamente na aula ou fora dela, que os alumnos deban realizar a petición do profesor. O uso da correcta expresión escrita será obxecto permanente de avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno. A súa actualización e corrección formal permiten avaliar o traballo, o interese e o grao de seguemento das tarefas do curso por parte de cada alumno e axudará a valorar distintas actividades, así como a organización e limpeza do mesmo.

— **Análise das produccións dos alumnos**

- Monografías.
- Resumes.
- Traballos de aplicación e síntese.
- Textos escritos

— **Probas de control obxetivas**

Deben ser o máis variadas posibles, para que teñan unha maior fiabilidade. Poden ser orais ou escritas e, a súa vez, de varios tipos:

- De información: podrán ser de forma oral ou escrita, dunha ou de varias unidades didácticas; probas obxetivas, de resposta múltiple, de verdadeiro-falso, de resposta corta, definicións, etc. Con elas podemos medir o aprendizaxe de conceptos, a memorización de datos importantes, o grao de adquisición das competencia clave, etc.
- De elaboración: avalían a capacidade do alumno para estruturar con coherencia a información, establecer interrelacións entre factores diversos, argumentar lóxicamente, etc. Estas tarefas competenciais persiguen a realización dun produto final significativo e cercano o entorno cotiá. Serían probas de resposta longa, comentarios de texto, resolución de dilemas morais, plantexamento e resolución de problemas morais de actualidade, etc.
- De investigación: aprendizaxes baseados en problemas (ABP).
- Traballos individuais ou colectivos sobre un tema calquera.

— **Fichas de observación de actitudes do grupo-clase.**

— **Rúbricas de avaliación:**

- Rúbricas para a avaliación: de cada unidade didáctica, da tarefa competencial, do traballo realizado nos ABP, de comprensión lectora ou de expresión musical.

- Rúbricas para a autoavaliación do alumno: da tarefa competencial, de traballo en equipo, de exposición oral e de comprensión lectora.
- Fichas-rexistro para a valoración da expresión oral e escrita.

— **Traballos especiais:**

De carácter absolutamente voluntario e propostos o comezo da avaliación. Por este carácter de voluntariedade, non podrán contar na avaliación global de modo negativo; o alumno ou alumna que os realice obterá por eles una puntuación positiva, ou ningunha puntuación si o traballo non tivera a calidade necesaria. Noutras ocasións plantexaranse como unha actividade obrigatoria para todos.

— **Intercambios orais** cos alumnos: diálogos, entrevistas, posta en común, asambleas, exposicións de temas.

Para poñer en práctica estos instrumentos de avaliación e poder aplicalos de forma procesual, continua e sistemática é primordial aa asistencia diaria a clase do alumnado.

As entrevistas e as cuestións individuais plantexadas o alumno na clase teñen un carácter orientativo que singulariza en cada individuo o seu propio proceso de aprendizaxe, asa suas características e as suas necesidades específicas.

O continuo mostreo o que se somete o grupo-aula no desenrolo de todo tipo de actividades, permite avaliar non so en momentos puntuais aislados e, sirve como mecanismo avaliador do propio proceso de ensiñanza desenrolado polos profesores nos proxectos curriculares de centro.

Criterios de Cualificación

Deben ser coñecidos polos alumnos, porque deste xeito mellorarase o proceso de ensinanza-aprendizaxe. O alumno debe saber qué se espera del e cómo se lle vai a avaliar; so así podrá facer o esforzo necesario na dirección axeitada para acadar os obxetivos propostos. Si é necesario, débesele proporcionar un modelo a imitar no seu traballo. Arbitrarase, tamén, o modo de informar sobre os criterios de avaliación e calificación ás familias dos alumnos, así como os criterios de promoción.

Os criterios de calificación deberían, idealmente, ser consensuados por todos os profesores que imparten clase o grupo, e deberían ser coherentes en todas as materias que se imparten no centro.

Os resultados da avaliación expresaranse con números sen decimais de 1 ao 10, que se añadirán ás seguintes calificacións: Sobresainte (9, 10), Notable (7, 8), Ben (6), Suficiente (5) ou Insuficiente (4, 3, 2, 1). A calificación “Non presentado” solo podrá usarse cando o alumno non se presente ás probas extraordinarias, salvo que houbera obtido outra calificación na avaliación final ordinaria, caso no que se pondrá a mesma calificación.

A modo de exemplo, proponse o seguinte esquema para o cálculo da calificación:

1. A calificación do trimestre tendrá en conta **todos os instrumentos de avaliación**:

Exámes escritos----- 60 %

Actividades e notas de clase

Cadernos ----- 40 %

Traballos escritos

Actitude

2. **Faltas de ortografía:** cada falta de ortografía penalízase con -0,25 puntos:

- Si o número de faltas baixa significativamente ao longo do trimestre, non se tendrán en conta na calificación do alumno.
- Si a media de faltas está entre 0 e 2 ao longo do trimestre, a calificación final incrementárase en 0,5 puntos.

3. **Presentación de cadernos, traballos e exames.**

- a) É obrigatorio escribir a data e o enunciado dos exercicios (ou o menos, facer referencia ao que pide cada un deles).
- b) Todo exercicio debe empezar a contestarse facendo referencia ao que se pregunta.
- c) Tendranse moi en conta marxes, sangrías, signos de puntuación e caligrafía.
- d) Os traballos de lectura e investigación constarán dos seguintes apartados:
 - Portada.

- Índice.
 - Contido do traballo.
 - Anexos (donde se recolla a información manexada polo alumno para elaborar o traballo, subrrallda e discriminada).
 - Bibliografía comentada.
 - Contraportada (folio en branco).
- e) Vamos a potenciar o uso das TIC, de maneira que o alumno será libre de entregar os traballos solicitados impresos, grabados en memoria USB ou a través do correo electrónico; eso sí, sempre respetando as partes dun traballo, comentadas anteriormente, así como a data de entrega.

4. **Probas escritas.** Na calificación das probas escritas valoraranse positivamente os seguintes conceptos:

- Adecuación pregunta/resposta.
- Corrección formal (lexibilidade, marxes, sangría, etc.) e ortografía.
- Capacidade de síntese.
- Capacidade de definición.
- Capacidade de argumentación e razoamento.

Estos mesmos criterios adoptanse para avaliar o caderno de clase e os traballos monográficos.

5. **Observación directa da actitude** mediante rúbrica o efecto: colaboración, traballo en equipo, atención, puntualidade, etc.

Será necesario alcadar unha avaliación positiva tanto nos contidos conceptuais como nos procedimentais e actitudinais, para proceder á acumulación dos porcentaxes anteriormente citados.

6. **Presentación de cadernos, traballos e exames**

- Deberán axustarse ao que se pida en cada caso: índice, paxinación, maquetación, etc.
- Tendrase mui en conta: marxes, sangrías, caligrafía e limpeza.

Será necesario acadar unha avaliación positiva tanto nos contidos conceptuais como nos procedimentais e actitudinais, para proceder á acumulación dos porcentaxes anteriormente citados.

Nota: Non se fará media con calificacións inferiores a “4”.

Criterios de Cualificación nunha ensinanza non presencial

Na actualidade todo o alumnado de secundaria mostrou conectividade e capacidade de recepción de tarefas a través da plataforma de ensinanza utilizada polo centro. (Esemtia School).

PROCEDEMENTOS

Os procedementos de avaliación basearánse en actividades realizadas e entregadas de xeito telemático como resposta a cuestionarios; realización presentación, tutoráis (onde expliquen, sintetizen e poñan en práctica os diferentes traballos e prácticas musicais), así como un control da realización de actividade musical no seu fogar, mediante a manipulación de instrumentos musicais ou o envío de vídeo realizando distintas actividades expresión e percusión corporal.

INSTRUMENTOS

Como instrumentos de avaliación utilizaranse as tarefas telemáticas, a entrega dentro do prazo da actividade proposta (proporanse actividades de xeito semanal cun prazo de entrega dunha semana); a correcta realización e presentación das actividades realizadas; a variedade e adecuación do léxico relativo á materia; a evolución persoal do/a alumno/ano ámbito musical dentro do trimestre e respecto aos trimestres anteriores; a autocorrección e detección de erros propios e posterior corrección; o seu sentido crítico e percepción do propio proceso de aprendizaxe a través das súas correccións e a asistencia as clases online.

Instrumentos de avaliación propostos neste apartado.

- Entrega en prazo (10%)
- Asistencia clase online (10%)
- Correcta realización e presentación dos traballos tanto teóricos como prácticos (20%)
- Explicación e realización dos tutoriais (20%)
- Variedade e adecuación do léxico relativo á materia (10%)
- Evolución persoal do alumno no trimestre e respecto aos anteriores (10%)
- Autocorrección (10%)
- Sentido crítico e percepción do propio proceso de aprendizaxe (10%)

individual ou dunha ensinanza por turnos, a esinanza semipresencial combinara os dous sistemas de avaliación anteriores para obter una calificación.

Nota: No caso de alumnos que transmitisen a súa imposibilidade de envío telemático de tarefas ou a asistencia a clase online non se terán en conta estes criterios, obtendo a calificación final por ponderación do resto de instrumentos de avaliación.

Criterios de Cualificación nunha ensinanza semipresencial

No caso dun confinamento parcial da clase, de alguén de forma

Procedementos para a realización da avaliación inicial

A avaliación inicial, permite coñecer cal é a situación de partida e actuar dende o principio de maneira axustada ás necesidades, intereses e posibilidades do alumnado.

Realizarase o principio do curso ou unidade didáctica, para orientar sobre a programación, metodoloxía a usar, organización da aula, actividades recomendadas, etc.

Utilizaranse distintas técnicas para establecer a situación e dinámica do grupo clase en conxunto e de cada alumno individualmente, esta afectará máis directamente ás primeiras fases do proceso: diagnóstico das condicións previas e formulación dos obxetivos. Pódese usar distintas formas para ver os coñecementos iniciais de cada alumno, entre eles destacamos:

Diálogos sobre o tema proposto.

Cuestionarios escritos.

Cuestionarios orais.

Debates.

Coloquio.

Entrevista colectiva.

Uso de mapas de contido.

Medidas de atención á diversidade

O feito diferencial que caracteriza á especie humana é unha realidade insalvable que condiciona todo proceso de ensinanza-aprendizaxe. En efecto, os alumnos e as alumnas son diferentes no seu ritmo de traballo, estilo de aprendizaxe, coñecementos previos, experiencias, etc. Todo elo sitúa aos docentes na necesidade de educar en e para a diversidade.

A expresión “atención á diversidade” non fai referencia a un determinado tipo de alumnos e alumnas (alumnos e alumnas problemáticos, con deficiencias físicas, psíquicas ou sensoriais, etc.), sinón a todos os escolarizados en cada clase do centro educativo. Isto supón que a resposta á diversidade dos alumnos e as alumnas debe garantirse dende o mesmo proceso de planificación educativa. De forma que a atención á diversidade se articule en todos os niveis (centro, grupo de alumnos e alumnas e alumno concreto) e deba converterse nun aspecto característico da práctica docente diaria.

A atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, e de intereses e capacidades presentes na aula reflexarémola de varias formas:

- As secuencias de aprendizaxe plantexan o acercamento a novos contidos a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e favorecen a comprensión destes e a súa xeneralización por medio de modelos, esquemas, plantexamento de novos problemas. Con distintas actividades de aprendizaxe culmina o entramado que permitirá o alumno a asimilación dos conceptos, procedementos e valores.
- Os exercicios e actividades a realizar serán secuenciadas por niveis de dificultade de forma que facilitan a adquisición de competencias básicas a todos os alumnos.
- Dispondrase de fichas de exercicios de reforzo (coa finalidade de traballar o aprendizaxe dos contidos básicos e facilitar que todos os alumnos adquiran as competencias básicas) e de profundización (traballar outros contidos relacionados cos dados).

No noso caso, a atención á diversidade contemplase en tres niveis ou planos: na programación, na metodoloxía e nos materiais.

Atención á diversidade na programación

A programación debe ter en conta os contidos nos que os alumnos acadan rendimentos moi diferentes. Anque a práctica e resolución de problemas pode desenvolver un papel importante no traballo que se faga, o tipo de actividade concreta e os métodos que se usen deben adaptarse según o grupo de alumnos. Da mesma maneira, o grao de complexidade ou de profundidade que se alcade non pode ser sempre o mesmo. Por eso se aconsella organizar as actividades en actividades de reforzo e de ampliación, de maneira que poidan traballar sobre o mesmo contido alumnos de distintas necesidades.

A programación debe tamén ter en conta que non todos os alumnos progresan á mesma velocidade, nen coa mesma profundidade. Por eso, a programación debe asegurar un nivel mínimo para todos os alumnos o final da etapa, dando oportunidades para que se recuperen os contidos que quedaron sen consolidar no seu momento, e de profundizar en aqueles que máis interesen o alumno. Este é o motivo que aconsella realizar unha programación cíclica ou en espiral, que consiste en prescindir dos detalles no primeiro contacto do alumno con un tema, e preocuparse por ofrecer unha visión global do mesmo, que irá completándose e particularizándose co tempo.

Atención á diversidade na metodoloxía

Dende o punto de vista metodolóxico, a atención á diversidade implica que o profesor:

- Detecte os coñecementos previos, para proporcionar axuda cando se detecte unha laguna anterior.
- Procure que os contidos novos enlacen cos anteriores, e sexan os axeitados o nivel cognitivo.
- Intente que a comprensión de cada contido sexa suficiente para que o alumno poida facer unha mínima aplicación do mesmo, e poida enlazar con outros contidos similares.

Atención á diversidade nos materiais usados

Como material esencial utilizarase o libro de texto. O uso de materiais de reforzo ou de ampliación, tales como as fichas de consolidación e de profundización que o profesor pode encontrar en *Savia digital* permite atender á diversidade en función dos obxetivos que se queiran trazer.

De maneira máis concreta, especificanse a continuación os **instrumentos para atender á diversidade** de alumnos que se contemplaran:

- Variedade metodolóxica.
- Variedade de actividades de reforzo e profundización.
- Multiplicidade de procedementos na avaliación do aprendizaxe.
- Diversidade de mecanismos de recuperación.
- Traballo en pequenos grupos.
- Traballos voluntarios.

Estos instrumentos poden completarse con outras medidas que permitan unha axeitada atención da diversidade, como:

- Levar a cabo unha detallada avaliación inicial.
- Favorecer a existencia dun bon clima de aprendizaxe na aula.
- Insistir nos reforzos positivos para mellorar a autoestima.

- Aproveitar as actividades fora da aula para lograr unha boa cohesión e integración do grupo.

Si todas estas previsións non fosen suficientes, haberá que recurrir a procedementos institucionais, imprescindibles cando a diversidade ten un carácter extraordinario, como poida ser significativas deficiencias en capacidades de expresión, lectura, comprensión, ou dificultades orixinadas por incapacidade física ou psíquica.

Aos alumnos con dificultades físicas ou psíquicas que lles impidan seguir o desenvolvemento normal do proxecto curricular, previo informe psicopedagógico do departamento de Orientación, elaboráraselles, coa necesaria asesoría do mesmo, a adaptación curricular necesaria no referido a:

- Adaptación de obxetivos e contidos.
- Graduación de criterios e procedementos de avaliación.
- Metodoloxía.
- Elección de materiais didácticos.
- Agrupamentos.
- Organización espazo-temporal.
- Programas de desenvolvemento individual.
- Refuerzos ou apoios.
- Adaptación o ritmo de aprendizaxe dos alumnos.

Programación da educación en valores

A ensinanza de Música debe potenciar certas actitudes e hábitos de traballo que axuden o alumno a apreciar o propósito da materia, a tener confianza na súa habilidade para abordala satisfactoriamente e a desenvolverse noutras dimensións humanas: autonomía persoal, relación interpersonal, etc.

No proxecto Savia de Secundaria, decidimos focalizar o traballo en cinco valores, que consideramos fundamentais nesta etapa educativa. Son os seguintes:

Respeto

- A un mesmo: autoestima, dignidade, esforzo persoal, honestidade, proxecto de vida.
- A os demais: empatía, escoita activa, diálogo, resolución de conflitos. Podese traballar co enfoque do deber (*“temos o deber de respetar aos demais”*).
- Ás culturas: ideas, linguas, costumes, patrimonio.
- Aos animais: evitar o dano innecesario, evitar a extinción de especies.
- Á natureza: evitar o deterioro medioambiental, evitar a extinción de especies.

Responsabilidade

- Fronte ás tarefas persoais e de grupo: esforzo, compromiso.
- Fronte ás normas sociais: civismo, cidadanía. Pódese traballar co enfoque de deber (“*temos o deber de...*”).
- Fronte aos conflitos e dilemas morais: información fiable, sentido crítico, posicionamento.
- Fronte ao consumismo: consumo responsable e racional de produtos.
- Fronte ás xeracións próximas: desenvolvemento sostible, ética global a longo prazo.

Xustiza

- Dereito á igualdade, con especial referencia á igualdade efectiva entre homes e mulleres e a prevención da violencia de xénero, e os valores inherentes o principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
- Dereito á alimentación.
- Dereito á saúde.
- Dereito á educación.
- Dereito á paz, mediante o fomento do aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social.
- Dereito á xusticia internacional, baseado nos valores que sustentan a liberdade, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos e o rechazo á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto o Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

Solidaridade

- Coas persoas cercanas que se sinten fráxiles e indefensas ante o o seu día a día.
- Coas persoas que padecen unha enfermidade grave ou limitación dalgún tipo.
- Cos inmigrantes, refuxiados e desprazados.
- Coas vítimas do desequilibrio económico mundial.
- Coas vítimas de conflitos armados.
- Coas vítimas de desastres naturais.

Creatividade e esperanza

- O impulso de buscar alternativas.
- A confianza en que é posible mellorar as situacións difíciles, os conflitos, ás persoas, o mundo en xeral.

Accións de contribución ao plan Tic

Outro elemento transversal de carácter instrumental de particular interese nesta etapa educativa é o da comunicación audiovisual e o uso das TIC.

As TIC están cada vez máis presentes na nosa sociedade e forman parte da nosa vida cotiá, e supoñen un valioso auxiliar para a ensinanza que pode enriquecer a metodoloxía didáctica. Dende esta realidade, consideramos imprescindible a súa incorporación nas aulas de Educación Secundaria como ferramenta que axudará a desenrolar no alumnado diferentes habilidades, que van dende o acceso á información ata a súa transmisión en distintos soportes, unha vez tratada, incluíndo a utilización das TIC como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse.

Outro factor de capital importancia é a utilización segura e crítica das TIC, tanto para o traballo como no ocio. Neste sentido, é fundamental informar e formar o alumnado sobre as situacións de risco derivadas da súa utilización, e cómo prevenilas e denuncialas.

Debemos sinalar, tamén, que a introducción das TIC é e será un factor determinante para a motivación dos alumnos, porque melloran os aprendizaxes e facilitan as adaptacións os seus diferentes ritmos, promoven un aprendizaxe cooperativo e posibilitan o traballo en grupo, e favorecen o desenvolvemento de habilidades de búsqueda e selección da información, mellora de competencias de expresión e creatividade. Todo elo pode contribuir á redución do fracaso escolar, sin olvidar a súa capacidade de ofrecer recursos educativos ou planificar a actividade docente.

A labor de profesores e profesoras xa non trata únicamente de favorecer o desenvolvemento persoal dos estudantes e o aprendizaxe dos contidos previstos nos temarios dos currículos, sinon que debe actuar de intermediaria entre a cultura, a información e os estudantes. Existe, polo tanto, unha necesidade de innovar na práctica docente. Hoxe en día o saber xa non está exclusivamente nos libros e nos profesores, sinon que chega dende moi diferentes medios e canais, polo que o docente deberá orientar aos alumnos (en grupo ou de forma individual) no acceso aos canais de información, guialos na selección e análise da información, avalialos conforme a criterios formativos e, sobre todo, promover dinámicas motivadoras.

Este factor motivador das TIC e os recursos que proporcionan favorecen o desenvolvemento de ensinanzas individualizadas para poder atender á diversidade de estudantes que hai nas aulas, por niveis, formación e coñecementos previos e intereses e necesidades. Ademais, si o profesor amosa as súas capacidades e coñecementos sobre as TIC e as usa, pode motivar e facilitar os aprendizaxes o incluír elementos audiovisuais moi difíciles de incorporar de outro modo.

Ademáis de todos os cambios producidos na sociedade nos últimos anos, que fan necesaria unha sólida formación de base e unha formación ou aprendizaxe continuo ao longo da vida, e nos plans de estudos das distintas etapas educativas incorporouse a competencia dixital en aras de acadar unha alfabetización dixital básica dos estudantes, cada vez máis imprescindible.

As TIC ofrecen o alumnado a posibilidade de actuar con destreza e seguridade na sociedade da información e a comunicación, aprender ao longo de toda a súa vida e comunicarse sen as limitacións das distancias xeográficas nin dos horarios rixidos dos centros educativos. Ademáis, pode usalas como ferramentas para organizar a información, procesala e orientala hacia o aprendizaxe, o traballo e o ocio.

En síntesis, o tratamento da información e a competencia dixital implican ser unha persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva o seleccionar, tratar e usar a información e as súas fontes, así como as distintas ferramentas tecnolóxicas; tamén ter unha actitude crítica e reflexiva na valoración da información dispoñible, contrastándoa cando é necesario, e respetar as normas de conduta acordadas socialmente para regular o uso da información e as súas fontes nos distintos soportes. Para acadar estes obxetivos é necesario o papel orientador do profesorado.

A **competencia dixital** consiste en dispoñer de habilidades para buscar, obter, procesar e comunicar información e para transformala en coñecemento. Para elo, incorpora diferentes habilidades, que van dende o acceso á información ata a súa transmisión en distintos soportes unha vez tratada, incluíndo a utilización das TIC como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse. Non debe olvidarse que, para adquirir esta competencia, non basta co coñecemento das TIC, sinón que son imprescindibles certos aspectos da comunicación lingüística. A competencia dixital entraña igualmente a utilización segura e crítica das TIC no traballo e no ocio.

A competencia dixital inclúe tamén usar os equipamentos e as ferramentas das TIC, polo que implica manexar estratexias para identificar e resolver os problemas habituais de *software* e *hardware*. Sustentase no uso de ordeadores para obter, avaliar, almacenar, producir, presentar e intercambiar información, e comunicarse e participar en redes de colaboración a través de internet.

Podense establecer as seguintes dimensións para agrupar estas competencias no currículo escolar:

1. Uso de **sistemas informáticos**, que agrupa os coñecementos elementais para desenvolverse con soltura no ámbito das TIC. En relación con eles, o finalizar a Educación Secundaria Obrigatoria os xoves deberán ser capaces de distinguir entre conceptos como **hardware** e **software**, **instalar** e **desinstalar** programas, **gardar**, **organizar** e **recuperar** información e realizar actividades básicas de **mantemento** dun ordeador.
2. **Uso de internet**, que supón a adquisición das competencias necesarias para aproveitar o que se configura como principal medio de información e comunicación no mundo actual. O finalizar a Educación Secundaria Obrigatoria, os xoves serán capaces de **utilizar un buscador**, **almacenar** e **editar** a información dunha páxina web, así como usar de maneira habitual tanto o **correo electrónico** como as plataformas educativas.

3. **Uso de software** ou programas básicos supón as competencias necesarias para coñecer e usar os principais programas que son necesarios para aproveitar con éxito as posibilidades que ofrece un ordenador: procesador de textos, editores gráficos, folla de cálculo, bases de datos e programas de presentacións. Por exemplo, o **Excel** para estudar gráficos e estadística e probabilidade; **Musical software**, para retoque e produción musical; uso do **correo electrónico** como medio de comunicación e resposta a problemas e cuestións plantexadas.

Principais ferramentas TIC e utilidade didáctica

Na TIC, teñen cabida dende a utilización das diapositivas ou o vídeo, a visualización de presentacións, o traballo con recursos multimedia, pasando pola búsqueda e selección de información na internet, a utilización de follas de cálculo e procesadores de texto, ata o desenrolo dunha páxina web por un grupo de alumnos como exercicio verdadeiramente complexo de traballo coas TIC. As principais ferramentas TIC dispoñibles e algúns exemplos das súas utilidades concretas son:

- Uso de procesadores de texto para redactar, revisar a ortografía, facer resumos, añadir títulos, imaxes, hipervínculos, gráficos e esquemas sinxelos, etc.
- Usos sinxelos das follas de cálculo para organizar a información (datos) e presentala, en ocasións, de forma gráfica.
- Utilización de ferramentas simples dalgún programa de produción musical.
- Usos simples de bases de datos.
- Utilización de programas de correo electrónico.
- Usos e opcións básicas dos programas navegadores.
- Uso de enciclopedias virtuais (CD e www).
- Uso de periféricos: escáner, impresoras, etc.
- Posta en práctica de videoconferencias, chats...
- Usos sinxelos de programas de presentación (PowerPoint ou similares): traballos multimedia, presentacións creativas de textos, esquemas, ou realización de diapositivas.
- A pizarra dixital ou electrónica
- Edición de páxinas web, como, por exemplo:
 - <http://recursostic.educacion.es/secundaria/edad/1esomusica/>.
 - www.librosvivos.net.
 - <http://www.smconectados.com>.
 - <http://www.aulademusi.com>.
 - <http://www.cnice.mec.es/profesores/asignaturas/música/>.
 - <http://www.e-sm.net/mus1eso01/03/05/06...>
 - <http://cdmyd.mcu.es>>.
 - <http://1musica20.aprenderapensar.net/>.

É necesario aproveitar o máximo as posibilidades que nos ofrecen as TIC para a obtención, o procesamento e a transmisión da información. Resaltamos aquí algunhas das súas vantaxes:

- Realización de tarefas de maneira rápida, cómoda e eficiente.
- Acceso inmediato a gran cantidade de información.
- Realización de actividades interactivas.
- Desenvolvemento da iniciativa e as capacidades do alumno.
- Aprendizaxe a partir dos propios erros.
- Cooperación e traballo en grupo.
- Alto grao de interdisciplinariedade.
- Flexibilidade horaria.

Todo elo debe contribuir a que o alumno, o final da súa escolarización obligatoria, esté capacitado para o uso de sistemas informáticos, de internet e de programas básicos.

Accións de contribución ao plan de convivencia

Prever situacións de violencia ou agresividade entre os compañeiros de clase.
Impulsar as relacións fluidas e respetuosas ante as distintas formas de pensar.
Fomentar o diálogo como factor favorecedor da prevención e resolución de conflitos que poidan aparecer na clase.
Coñecer estratexias de resolución pacífica de conflitos.
Incidir na educación en valores para a paz e na educación cívica e moral en toda a asignatura.
Aplicar axeitadamente as normas de convivencia establecidas.

Accións de contribución ao proxecto lector

Sin perxuízo do seu tratamento específico en algunhas das materias da etapa, e en cumprimento do disposto no DECRETO 86/2015 de 25 de xuño na área de Música traballaranse distintos elementos transversais de carácter instrumental, un dos cales fai fincapé na adopción de medidas para estimular o hábito da lectura e mellorar a comprensión e a expresión oral e escrita.

A materia de Música esixe a configuración e a transmisión de ideas e informacións. Así pois, o cidadán na precisión dos termos, e no encadeamento axeitado das ideas ou na expresión verbal das relacións fará efectiva a contribución desta materia o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística. O dominio da terminoloxía específica permitirá, ademais, comprender suficientemente o que outros expresan sobre ela.

O dominio e progreso da competencia lingüística nas súas catro dimensións (comunicación oral: escoitar e falar; e comunicación escrita: leer e escribir), terase que comprobar a través do uso que o alumnado fai en situacións comunicativas diversas. Poden servir de modelo os seguintes exemplos de situacións, actividades e tarefas (que, na súa maioría, realízanse a diario) que deben ser tidas en conta para avaliar o grao de consecución desta competencia:

Interese e o hábito da lectura

- Realización de tarefas de investigación e nas que sexa imprescindible leer documentos de distintos tipos e soporte.
- Lectura de instrucións escritas para a realización de actividades.
- Valoración crítica dos mensaxes explícitos e implícitos nos medios de comunicación, como, por exemplo, na prensa, como punto de partida para animar á lectura de prensa e revistas especializadas.
- Lecturas recomendadas: divulgativas, de profundización, etc.
- Plan lector e participación en tertulias literarias.
- Elaboración en común de distintos proxectos de clase: un periódico, un blog, unha gaceta de noticias, etc.

Expresión escrita: leer e escribir

- Análise de textos e enunciados, para potenciar a corrección.
- Uso de distintos soportes e tipoloxías textuais (textos técnicos, tablas de datos, dicionarios, atlas, manuais, prensa, internet, etc.).
- Lectura en voz alta e en silencio.
- Lectura en voz alta, en todas as sesións de clase, da parte correspondente aos contidos que se van a tratar nesa sesión, do libro de texto ou de calquera outro documento usado como recurso, para avaliar aspectos como a velocidade, a corrección, a entoación, o ritmo, etc.
- A partir da lectura do enunciado das actividades a desenvolver, obter a idea principal e parafrasear a cuestión que os propon, para poder dar a resposta axeitada; isto é particularmente importante na lectura dos enunciados dos exercicios escritos.
- A partir da lectura dun texto determinado (periódico, revista, etc.), extraer conclusións; comprender e establecer relacións cronolóxicas ou de causa-efecto entre unha serie de accións; considerar alternativas; elaborar hipóteses, diferenciar feitos de opinións e suposicións, etc.
- Elaborar todo tipo de producións escritas:
 - A partir da lectura dun texto determinado, elaborar resúmenes, esquemas ou informes.
 - Compoñer un texto libre sobre un determinado tema, a partir de algunha razón que o faga necesario.

- Búsqueda de información sobre a biografía dos grandes músicos.
- Panfletos, murais, guións, pósters, etc.
- Escribir o dictado ou facer outro exercicio ou actividade que o profesor poida propoñer en calquera momento como complemento aos contidos tratados nas sesións de traballo.
- Uso das TIC.

Expresión oral: escoitar e falar

- Exposición de temas ante o grupo, con apoio (no seu caso) de imáxes, musicogramas, partituras, diagramas ou outras ferramentas (PPT, esquemas, guións, etc.), das producións realizadas persoalmente ou en grupo, para describir, narrar, explicar, razoar, xustificar e valorar a propósito da información que ofrecen estes materiais a algún dos temas que poden tratarse na clase.
- Debate constructivo, respetando e aceptando as opinións dos demais, como resposta a preguntas concretas ou a cuestións máis xerais, como poden ser: *¿Qué sabes de...? ¿Qué pensas de...? ¿Qué valor das a...? ¿Qué consello darías neste caso?*, etc.
- Discusións razoadas sobre cuestións contidas nos textos.
- Comunicar oralmente o que leran, parafraseando, reelaborando ou interpretando correctamente os contidos.
- Interaccións orais en pequeno grupo ou en traballo por parellas.
- Resumir oralmente o leído.
- Elaboración dun guion para presentar o texto fronte a un grupo de compañeiros, e transformación da estrutura do texto.
- Escribir ou debuxar o contido leído nun texto.
- Actividades de traballo cooperativo para aprender dos outros e cos outros; e, sobre todo, para propiciar situacións de intercambios e interaccións orais.
 - Parafrasear oralmente os enunciados das actividades, usando as súas propias palabras.
- Explicacións e informes orais.
-

Actividades complementarias e extraescolares

Consideranse actividades complementarias as planificadas polos docentes que usen espazos ou recursos diferentes o resto de actividades ordinarias do área, anque precisen tempo adicional do horario non lectivo para a súa realización. Serán avaliábles a efectos académicos e obrigatorios tanto para os profesores como para los alumnos. Non obstante, tendrán carácter voluntario para os alumnos as que se fagan fora do centro ou precisen aportacións económicas das familias, en cuio caso garantirase a atención educativa dos alumnos que non participen nas mesmas.

Entre os propósitos que perseguen este tipo de actividades destacan:

- Completar a formación que reciben os alumnos nas actividades curriculares.
- Mellorar as relacións entre alumnos e axudarlles a adquirir habilidades sociais e de comunicación.
- Permitir a apertura do alumnado cara o entorno físico e cultural que lle rodea.
- Contribuir o desenvolvemento de valores e actitudes axeitadas relacionadas coa interacción e o respecto cara os demais, e o coidado do patrimonio natural e cultural.
- Desenvolver a capacidade de participación nas actividades relacionadas co entorno natural, social e cultural.
- Estimular o desexo de investigar e saber.
- Favorecer a sensibilidade, a curiosidade e a creatividade do alumno.
- Despertar o sentido da responsabilidade nas actividades nas que se integren e realicen.

Proposta de actividades complementarias:

- Asistencia a concertos ou espectáculos no ámbito territorial da tua comunidade.
- Visitas a museos, exposicións ou calquera outro evento cultural de interese desde o punto de vista musical.
- Intercambios educativos con outros centros educativos e institucións de carácter cultural.
- Organización de concertos pedagóxicos e educativos no propio centro, máster clases, e fora del, según posibilidades.
- Concerto de alumnos no centro, festival de Nadal.
- Organización, no marco das xornadas culturais, de talleres, do festival e de calquera outra actividade que se crea interesante dende o punto de vista educativo-musical.
- Posta en marcha do conxunto vocal e instrumental do Centro.
- WebQuests.

Mínimos esixibles e actividades de reforzo/recuperación

Mecanismos de recuperación

Os mecanismos de recuperación están en función de todo o anteriormente exposto. Entendemos que cada alumno ou alumna ten que recuperar aquilo no que non logrou dos obxectivos propostos, de xeito que:

- a) Deberá rectificar a súa actitude se aí está a súa dificultade.

- b) Deberá facer ou rectificar aqueles traballos que non fixeran no seu momento ou fixera de modo non satisfactorio.
- c) Deberá volver a estudar os contidos conceptuais ou procedimentais si ésa é a súa insuficiencia.

Desta maneira, non pode falar un único mecanismo de recuperación, pois este axustarase a realidade dos alumnos en cada avaliación. Acordarase cos alumnos o momento máis axeitado para a realización das probas ou traballos necesarios. Os alumnos que teñan pendente de recuperación algunha avaliación anterior recibirán actividades extra de recuperación, serán motivadoras, significativas e adaptadas ao modo de aprendizaxe de cada alumno, e que deben axudarlle a alcadar os obxetivos. A modo de exemplo, propónese que a realización de ditas actividades, os prazos e forma que se establezan, podría contar un 25 % da nota de recuperación, que se completaría no 75% restante coa nota obtida nunha proba obxetiva.

Programas específicos personalizados para o alumno repetidor

Seguirase un procedemento similar o anterior apartado, establecerase cos alumnos que deban recuperar a materia pendente do ano anterior os prazos e traballos máis axeitados para eles. Para eso debe organizarse un calendario de entrega de actividades e de probas obxetivas que lle permitan recuperar a materia.

Tamén para os alumnos que perdan o dereito á avaliación continua en función do establecido no Regulamento de Réxime Interno, debe determinarse un procedemento de actuación, preferiblemente común para todo o centro.

Plans de traballo para a superación de materias pendentes

A avaliación do proceso de aprendizaxe dos alumnos debe ser integradora, e por eso, terase en conta dende todas e cada unha das asignaturas a consecución dos obxetivos establecidos para a etapa e o grao de adquisición das competencias clave correspondentes. Sen embargo, o carácter integrador da avaliación non impedirá que o profesorado realice de maneira diferenciada a avaliación de cada asignatura tendo en conta os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxes avaliábeis de cada unha delas. Polo tanto, o término de cada curso valorarase o progreso global do alumno en cada materia, no marco da avaliación continua levada a cabo.

Para o alumnado con calificación negativa o final da avaliación ordinaria, elaborárase un informe individualizado no que consten os obxetivos non acadados e proporáanse actividades para a súa recuperación.

Levarase a cabo unha avaliación extraordinaria para estes alumnos, que debe axustarse ao recollido no informe que se lle dou o alumno. A modo de exemplo, propónse:

- A realización das actividades de recuperación propostas suporá o 40% da nota final.
- Farase unha proba escrita para avaliar si se acadaron os obxetivos incompletos na avaliación ordinaria, que suporá o 60% da nota final.

Si un alumno o alumna non se presenta á proba extraordinaria reflexarase como Non Presentado (NP), que terá, a todos os efectos, a consideración de calificación negativa.

Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación das materias pendentes

Os alumnos que teñan que recuperar este curso terán que realizar uns cadernos que lles serán entregados ao longo do curso. No caso de que estes cadernos sexan respostados correctamente e o alumno/a mostrara interés durante todo o curso, terá a asignatura superada. De non ser así, terá a oportunidade de realizar unha proba escrita na que se valorarán todos os contidos anteriormente expostos. Así mesmo o departamento ofrécese voluntario para solventar calquera dúbida que poida surxir durante a realización dos cadernos ao longo do curso.

Ao principio de curso haberá unha reunión con todos os alumnos que teñan que recuperar a materia dalgún curso pasado para organizar o traballo. Nesta reunión explicaráselles o sistema anteriormente exposto ao mesmo tempo que se lle entregarán os cuaderniños pertinentes para realizar.

Non se ten previsto ofertar clases nun horario concreto para explicar cousas puntuais ou dúbidas que pudieran surxir á hora de solventar os exercicios, pero si que está disposto a atender todas as dúbidas que da elaboración dos mesmos pudieran surxir. A nosa porta está sempre aberta para axudar. No caso de que as dúbidas foran moitas, sempre cabe a posibilidade de facer un horario máis concreto e periódico cos alumnos e solventar todas as dúbidas dunha maneira máis reglada.

Metodoloxía didáctica

Para o desenvolvemento das Unidades desta programación utilizarase un método baseado no descubrimento onde os alumnos sexan quen de crear a súa propia aprendizaxe pola participación activa en dito proceso e a implicación cognitiva nas tarefas a realizar, buscando con isto aprendizaxes significativas onde adquira novos conceptos, valores normas e condutas baseándose en aprendizaxes previos. Para conseguir este enfoque traballarase sempre que se poida cos estilos de ensinanza de Descubrimento guiado e Resolución de tarefas, exceptuando aqueles contidos que pola súa complexidade e alto grado de organización, nos esixan un estilo de ensinanza máis directivo ou tradicional como asignación de tarefas e mando directo .

En canto ás estratexias na práctica sempre que se poida utilizaranse estratexias globais ou intermedias (Globais con modificación da situación real ou globais con polarización da atención).

En canto ás tarefas utilizaranse na súa maioría aquelas nas que os mecanismos de percepción, decisión e execución se vexan involucrados sendo estas de carácter aberto e segundo a clasificación de Farnose non definidas ou semidefinidas.

A información dada será de carácter visual utilizando modelos ,(debuxos, e vídeos no caso de que sexa necesario) e auditiva ,referida practicamente de forma exclusiva ás normas específicas para unha correcta realización das tarefas.

Isto será a norma xeral aínda que en cada unidade concretarase, se é preciso, as estratexias, tarefas ou estilos máis adecuados para o seu desenvolvemento.

Metodoloxía telemática

ACTIVIDADES

Actividades realizadas e entregadas de xeito telemático como resposta a cuestionarios; exames online, realización de presentacións e tutoriais (onde expliquen, sintetizen e poñan en práctica as diferentes técnicas e traballos musicais), así como un control da actividade musical e envío de vídeos tocando distintas partituras ou outras actividades de percusión corporal.

METODOLOXÍA (alumnos con e sen conectividade)

Posto que todo o alumnado do centro mostrou conectividade, todos seguirán a mesma metodoloxía, coa única excepción da vía de entrega das tarefas pois nalgún caso excepcional, non teñen posibilidade de entrega telemática aínda que sí de recepción.

A metodoloxía basearase na recepción do material educativo a través da plataforma educativa do centro (Esemtia School) e a conexión co profesorado a través das aulas virtuais da mesma plataforma.

Materiais e recursos didácticos incluídos os libros de texto

Os criterios de selección dos materiais docentes curriculares que adopten os equipos docentes axustanse a un conxunto de criterios homoxéneos que proporcionan resposta efectiva aos plantexamentos xerais de intervención educativa e o modelo antes proposto. De tal xeito, estableceuse oito criterios ou directrices xerais que axudan a avaliar a pertenza da selección:

1. Adecuación o contexto educativo do centro.
2. Correspondencia dos obxetivos promovidos cos enunciados da programación.
3. Coherencia dos contidos propostos cos obxetivos, presenza dos diferentes tipos de contido e inclusión de temas transversais.
4. Acertada progresión dos contidos e obxetivos, a súa correspondencia co nivel e a fidelidade á lóxica interna de cada materia.
5. Adecuación aos criterios de avaliación do centro.

6. Variedade das actividades, diferente tipoloxía e a súa potencialidade para a atención ás diferencias individuais.
7. Claridade e amenidade gráfica e expositiva.
8. Existencia de outros recursos que facilitan a tarefa educativa.

Entre os recursos didácticos, o profesor poderá usar os seguintes:

- A explicación do profesor cando sexa estritamente necesaria; si non é imprescindible, mellor que os propios alumnos vaian progresando no autoaprendizaxe.
- Libro de texto.
 - Pizarra pautada.
 - Equipo de música.
 - Carteis decorativos, mostrando as diferentes familias de instrumentos.
 - Instrumentos para a aula de música (algúns básicos: de percusión, teclado, etc.).
 - Frauta doce.
 - Partituras sinxelas, para analizar e valorar as manifestacións musicais máis significativas do folclore, a música popular e a música culta.
 - Análise e comentario de partituras, de textos e de críticas. (Revisar revistas musicais, periódicos, etc.).
 - Improvisación vocal. Cancións das súas axendas, outras que se proponñan, etc.
 - Os instrumentos e o corpo como medios de expresión musical: características e habilidades técnicas e interpretativas
 - Experimentación e práctica das distintas técnicas do movemento e a danza, expresión dos contidos musicais a través do corpo e o movemento, e interpretación dun repertorio variado de danzas.
 - Ordeadores para a utilización de recursos informáticos para a elaboración de arranxos de música clásica, actual e tradicional da tua comunidade.
 - Material audiovisual para descubrir a diversidade de acontecementos e festas na tua comunidade e a súa expresión na música e no baile:
 - Semana Santa. Procesións.
 - Feiras.
 - Romarías.
 - Carnavais.
 - Conmemoracións de feitos históricos. Festas da vendima.
 - Nadal. Panxoliñas.
 - Ordeadores e *software* axeitados.
 - Libros e CD de apoio do departamento de música.
 - Traballar con distintas páxinas web de contido musical, buscando dous grandes tipos de estratexias, a expositiva e a de indagación.
 - Localizar páxinas para realizar exercicios de entrenamiento auditivo. Palabra clave: “*ear training on-line*”.

Procedementos para avaliar a propia programación

A avaliación da práctica docente debe enfocarse o menos con relación a momentos do exercicio:

1. Programación.
2. Desenrrolo.
3. Avaliación.

A **modo de modelo**, propónse o seguinte exemplo de ficha de autoavaliación da práctica docente:

MATERIA:		CLASE:
PROGRAMACIÓN		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación De 1 a 10	Observacións
Os obxetivos didácticos se formularon en función dos estándares de aprendizaxe avaliábeis que concretan os criterios de avaliación.		
A selección e temporalización de contidos e actividades foi axustada.		

A programación facilitou a flexibilidade das clases, para axustarse ás necesidades e intereses dos alumnos o máis posible.		
Os criterios de avaliación e calificación foron claros e coñecidos dos alumnos, e permitiron facer un seguimento do progreso dos alumnos.		
A programación realizouse en coordinación co resto de profesorado.		

DESENROLO		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación De 1 a 10	Observacións
Antes de iniciar unha actividade, fíxose unha introducción sobre o tema para motivar aos alumnos e saber os seus coñecementos previos.		
Antes de iniciar unha actividade, expuxose e xustificado o plan de traballo (importancia, utilidade, etc.), e foron informados sobre os criterios de avaliación.		
Os contidos e actividades relacionáronse cos intereses dos alumnos, e construíronse sobre os seus coñecementos previos.		

Ofrecido aos alumnos nun mapa conceptual do tema, para que sempre estén orientados no proceso de aprendizaxe.		
As actividades propostas foron variadas na súa tipoloxía e tipo de agrupamento, e favoreceron a adquisición das competencias clave.		
A distribución do tempo na aula é axeitada.		
Utilizaronse os recursos variados (audiovisuais, informáticos, etc.).		
Facilitáronse estratexias para comprobar que os alumnos entenden e que, no seu caso, sepan pedir aclaracións.		
Facilitáronse aos alumnos estratexias de aprendizaxe: lectura comprensiva, cómo buscar información, cómo redactar e organizar un traballo, etc.		
Favoreceuse a elaboración conxunta de normas de funcionamento na aula.		
As actividades grupais foron suficientes e significativas.		
O ambiente da clase foi axeitado e productivo.		
Proporcionóuselle o alumno información sobre o seu progreso.		
Proporcionáronse actividades alternativas cando o obxectivo non se acadara en primeira instancia.		

Houbo coordinación con outros profesores.		
AVALIACIÓN		
INDICADORES DE LOGRO	Puntuación De 1 a 10	Observacións
Realizouse unha avaliación inicial para axustar a programación á situación real de aprendizaxe.		
Utilizáronse de maneira sistemática distintos procedementos e instrumentos de avaliación, que permitiron avaliar contidos, procedementos e actitudes.		
Os alumnos contaron con ferramentas de autocorrección, autoavaliación e coavaliación.		
Proporcionáronse actividades e procedementos para recuperar a materia, a alumnos con algunha avaliación suspensa, ou coa materia pendente do curso anterior, ou na avaliación final ordinaria.		
Os criterios de calificación propostos foron axustados e rigurosos.		
Os pais foron axeitadamente informados sobre o proceso de avaliación: criterios de calificación e promoción, etc.		

Ademáis, sempre resulta conveniente escoitar tamén a opinión dos usuarios. Neste sentido, é interesante proporcionar aos alumnos unha vía para que poidan manifestar a súa opinión sobre algúns aspectos fundamentais da asignatura. Para eso, pode usarse unha sesión informal na que se intercambien opinións, ou ben pasar unha sinxela enquisa anónima, para que os alumnos poidan opinar con total liberdade.

Periodicamente, nas reunións de departamentos, farase un seguimento da programación das distintas materias valorando os obxectivos acadados, a correcta secuenciación e temporalización da materia, realizando, sempre que sexa necesario e se estime oportuno, as medidas correctoras precisas. As medidas correctoras que se realicen deben contar co consenso do profesorado que imparte a materia e aprobación dos demais membros do departamento.

Ao final do curso, cada profesor realizará un informe que recolla o grao de cumprimento dos obxectivos de cada materia, os contidos que non se puideron expoñer, as dificultades atopadas no desenvolvemento da programación, as medidas correctoras introducidas ao longo do curso e as modificacións que se deberían facer na programación para a súa mellora no seguinte curso.

MOMENTO	Características	Relación co proceso ensinanza-aprendizaxe
INICIAL	– Permite coñecer cal é aa situación de partida e actuar dende o principio de maneira axustada ás necesidades, intereses e posibilidades do alumnado. – Realízase o principio do curso ou unidade didáctica, para orientar sobre a programación, metodoloxía a usar, organización da aula, actividades recomendadas, etc. – Utiliza distintas técnicas para establecer a situación e dinámica do grupo clase en conxunto e de cada alumno individualmente.	– Afectará máis directamente ás primeiras fases do proceso: diagnóstico das condicións previas e formulación dos obxetivos.
FORMATIV A-CONTINUA	– Valora o desenrrolo do proceso de ensinanza-aprendizaxe ao longo do mesmo. – Orienta as diferentes modificacións que se deben realizar sobre a marcha en función da evolución de cada alumno e do grupo, e das distintas necesidades que vaian aparecendo. – Ten en conta a incidencia da acción docente.	– Aplicase ao que constitue o núcleo do proceso de aprendizaxe: obxetivos, estratexias didácticas e accións que fan posible o seu desenrrolo.
SUMATIVA-FINAL	– Consiste na síntese da avaliación continua e constata cómo se realizou todo o proceso. – Reflexa aa situación final do proceso. – Permite orientar a introducción das modificacións necesarias no proxecto curricular e a planificación de novas secuencias de ensinanza-aprendizaxe.	– Ocupase dos resultados, unha vez concluído o proceso, e trata de relacionalas coas carencias e necesidades que no seu momento foron detectadas na fase do diagnóstico das condicións previas.

COMPETENCIA CLAVE	PESO DE LA MATERIA
Comunicación lingüística	5 %
Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	10 %
Competencia digital	10 %
Aprender a aprender	30 %
Competencias sociales y cívicas	10 %
Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	20 %
Conciencia y expresiones culturales	15 %

FUNDACIÓN EDUCERE - C.P.R. PLURILINGÜE VIRXE MILAGROSA
Rúa Pazos Fontenla, 55 – 36930 BUEU
cpr.virgen.milagrosa.bueu@edu.xunta.es
www.colexiovirxemilagrosa.es

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

RELIXIÓN CATÓLICA

2º ESO

CURSO: 2022-2023

COLEXIO VIRXE MILAGROSA

BUEU

PROFESORA: NURIA LESMES HERMO

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	2
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS.....	3
3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA 2º DA ESO	5
4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTANDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE:	6
5. CONCRECCIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA	12
6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	13
7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.....	14
8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE	15
9. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES 16	
10. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS	16
11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	17
12. ELEMENTOS TRANSVERSAIS	17
13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POR CADA DEPARTAMENTO DIDÁCTICO 19	
14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.....	19
15. APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON ADQUIRIDAS NO CURSO ANTERIOR.....	19

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para Mellora da Calidade Educativa, LOMCE, no artigo 6.1, define o currículo como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada un dos ensinos.

O contido do currículo de Relixión Católica parte da experiencia humana e desenvólvese de xeito respectuoso coas etapas do desenvolvemento infantil e adolescente, colaborando, neste sentido, coas aprendizaxes instrumentais e transversais propios de cada etapa educativa.

A relixión é un feito presente innegablemente na humanidade e na nosa sociedade, por iso a necesidade dun estudo sistemático para comprender a nosa historia e cultura galegas que están conformadas por crenzas, símbolos e valores do cristianismo. O ensino da relixión católica na escola responde á necesidade de respectar e ter en conta o conxunto de valores nos que a persoa naceu e que se denomina tradición.

Así, o currículo de Relixión Católica contribúe á educación integral do estudante nesa necesidade pois responde á dimensión relixiosa de todo ser humano e, á vez, introdúceo na realidade á luz dunha hipótese ofrecida por unha historia e unha tradición. Deste xeito, é promovido o recoñecemento dun sentido da existencia dun xeito coherente co propio desenvolvemento psicolóxico e evolutivo do alumnado.

A liberdade relixiosa de persoas e pobos é recoñecida pola Declaración Universal de Dereitos Humanos de 1948. Asemade a Constitución Española non só recoñece a liberdade relixiosa senón tamén garante “dereito que asiste aos pais para que os seus fillos reciban a formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas conviccións” no artigo 27.3. Un dereito que tamén forma parte de tratados internacionais recoñecidos por España como o Pacto Internacional de Dereitos Económicos Sociais e Culturais no seu artigo 13.3 e a Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea, artigo 14.3, entre outros.

O Acordo Internacional que subscribiu o Estado Español coa Santa Sé sobre Ensino e Asuntos Sociais, asinado o 3 de xaneiro de 1979, outorga (art. 6) a competencia para elaborar o currículo da materia de Relixión e Moral Católica á xerarquía eclesiástica. Esta programación é desenvolvida, consecuentemente, segundo as orientacións da Comisión Episcopal correspondente que dispuxo catro bloques de contidos os cales se espallan aquí en tres avaliacións para cada un dos niveis do centro.

O colexio “Virxe Milagrosa” é unha escola cristiá, que potencia a integración no medio social e cultural inmediato e intenta dar resposta ás necesidades reais do alumnado e da sociedade. Posibilita a educación da competencia espiritual e a fe do alumnado a partir dun proxecto integral de iniciación e maduración cristiá. Cultiva a educación moral dos seus alumnos/as na tripla dimensión: persoal, comunitaria e social. Esta educación moral, enraizada no Evanxeo, oríéntase a promover a fraternidade, a solidariedade e a xustiza.

Tendo en conta a competencia espiritual tratamos que os nosos alumnos:

- Experimenten e saiban identificar e desenvolver experiencias de asombro, misterio e pregunta.

- Intenten desenvolver o autocoñecemento positivo e dinámico.
- Utilicen os sentimentos e emocións como vía de crecemento persoal.
- Contribúan no desenvolvemento persoal e así ao da comunidade.
- Adquiran corresponsabilidade no coidado da natureza e o mundo en que vivimos.

A ensinanza da Relixión e Moral Católica contribúe ao desenvolvemento duns coñecementos, valores e actitudes que conforman o currículo e favorece a formación integral do alumnado.

A contribución desta área á formación integral concreta especialmente no desenvolvemento da capacidade transcendente do alumnado.

Partindo dunha análise previa da realidade dos nosos alumnos/as, podemos subliñar algunhas cuestións para ter en conta na nosa programación: distribución horaria dunha sesión semanal, diferentes ritmos de aprendizaxe, desmotivación inicial nun sector do alumnado e incorporación de novo alumnado nesta etapa educativa.

Inmerso na programación da ERE, atópase o noso carisma vicenciano polo que a Creatividade será este curso a nosa folla de ruta.

Podemos considerar que unha escola é “creativa ata o infinito” cando se atreve a innovar e a soñar. Desde ese momento a escola ensina aos seus alumnos para mirar cos ollos do corazón e a descubrir o misterio que se oculta en cada detalle e en cada persoa. Responde as inquietudes dos alumnos, á súa necesidade de xogar, crear e inventar. Fai consciente a cada alumno das súas potencialidades e aumenta, desta maneira, a súa autoestima. Cambia a repetición ordinaria por actividades que avivan o pensamento e espertan a creatividade. O noso propósito, en primeiro lugar, non é outro que o alumnado agudice a súa capacidade de observación do noso mundo, coñecéndoo, analizándoo e vivíndoo con espírito crítico, desde a óptica transformadora do Evanxeo, e, en segundo lugar, empeñarnos con radicalidade en construír o cálido fogar dunha humanidade fraterna desde o ámbito das aulas entre todos os membros da comunidade educativa.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

O Decreto 86/2015 de xuño, polo que se establece o currículo de Educación Secundaria na Comunidade Autónoma de Galicia, expón as seguintes competencias clave :

- 1ª) Comunicación lingüística (CCL)
- 2ª) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)
- 3ª) Competencia dixital (CD)

4ª) Aprender a aprender (CAA)

5ª) Competencias sociais e cívicas (CSC)

6ª) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

7ª) Conciencia e expresións culturais (CCEC)

2.1. Comunicación lingüística (CCL).

Este currículo de Relixión Católica vólvese dos elementos cristiáns presentes na contorna do alumnado, das imaxes e símbolos, da linguaxe e outros recursos, para a comprensión da relixiosidade propia de cada etapa evolutiva. Desenvólvese así a competencia en comunicación lingüística (tanto na expresión oral como na escrita) que se serve da linguaxe que conforma a cultura e tradición que se transmite dunha a outra xeración. Ademais o ensino relixioso católico na escola sèrvese da linguaxe académica e das linguaxes que conforman a cultura. O diálogo da fe coa cultura contribúe á competencia en comunicación lingüística do alumno.

2.2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).

O ensino relixioso tamén contribúe á competencia matemática ó axudar a que o alumno relacione datos da Biblia coa historia, contabilice expresións de cifras e use estatísticas para a descrición e a análise da realidade social.

2.3. Competencia dixital (CD)

O ensino relixioso integra as TIC para o tratamento da información, para a súa obtención e selección crítica. É unha materia na que teñen un importante papel os recursos tecnolóxicos ao alcance de estudantes e profesores, pois facilitan o traballo tradicional e ofrecen novas aplicacións.

2.4. Aprender a aprender (CAA)

O ensino da relixión contribúe fomentando a atención, memoria, experiencia, o impulso do traballo en equipo, a síntese da información e opinión. Fai aos alumnos protagonistas da súa propia aprendizaxe como resposta á vontade de Deus de que o ser humano colabore activa e libremente co plan divino.

2.5. Competencias sociais e cívicas (CSC)

A relixión católica favorece o desenvolvemento de virtudes cívicas para o ben común da sociedade. Educa a dimensión moral e social da persoa, favorecendo a corresponsabilidade, a solidariedade, a liberdade, a xustiza e a caridade.

2.6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

Esta competencia desenvólvese no estudante partindo do verdadeiro coñecemento de si mesmo, das súas potencialidades, da súa dignidade e do seu sentido. A formación relixiosa católica aporta á devandita competencia unha cosmovisión que dá sentido á vida, á cultura e á identidade da persoa humana.

2.7. Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A relixión católica aporta á competencia cultural e artística o significado e valoración crítica de tantas obras da nosa contorna, motivando o aprecio pola propia cultura galega e a estima adecuada doutras tradición culturais e relixiosas.

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA 2º DA ESO

Os obxectivos son os referentes relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin.

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural.

k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

m) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

n) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

Estes obxectivos son comúns para todas as áreas e para toda a etapa, pero os que se consideran mais directamente relacionados coa área de relixión católica son o: a), b), c), d), e), f), g), h), i), l), m), n)

4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTANDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE:

- TEMPORALIZACIÓN

BLOQUE 1. EL SENTIDO RELIGIOSO DEL HOMBRE		
CONTENIDO	CRITERIO	ESTANDAR
A persoa humana, criatura de Deus libre e intelixente. O fundamento da dignidade da persoa. O ser humano colaborador da creación de Deus.	1. Establecer diferenzas entre o ser humano creado a imaxe de Deus e os animais. CL, AA, CSC	1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos.
	2. Relacionar a condición de criatura coa orixe divina. CL, AA, SIEE	2.1 Distingue e debate de forma xustificada e respectuosa a orixe do ser humano.
	3. Explicar a orixe da dignidade do ser humano como criatura de Deus. AA, CSC, CEC	3.1 Valora, en situacións da súa contorna, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.
	4. Entender o sentido e a finalidade da acción humana. CMCT, CSC, SIEE, CEC	4.1 Clasifica accións do ser humano que respectan ou destrúen a creación. 4.2 Deseña en pequeno grupo un plan de colaboración co seu centro educativo no que se inclúan polo menos cinco necesidades e as posibles solucións que o propio grupo levaría a cabo.
BLOQUE 2. LA REVELACIÓN: DIOS INTERVIENE EN LA HISTORIA		
CONTENIDO	CRITERIO	ESTANDAR

A aceptación da revelación: A fe. Orixe, composición e interpretación dos Libros Sagrados.	1. Coñecer e aceptar que Deus se revela na historia. CL, AA, CEC.	1.1 Busca e elixe personaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza a resposta de fe neles.
	2. Comprender e valorar que a fe é a resposta á iniciativa salvífica de Deus. AA, SIEE, CEC.	2.1 Interésase por coñecer e valora a resposta de fe ao Deus que se revela.
	3. Coñecer e definir a estrutura e organización da Biblia. CL, CEC	3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.
	4. Coñecer e respectar os criterios do maxisterio da Igrexa en torno á interpretación bíblica. CL, SIEE	4.1 Le, localiza e esquematiza os criterios recolleitos na Dei Verbum en torno á interpretación da Biblia valorándoos como necesarios.
	5. Recoñecer na inspiración a orixe da sacralidade do texto bíblico. CL, AA, CSC	5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos. 5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e o autor humano.
BLOQUE 3. JESUCRISTO, CUMPLIMIENTO DE LA HISTORIA DE LA SALVACIÓN		
CONTENIDO	CRITERIO	ESTANDAR

Deus revélase en Xesucristo. Deus un e trino. O Credo, síntese da acción salvífica de Deus na historia.	1. Mostrar interese por recoñecer o carácter relacional da Divinidade na revelación de Xesús. CL, CD, AA, CEC.	1.1 Coñece e describe as características do Deus cristián. 1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza trazos das divinidades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián.
	2. Vincular o sentido comunitario da Trindade coa dimensión relacional humana. CL, AA, CSC, CEC.	2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para alcanzar a súa identidade a semellanza de Deus.
	3. Descubrir o carácter histórico da formulación de Credo cristián. CD, SIEE.	3.1 Confeccionar materiais onde se expresan os momentos relevantes da historia salvífica e relaciónaos coas verdades de fe formuladas no Credo.
	4. Recoñecer as verdades da fe cristiá presentes no Credo. CL, AA.	4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.
BLOQUE 4. PERMANENCIA DE JESUCRISTO EN LA HISTORIA: LA IGLESIA		
CONTENIDO	CRITERIO	ESTANDAR

Expansión da igrexa, as primeiras comunidades. As notas da Igrexa.	1.Comprender a expansión do cristianismo a través das primeiras comunidades cristiás. CL, CMCT, CD, AA 2. Xustificar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica. CD, SIEE, CEC	1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiás e describe as súas características. 1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do cristianismo no mundo pagan. 2.1 Describe e valora a raíz da unidade e santidad da Igrexa. 2.2 Elabora materiais, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación, onde se reflicte a universalidade e apostolicidade da Igrexa.
---	---	---

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística

CMCT: Competencia matemática ciencia y tecnología

CD: Competencia digital

AA: Aprender a aprender

CSC: Competencia social y cívica

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

- GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA

Os contidos esixidos pola Conferencia Episcopal Española, no Currículo de Relixión e Moral Católica terán, loxicamente, a condición de contidos mínimos.

Ademais:

Asistencia a clase, entrega das actividades/traballos marcados o longo do curso nas datas sinaladas, o interese na materia, a participación na mesma, o bo comportamento na aula, o respecto cara á profesora e aos seus compañeiro ...

- PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Nos procedementos de avaliación recolleranse todos os métodos que fan posible contrastar o grao de aprendizaxe da materia tendo en conta os diferentes elementos que constitúen o currículo. Para avaliación dos estándares de aprendizaxe podemos fixarnos en tres aspectos: a temporalización, os axentes que avalían e as técnicas que usamos.

a) En canto á temporalización:

AVALIACIÓN ORDINARIA

A avaliación será trimestral. Os trimestres suspensos recuperaranse realizando as actividades e traballos que quedasen pendentes (xa que se avalía deste xeito e non por medio de exames) na avaliación ordinaria de Xuño.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Haberá unha proba extraordinaria en setembro.

b) En canto ós axentes non soamente avalía o docente senón que teremos en conta a avaliación entre iguais.

c) En canto ás técnicas: observación na aula e producións escritas e dixitais. Estes instrumentos constitúen o soporte físico que se emprega para recoller a información sobre as aprendizaxes esperadas dos alumnos correspondentes aos procedementos de avaliación subliñados anteriormente:

- Observación sistemática. Leva consigo a observación das actitudes manifestadas polo alumno e das súas respostas ás tarefas suxeridas a cotío no aula. Comprobación de respecto aos compañeiros/as, á orde na clase, ao profesor/a, aos materiais propios e alleos. Valoración de se o alumno acepta ou non os roles asignados, axuda a organizar o grupo, coopera nas tarefas comúns.
- Producións do alumno: Expresión nun caderno de clase ou no classroom das actividades realizadas, investigacións, retos...

5. CONCRECCIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

A materia de relixión católica utilizará unha metodoloxía, centrada na persoa, que respectará os seguintes principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza crave na elaboración da planificación, a elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está ensinando, así como á avaliación do proceso. A súa formación e a súa responsabilidade no acompañamento do proceso de crecemento do estudante resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.
- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención, centrada na persoa, permite combinar de xeito adecuado o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.
- Respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes están ao servizo da formación humana. A materia de relixión, desde a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivos, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto pola curiosidade e inquietudes dos estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garante unha valoración adecuada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativo. O estudo e reflexión do cristianismo, polo seu intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe cooperativo.
- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promove a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ao estudante na procura de información ou na resolución de problemas suscitados na clase, senón

procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais ou as ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

Utilizarase o proxecto “ ludere” creado por profesores de relixión da provincia de Huelva. É un proxecto educativo destinado a ensinar a materia de Relixión Católica a alumnos de Educación Secundaria, baseado na metodoloxía didáctica da ludificación ou gamificación: o uso de mecánicas e dinámicas deseñadas para o xogo, pero dentro de contextos educativos. Trátase de achegarlles a relixión dunha maneira diferente, favorecendo a aprendizaxe cooperativa, a autoavaliación e o éxito, en forma de puntos e insignias virtuais. O que búscase é implicar aos alumnos máis directamente na súa propia aprendizaxe, atendendo mellor ás súas capacidades, sen esquecer que o xogo motiva, xera un clima de competitividade sa, mantén aos participantes cun espírito curioso e distende a aula.

Os xogos permítenlles, en primeiro lugar, a recepción da información e a súa selección. Escollen aspectos ou datos relevantes que logo deberán ser utilizados ao longo do xogo. Tamén se memorizan as regras, os personaxes... Desenvólvese a capacidade de aplicar esas regras ás diferentes etapas do xogo, pantallas, etc... e os xogadores non esquecen as regras, cando chegan a unha nova pantalla, senón que investigan, interaccionan, preguntan aos compañeiros, se socializan, buscan solucións en Google que poidan ser aplicadas ao seu xogo, as verbalizan, cooperan entre eles, adaptación, interactúan.

Detrás de cada xogo hai unha serie de aprendizaxes tanto de contidos como de valores, tolerancia á frustración, memorización de regras, estratexias para gañar, anticipación ante as posibles accións do outro... Calquera xogo desenvolve competencias esenciais como a observación, probabilidade, rapidez, empatía, intuición, toma de riscos e de decisións. Ás veces gaño e ás veces perdo, pero sempre as decisións teñen consecuencias, as miñas accións xeran consecuencias sobre a contorna.

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Cada alumno dispón dun ordenador no que se irán elaborando e recollendo as distintas actividades que se fagan ao longo do curso. En xeral botaremos man de:

- Mapas.
- Fichas de elaboración propia.
- Actividades en formato dixital.
- Exposición de paneis, murais.
- Biblia.
- Documentos da Igrexa Católica (Encíclicas, Concilio Vaticano II...).
- Comentarios de artigos de prensa ou de outro tipo de publicacións.

- Fotocopias.
- Libreta.
- Ordenador/Internet.
- Moodle, Classroom, Cisco Webex...
- Blogs elaborados por profesores de relixión: <https://www.proyectoludere.es/>. Concretamente para 2º de ESO: La aventura.
- Outros blogs de consulta alternativa <http://adonaiemaus.blogspot.com.es/>
- Outros materiais que se observen que poidan achegar positivamente ao desenvolvemento da programación de aula.

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Segundo indica o currículo oficial, os criterios de avaliación establecen o tipo e o grado de aprendizaxe que se espera que os alumnos vaian alcanzando ao longo da Educación Secundaria Obrigatoria con respecto ás competencias básicas e ás capacidades indicadas nos obxectivos xerais. A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado será **continua, formativa e integradora**.

Os criterios de cualificación son os seguintes:

- Actitude (10%).
- Realización das investigacións e retos do proxecto (90%).

A nota final de cada avaliación será o resultado da media aritmética dos dous apartados anteriores. As competencias traballaranse ao longo do curso e avaliaranse a través das investigación e retos.

O resultado da avaliación expresarase mediante unha cualificación numérica, nunha escala de una a dez, acompañada dos seguintes termos: “Insuficiente” (IN): 1,2,3 ou 4; “Suficiente” (Su): 5; Ben (BE):6; “Notable” (NT): 7 ou 8; “Sobresaliente” (SB): 9 ou 10.

En ambos apartados tense que alcanzar un 5 para poder facer a media. A cualificación final de curso obterase facendo a media aritmética das tres sesións de avaliacións parciais.

Procedemento de recuperación:

O alumnado recuperará a/as avaliación/s suspensas entregando nos meses de xaneiro, abril e xuño (coincidindo co exame final) e nunha data estipulada, aqueles traballos e actividades (investigacións e retos) que, ou ben non entregase no seu momento ou que habéndoos entregado non estivesen superados por non alcanzar unha avaliación positiva neles.

OBSERVACIÓNS

- Non se recollerá ningunha tarefa fóra de prazo. No caso de non entregarse a tempo, esta será cualificada cun cero.
- Unha actitude negativa de continuo entorpecemento do desenvolvemento normal da clase, supoñerá non acadar unha avaliación positiva na materia.

Respecto ós pequenos traballos da procura de información para a realización dalgunhas das actividades propostas: Dado que proporcionáselles unhas pautas de como deben presentarse os mesmos, dicir que non acadaran unha avaliación positiva se non cumplan ditas pautas, si o alumno “cortou e pegou” ou si a materia non está suficientemente traballada.

- A avaliación da materia considérase positiva cando en función das porcentaxes establecidas, o alumno ou alumna acada unha puntuación igual ou superior a 5.
- As faltas de ortografía restarán 0,1 puntos ata un número máximo de 2 puntos.
- O redondeo para cualificacións decimais farase como segue:
 - Cifra decimal < 7 nº enteiro anterior
 - Cifra decimal ≥ 7 redondeo á alza a consideración do profesor segundo o merecemento do alumno.
 - No redondeo non está incluído o caso de cualificacións no rango de 4 a 5.

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Os ámbitos ou dimensións a avaliar son a diversidade, a programación, as actividades e a avaliación.

Diversidade:

- Pasar unha proba inicial para coñecer a diversidade que pode haber na miña clase.
- Axúdanse entre eles/as? Aprendizaxe cooperativa.
- Por norma dou explicacións xerais.
- Ofrezco a cada un de forma individual a explicación que precisa.
- Á hora de deseñar as actividades, teño en conta que existen diferentes tipos de ritmos e intereses.

Programación

- Establezo o tempo necesario para desenvolver cada unidade didáctica.
- Consulto a programación ao longo do curso escolar.
- Adaptei a programación ás características e necesidades específicas dos alumnos/as.
- Á hora de realizar a programación teño en conta as posibilidades que me ofrece a contorna.
- Activo os coñecementos previos dos alumnos/as antes de empezar cunha nova unidade didáctica.

Actividades de aula:

- Fomento a participación dos alumnos/as.
- Nas miñas clases o alumno é o protagonista.
- Eloxio aos alumnos/as.
- Organización do tempo transcorrido en clase: canto para os alumnos, canto para o profesor.

- Nas actividades teño en conta os diferentes niveis dos estudantes.

Avaliación:

- Na avaliación do alumno, ¿comunícolle en que debe mellorar?
- Avalío tamén a miña intervención.
- Ao remate de cada unidade didáctica, avalío a idoneidade dos recursos e das actividades empregadas no proceso da aprendizaxe.
- Apunto de xeito sistemático os resultados obtidos.
- O alumno sabe en que se vai basar a súa avaliación.

Dos ítem de cada un dos diferentes ámbitos e dimensións farase un rexistro tal que a interpretación dos resultados e as modificacións necesarias (se as houbera), quedarán reflectidas no seguimento da programación de aula nunha táboa con a seguinte Lenda:

1- pouco/nunca 2- poucas veces 3- case sempre 4- moito/sempre

9. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Aqueles alumnos que teñan a materia de relixión pendente, terán que seguir un plan de reforzo destinado á súa recuperación e á súa superación e terá como referentes os obxectivos da materia e a contribución á adquisición das competencias. O seguimento do mesmo farase en cada sesión de avaliación, e de ser necesario, realizaranse os axustes que procedan. Para superar a materia pendente, a alumna ou o alumno deberá entregar o traballo correspondente ao nivel non superado nos prazos establecidos para iso e obter avaliación positiva no plan de reforzo.

10. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Na materia de Relixión Católica a avaliación ao inicio de curso farase de xeito oral xa que o alumnado que elixe voluntariamente a materia acada ao rematar o curso escolar os estándares de aprendizaxe no seu grao mínimo e posúe as competencias precisas para o curso que se inicia.

Aínda así pode ser necesario, nalgún caso de alumnado que procede doutros centros ou da Primaria, diagnosticar a situación de partida para detectar os casos nos que haxa que aplicar medidas de atención á diversidade.

Nese caso realizarase unha proba escrita específica a principio de curso, preferentemente na segunda quincena de setembro, para diagnosticar a situación de partida do alumnado e poder detectar casos que precisen atención á diversidade. Os contidos desa proba serán os axeitados aos contidos mínimos do curso anterior que o grupo de alumnos teña realizado. Esa proba escrita pode conter preguntas obxectivas así como de texto incompleto, de emparellamento e de opción múltiple. Tal proba terá un carácter informativo e non terá validez a efectos de cualificación.

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O desenvolvemento propio das unidades didácticas ten presente a atención á diversidade, xerando un conxunto de propostas que favorecen a adaptación aos intereses, capacidades e motivacións dos alumnos, respectando sempre un traballo común de base e intención formativa global que permita a consecución das competencias básicas e dos obxectivos do curso e da Etapa.

No ensino da Relixión teño o convencemento de que cada persoa é única e irrepetible polo que a atención á diversidade está sempre presente. No caso de contar no noso centro con algún alumno/a que teña necesidades educativas especiais asociadas a algún tipo de discapacidade física ou intelectual, ou que necesita axudas técnicas ou estea máis adiantado nas súas calidades requirindo ensinanzas alternativas para satisfacer as súas posibilidades en toda plenitude, seguiranse as directrices que marque o Plan de Atención á Diversidade do Centro. Todo o que se faga nesta materia será de acordo co diagnóstico psico-pedagógico en estreita relación co Departamento de Orientación do Centro.

Medidas de atención a diversidade:

- Avaliación inicial para poder coñecer a diversidade de alumnos dende o comezo do curso e así poder deducir as necesidades do grupo e de cada alumno, establecer prioridades de traballo, e introducir adaptacións na programación unha vez coñecida a realidade do alumnado.
- Graduar as diversas aproximacións que poden darse a un mesmo criterio de avaliación.
- Utilizar metodoloxías diversas, empregando materiais didácticos variados e graduados en función da súa dificultade.
- Agrupamentos flexibles dentro da aula e así favorecer as relacións, fortalecer a integración, favorecer o traballo cooperativo e realizar un traballo mais adaptado ós alumnos.
- Favorecer a atención individualizada ós alumnos, que complementase con actividades sinxelas, breves e de reforzo para alumnos con dificultades no proceso normal de aprendizaxe e con actividades de ampliación para alumnos mais motivados que lles axuden a desenvolver as súas capacidades.

12. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Na Educación Secundaria Obrigatoria, elementos como a comprensión lectora, a expresión oral, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional trabállanse en todas as materias. Da mesma maneira, foméntase o desenvolvemento de valores como a igualdade entre homes e mulleres e a non discriminación por condicións circunstanciais persoais ou sociais. O ensino transversal tamén inclúe a educación na resolución pacífica de conflitos e en valores que sustenten a liberdade, a xustiza, o pluralismo político, a paz, a democracia e o respecto aos dereitos humanos.

De entre estes ensinamentos transversais, Relixión Católica 2.º ESO traballa especialmente:

- **Educación moral e cívica:**

- Valoración das distintas respostas fronte ao sufrimento e ao respecto pola necesidade de sentirse amado que ten cada ser humano.
- Disposición a formar unha conciencia moral (distinción entre o ben e o mal, disposición ao ben, conciencia da propia liberdade e responsabilidade, capacidade de recoñecemento dos propios erros e do arrepentimento...).
- Disposición a recoñecer as actitudes que favorecen o encontro persoal cos demais.
- Toma de posición a favor dos pobres e dos necesitados e opción por un compromiso persoal a favor dun mundo mellor.
- Recoñecemento dos valores cristiáns e da súa capacidade para influír na cultura actual.

- **Educación para a igualdade de oportunidades:**

- Valoración positiva dos casos de superación persoal e toma en consideración como exemplos a seguir.
- Comprensión das repercusións da mensaxe e da forma de actuar de Xesús que anima aos cambios nas persoas coas que se atopa.

- **Educación do consumidor:**

- Actitude crítica ante os casos de manipulación da personalidade por parte dalgunhas seitas.
- Valoración das iniciativas solidarias e disposición a participar nelas.

- **Educación para a paz:**

- Valoración dos aspectos positivos que achegan todas as respostas relixiosas ás preguntas que formulan as persoas.
- Recoñecemento da universalidade da mensaxe cristiá e do feito de que Xesús superou os límites do seu pobo.
- Interese polos valores que se fomentan nas peregrinacións como o Camiño de Santiago.

13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POR CADA DEPARTAMENTO DIDÁCTICO

As actividades complementarias realizaranse participando nas actividades do departamento de Pastoral. Relacionadas con esta materia, non se propón ningunha actividade extraescolar.

14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

Os procedementos para avaliar a programación de Relixión Católica son de dous tipos:

A) Unha avaliación de progreso:

1. Haberá que ir vendo o axuste de obxectivos, contidos, criterios de avaliación, procedementos e actividades á realidade do alumnado, ás súas necesidades e características e á realidade das posibilidades educativas do Centro.
2. Valorarase tal axuste nos informes do seguimento da avaliación, nas reunións de Departamento e nas avaliacións e, se resulta pouco axeitado, haberá de modificarse durante o percorrer do curso.

B) Unha avaliación final:

1. Prestarase moita atención ao porcentaxe de alumnos que, na súa avaliación final, queden coa relixión sen aprobar.
2. Os erros detectados recolleranse na memoria final de curso para a elaboración da programación do próximo curso.

15. APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON ADQUIRIDAS NO CURSO ANTERIOR

Non hai aprendizaxes imprescindibles non adquiridas do curso anterior.

**COLEGIO VIRXE
MILAGROSA**

BUEU

TECNOLOGÍAS

2º ESO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

2022-2023

ERIKA CASTRO MOREIRA

NOMBRE DE LA MATERIA: TECNOLOGÍAS

CURSO : 2º ESO

PROFESOR: ERIKA CASTRO MOREIRA

ÍNDICE

1. Introducción y contextualización
2. Contribución al desarrollo de las competencias clave
3. Objetivos para el área
4. Contenidos de cada unidad – Criterios de evaluación – Estándares de aprendizaje evaluables – competencias clave
5. Mínimos exigibles
6. Temporalización
7. Evaluación
 - 7.1 Criterios de cualificación
 - 7.2 Procedimientos de evaluación
8. Procedimientos para la realización de la evaluación inicial
9. Actividades de seguimiento, recuperación y evaluación de las materias pendientes
10. Medidas de atención a la diversidad
11. Metodología
12. Materiales y recursos didácticos que se van a utilizar
13. Indicadores de logro para evaluar el proceso de enseñanza y la práctica docente
14. Elementos transversales
15. Contribución a los distintos planes
Proyecto lector, Plan TIC, Plan de convivencia, Proyecto lingüístico.
16. Actividades complementarias y extraescolares
17. Procedimientos para evaluar la propia programación

1. INTRODUCCIÓN Y CONTEXTUALIZACIÓN

La tecnología desarrolla un papel fundamental en la sociedad actual, porque proporciona un conjunto de conocimientos y de técnicas que permiten satisfacer las necesidades individuales y colectivas. En este sentido, la tecnología le acerca al currículo la capacidad de analizar y rediseñar la relación entre los dispositivos tecnológicos y las necesidades sociales, ámbito en el que la innovación y la condición de inmediata que le son propias dotan esta materia de una gran relevancia educativa. En la resolución de problemas tecnológicos se conjuga, además de la innovación, elementos como el trabajo en equipo o el carácter emprendedor, que son imprescindibles para formar una ciudadanía autónoma y competente. Además, el conocimiento de la tecnología proporciona una imprescindible perspectiva científico-tecnológica sobre la necesidad de construir una sociedad sustentable, formada por una ciudadanía crítica con respecto a lo que ocurre alrededor de ella.

En el conjunto de los bloques de esta materia, en resumen, se integran conocimientos de carácter matemático y científico, por lo que un enfoque interdisciplinar favorecerá la conexión con otras materias y mismo con diversos temas de actualidad.

Desde el punto de vista metodológico, esta materia requiere que se realicen proyectos en los que se trabaje en equipo para resolver problemas tecnológicos que permitan explorar y formalizar el diseño, la producción, la evaluación o la mejora de productos relevantes desde el punto de vista tecnológico y social. Se trata de aprender a identificar y a seleccionar soluciones a los problemas técnicos, a realizar cálculos y estimaciones, y a planificar la realización de actividades de diseño, de montaje y de verificación de las características de los prototipos, contextos de aprendizaje en los que son importantes la iniciativa, la colaboración y el respeto por las normas de seguridad, y en los que las tecnologías de la información y de la comunicación son herramientas imprescindibles para la búsqueda de la información, para la elaboración de documentos o de planos, para la realización de simulaciones y de cálculos técnicos y económicos, y para la presentación o publicación de resultados.

En función de la vigencia y de la utilidad de los aspectos que trata la Tecnología, esta materia ofrece, sin duda, un inmenso potencial para ayudar a comprender el contorno social y tecnológico y para desarrollar un conjunto de competencias relacionadas tanto con el contexto profesional como con la participación ciudadana y con el desarrollo personal.

Esta programación se llevará a cabo en el colegio CPR “**VIRXE MILAGROSA**” en Bueu, en 2º de ESO. En este curso serán 18 alumnos. Contamos con 2 alumnos de NEE de los cuales es un alumno con Síndrome de Down

2. CONTRIBUCIÓN AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS CLAVE

En el área de Tecnología incidiremos en el entrenamiento de todas las competencias de manera sistemática haciendo hincapié en los descriptores más afines al área.

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología

El uso instrumental de las matemáticas es patente en el estudio de la materia, tanto a la hora de resolver problemas como al desarrollar programas y aplicaciones, siendo necesario para ello la comprensión de objetos, procesos, sistemas y entornos tecnológicos.

Los descriptores que trabajaremos fundamentalmente serán:

- Reconocer la importancia de la ciencia en nuestra vida cotidiana.

- Aplicar métodos científicos rigurosos para mejorar la comprensión de la realidad circundante en distintos ámbitos (biológico, geológico, físico, químico, tecnológico, geográfico...).
- Manejar los conocimientos sobre ciencia y tecnología para solucionar problemas, comprender lo que ocurre a nuestro alrededor y responder preguntas.
- Conocer y utilizar los elementos matemáticos básicos: operaciones, magnitudes, porcentajes, proporciones, formas geométricas, criterios de medición y codificación numérica, etc.
- Comprender e interpretar la información presentada en formato gráfico.
- Organizar la información utilizando procedimientos matemáticos.
- Aplicar estrategias de resolución de problemas a situaciones de la vida cotidiana.

Comunicación lingüística

La comprensión lectora, la expresión oral y escrita son fundamentales, ya que es mediante el uso de un lenguaje técnico específico como se pretende obtener una comprensión profunda de los contenidos de esta área. Además, el alumnado desarrollará habilidades relacionadas con esta competencia en los procesos de búsqueda, selección y análisis de información, así como en la transmisión de la misma empleando distintos canales de comunicación.

Los descriptores que priorizaremos serán:

- Expresarse oralmente con corrección, adecuación y coherencia.
- Utilizar el vocabulario adecuado, las estructuras lingüísticas y las normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos y orales.
- Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor...
- Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros, en las diversas situaciones comunicativas.
- Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.
- Producir textos escritos de diversa complejidad para su uso en situaciones cotidianas o en asignaturas diversas.

En caso de centros bilingües o plurilingües que impartan la asignatura en otra lengua:

- Mantener conversaciones en otras lenguas sobre temas cotidianos en distintos contextos.
- Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.

Competencia digital

Esta competencia es intrínseca a la materia, trabajándose en tres vertientes: por un lado, el uso de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC), fundamentales en todo el proceso de recopilación, tratamiento y comunicación de información. Por otro lado, su uso en proyectos tecnológicos, como herramienta de diseño y simulación. Y por último, en el bloque de programación, desarrollando habilidades fundamentales en el diseño y desarrollo de programas informáticos y aplicaciones.

Para ello, en este área, trabajaremos los siguientes descriptores de la competencia:

- Emplear distintas fuentes para la búsqueda de información.
- Seleccionar el uso de las distintas fuentes según su fiabilidad.
- Utilizar los distintos canales de comunicación audiovisual para transmitir informaciones diversas.
- Actualizar el uso de las nuevas tecnologías para mejorar el trabajo y facilitar la vida diaria.
- Aplicar criterios éticos en el uso de las tecnologías.

Conciencia y expresiones culturales

Desde el área de Tecnología se logra la adquisición de aptitudes relacionadas con la creatividad mediante el desarrollo de soluciones innovadoras a problemas tecnológicos, a través del diseño de objetos y prototipos tecnológicos, que requiere de un componente de creatividad y de expresión de ideas a través de distintos medios, que pone en relieve la importancia de los factores estéticos y culturales en la vida cotidiana.

Por lo que en esta área, trabajaremos los siguientes descriptores:

- Valorar la interculturalidad como una fuente de riqueza personal y cultural.
- Apremiar la belleza de las expresiones artísticas y las manifestaciones de creatividad y gusto por la estética en el ámbito cotidiano.
- Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.

Competencias sociales y cívicas

Esta competencia favorece todas aquellas habilidades sociales necesarias en el desarrollo de soluciones a los problemas tecnológicos. En este sentido, el alumnado tendrá ocasión de presentar sus ideas y razonamientos, justificando y defendiendo su solución propuesta, aprendiendo a escuchar opiniones contrarias, debatiendo, gestionando conflictos, negociando y tomando decisiones, siempre con respeto y tolerancia.

Para ello entrenaremos los siguientes descriptores:

- Desarrollar capacidad de diálogo con los demás en situaciones de convivencia y trabajo y para la resolución de conflictos.
- Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Reconocer riqueza en la diversidad de opiniones e ideas.
- Evidenciar preocupación por los más desfavorecidos y respeto a los distintos ritmos y potencialidades.
- Involucrarse o promover acciones con un fin social.

Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor

El desarrollo de esta competencia se fomenta mediante la creatividad y la asunción de riesgos a la hora de implementar las soluciones planteadas a los problemas tecnológicos, generando, en caso de ser necesario, nuevas propuestas; y lo que es más importante, transformando ideas en productos, lo que fomenta la innovación y las habilidades de planificar y llevar a cabo los proyectos tecnológicos diseñados.

Los descriptores que entrenaremos son:

- Optimizar recursos personales apoyándose en las fortalezas propias.
- Asumir las responsabilidades encomendadas y dar cuenta de ellas.
- Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.
- Contagiar entusiasmo por la tarea y tener confianza en las posibilidades de alcanzar objetivos.
- Generar nuevas y divergentes posibilidades desde conocimientos previos de un tema.
- Configurar una visión de futuro realista y ambiciosa.
- Encontrar posibilidades en el entorno que otros no aprecian.
- Optimizar el uso de recursos materiales y personales para la consecución de objetivos.
- Mostrar iniciativa personal para iniciar o promover acciones nuevas.
- Asumir riesgos en el desarrollo de las tareas o los proyectos.
- Actuar con responsabilidad social y sentido ético en el trabajo.

Aprender a aprender

En esta materia se trabaja la evaluación reflexiva por parte del alumnado de diferentes alternativas para la resolución de un problema previo, que continúa en una planificación

de una solución adoptada de forma razonada, y de la que continuamente se evalúa su idoneidad. Además, el trabajo realizado en la adquisición y análisis previo de información, favorece el entrenamiento de dicha competencia.

Trabajaremos y entrenaremos cada uno de los descriptores de forma que nos aseguremos la consecución de objetivos planteados previamente:

- Gestionar los recursos y las motivaciones personales en favor del aprendizaje.
- Planificar los recursos necesarios y los pasos que se han de realizar en el proceso de aprendizaje.
- Seguir los pasos establecidos y tomar decisiones sobre los pasos siguientes en función de los resultados intermedios.
- Evaluar la consecución de objetivos de aprendizaje.
- Tomar conciencia de los procesos de aprendizaje

3. OBJETIVOS

Objetivos específicos del área de Tecnología

2º ESO

- Enumerar y describir las fases y procesos del diseño de un proyecto o producto tecnológico desde su diseño hasta su comercialización, planificando su desarrollo de forma adecuada, comprobando su cumplimiento a lo largo del mismo.
- Poner en marcha planes de trabajo atendiendo a los recursos, materiales, organización económica, seguridad y respeto al medio ambiente.
- Aplicar criterios de normalización y escalas en la representación de objetos mediante vistas y perspectivas.
- Realizar interpretaciones a través de croquis y bocetos de productos tecnológicos.
- Conocer los materiales de uso técnico, sus características, sus propiedades mecánicas, y sus usos más comunes, siendo capaz de identificar los beneficios de emplearlos con tales fines, así como plantear nuevos usos en base a sus propiedades.
- Manejar operadores mecánicos integrados en estructuras, máquinas o sistemas.
- Demostrar tener destrezas técnicas en el uso de materiales, herramientas y máquinas en la construcción de prototipos.
- Reconocer los elementos de un circuito eléctrico en continua, conociendo sus características y utilidad dentro del mismo.
- Analizar, diseñar, simular, montar y medir circuitos eléctricos en continua.
- Conocer, cumplir, exigir y respetar las normas de seguridad e higiene en el trabajo, siendo consciente de las consecuencias de posibles accidentes en el taller de Tecnología.
- Emplear herramientas y recursos informáticos adecuados en el proceso de diseño y para generar la documentación asociada al proceso tecnológico.
- Discriminar las partes de un equipo informático y sus funciones y usos.

- Manejar sistemas de intercambio de información de forma segura optimizándolos como recurso educativo.
- Utilizar los medios tecnológicos en la elaboración y comunicación de proyectos técnicos.
- Emplear de forma adecuada y responsable un ordenador, tableta o teléfono móvil, como herramienta fundamental en el desarrollo de actividades relacionadas con el área de Tecnología.
- Ser capaz de analizar los diferentes niveles de lenguajes de programación, como paso previo a su uso para el desarrollo de programas y aplicaciones.
- Utilizar con destreza un entorno de programación gráfica por bloques, siendo capaz de interpretar el funcionamiento de un programa a partir de sus bloques, como diseñar el suyo propio.
- Reconocer amenazas, riesgos y conductas inapropiadas en Internet desarrollando mecanismos de autogestión y autocontrol en el uso de las herramientas informáticas.

4. CONTENIDOS DE LA UNIDAD - CRITERIOS DE EVALUACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE EVALUABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología (CMCCT), competencia digital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociales y cívicas (CSC), sentido de iniciativa y espíritu emprendedor (CSIEE) y conciencia y expresiones culturales (CCEC).

2º ESO

UNIDAD 1: Taller de ideas. El proyecto técnico

UNIDAD 2: Ideas para nuestro prototipo. Representación gráfica

UNIDAD 3: ¿De qué están echos los objetos?. Materiales de uso técnico

UNIDAD 4: El esqueleto de los objetos. Estructuras

UNIDAD 5: Dame un punto de apoyo y moveré el mundo. Movimiento

UNIDAD 6: ¡Luces!, ¡acción! la electricidad

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias clave
Bloque 1. Proceso de resolución de problemas tecnológicos			
B1.1 Fases del proceso tecnológico. La tecnología como respuesta a las necesidades humanas. B1.2. Diseño de prototipos o maquetas de para resolver problemas técnicos.	B1.1. Identificar y describir los pasos necesarios para la creación de un producto tecnológico desde su diseño hasta la comercialización.	TEB1.1.1. Diseña un prototipo que da solución a un problema técnico sencillo, utilizando el proceso de resolución de problemas tecnológicos.	CCL CMCCT CD CAA CSC CSIEE CCEC

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias clave
B1.3. Planificación y construcción de prototipos o maquetas mediante el uso responsable de materiales, herramientas y técnicas adecuadas. B1.4. Trabajo en equipo. Distribución de tareas y responsabilidades. La seguridad en el entorno laboral. B1.5. Documentación técnica. Normalización.	B1.2. Realizar las operaciones técnicas previstas en un plan de trabajo utilizando los recursos materiales y organizativos con criterios de economía, seguridad y respeto al medio ambiente.	TEB1.2.1. Elabora la documentación necesaria para la planificación de la construcción del prototipo.	CCL CMCCT CD CAA
		TEB 1.2.2. Construye un prototipo que da solución a un problema técnico sencillo, utilizando el proceso de resolución de problemas tecnológicos.	CMCCT CAA CSIEE
		TEB 1.2.3. Trabajo en equipo de forma responsable y respetuosa.	CAA CSC CSIEE
Bloque 2. Expresión y comunicación técnica			
B2.1. Bocetos, croquis, vistas y perspectivas. Acotación y escalas. Normalización.	B2.1. Representar objetos mediante vistas y perspectivas aplicando criterios de normalización y escalas.	TEB2.1.1. Representar mediante vista y perspectiva objetos y sistemas técnicos, mediante bocetos empleando criterios normalizados de acotación y escala.	CMCCT CAA
B2.2. Elementos de información de productos tecnológicos: bocetos y croquis.	B2.2. Interpretar bocetos y croquis sencillos como elementos de información de productos tecnológicos.	TEB2.2.1. Interpretar bocetos y croquis sencillos como elementos de información de productos tecnológicos.	CMCCT CAA
B2.3. Documentación técnica	B2.3. Explicar mediante	TEB2.3.1. Produce los	CCL

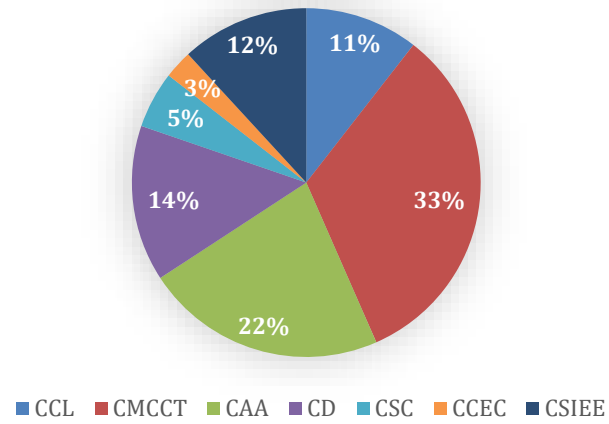
contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias clave
asociada a un producto tecnológico. Aplicaciones de diseño y simulación asistida por ordenador.	documentación técnica lasfases de un producto desde su diseño hasta la comercialización.	documentos relacionados con un prototipo sencillo utilizando el soporte de software específico de apoyo.	CMCCT CD CAA
Bloque 3. Materiales de uso técnico			
B3.1. Los materiales utilizados en la construcción de objetos tecnológicos. B3.2. Propiedades de los materiales técnicos.	B3.1. analizar las propiedades de los materiales utilizados en la construcción de objetos tecnológicos.	TEB3.1.1.describe las características propias de los materiales de uso técnico.	CCL CMCCT
		TEB3.1.2. Identificar los tipos de materiales con que están fabricadosobjetos técnicos cotidianos.	CMCCT CAA
B3.3.técnicas de trabajo con los materiales para la fabricación de los objetos técnicos. Herramientas de taller. B3.4. Normas de seguridad e higiene en el taller.	B3.2.manipular y mecanizar materiales convencionales asociando la documentación técnica al proceso de producción de un objeto, respetando sus características y empleando técnicas y herramientas adecuadas, con especial atención a las normas de seguridad y salud.	TEB3.2.1. Identifica y manipula con seguridad las herramientas del taller en l operaciones básicas de conformación de los materiales de uso técnico.	CMCCT CAA CSC
		TEB3.2.2. Hacer un plan de trabajo en el taller con especial atención a las normas de seguridad y salud.	CMCCT CAA CSC CSIEE
Bloque 4. Las máquinas y sistemas: estructuras, mecanismos y circuitos eléctricos			

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias clave
B4.1. Estructuras: elementos, tipos y funciones. B4.2. esfuerzos básicos a los que están sometidos las estructuras.	B4.1. Analizar y describir los esfuerzos a los que están sometidos las estructuras, experimentando con prototipos.	TEB4.1.1. Describe audiovisual o digital, las características propias que configuran los tipos de estructuras, basándose en la información escrita.	CCL CMCCT CD
		TEB4.1.2. Identifica los esfuerzos característicos y su transmisión en los elementos que configuran la estructura.	CMCCT CAA
B4.3. Mecanismos de transmisión y transformación de movimiento en máquinas y sistemas. B4.4. Relación de transmisión. B4.5. Simuladores de sistemas mecánicos.	B4.2. Identificar operadores mecánicos de transformación y transmisión de movimientos en máquinas y sistemas y emplearlos para diseñar y montar sistemas mecánicos.	TEB4.2.1. describe mediante información escrita y gráfica, como transforman y transmiten el movimiento distintos mecanismos.	CCL CMCCT
		TEB4.2.2. Calcula la relación de transmisión de elementos mecánicos, como poleas y engranajes.	CMCCT
		TEB4.2.3. Explica la función de los elementos que componen una máquina o un sistema desde el punto de vista estructural y mecánico.	CCL CMCCT

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias clave
		TEB4.2.4. Simula mediante el uso de software específico y mediante simbología normalizadasistemas mecánicos.	CMCCT CD
		TEB4.2.5. Diseña y monta sistemas mecánicos que cumplen una función específica.	CMCCT CAA CSIEE
B4.6.circuitos eléctricos: componentes básicos, el funcionamiento y simbología.	B4.3. Diseñar y Simular circuitoseléctricos con simbología adecuada y montarlos con operaciones elementales.	TEB4.3.1 diseña y monta circuitos eléctricos básicos lámparas, zumbadores, motores, baterías y conectores.	CMCCT CAA CSIEE
		TEB4.3.2. Diseñar circuitos eléctricos básicos, utilizando un software específico y simbología adecuada, y experimenta con los elementos que componen.	CMCCT CD CAA CSIEE
Bloque 5 : Tecnología de la Información y Comunicación			
B5.1. Elementos de un equipo informático.	B5.1. Distinguir las partes operativas de un equipo informático.	TEB5.1.1. Identificar las partes de un ordenador.	CMCCT CD
B5.2. Diseño, elaboración y comunicación de proyectos	B5.2. El uso de un equipo informático para elaborar y	TEB5.2.1.Maneja programas y software básicos.	CMCCT CD

contenido	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias clave
técnicos con las tecnologías de la información y la comunicación.	comunicar proyectos técnicos sencillos.	TEB5.2.2. Utiliza adecuadamente equipos informáticos y dispositivos electrónicos.	CMCCT CD
		TEB5.2.3. Elabora , presenta y difunde proyectos técnicos sencillos con equipos informáticos.	CCL CMCCT CD CAA CSIEE
B5.3. Programación de aplicaciones informáticas . Estructura y elementos básicos de un programa informático.	B5.3. Diseñar y desarrollar una aplicación que utiliza un entorno de programación gráfica, utilizando el proceso de resolución de problemas tecnológicos.	TEB5.3.1. Diseñar y desarrollar aplicaciones informáticas sencillas utilizando un entorno de programación gráfico.	CMCCT CD CAA CSIEE CCEC

EA-%CC TECNOLOGÍA 2º ESO

5. MÍNIMOS EXIGIBLES

2º ESO

- Colaborar activamente en los trabajos que se desarrollen en grupos asumiendo las tareas encomendadas a tiempo, de modo que no entorpezca el desarrollo del proyecto.
- Conocer las diferentes fases del proceso de resolución técnica de problemas o método de proyectos, conocer la documentación básica de la que consta el desarrollo de un proyecto tecnológico y ser capaz de presentarlo en público.
- Conocer e identificar las herramientas básicas presentes en el Aula Taller, así como las normas de seguridad e higiene que se deben seguir en su uso.
- Realizar las vistas de una pieza muy sencilla.
- Conocer las propiedades básicas de los materiales.
- Conocer las propiedades de la madera.
- Clasificar de manera muy general los diferentes tipos de plásticos y sus propiedades.
- Saber manipular en el Aula Taller la madera eligiendo las herramientas apropiadas y siguiendo las normas básicas de seguridad e higiene.
- Conocer los elementos básicos de una estructura así como los esfuerzos a los que se ven sometidos cada uno.
- Distinguir los diferentes sistemas de transmisión y transformación de movimiento.
- Calcular la relación de transmisión en un sistema simple.
- Identificar las partes básicas de un ordenador y saber relacionarlas con la tarea que realizan.
- Conocer la importancia de los sistemas operativos y saber manejar de forma elemental alguno de ellos (crear carpetas, borrar, mover, etc.).
- Saber manejar de forma elemental un procesador de texto: editar y dar formato.
- Saber manejar un programa para crear presentaciones: realizar una presentación multimedia elemental.
- Buscar información sencilla, saber almacenarla e intercambiarla con otras personas vía correo electrónico.
- Comprender los riesgos que supone Internet.

6. TEMPORALIZACIÓN

Las actividades asociadas al proceso de enseñanza - aprendizaje de los contenidos y competencias definidos en los apartados anteriores se planifican y ordenan según la secuencia siguiente:

1. consolidación de los conocimientos adquiridos con anterioridad,
2. explicación, estudio y prácticas sobre los nuevos conceptos,
3. evaluación del nivel de aprendizaje lograda.

Según este criterio, la planificación para este curso es la siguiente:

2º ESO:

1º Trimestre:	2º Trimestre	3º Trimestre
-- Unidades 1, 2 -Proyecto1: Trabajar medidas a través da construcción de una carpeta. -Proyecto 2: Construcción de una maqueta utilizando palillos.	- Unidades 3,4 - Realización de un tangram con madera.	- Unidades 5,6 -Introducción al mundo de la robótica y programación -Introducción a la impresión 3D.Programa de diseño 3D

7. EVALUACIÓN

Criterios de cualificación

Nº	ASPECTOS	ELEMENTOS	VALORACIÓN
1	Grado de aprendizaje	-Pruebas escritas -Realización de proyectos (en caso del primer trimestre, como son dos proyectos cada uno se valorará con un 25%)	- Se valorará en un 30% -Se valorará en un 50%
2	Trabajo diario y participación en el aula	- Realización y comprensión del trabajo diario. - Cuaderno de trabajo - Participación activa (juegos, experiencias, salidas a la pizarra,.....)	-Se valorará en un 20%

		- Proceso creativo - Material de trabajo - Esfuerzo personal y afán de superación	
--	--	---	--

- El alumno que suspenda alguna de las evaluaciones trimestrales tendrá una recuperación al inicio de la siguiente evaluación.
- Prueba de evaluación global de junio: **100% La realizarán todos aquellos alumnos que tengan que recuperar parte teórica o bien algún proyecto. El resto que alcanzase los objetivos a través de los trimestres estarán exentos de la prueba de junio, y su nota final de junio será una media de las tres evaluaciones.**
- **No se realizará media con menos de un 4 en la parte teórica. En este caso el alumno deberá recuperar la parte teórica.**

	CCL	CMCCT	CAA	CD	CSC	CCEC	CSIEE
Peso competencial 2º ESO	11%	35%	22%	14%	5%	3%	12%
Peso competencial 3º ESO	10%	28%	27%	16%	4%	2%	13%

7.1 Procedimientos de evaluación La evaluación se efectuará mediante la observación sistemática del trabajo de los alumnos a lo largo del curso realizado en el aula de Tecnología, siendo instrumentos adecuados para esto la realización de actividades de comprobación de los conocimientos conseguidos (exposiciones orales, trabajos escritos, proyectos.), las pruebas de evaluación trimestrales y las pruebas de evaluación final.

8. PROCEDIMIENTOS PARA REALIZAR LA EVALUACIÓN INICIAL

En el mes de septiembre se iniciará con la observación directa a lo largo de las primeras semanas del trabajo del alumnado en el aula y la salida a la pizarra para poder ver su grado de desarrollo en la materia.

9. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN Y EVALUACIÓN DE LAS MATERIAS PENDIENTES

No procede.

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN A LA DIVERSIDAD

El hecho diferencial que caracteriza la especie humana es una realidad que condiciona todo proceso de enseñanza-aprendizaje. En efecto, los alumnos y alumnas son diferentes en su ritmo de trabajo, estilo de aprendizaje, conocimientos previos, experiencias etc. Y todo esto sitúa a los adolescentes en la necesidad de educarse en y para la diversidad.

La expresión "atención a la diversidad" no hace referencia a un determinado tipo de alumnos (alumnos o alumnas problemáticos, con deficiencias físicas, psíquicas o sensoriales) sino a todos los escolarizados en cada clase del centro educativo. Esto

supone que la respuesta a la diversidad de los alumnos debe garantizarse desde el mismo proceso de planificación educativa. Y de ahí que la atención a la diversidad se articula en todos los niveles: centro, grupo de alumnos, y alumnos o alumnas concretos.

Para atender la diversidad, se dispone de dos tipos de medidas: ordinarias o habituales y específicas o extraordinarias.

Las medidas específicas o extraordinarias son una parte importante de la atención a la diversidad, pero deben tener un carácter subsidiario. Las primeras y más importantes estrategias para la atención a la diversidad se adoptarán en el marco de cada centro y de cada aula concreta.

Medidas de atención a la diversidad:

- **Ordinarias:**
 - a) La adaptación del currículo de la ESO,
 - b) el refuerzo educativo en el aula,
 - c) exámenes adaptados a las capacidades del alumnado,
- **Específicas:**
 - a) Las adaptaciones curriculares en caso de ser necesaria en esta materia.

11.METODOLOGÍA

La organización del proceso de enseñanza supone, por parte del equipo docente, reflexiones conducentes a definir cosas como el ambiente físico (espacios, materiales y tiempos), los criterios de selección y utilización de los recursos didácticos, los criterios para determinar los agrupamientos de los alumnos, etc..

Los principios de la metodología educativa se pueden resumir en los siguientes aspectos:

1. Partir del nivel de desarrollo del alumnado,
2. Aprendizaje cooperativo, basado en las inteligencias múltiples.
3. Asegurar la construcción de aprendizajes significativos,
4. Hacer que el alumnado construya aprendizajes significativos por sí mismo,
5. Hacer que el alumnado modifique progresivamente sus esquemas de conocimiento,
6. Incrementar la actividad manipulativa y mental del alumnado.

Todos estos principios giran en torno a una regla básica: la necesidad de que los alumnos realicen aprendizajes significativos y funcionales; lo cual supone asumir las condiciones siguientes:

- El proceso de enseñanza-aprendizaje debe conectar con las necesidades, intereses, capacidades y experiencias de la vida cotidiana de los alumnos. En este sentido, la información que recibe el alumno ha de ser lógica, comprensible y útil.
- Deben potenciarse las relaciones entre los aprendizajes previos y los nuevos.
- Los alumnos deben tener una actitud favorable para aprender significativamente; han de estar motivados para relacionar los contenidos nuevos con aquellos que adquirieron previamente.

- Las interacciones profesorado-alumnado y alumnos-alumnos facilitan la construcción de aprendizajes significativos. Al mismo tiempo, favorecen los procesos de socialización entre los alumnos.
- Es importante que los contenidos escolares se agrupen en torno a núcleos de interés para el alumnado y que se aborden en contextos de colaboración y desde ópticas con marcado carácter interdisciplinar.

12. MATERIALES Y RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAN A UTILIZAR

Los recursos y materiales didácticos constituyen herramientas fundamentales para el desarrollo y el enriquecimiento del proceso de enseñanza-aprendizaje de los alumnos, por lo que, a la hora de enfrentarse a la impartición de una clase, es fundamental que los docentes que los vayan a utilizar los elijan adecuadamente de entre los muchos que existen; desde los que proporciona la propia Administración o pueden adquirirse en el mercado hasta los que los propios docentes, con su experiencia, puedan elaborar.

La lista de los materiales y recursos más importantes sería:

- Material impreso:
 - o murales, láminas, libros de texto,
 - o libros de consulta, que los docentes pueden facilitar
 - o prensa, que puede constituir un recurso didáctico muy importante, ya que muestra la realidad del mundo y los problemas a los que nos enfrentamos.
- Calculadora
- Sierra, destornilladores, cúter, cables, etc... todo el material necesario para llevar a cabo el proyecto manual que cada alumno realizará por trimestre.
- Material audiovisual:
 - o grabaciones audio y vídeo
 - o imagen móvil: vídeo, cine, TV.
- Material informático, que, gracias al ordenador y a Internet, ocupan un lugar destacado entre los recursos didácticos. Siempre y cuando se use planificada y adecuadamente, la informática es una herramienta clave en el proceso de enseñanza y aprendizaje.
 - o Ordenadores (**E-Dixgal**; continuando así en 2º de la ESO con dicho proyecto.) ,Internet,
 - o Programas diseñados para el aprendizaje, con pruebas de dificultad progresiva y puesta en juego de diferentes destrezas.
 - o Pantalla digital que permite proyectar imágenes, esquemas o resúmenes de aquello que queremos explicar.

13. INDICADORES DE LOGRO PARA EVALUAR EL PROCESO DE ENSEÑANZA Y LA PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPUESTAS DE MEJORA
1. Realiza la evaluación inicial al principio de curso para ajustar		

la programación al nivel de los estudiantes.		
2. Revisa, con frecuencia, los trabajos propuestos en el aula y fuera de ella.		
3. Proporciona la información necesaria sobre la resolución de las tareas y cómo puede mejorarlas.		
4. Corrige y explica de forma habitual los trabajos y las actividades de los alumnos y las alumnas, y da pautas para la mejora de sus aprendizajes.		
5. Utiliza suficientes criterios de evaluación que atiendan de manera equilibrada la evaluación de los diferentes contenidos.		
6. Propone nuevas actividades que faciliten la adquisición de objetivos cuando estos no han sido alcanzados suficientemente.		
7. Propone nuevas actividades de mayor nivel cuando los objetivos han sido alcanzados con suficiencia.		
8. Utiliza diferentes técnicas de evaluación en función de los contenidos, el nivel de los estudiantes, etc.		
9. Emplea diferentes medios para informar de los resultados a los estudiantes y a los padres.		

14.ELEMENTOS TRANSVERSALES

A lo largo de este documento queda clara la transversalidad del proceso educativo, tanto en los objetivos establecidos como en las competencias básicas relacionadas con los contenidos definidos, pues se debe entender que el fomento de la lectura, el impulso de la expresión oral y escrita, las tecnologías de la información y la comunicación y la educación en valores son rasgos de la enseñanza-aprendizaje multidisciplinar e integrada a cuyo impulso debemos y queremos contribuir al mismo tiempo que se enseñan las Matemáticas.

15.CONTRIBUCIÓN A LOS DISTINTOS PLANES

PROYECTO LECTOR, PLAN TIC, PLAN DE CONVIVENCIA, PROYECTO LINGÜÍSTICO.

PROYECTO LECTOR	La Ley de Educación, en referencia a la Educación Secundaria Obligatoria, prescribe que, en la práctica docente de todas las áreas o materias, se dedique un tiempo a la lectura. Con todo, la realidad actual no ayuda a educar en el placer de la lectura pues lo que hoy predomina es la imagen y el interés por lo inmediato, y los alumnos están habituados a obtener información a través de formatos multimedia que no precisan de una gran atención. Teniendo esto en cuenta, y que en contra de lo que generalmente se cree las matemáticas y el lenguaje y la literatura están muy interrelacionadas, pues las matemáticas ayudan a los alumnos a construir habilidades lingüísticas y el lenguaje sustenta el aprendizaje de las matemáticas, el Departamento de Matemáticas se propone el fomento de la lectura con los objetivos siguientes: - Mostrar a los alumnos que lasTecnologías forman parte de nuestra vida y nuestro entorno (en la naturaleza y en las creaciones del hombre: arquitectura, ingeniería ...). - Convencer a los alumnos de que las Tecnologías además de ser útiles son divertidas (historia y anécdotas de matemáticos, relación de la música con las matemáticas ...). - Acercar los alumnos al universo tecnológico a través de libros de ficción centrados en conceptos matemáticos. Para el logro de estos objetivos, las acciones a realizar, siempre en coordinación con el Departamento de Lengua, serán las siguientes: - Aprovechar los ejercicios de tecnología propuestos en cada momento para, a través de la lectura atenta, interpretar y comprender correctamente los enunciados.
------------------------	---

	- Practicar la lectura atenta y consciente de los textos que se presenten (prensa, anuncios, gráficos, cuadros, tablas, mapas, diagramas,...) para identificar e interpretar los elementos tecnológicos que contienen. - Promover la lectura de distintos tipos de libros relacionados con la tecnología: juegos, cuentos, novelas, históricos,.....
PLAN TIC	Debemos considerar las TIC (Tecnologías de Informática y de la Comunicación) como una herramienta fundamental a la hora de practicar lo que podríamos llamar “Trabajo Autónomo”, motor de un aprendizaje duradero y permanente, que provoca la utilización de habilidades cognitivas y la autonomía de los alumnos. El tratamiento de la información implica ser una persona autónoma, eficaz, responsable, crítica y reflexiva al seleccionar, tratar y emplear la información disponible, contrastándola cuando es preciso. En la etapa de aprendizaje correspondiente a la E.S.O., el empleo de las TIC en el estudio se centrará básicamente en: - uso de la calculadora como herramienta que facilita los cálculos mecánicos (operaciones con números decimales, potencias y raíces, porcentajes ...), - utilización de programas informáticos diseñados para el aprendizaje, con pruebas de dificultad progresiva y puesta en juego de diferentes destrezas, - búsquedas controladas y pertinentes de información en la Web para la realización posterior de actividades previamente diseñadas.
PLAN DE CONVIVENCIA	➤ Aprender a convivir con los demás a respetarse es la finalidad esencial de la educación. ➤ Crear un ambiente de confianza para que los niños sean capaces de preguntar dudas sin temor a sentirse rechazado. ➤ Reducir al mínimo las conductas que perturban el clima de clase para favorecer un buen ambiente en el aula. ➤ Intentar que gocen con el trabajo diario, valorando las oportunidades que la vida les ofrece y la aplicación de las matemáticas ➤ Potenciar la integración y la participación de todo el alumnado.

PROYECTO LINGÜÍSTICO	La materia debe contribuir al desarrollo de la competencia lingüística fomentando el conocimiento tanto del gallego como del castellano.
-----------------------------	--

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS Y EXTRAESCOLARES

Serán actividades que refuercen los contenidos dados en clase para alcanzar los objetivos marcados en la programación.

Entre las actividades complementarias y extraescolares estarán:

- La participación en diversos certámenes y campañas organizadas por entidades públicas y privadas.
- La visita al centro de autores literarios.
- El día del Libro
- El día de las Matemáticas
- El día del correo

17. PROCEDIMIENTO PARA EVALUAR LA PROPIA PROGRAMACIÓN

En este apartado pretendemos promover la reflexión docente y la autoevaluación de la realización y el desarrollo de programaciones didácticas. Para ello, proponemos el uso de una herramienta para la evaluación de la programación didáctica en su conjunto; esta se puede realizar al final de cada trimestre, para así poder recoger las mejoras en el siguiente. Dicha herramienta se describe a continuación:

ASPECTOS A EVALUAR	A DESTACAR...	A MEJORAR...	PROPUESTAS DE MEJORA PERSONAL
Temporalización de las unidades didácticas			
Desarrollo de los objetivos didácticos			
Manejo de los contenidos de la unidad			
Descriptores y desempeños competenciales			

Realización de tareas			
Estrategias metodológicas seleccionadas			
Recursos			
Claridad en los criterios de evaluación			
Uso de diversas herramientas de evaluación			
Atención a la diversidad			
Interdisciplinariedad			